

IOANNIS POS-
SELI VIRI CLA-
RISSIMI,

De re literaria optime meriti.

Apophthegmata Græcolatina.

Locus I. de AMICITIA.

Hερόδωτος ἔφη, κτη-
μίστων πάντων
πιμώτερον εἶναι,
ἀνδρῶν φίλον συ-
νεθέλει καὶ εὐνοον.

X Herodotus dixit, pretio-
sissimum thesaurum esse, &
omnibus opibus antecelle-
re, amicum prudentem &
benuolum.

Περικλῆς εἶπεν, ἀμεινον
εἶναι, φίλον ἔχειν ποτὲς ἀξίον,
ἢ ποτὲς, μηδενὸς ἀξίον.

Periander dicebat, meli-
us esse, habere amicum vnū
multi pretii, quam multos
habere nullius pretii.

Πλάτων Ἐλικῶνι διδὼς ὡς
Διονύσιον ἐπιστολήν, ἐπήνεσεν
αὐτὸν ὡς ἐπικῆ καὶ μέτριοι, εἶτα
ὡς σέβραψε τῇ ἐπιστολῇ τελευ-
τώσῃ· γράφω δὲ σοι ταῦτα πε-
ρὶ ἀνθρώπων, ζωῶν φύσιν ὁμοίως
βόλων.

Cum Plato Heliconem
quendam Dionysio datis
litteris commendasset, scri-
bens illum virum probum
ac modestum esse, adscripsit
in fine epistolæ: Hæc tibi
scribo de homine, videlicet
animante natura mutabili.

Μοσχίων ἔλεγε, εὐέλγον εἶναι
ποτὰ χρημάτων ἀπολείπειν, ἐν
φίλον κτήσασθαι, ἢ ἕνα φίλον
ἀπολείπειν, ποτὰ χρημάτων
κτήσασθαι.

X Moschion dicebat, Satius
esse multis pecuniis amissis,
vnum amicum comparare,
quam amico vno amisso,
multas adipisci pecunias.

Λιβανίου εἶπε, συζαίρειν
χρημάτων φίλοις καὶ ζωῶν παρ-
τασιν, ὡς καὶ στυγαλῶν εἰς
λύπημοις.

Libanius dixit, cum ami-
cis felicibus & fortunatis

A

gaudendum esse, & tristanti-
bus condolendum.

Σολων εὐσεβὲς τὴν ἀσπίδα εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν πόδα αὐτῶν τὸν φίλον, ἵνα μὴ ἡμῶν ἀπολαύσει, μίσσησιν ἡμᾶς.

X Solon monebat raro ad
amicum ingrediendum esse,
ne nostri satur incipiat
odisse nos.

*Περικλῆς πρὸς φίλον ἕνα
μετρητίας ψυδὸς δευδρονίη
πρὸς τὴν κέρως, ἔφησεν, μετρεῖ
ἔστω φίλος εἶναι. ἢ κέρως
δίνκμον μὲν εἶναι, καὶ ἐξ ἑσθ' εἰς
φίλοις, ἀλλ' αὐτὸ ἔπειρα βαίνω
τὸ δυσσοῖς.*

X Pericles amico roganti, vt
pro se falsum diceret testi-
monium, cui erat adiunctū
iurandum, respondit, Se
quidem amicum esse, sed
vsque ad aram. Sentiens
gratificandum quidem esse
amicis, sed citra violatio-
nem religionis.

*Φωκίων ἀξιότιμος Ἀντιπάτρως
πειθήσασθαι μὴ δινάων αὐτὸν,
ἔδωκεν, εἶπεν, Ἀντιπάτρως καὶ φίλω
Φωκίωνι καὶ ἡδῶς, καὶ ἡδῶς.*

Phocion cum Antipater
ipsum rogaret, vt in grati-
am suam aliquid iniuste
ageret, Non potes, inquit,
o Antipater, Phocione &
amico & adulatote vti.

*Φίλων ἔφησεν, φίλον ἡγήσειν
τὸ βοηθεῖν καὶ αὐτοφιλῆν ἐθέ-
λοντα, καὶ μὴ δύνηται.*

Philo dixit, Amicū exi-
stimandum esse eum, qui opē
ferre, & gratiam rependere
cupit, etiamsi non possit.

*Ἀριστοτέλης ἔφη, καὶ φίλος εἶ-
ναι, εὐ ποιεῖν φίλος ὀφείλει.*

Aristoteles dicebat hone-
stius esse amicis benefacere,
quam alienis.

*Πλούταρχος ἔλεγε, ἀσπίδιον
καὶ δυσδυστόν εἶναι φίλον ἐ-
βριον.*

Plutarchus dixit, Rarum
& inuentu difficilem esse,
amicum constantem.

*Ἐπι μὲν τὰ δειπνα τῶν φί-
λων βραδέως, ἐπὶ δὲ τὰς ἀτυχίας
ταχέως παραύτων, ἔφη Χίλων
ὁ σοφός.*

X Ad amicorum conuiuia
tarde, ad calamitates vero e-
orum celeriter accedendum
esse, Chilo ille sapiens dixit.

*Ζήνων ἐρωτηθεὶς τίς εἰς φί-
λος, Ἄλλος ἐγὼ, ἔφη.*

X Zeno interrogatus, quis
esset amic⁹, Alter inquit, ego.

*Μήτε ἀφίλος ἴσθι, μήτε πο-
λύφίλος, ἀλλὰ φιλόφίλος· μήτε
ἀξενος, μήτε πολὺξενος, ἀλλὰ
φιλόξενος· ἔλεγεν Ἀριστοτέλης.*

Non viuas sine amicis, nec
omniū amicitias te impli-
ces,

ces, sed sis in amicitia tuēda constans: Neq; sis inhospitalis, nec omnium hospes, sed hospites benigne foueas: dixit Aristoteles.

Οἱ μὲν Φαῦλοι, ὡς Ἰσακράτης εἶπε, τὰς φίλους παρὸν χρόνον πμῶσιν, οἱ ἀποδύοι δὲ κ' ἀκροῦν ὅσον ἐν ἀραπῶσι.

Mali, vt Isocrates dixit, amicos presentes solum colūt: boni vero illos etiam, q̄ longe absunt, diligunt.

Μηδὲνα φίλον ποιεῖ, ἔφη Ἰσακράτης, πρὶν αὐτὸν ἐξετασῆς, πῶς κέρει τοῖς ἀποτέροις φίλοις ἐκπέσει αὐτὸν κ' ἀπὸ σὲ γλυκῶς ἴσταιον, οἷον ἔπει σμεινέας γέροντες.

Nullum tibi amicum adiungas (dixit Isocrates) priusquam exploraueris, quomodo prioribus amicis sit vsus, Sperabis. n. in te quoq; eum fore talem, qualē erga illos se præbuit.

Ο αὐτὸς εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι, ἔπειτα ἔπειτα φίλιας τ' πατρικῆς κληρονομεῖν.

Idem dixit: Decere liberos, hæredes esse, non modo facultatum, sed etiam amicitiarum paternarum.

Ο αὐτὸς εἶπε Πίστες ἡγεμῶν τὰς πατρὶας, ὅτι αὐτὸν λέγει, ἢ ποιῆς, ἐπὶ τὸν ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ τῷ ἀμοιβωτοῦ ἀποδομῶσι ἐπιμεμῶνας.

Idem dicebat: Fideles amicos existima, non eos, qui omnia dicta & facta tua laudant: sed qui etiam errata & delicta tua reprehendunt.

Βελοῖμην φίλον ἀγαθὸν μάλλον, ἢ Δαρεῖς χρυσίον κήσαυ, ἔλεγε Πλάτων.

Malim amicum bonum, quam Darii Persarum regis aurū possidere dixit Plato.

Φίλος πιστὸς, ὅσα ἔστιν αὐτῷ λαίμαρτον ὄντων ἔδδεν, ἔο' οὐρανὸν αὐτὸν. ὄρε ἴστωρον, ἔφη Ναζιανζηνός.

Nihil est quod cum fideli amico permutari possit: Et qui talem inuenit, is thesaurum inuenit: dixit Nazianzenus.

Ἀνταλκίδας ἐρωτήσας τὸν ἄλλο πῶς αὐτὸν ἡγεμῶνα δέσποτος τοῖς ἀλλοτρίοις εἰ ἤσται μὲν, ἔφη, αὐτῷ τῷ διαλέξοιτο, ὡφελίμως αὐτῷ προσφέροισι σημαῖαν ἐν τῷ κλάσει φίλος ἡγεμῶν ὅτι ἐν φιλοσοφίᾳ ὄντων, ἐν δὲ τῷ ἀλλοτρίῳ τῷ ὄφελει.

Antalcidas cū interrogaretur quo pacto quis amicos sibi facere posset: Si, inq̄t, loquatur illis iucūdissima, præster aut vtilissima. Innuens in parandis amicis adhibendam esse primo sermonis comitatem, in officiis autē præstandis vtilitatem.

Δοκίμαζε τὰς Φίλους [ἐφη
 Ισοκράτης] ἐν τῆς ἀδεί τὸν εἶον
 ἀτυχίας, & ἐν τοῖς κινδύνοις
 κινδύνοις. τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν
 πικρῇ δουλείᾳ ἔσται. τὰς δὲ Φίλους
 ἐν τῆς ἀτυχίας γινώσκουσιν.

Amicos probabis (dixit
 Isocrates) ex calamitate in
 vita, & communicatione
 periculorum. Aurum enim
 igne probamus, amicos ve-
 ro in aduersa fortuna co-
 gnoscimus.

Πλάταρχος ἔλεγε, τὴν ἀλη-
 θινήν Φιλίαν τρεῖς ζητεῖν μέλι-
 ται, τὴν ἀρετὴν ὡς κελὸν, καὶ τὴν
 σπουδὴν ὡς ἡθῶ, καὶ τὴν χρῆσιν
 ὡς αὐτῶν κηρῶν.

Plutarchus dixit, ad verā
 amicitiam tria potissimum
 requiri, videlicet virtutem
 vt pulcrum, consuetudi-
 nem vt iucundum, & vsum
 vt necessarium.

Ο αὐτὸς ἐφη πέντων ἡδίστων
 εἶναι τὴν Φιλίαν, καὶ ἑδὲν ἄλλο
 μέλλον διφραίνει.

Idem dicebat, Omnium
 lætissimam rem esse amicitiam,
 & nihil esse, quod nos
 magis exhilarare possit.

Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδ-
 νων βασιλεὺς, ληφθέντων πολλῶν
 ἀρχηγῶν, ἐπιπέσκειν αὐ-
 τὸς ἀνεσάλωτον τὸ χιτῶνι
 καὶ γήμῳ ὅσον ἀπεπέπως. εἰς

οὗ τὸν ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ἀνέδοξε,
 Φίλιππος Φίλιππος πατρικῶς
 γὰρ εἰμὶ σου φίλος. ἐρωτησά-
 τος δὲ τοῦ Φιλίππου, πόθεν ὦ
 ἀνθρωπε γινώσκεις καὶ πῶς,
 εἶπες, ἐφη, φράσαί σοι βλάστη
 ἀποσέλτων. ὡς οὐκ ἀποσχηθῆ,
 μικρὸν, ἐφη, κατωτέρω τὴν χλα-
 μίδα ποίησον, ἀρχηγεῖς γὰρ
 οὕτω καὶ γήμῳ. Ἐὸ Φιλίπ-
 πος ἄφρατε αὐτὸν εἶπεν, ἀλη-
 θῶς γὰρ εὐνῆς ἂν ἐφίλος ἐλάν-
 θαιεν. ἐνόμισεν αὐτὸν ὁ σοφώ-
 παθὸς, ἵα τὸς μέγιστα ἡμῖν φίλος
 εἶναι, οἵτινες ἡμᾶς εὖ τε ἐὸ ἑστῶς
 νοσηθῶσι.

Philippus Macedonum
 rex, cum multi bello capti
 venderentur, in auctione
 sedens, parum decore vesti-
 tus erat. Quidam igitur eo-
 rum qui vendebantur, ex-
 clamavit: Parce mihi Phi-
 lippe, paternus enim tibi
 sum amicus. Philippo vero
 interrogante, quo pacto &
 vnde o homo conflata est
 hæc amicitia? Tum ille,
 Volo, inquit, propius acce-
 dens tibi hoc indicare: qui
 cum admittus esset, quasi
 arcani quippiam dicturus:
 Demitte, inquit, chlamydē
 aliquantulū: nam ad istum
 modum indecenter sedes.
 Mox Philippus, Hunc, in-
 quit, dimitte liberum:
 nesciebā enim prius illum
 mihi vere beneuolum ami-
 cum

cum esse. denfit vir prudentissimus, eos præcipue amicos esse, qui probe & recte nos admonent.

Λυκούργος ἔφη· Δεῖ φίλοις καὶ τοῖς οἰκείοις βοηθεῖν, ἀλλ' ἢ μὴ ἐπιπροσχεῖν.

Lycurgus dixit: Eatenus amicus & familiaribus auxiliandum est, quatenus periurium non admittitur.

Πλάτωνα ἔλεγε. Σκόνη πᾶσι καὶ κρεῖττοῖσι, φιλία δὲ ἢ παλαμοτέρα.

Plutarchus dicere solebat: Vasa quidem meliora sunt noua: sed amicitia præstat, quo vetustior.

Δαρεῖος ὁ Ἑβραῖος πατὴρ ῥοῦ ἀνμεγαλὴν ἀνείκελ, πυρομύτης πνός, ἡ αὐτὸν ἐβλοῖτο ἄστυον, ὅσον ἐστὶ τῶν κήκεων τὸ πλῆθος, εἶπε, Ζωπύρεος. ἔτ' ἢ μὲν ἦν αὐτὸν ἀγαθός, καὶ τῷ Δαρείῳ πιστός φίλος. ἐσημῆς ἔδεν ἀποσπῆκει εἶναι βασιλεὶς ἑλλήνων, ἢ ἦδον γνησίων καὶ πιστῶν φίλων.

Darius, Xerxis pater cum aperuisset prægrande malum Punicum, & quidam ab eo sciscitaretur, Cuius rei tantum numerum habere optaret, quantus illic inesset granorum? Respondet, Zopyrorum. Is erat Da-

rio fidus amicus, & vir bonus. Significauit autem, Regi nihil prius aut carius esse debere probis & fidis amicis.

Δημήτριος τὸς φίλους, ἐφασκε, ἐπὶ μὲν πᾶσι ἀγαθὰ περιεργαζομένου ἀπιεναι, ἐπὶ δὲ τοῖς συμφοραῖς, αὐτομάτως.

Demetrius dicebat, amicos in rebus secundis adesse debere vocatos, in aduersis vero sua sponte & non vocatos. ¶ Congruit hoc Aphrothegma cū illo Democriti: τὸν ἀσκαδῶνον φίλον, ὡς μὲν τοῖς δυσφοραῖς κληθέντα δεῖ παρεῖναι, ὡς ἢ τοῖς ἀσκαδῶνα, αὐτόκλητον δεῖ συμπαρεῖναι: Probum amicum, gaudiis quidem vocatum adesse decet: aduersis autem casibus sua sponte.

Σκιπίων ὁ νεώτερος ἐπὶ πρῶτον μὴ ἀσπύρεον ἐξ ἀρχαῖς ἀπληθεῖν, ἢ ποιησάσθαι ἕνα στυγῆ καὶ φίλον ἀμωστέως τῶν ἐπιτηχανόντων ἡμιόμων ἀνθρώπων οὐδὲν κτῆμα ἡμιώτερον εἶναι.

Scipio minor dabat operam, ne quando e foro rediret domum, priusquam sibi quocumque modo quempiam eorum, in quos incidisset, amicum reddidisset. Sentiens homini

nullam possessionem esse meliorem.

Αριστοτέλης ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶ φίλος. ἔφη, μία ψυχὴ, δύο σώμασιν ὀνομαζομένη.

Aristoteles interrogatus, quid esset amicus, Vna, inquit, anima in duobus corporibus.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τίς ἐπιτηδεύει ἀπὸ φίλων; ἀπεκρίθη, ἔφη, ἀδικεῖν ἢ δυνάμην.

Aristoteles interrogatus, quis esset idoneus ad amicitiam? Qui, inquit, plurimas iniurias ferre potest.

Ὁ αὐτὸς ἐκαστὸν ἔλεγε, ὦ φίλοι, εἰδὲς φίλος, παρεμφανῶν, πολλοὺς κερ εἶναι φίλους λόγῳ, ὀλίγους δὲ ἢ μηδέναι τῶν ἔργῳ.

Idem illud frequenter habebat in ore, O amici, nemo amicus. Sentiens multos esse amicos nomine, paucos autē aut nullos re.

Locus II.

DE AMORE.

Ἀντικος ὁ τρίτος τὴν τῆς Ἀρετίδος ἱερίαν ἰδὼν ὑπερολή καλὴν φανείσαν, ὁμοῦς ἀνέζησεν ἐξ Εφίσεως, φοβούμενος μὴ παρὰ γνώμην ὀνειδισθῆ ἢ ἀποδοκιμασθῆ.

Antiochus tertius, cum vidisset Dianæ sacerdotem supra modum eleganti forma, continuo soluit Epheso, verit⁹ ne vis amoris aliquid ipsum facere compelleret, quod fas non esset.

Διογένης τὸν ἐρωτῶν, ἀχολαζόντων ἀχολίαν εἶναι, ἐλεγε. Διότι τὸ ἔτο τὸ πάθος μάλιστα χαλαροῦν τὴν ἀσχημότητα.

Diogenes dixit, amorem esse otiosorum negotium: quod hic affectus potissimum occupet homines otio deditos.

Θεόφραστος ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶν ἔρως, παῖτος, εἶπε, ψυχῆς ἀλαζέσεως.

Theophrastus interrogatus quid esset amor, respondit animæ otiosæ affectus.

Πόλυτος Θρακῶν βασιλεὺς ἐπὶ τῶν Τροϊκῶν πολέμων περὶ τὸν ἄμφοτερον πατρῶν ἀντιπάλους τῶν Ἀλεξάνδρον ἀποδόντα τὴν Ἑλένην, δύο παρ' αὐτῶν λαοῦν κηλασγυαίας. ἐφορησεν αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, ἰαν ἔτο πεποιθήκη, μίας γὰρ ἐξαρκεντικὸς ἀπολαύσας, ἐχρηκεν αὐτὸν δύο νέας γυναικας, καὶ τῶν πατρῶν δὲ πεποιθήκη.

Polytus Thraciæ rex, Troiani belli tempore, cū Troiani pariter & Græci legationem

nem ad ipsum misissent, auditis utrisque pronuntiauit, vt Alexander redderet Helenam, & a se pro vna duas formosas abduceret vxores. Sapiuisset Paris, si id fecisset. Nam vna satis fretus, habuisset duas nouas, & patrię consuluiſſet. ¶ Cōprobat hoc Paridis exemplū dictum Menandri: *μόνον ἀπαρηγόρητον ἀηθράποις ἔρωτος*, id est, Solus amor inter homines nullo sermone cōsilioue mouetur. Item illud Platonis: *τυφλῆται καὶ τὸ φιλεῖ μόνον ὁ φίλων*, Amans est cæcus circa rem amatam.

Αἰσὸς πὸς ἔλεγε, ἰὸς ἔρωτος κατεχρῆμας, ἀναιχμῶτους εἶναι συμβαίνειν.

Æsopus dicere solitus est, Eos qui amore capti sunt, inuerecundos esse solere.

Κατὰ τὸν ἔλεγε, τὴν ἔρωτος ψυχὴν ἐν ἀλλοτρῆϊ σώματι ζῆν.

Cato dicebat, amantis animam in alieno corpore vinere. Quod hodie quoq; celebratur, Animam illic potius esse, vbi amat, quam vbi animat.

Πλάταρχος εἶπε, τὸ λίαν φιλεῖν, ἢ μὴ φιλεῖν αἴτιον εἶναι.

Plutarchus dixit, nimium amorem, odii causam esse. Congruit cum Socratis di-

ctio: *τὸ φιλεῖν ἀκμήρωσ, ἰσάν ἐστὶ τῷ μισεῖν.* Intempestiue amare, simile est odio.

Locus III.

DE ADVLTATIONE, ASSENTATIONE.

Διογῆνης ἐρωτῆθεὶς πρὸ τῆς φιλῶν κρείσσει δαίκεται, εἶπεν, ἢ μὴ ἀρετῶν συγκοφῶντος, ἢ ἡμέρων, κλάαξ.

Diogenes interrogat^o que bestia morsum haberet nocentissimum, Si de feris, inquit, interrogas, obtrectator, si de cicurib^o, adulator.

Ὁ αὐτὸς τὸ κατὰ χάριν λόβον, εἶπεν, μετὰ τὴν ἀρχὴν εἶναι. διὰ τὸ ἀνελθεῖν αὐτὸν ἰὸς ἀηθράπους ἀξίον χρηστολογίας.

Idem orationem blandā, non ex animo proficiscentem, sed ad gratiā compositam, dicere solebat melleum laqueum esse, quod blande amplectēs hominē iugulet.

Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος, Δημοσθένες εἰπόντες, ἀποκρίσεν εἰς αὐτὸν Φωκίους, εἰὰ μανῶσι, Ναὶ, εἶπεν, εἰ μὴ μὴ ἀμάνῶσι, σὲ ἢ, αὐτὸν σὺ φροῦσι σημάγειαν, Δημοσθένη πάντα κατὰ χάριν εἶπεν.

Phocion Atheniensis, Demostheni dicenti, Occidēt te Phociō Atheniēses, si quādo

infanire cœperint, Respondit, Me quidem si infanire cœperint, Te vero, si ad fanio- rem mentem redierint: Significans Demosthenem omnia ad gratiam loqui.

Ὁ αὐτὸς, ἀξίαντ' Ἀντι-
πατρὲς πειθιστὴν ἔχει μὴ δικαίων
αὐτὸν, εἰ δὲ ὠνάσῃ, εἶπεν, Ἀντι-
πατρὲς τὴν φίλῳ Φωκίῳ κληθεὶς
καὶ κλάκῃ.

Idem cum Antipater ipsum rogaret, vt in gratiā suam, aliquid iniuste ageret, Non potes, inquit, o Antipater, Phocione & amico & assentatore vti.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐρωτηθεὶς
ἂν δύσκολον, εἶφη, ὅτι ἑαυτὸν ἠνά-
σῃ. εἶπας ὅτι γὰρ ἑαυτὸς κληθεὶς
τυγχάνει ὦν.

Thales Milesius interro- gatus, quid esset difficile, Seipsum inquit, nosse: Quis- que enim sibi adulator est.

Ἀντιθένης ὁ φιλόσοφος
κρείττον ἐλεγε, εἰς κλάκας, ἢ
εἰς κλάκας ἐμπέσειν. οἱ μὲν γὰρ
κερῆς, οἱ δὲ ζῶντας ἐδίδασκον.

Antisthenes Philosophus dicebat, si ad alterutrum adigeret necessitas, Satius esse in coruos incidere, quā in adulatores. Nam corui non comedunt, nisi mortuos, adulatores etiam viuos deuorat.

Δημοθένης εἶφη, τὸν κλά-
κῃ τ' ἔτο Διὸς φερεῖν ἅθ' κερῆος,
ὅτι ὁ μὲν ζῶντας, ὁ δὲ κερῆος
ἐδίδασκεν.

Demosthenes adulatorē in hoc differre dixit a coruo, quod hic mortuos, ille viuos deuorat.

Πυθαγόρας ἔλεγε· χεῖρες τοῖς
ἐλέγχασί σε μάλλον, ἢ τοῖς κη-
λακίδουσιν· αἷς δ' ἐχθρῶν χεί-
ρηνος ἄλλ' ἐπέτι τούς κηλα-
κίδοντες.

Pythagoras dicebat: Gau- de potius arguentibus te, quam adulantibus: & tan- quam deteriores inimicis adulatores auersare.

Πλούταρχος εἶφη, χεῖρεσιν
δ' εἰν τοῖς ἐλέγχουσιν, εἰ τοῖς κηλα-
κίδουσιν. οἱ μὲν ἡμᾶς λυπῶντες
διεχθροῦσιν· οἱ δὲ χεῖρας ἡμῶν
ἐκλύουσι καὶ σκελίζουσιν.

Plutarchus dixit, Gau- dendum esse commercio reprehendentium, & non adulantium: Hi enim gra- tificādo dissoluent & euer- tunt nos: illi vero molestiā exhibendo, excitant & erigunt.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· μισθ' ἑὺς κη-
λακίδοντες, ὡς περ τῶν ἐξαπα-
τῶντας· ἀμφοτέρω, γὰρ πισθ' ἔν-
τες τῶν πισθ' ὧντας ἀδικεῖσιν.

Idem dicebat: Odio ha-
beas

beas, adulantes sicut decipientes. Vtrique enim, si fides eis habeatur, credentes iniuria afficiunt.

Ὁ ἄσπερ λύκος ὁμοιωκῶν, οὕτω καὶ κήλας, καὶ μυχός, καὶ παρσίσιος ὁμοιος φίλος. ὡς σέχραραρῆν, μὴ ἀντι κωῶν φυλάκων, λάθης λυμεῶνας εἰσδεχόμενος λύκος. ἔφη Ἐπίκτητος.

X Quemadmodum lupus animal est cani simile: ita & adulator, & adulter, & parasitus amico similis est. Diligenter igitur attende, ne canum custodum loco, perniciosos lupos nescius admittas: dixit Epictetus.

Ἀντιθένης ἔλεγεν ὡςπερ ἄσπερ ἔταιρος πύραγμα πάντα εὐχρόσθις ἐρασιῶς παρεῖναι, πάλιν νοδὸν καὶ φρονησῶς, οὕτω καὶ τὸς κήλακας, οἷς σῶεῖσι.

Antisthenes aiebat, ut meretrices bona omnia, præter mentem & prudentiam, suis amatoribus imprecantur: Eodem modo & adultores, iis quibus cum versantur.

Κράτης πῶς νέον παλούσιον πολλὰς κήλακας ἐπαρτέμνον, νεώτακε, εἶπεν, ἔλθω ἐρημίαν τὴν σὴν.

Crates ad opulentum a-

dolentem, quem parasitorum comitabatur turba: Adolescens, dixit, miseret me tuæ solitudinis.

Οἱ δελφίνες μέχρι τοῦ κλυδάνου σὺν ἀφηνήρονται τοῖς κήλακας, πῶς δὲ τὸ ξηραίνουσαν ἐξοκίπουσιν. οὕτως οἱ κήλακες ἐν δὲ διαπαρτέμνον. ὡς καὶ οἱ τοῖς φίλους εἰς ἀποδημίαν ἀπαρτέμνοντες, μέχρι τῆς λείας συμπαρομολοθεῖσιν. ἐπιθῶν δὲ εἰς τὴν ἑλπίαν ἐλθῶσιν, ἀπίσαν.

Delphines donec vnda subest, comitantur natâtes, in littus vero nunquam egrediuntur: Sic & adultores in sereno & felici rerū statu manent. Quemadmodum & illi, qui amicos ad peregrinationem euntes, dum via plana est, deducunt, cum asperior incipit, recedunt.

Locus III.

DE ANIMI MODERATIONE, PATIENTIA, Mansuetudine.

Τὸν Ἀθηναίων ὀρωμῶνων ἐπὶ τὸν ἐξορακισμὸν καὶ Ἀελεΐδου τοῦ δικασίου, ἀνθρώπος ἀρεαίματος καὶ ἀρεοῖος ὄρακον ἔλεγε πῶς ἔλεγε αὐτῷ, κελδῶν ἐχρεῖται τὸ ὄνομα τῆς Ἀελεΐδου, Γνωστικὸς, ἔφη, τὸν Ἀελεΐδην; ἔ; ἢ ἀνθρώπου γ-

ἡσυχία
 νοσάν ἰδὼ ἀφ' ἡουτος κοχχουδ
 ἢ τῆ δ' ἀδικία ἀποστραφεί. σιω-
 πησὺς εὐφρανε τὸ ὄνομα τῶ
 ὁπρῶτα κ' ἀπέδωκεν. ἕτως δ'
 ὀχμησίως ἦν ἐκὲ τῶ κατὰ γνη-
 σὸν ἄδην.

Cū Athenienses eo concitati essent, ut Aristidē ostracismo in exiliū agerent, ac rusticus quidā illiteratus testulam ad eum deferens iussisset ut Aristidis nomen inscriberet, Nostine inquit, Aristides, Aristidem? Cum ille negasset se nosse, molestē tamen ferre, quod iustus cognomine diceretur, filium Aristides, & nomen suum inscripsit testulæ, ac reddidit. Tam leni animo ferebat iniustā damnationem.

ἡσυχία
 Ἡ Πισαγὸς ἀδικηθεὶς ὑπὸ Ἰενοῦ,
 ἔλεγον ἐξέστειν αὐτὸν κολάσαι,
 ἀφῆκεν, εἰπὼν· συγνώμη ἡμῶ-
 εἰς ἀμέτρον. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον
 φιλίας ἐστὶ, τὸ δὲ θεοῦ ἰσχύος.

Pittac⁹ iniuriam passus a quodā, cum illum puniendi potestātē haberet, dimisit, inquiring: Venia melior est vindicta: hæc n. beluini est ingenii, illa mansueti.

Φωκίῳ τῶ Ἀθηναίῳ ἠδὲ τῶ
 κούλικῳ ἀποστραφέντος, ἐρωτη-
 θεὶς εἰ ἢ ἐλάττω ἀπὸ τῶ ἵδου, Εὐφ-
 ρασι, εἶπεν· ἐντέλλομαι τῶ κατὰ
 κριλῶ μηδὲν Ἀθηναίοις μνησικα-
 κεῖν. Ἐσὼ τις τὸ μέγεθος ἰσομεγ-

ῆς παράδειγμα μόνος ἐν τῶ
 κωὶ ὄρεσι αὐτῶν πειλοῖς τῶν
 χριστιανῶν, σὺν ἡμετέροις, ἐν
 οἷς θεολόγοις.

✕ Cū Phocioni Atheniensi poculum cicutā temperatū porrigeretur, percontatus est quispiā, si quid filio vellet dicere, nam is aderat. Ego, inquit, tibi, mi fili, precipio, atq; etiam obsecro, ne quid ob huius rei memoriam Atheniensibus male velis. Tā insignis patientiæ exemplū vix hodie reperias inter multos Christianos, non n. libet dicere inter theologos.

Σωκράτης πρὸς Εὐανδρίῳ πῶν
 ἀποπερὸν μὲν λαιδορεῖσθαι, ὕστερον
 ἢ κ' ἀδικήσῃ αὐτῶν, ἐστὶ ἐλε-
 γον, εἶπεν, ὅτι Εὐανδρίῳ ἐργη-
 τῶσα, κ' ὕδωρ ποιήσῃ;

✕ Socrates, cum Xanthippē diu rixantem tulisset in aedibus, ac tandem fessus confedisset ante fores, illa magis irritata patientia viri, de fenestra perfudit illum lotio: Ridentibus qui præteribāt, & ipse Socrates arridebat, dicens: Facile diuinabam, post tantum tonitru secururam pluuiam.

Ὁ αὐτὸς λακκιδεὶς ἐπέδη
 ἠνέσθη, ἰανὸς θυμαύζωντος, εἶπε,
 εἰ δὲ με ἄνος ἐλακτισε, δίκην αὐ-
 αὐτῶ ἐλάττωρον;

✕ Idem cum in via quidam

illi per lasciuiam calcem impigisset, admirante quodam, quod id pateretur: Quid, inquit, si quis a sinu me calce impetiuisset, an vocarem illum in ius?

Πρὸς Ἀλκιβιάδην εἰπόντων, ἐκ ἀνικτῆ Ἐαντίπω η̄ λαιδρῶσαι, ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη Σωκράτης, συνέεισα μοι, καὶ ταπεινὸν ἐπεὶ οὐκ ἀπέων σιωπῆς.

Alcibiadi demiranti quod Xanthippen supra modum rixosam domi pateretur, Ego inquit, iam pridem his affluui, vt non magis offendar, quam si rotæ, quæ aquâ e puteo educit, stridorem quotidie audiam.

Τῷ αὐτῷ ὁμοίον ἡ λέξις ἐστὶν, ὅτι σὺ μὲν εἰπερὶ τῶν ὀνείων ἀνικτῆ. Ἐγὼ εἰπόντων, ἀλλὰ μοι ὡς ἐπεὶ οὐκ ἀπέων σιωπῆς. Καὶ μὲν, φησί, Ἐαντίπω η̄, ποιῶν ἡ ἀνικτῆ.

Eidem simile quid dicenti, At tu, inquit Socrates, nonne domi tuæ toleras anferū strepitum? Tolero, inquit Alcibiades, sed anferes mihi pariunt oua & pullos. Et mihi ait Socrates, mea Xanthippe parit liberos.

Ποτὲ Ἐαντίπω η̄ς ἐν ἀφορῇ ἐπεὶ ἰσομῆλον ἀειελομῆνης σιωπῆς ἀλλοῖον οἱ γνώριμοι χρεῖσιν ἀμύνασθαι. Νῆ Δι' εἶπεν, ἵνα ἡμῶν πυκλιδόντων ἐκφοσὸς ὑμῶν λείη. Εὐ Σώκρατες, εὐ Ἐαντίπω η̄. ἐφ' ἧς λήθη ἢ μάλλον αὐτῆ ὁ φρόνιμος

τ' ἀνοχῆς ἐαυτῷ παρὰ δὲ ἵμα παρέρχην, ἢ καὶ ἐλάσων ποιῶσαι γέμαμα, αὐτὸς δὲ ἰσαμῆμα χρομῆμα.

Cū aliquando Xanthippe in publico pallium marito detraxisset, ac familiares eū admonerent, vt tantam iniuriam manu vlcisceretur, Pulcre, inquit, nimirum, vt nobis colluctantibus acclametis, Eia Socrates, Eia Xanthippe. Maluit autem vir sapiens, tolerantiæ exemplum de se præbere, quam ridiculum exhibere spectaculum viri cum vxore concertatis.

Φιλόσοφος τις μοχθηρὰν ἔχον ἰσομῆμα, καὶ φλύαρον, καὶ πείρινον, αὐτὸς δὲ ἐρωτῶντας, ἄνευ ἐνεκεν ἑαυτῆς ἔχον ἀνικτῆ, εἶπεν ὡς ἐμνάσιον καὶ παλιέρον ἔχον φιλοσοφίας ἐπὶ τ' οἰκίῳ, ἔστωμα γὰρ τοῖς λοιποῖς πρῶτον, φησιν, ἐν ζωῆς καὶ ἐκείτην παιδεύομενος τὴν ἡμέραν. Ἰνὲς ἢ καὶ διὰ τῶ ἀγαθῶν αὐτὴν αὐτῆ λέγεισιν.

Philosophus quidam cū vxorem haberet improbā, & garrulā, & ebriosam, percontantib. cur talem ferret? vt domi, inquit, habē Philosophiæ gymnasium & palestra. Ero enim erga cæteros lenior, hac quotidie institutus. Sunt etiam qui ipsum ob hāc ipsam causam illam duxisse dicant.

Ἄγις ὁ τελευτῶντος τ' Ἀκκιδάμωνιαν βασιλέων, ἐξ ἐνείδρας

συληθηθεις. και κραυγαδικαδεις
 ιαπο των εφερων χυρεις δικης,
 απαρηγμενος επι τον εραχον,
 ιδων ινα των ιασηρευτων κλαυ-
 οντα. Παισαι, ειπεν, ε αυθρωπε
 ετα' εμοι κλαιεν. και γδ ετω
 παρανομιως η αδικως δποκλυ-
 μω, κριστων ειμι των αυ-
 αμερυντων. και ταυται ειπων
 παρεδωκε τω εραχη τον ασχη-
 λον ενδυσιως.

✠ Achis Laconicorum regū
 ultimus, per insidias captus,
 ac præter meritum ab Epho-
 ris damnatus, cum ad la-
 queum duceretur, conspice-
 retque quendam e listorib.
 flentem, Desine, inquit, o
 homo, meam vicem flere.
 Nam sic moriens præter ius
 & æquum, melior feliciorq;
 sum his qui me occidunt.
 Hæc locutus, ultro collum
 laqueo tradidit.

Ουδεν, ως ειπε χυρυσωμο,
 ουτως αιδεσιμους ποιει, ως υ-
 βελισοιδμους φερεν.

✠ Nulla res (vt Chryso-
 stomus dixit) æque facit vene-
 rables, atque iniuriam pa-
 tienter ferre.

Σωκράτης λακτισαντες αυτη
 νεανισκου θρασεω μελα και
 εδελυρυντες αμφ αυτον ορων
 αζανακτεντες και σφραδαζον-
 τες, ως ηθιμακειν αυτη εβελην,
 αρα, εφησε, η ε με ονος ελ αελα.

σεν αυπλακισσα τουτον ηξιω-
 σατε αυ;

✠ Socrates ab adolescente
 admodū feroce & impuro
 calce impetitus, cum suos
 videret id indigne ferre ac
 fremere, adeo vt illum in
 ius trahere vellent, Quid
 ergo, inquit? Si quis asinus
 me calce percussisset, velle-
 tis vt vicissim ei calcem im-
 pingerem?

Αελτοφαιας, οτε τω νεφελας
 εζεφερε, πανθιως πασαν υβελιν
 αυτη κελισσε δανυνητες, και ινος
 των παρυντων πα τοιαυτα ανα-
 κωμαδουνητες οση αζανακτεις
 ειπνητες ε Σωκρατες, μη δι οση
 ερωγε, εφησεν, ως γδ εν συμπο-
 σιω μεγαλη τω θεατηρω σκω-
 πωμεν.

Cum in Aristophanis
 Comœdia, cui titulus Ne-
 bulæ, multis & acerbis con-
 uitiis proscinderetur, &
 astantium quidam diceret:
 Non hæc iniquo animo fers
 Socrates? Non per Iouem,
 inquit, ægre fero, si in thea-
 tro, perinde vt in magno
 conuiuio, salibus mordeor.

Ο αυτος αδικως κελιδικα-
 δεις, αφοδως ειπεν, οι κρηθηοργι
 μου δποκλειναι με δωωνται,
 ελαψαθ' ου δωωνται.

✠ Idem iniuste morte da-
 mnatus, intrepide dixit:
 Accusa-

Accusatores mei occidere
me possunt, nocere autem
mihi non possunt.

Διονυσίου ἀποσπύσανθός τῷ
Αρσίππῳ, ἠνέχετο μίμνα
μὲν δὲ ἄνος, εἶπε οἱ μὲν αἰλιεῖς,
εἶπεν, ὑπομύρουσι βραίνεσθαι τῇ
θαλάττῃ, ἵνα καθεῖον θροῦσασιν·
ἐγὼ μὴ ἀνάγκη κράμματα
βραυθῆναι, ἵνα βλέπον λάβω; Τῇ
τοῦ ἐλένου λέξει τὸν βασιλέα,
αἰνιττοῦμος, ὃν τῇ ἐαυτοῦ ἀνοχῇ
ἐπὶ αὐτὸ ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν
παρακαλεῖν. ἡ γὰρ τῶν δεχόντων
φρονήσις πολλὴν ὄνησιν τῶ τῶν
ἀνθρώπων εἶω φέρει.

Aristippus conspuitus a
Dionysio tyranno, æquo
animo eam iniuriam tulit:
cum autem quidam id egre
ferrent, piscatores, inquit,
ut gobionem capiant, aqua
marina se patiuntur aspergi:
ego ut balenam capiam,
non patiar me aspergi sali-
ua: Balenæ vocabulo regem
designans, quem sua pati-
entia conabatur ad philo-
sophiæ studium allicere.
Principum enim sapientia
vitæ humanæ plurimum
utilitatis adfert.

Ἀρκάδιος τοῦ ἀρχμοῦ Φί-
λιππον τὸν βασιλέα αἰετικῶς
λέγωντος, καὶ φέρων παραμυθῶ-
ντος, εἶπά πως ἐν Μακεδονίᾳ
φωάνθους, ὡγοτο δ' εἶν οἱ φίλοι

καλάσται, καὶ μὴ ἀπειθεῖν. ὁ δὲ
Φίλιππος ἐντυχὼν αὐτῷ Φίλ-
αυθράππος ἔξενια καὶ δῶρα
πέμψας, ἐκέλευσεν ὑστερον
πρωθιένεσθαι, πῖνας λόγους ἀ-
παγγέλλοι αὐτὸς τοῦς Ἑλληνας·
ὡς δὲ πάντες ἐμαρτύρουν ἐπι-
νέτην αὐτῷ γαρονέαι τὸν ἀνδρα-
γαμμοσίον, ἐγὼ βίοντι, εἶφη, βελ-
λίον ἰατρὸς ὑμῶν.

Arcadio Achiuus semper
maledicta coniciebat in re-
gem Philippum, eumque ut
fuga sibi confuleret, per
contemtū hortabatur. Hūc
aliquanto post in Macedo-
nia deprehensum cum amici
non dimittendum, sed sup-
plicio afficiendum esse di-
cerent, Philippus eum cum hu-
maniter compellat, & donis
hospitibus eum ornat.
Deinde inquirere iubet,
quos de se ille apud Græcos
sermone spargat: Cum au-
tem omnes testarētur, eum
mirabilem Philippi lauda-
torem factum esse, Ego ita-
que, inquit, melior, quam
vos medicus sum.

λέγωνται καὶ αἰεῖνος τῶ τῶν
φίλων παραμυθῶμος, ἐπὶ τοῦς
Ἑλληνας ὡς εὖ παρῶντας, καὶ
κακῶς αὐτὸν λέγωντας, εἶπεν,
ὦ οὐκ, αὐ καὶ κακῶς ποιῶντες
αὐτοῦς;

X Dicitur etiam ab amicis
suis in Græcos concitatus

esse, vt qui beneficiis ab ipso affecti ei maledicerent, respondisse autē ipsum, Quid ergo agent, si male ipsis faceremus?

Δημοθένης λοιδορημένου γενός αὐτοῦ, οὐ συγκαταβαίνω, εἶπεν, εἰς ἀγῶνα, ὃν ἂν ὁ ἡττώμενος ᾖ νικῶντος ἐστὶ κρείττων.

✦ Demosthenes a quodam conuitio lacessitus: Nolim tecum in hoc genus certaminis descendere, dixit, in quo qui vincitur, ipso victore est melior.

Πλάτων λοιδορημένος ὑπὸ γενῶ, λέγε, ἔφη, κακῶς, ἐπεὶ λέγῃ καλῶς ἔμεμψήκαος.

✦ Plato quodam ei maledicente, Perge, inquit, maledicere, vt qui nunquam bene loqui didicisti.

Ἀρίστιππος λοιδοροῦντος αὐτὸν πνῶ, ἔφη, τοῦ μὲν λέγῃ κακῶς σὺ κύριε, εἰ, τοῦ δὲ δικαίως ἀκέρειν ἐγὼ.

✦ Aristippus contumeliis a quodam petitus, dixit: Penes te est maledicere: penes me autem bene audire.

Locus V.

DE CONTINENTIA.

Ἀλκαμένης ὁ Λακων, λέγωντος πνος, ὁποῖοις ἐστὶν ἄμφοτεροῦ ζῆ, ἰκανὴν ἐποίησεν κερκτημῶ. Καλὸν γὰρ, ἔφη, πολλὰ κερκτημῶν ζῆν κατὰ λογισμὸν, καὶ ἔσθ' τὴν ἐπιθυμίαν.

✦ Alcamenes Lacon, exprobrāti euidam quod frugaliter viueret, cum amplas facultates possideret, respondit: Decet cum qui multa possidet, pro ratione, & non pro libidine viuere.

Ἀλέξανδρος ὡς τρεπομῶν γενῶν αὐτὸν ἰδεῖν τοῖς Δαρείοις θυρατέρας, καὶ τῶν γυναικῶν ἀφ' ἑρυσσαν καὶ κίβη, ἀιχρῶν, ἔφη, τὰς ἀνδρας νικῶντας ὑπὸ γυναικῶν ἠτιμῶς.

✦ Alexander, cum quidam eum hortarentur, vt Darii filias & vxorem forma præstantem spectaret: Turpe futurum dixit, eos qui viciissent viros, a mulieribus vinci.

Περικλῆς, Σοφοκλῆς δὲ πρὸς τὴν πῦδα δεκνυῦτος αὐτοῦ ὡς Σοφοκλῆς, εἶπε, τὸν σὺ φρονισπρατηρῶν οὐ μένον τοῖς χεῖρας, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἐχθρὸν περὶ ἑαυτοῦ δεῖ.

✦ Pericles Sophocle formosum puerum sibi ostendente: O Sophocles, dixit, decet frugi imperatorem non solum manus, sed etiam

iam oculos continentes habere.

Επει Σκιπίων ὁ πρῶτος
 ρ⊕ Καρχηδόνια κ' κράτ⊕ ἔ-
 λε, τῶν στρατιωτῶν πινὺς αἰχμῶ-
 λατον λαβόντες ὄψεσθ' ἡμε-
 ρέον, ἢ κ' ἡμιζοντες αὐτῶ-
 τε ἐδίδουσι, ἡ δὲ αὐτῶν, ἔφη, ἔλα-
 βον, ἐὰς ἢ ἡ δὲ αὐτῶν, κ' μὴ ἀρ-
 χων.

Posteaquam Scipio ma-
 ior Carthaginem (nouam)
 armis ceperat, milites qui-
 dam virginem eleganti for-
 ma captam adduxerunt,
 eique tradiderunt. Hic ille,
 libenter, inquit, acciperem,
 si priuatus, & non impera-
 tor essem.

Αριστιππὸς τὸν Γεράδου
 τ⊕ εἰσάγει τ⊕ ἐν ὁδῷ δ' ἄρ-
 χον καὶ βασιλευσίνου, Αποχρε,
 ἔφη, τὸ πάλιν, καὶ ὅσον δ' ἄρ-
 χου, εἰσάγει.

Aristippus, cum famulus
 in itinere pecuniam gestans
 onere premeretur, Abiice,
 inquit, quod nimium est, &
 fer quod potes.

Locus VI.

DE ADVLTE-
RIO.

Τὸ σῶμα μὲν ἦν πότε σω-
 φροσύνη τῶν γυναικῶν τ'
 ἐν τῇ Σπάρτῃ, ὡς ἄριστον εἶναι

τὸ τ' αἰχμῶν παρ' αὐταῖς. Γε-
 ραδὸν Γεραδάου τῆς Σπάρτης
 τῆς ἐρατικῆς τῶν ξένων, ἡ πύ-
 χουσι αἱ αἰχμῶν παρ' αὐταῖς
 [ἐδὲν γ' ὁρᾷν αὐτῶν τέτα νεο-
 μοθητηρίων τῶν Λυκούργου]
 εἶπεν, Οὐδέεις, ὦ ξένοι, γινέται
 μοχλὸς παρ' ἡμῖν. εἰ μὲν γ' ἡ-
 λαβόντ⊕, Ἄν ἔν ἡμεῖς; πῶς
 αὐτῶν αὐτὸς μοχλὸς ἐν Σπάρ-
 τῃ γένοιτο, ἐν ἡ πάλιν τ⊕ μὲν, κ'
 περὶ ἡ, εἰ καὶ αὐτὸς μὲν ἀπὸ
 ζόνται, αὐτὸς γ' καὶ ἀπὸ
 καὶ τῶν ἡμεῖς παρ' ἡμε-
 ρέονται;

Χ Ταῦτα erat quondā Spar-
 tanarum mulierum pudici-
 tia, ut esset incredibile adul-
 terii crimē apud Spartanos
 inueniri: ideo quidam Ge-
 radas Spartanus interroga-
 tus, quid pœnarum darent
 apud Spartanos adulteri,
 neq; enim videre se quicquā
 sancitum de hac re a Lycur-
 go: Nullus, inquit, apud
 nos adulter est. Cum ille
 respondisset, Quid igitur si
 existat? Quo pacto, inquit
 Geradas, Sparta existat a-
 adulter, in qua diuitiæ, deliti-
 æ, & corporis adfcititius
 cultus p̄b̄ro habentur: contra
 verecundia, modestia, ac
 obedientiæ magistratibus
 debita obseruatio, de-
 cori laudique dantur?

Αχρεῖος πομπῆς τῶν Α-
 λέξανδρον τ' μέγαν, ὡς στωικῶν.

Remedia
 ista est

πυρραμίδης καὶ ἐσπίρον βα-
γείαν, ἠρώτησεν ὅτι πνικαῦται
τῆς ἢ εἰπούσης, Περικλῆμον γὰρ
τὸν ἀνδρα καὶ κλιῖνα, πικρῶς
ἐπέμνησε τοῖς ποιῶν, ὡς μικρῶς
δι' αὐτῆς μοιχῶς γλυόμβρος. κα-
λὸν τ' ἀγνείας παρὰ δ' ἐν γὰρ ἐν
τῷ νεανίσκῳ ἄμφορ καὶ βασιλεῖ.

Cum puella quædã multa
nocte ad Alexandrum Ma-
gnum esset deducta, cum eo
dormitura, rogavit Rex, ubi
fuisset tam diu? illa respon-
dente, se expectasse donec
maritus iuisset cubitum,
ministros accitos acriter ob-
iurgabat: Reducite hanc, in-
quit, parū enim abfuit, quin
vestra culpa factus fuerim
adulter. Præclarum castitatis
exemplum tum in iuvene,
tum in rege.

Διονύσιος ὁ βασιλεὺς, τ' ἦν
αἰδομένης, ἢ τὴν δὲ γλῶσσαν ἀπολι-
πεῖν ἐμύλην, ἀνδρὸς ἐλδύθησεν
ἀφ' ὁδοῦ ἰσχυρῶς γυναικίον, ἠρώτησε
μὲτ' ὀργῆς, π' ἔτι δ' ἴδον αὐτῶν
συνώιδεν; εἰ πόντος ἢ νεανίσκου,
Σὺ γὰρ σὺ εἶχες πατέρος τύραν-
νον, Οὐδὲ σὺ, εἶπεν, ἦν ἐξείας,
ἢ μὴ καὶ πᾶσι τῶν ποιῶν.

Dionysius rex, cum intel-
lexisset filium, cui principa-
tum relicturus erat, ingenui
viri coniugem adulterasse,
iratus interrogavit, An vn-
quam tale quicquam in pa-
tre comperisset: Hic adole-

scens, Tu, inquit, non habe-
bas patrem regem. Nec tu,
inquit, Dionysius, filium re-
gem habiturus es, nisi talia
perpetrare desinas.

Διογῆνης ἀκούσας ποτὲ ὅτι
Διδύμων ὁ μοιχῶς συνελήφθη,
Ἄξιον, ἔφη, ἐπὶ τοῦ ὀνόματος
κρεμασθῆναι. Διδύμῳ γὰρ τοῖς
ἐδάησι ὀρχίδια λέγονται.

Cum quidam Diogeni
referrēt, Didymonem mæ-
chum comprehensum, Di-
gnus est, inquit, qui ex ipso
nomine suspendatur. Di-
dymi enim Græcis testiculi
dicuntur.

Ο Σόλων ὁ τ' νομοθετῶν ἐν-
δοξότατος, τὴν γυναικίαν, ἐφ' ἣ
αὐτὴν ἐλάττω μοιχῶς, σὺν εἰασί κρη-
μασθῆναι, οὐδ' εἰς τὰ δημῶν ἐλ-
θεῖν εἰσέναι, ἵνα μὴ τοῖς ἀνα-
μαρτήτως τῶν γυναικῶν ἀνα-
μιγνυμένη ἀφ' ὁδοῦ εἴη.

Solon legumlatorum ce-
leberrimus, mulierem, apud
quam erat adulter depre-
hensus, ornari non sinebat,
nec in fana publica ingredi,
ne suo interuentu integras
matronas corrumpet.

Locus VII.

DE AVARI- TIA.

Διογῆνης ὁ μοιχῶς ἐξείας φιλαρ-
γύου τοῖς ὑδρωπικῶς.
ὁμοίως

κλείνας μὲν γὰρ πλήρεις οὖτος
 δόρυς, ἐπιθυμῶν πλείονος
 τῆς δὲ ὕδατος, ἀμφοτέρως
 δὲ παρὰ κακῶς ἐπιθυμῶν γὰρ
 μάλλον τὰ πάθη ὅσα ἐπιθυ-
 μῶν μὲν ποιεῖται.

X Diogenes auarus hydro-
 picis cōpáabat. Illos enim
 argento plenos, hos autem
 refertos aqua, amplius de-
 siderare: idque utrosque in
 sui pernitiem. Affectiones
 enim ipsis eo magis inten-
 duntur, quo largius deside-
 rata consequuntur.

Αλευπέλης φησὶν, ὅτι οὐκ ἐ-
 λαντες κρινῆ ληστῆες, ἐρεστη-
 σάν παρὰ ἀλλήλους παρὰ τὸ σκύ-
 λων καὶ τέσσαρες αὐτῶν κατε-
 λείφθησαν. πρῶτον γὰρ παρὰ
 ἀλλήλους διηνεχθήσαν, καὶ δύο
 κατελείφθησαν, εἰπεῖς. Ἐκ τῶ-
 ν μὲν κατὰ μὲν εἶν ἐστίν, ὅτι
 παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἐπὶ
 τῇ τοῦ πλείονος ἐκείν παρὰ ἀρέσθ
 ζῶσιν, οὐδὲν ἔτε βέβαιον, ἔδ'
 ὅσον ἐστ.

Tradit Aristoteles octo
 latrones facios de spoliis in-
 ter se certasse, & quatuor
 eorum interfectos esse. De-
 inde cæteri quatuor rursum
 inter se contenderunt, & re-
 liqui facti sunt duo, tandem
 vnus solum superstes man-
 sit. Hinc videre licet, non
 esse apud istos homines,
 quorum studia ad auaritiã

referuntur, quicquam vel
 firmi vel sancti.

Σεμίραμις ἡ τῶν Καρῶν βα-
 σίλισσα ἐαυτῇ κατεσκεύασα
 τάφον ἐπιθῆναι, ὅστις αὐτῆς
 κείνης δέη, ἡ βασίλισσα, ὁ ἐλο-
 τῆ τὸ μνημεῖον, ὅσα ἐβλήται
 λαθεῖν. Δαρσὶς οὖν διεβῶν,
 κρημέσα μὲν οὐκ εὖρος, κρημέ-
 μασι δὲ ἐτέροις ἐπέχε τάδε
 φράζουσιν. Εἰ μὴ κρημέσ' ἦδ'
 αὐτῆς κρημέτων ἀπώλητος, ἐκ
 αὐτῆς κρημέσ' ἦδ' αὐτῆς κρημέσ'

X Semiramis Carum regi-
 na, monumento, quod sibi
 parari curauerat, inscripsit,
 Quisquis rex pecuniis egu-
 erit, aperto monumento
 quantum voluerit capiat,
 Darius id aperiens, nihil quid-
 em inuenit pecuniarum,
 sed ex altero saxi latere hoc
 inscriptum reperit: Nisi
 malus vir esses, & immodi-
 ce auarus pecuniaque inex-
 plebilis, haudquaquã mor-
 tuorum oculos moueres.

Περικλῆς εἶπε, Φειδῆ μόνον,
 κρείττον ἀποθανεῖν, ἢ ζῆναι ἐν-
 δειδῶν.

Periander dixit, Melius
 esse hominem parcum mo-
 ri, quam vitium indigere.

Πλάτωνος ἐλέγεν, Οὐτε παρὰ
 νεκρῶ ἀμιλίαν, ἔτε παρὰ φε-
 λαργῶν χαλεπὸν εἶν ἐπιζητεῖν.

X Plutarchus dicebat, Neq; a mortuo colloquium; neq; ab homine auaro beneficiū expectandum esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Τὸν εἶον τῶν φιλαργῶν κατὰ δεινὰ ὄμιγον εἶναι, πάντα γὰρ ἔχοντες τὸν ὄφρα ἡσώμενον ὅσα ἔχουσιν.

Idem dicebat, Vitam hominis avari funebri conuiuio similem esse: Nam cum nihil non habeat, qui illis oblectetur & fruatur, non habere.

Ὁ αὐτὸς ἔειπεν εἰσαγε. Ποῦ μὲν ἔστις ἄνθρωπος πτωχὸν ὀρεξέειν, καὶ τρεφῆ τῶν τρεφῆς ἐπιθυμίαν ἡκίστως φιλαργυρίας δὲ ἐσθένουσαν δὲ γύριον ἢ χρυσίον.

X Idem etiā dicere solebat: Potu restinguitur appetitus bibendi, & cibus desiderio cibi medetur: avaritiā vero non aurum nec argentum extinguit.

Σωκράτης τοὺς μὲν πλεονέκτους εἰκόσιν τῆς ὀρεξίας, ἢ ἢ μὲν κατεπιχειροῦν αὐτὸν ὡς τυχῆ, καὶ εἶναι ὅτε πνίγεται αὐτὸν ἀλλὰ ὡς εἰσαγωγὴν ἰσχυρῶς ἀφελῆν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πνιγμένου, ἵνα πνιγὸς μὲν ὅσον πνιγῶσιν.

X Socrates homines auaros auibus comparabat, quarum alia deglutit quicquid inuenerit, & quandoque

suffocatur: alia vero sequuntur, ut quod habet, ei extorqueant, & ipsæ quoque alia post alias suffocantur.

Τίμων συγγράμματα ἐποίησε καὶ εἰς αὐτὰ ἀποκρίσας ἐφιλολογῆσαι ὅτι ἐν τούτων πάντων τὰ λοιπὰ κακὰ γίνονται.

Timon elementa malorū vocabat avaritiam & ambitionem: eo quod ex his cætera vitia omnia prouenire viderentur.

Πλάτων ὡς τὸν αἰετὸν ζῴοντι χρηματίζεσθαι ἢ πονηρῆ, εἶπε, μὴ πρὸς τὴν κτήσιν αὐξάνειν, ἀλλὰ τὴν ἐπιθυμίαν μειώσασθαι.

X Plato ad quempiam accumulandæ pecuniæ semper incumbentem: O improbe, dixit, ne possessioni augendæ studeas, sed minuendæ cupiditati.

Δημόκριτος ἔλεγεν ὀτυχῆ εἶναι τὸν ἐπὶ μετερίοισι χρημασίῃσι δυσμετῶμον· δυστυχῆ δὲ τὸν ἐπὶ πολλοῖσι δυσμετῶμον.

Demetrius dicebat, Fortunatum esse illum, qui cum exiguis pecuniis hilaris est: infortunatum autē, qui inter magnas opes triftatur.

Αριστοτέλης τῶν αὐθρόπων ἔλεγε, τοὺς μὲν οὐτω φοιροῦσθαι, ὡς αἰεὶ ζητοῦμεν, τὰς δὲ ἄλλως ἀναλίσκειν, ὡς αὐτίκα τετην-
ξοῦμεν.

Aristoteles dicere solebat, quosdam homines tam tenaces esse, quasi semper essent victuri: & alios esse, qui ita profunderent sua bona, ac si statim essent morituri.

Τὰ πονηρὰ κέρδη, τοὺς μὲν ἠδονὰς ἔχουσιν μικροῦς, τοὺς δὲ λύπας μακροῦς, ἔφη Σωκράτης.

Mala lucra voluptates quidem breues, magnæ vero tristitiæ sequuntur: dixit Socrates.

Βίων ὡς πλείστον μικρολόγη, οὐκ ἔτος, ἔφη, πλείουσι κίκτηται, ἀλλ' ἢ οὐσία τοῦτον.

X Bion in diuitem quendam fordidum sic locutus est. Hic facultates suas non possidet, sed ipsum possidēt facultates.

Διογένης τὴν Φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν πάντων τῶν κερῶν.

X Diogenes dicere solitus est, Pecuniæ cupiditatē esse arcem omnium malorum.

Ἀναξαγόρας ὁ φιλόσοφος ῥη-

τῶν τί παρὰ δακτύλους εἶναι τὸ πᾶν τῆς γῆς, ποσὶν ἔφη, ἔπειτα τὸν πλείονος ἀπέχον ἡπιότητα τῆς ἐμπειρῶν φιλαργυρίας, ἢ τῆς κέρδους ἐνεκα ἑαυτὸς εἰς φανεροῦς κινδύνους κινεῖται τῶν.

Anacharsis Philosophus cum cognouisset spissitudinem tabularum nauticarū esse quatuor digitorum, Tantillum, inquit, absunt a morte qui nauigant. (Congruit cum hoc Apophthegmate vetus dictum: Tantum distat vita nauigantiū a morte, quantum nauis supra aquas eminet. Hæc vero distantia sæpe non superat spatium palmi minoris) Notauit negotiatorum auaritiam, qui lucri gratia seipfos in manifesta pericula coniciunt.

LOCUS VIII.

DE EDVCATIONE, INSTITVTIONE & Disciplina Pædagogorum.

ΜΕΤὰ τὴν Ἀρχὴν ἤπαιον ὁ μικροῦς αὐτῶν ἄνδρα πᾶν τῶν πενήτων παίδων, Ἐλεοκλῆς εἶπε, παῖδας μὲν ἐδιδάσκον, ἵνα μὴ ἀπὸ δούλων γίνωνται, ἢ πατρὸς ἀργαλῆς ἀτακτοὶ γίνωνται. [ἢ ἐπολιτῶν γὰρ αὐτῶν ἐπιτροπῆς ἐβύλας δ' ἢ συνειθέως, εἰ ἐβόλοισι, διωλασίως

δωσάν ^{παιδί} μηδέ τις δ' αὐτῷ δ' ἴνα
 εἰ μὴ λάσσει, ἀπικρίαντο κρι-
 αῖ. Ἐὰν χαλιπώπειραν ἀπὸ
 ἐπιβίτης, ἀηδωτέρον ἔστιν ἵνα
 νύκτωρ καλῶς συνήσῃ αὐτῷ οἱ
 σώφρονες ἄνδρες, οὐ μικρὴν δι-
 φέρειν τὸ ἔπος ἢ ἔπος ἄλλου ἐν-
 τῶν ἐδίδου, ἀλλὰ πᾶν πολὺν,
 κριλλῶν ἢ τὸ πᾶν.

X Cum post infelicem regis
 Agidis pugnam, Antipater
 a Lacedæmoniis quinquaginta
 pueros obsidum loco
 posceret, Etocles, qui tunc
 Ephorus erat, negavit se
 daturum, ne pueri malis
 moribus apud peregrinos
 imbuerentur, patria educa-
 tione priuati, sine qua ne
 ciues boni esse possent; se
 potius senes & mulieres du-
 plo plures daturum esse dixit.
 Cum autem Antipater
 atrociam minaretur, si postu-
 lata non acciperet, populus
 vna voce respondit: Tu si
 acerbiora morte imperabis,
 facilius moriemur. Optime
 intellexerunt homines illi
 sapientes, non parui, sed
 magnopere, atque adeo ad
 summum referre, vtrum sic
 an secus iam inde a puero
 affuescamus.

Πᾶς παρ' οἷς Λακεδαιμό-
 νιοις τὰ πᾶν κριλλῶν εἰς τὸ
 παιδί ἐξήγειρεν. ἀχρὸν ἦν τὸ

παιδί μὴ ἀσπενταίαι κρι-
 σῶναι πάλιν ἐπέρας.

X i uer apud Lacedæmoni-
 os castigatus, si querelam ad
 patrem detulisset, turpe-
 rat patri, si hoc audito, non
 iterum in filium animadu-
 uertisset.

Λυκῦρον ὁ νομοθέτης ἐκ
 λόβου ἐκ τῆς αἰσῶπαρχίας
 διαίτης τὸς πολίτας εἰς σωφρο-
 νετέρον εἰς ταῖς μετὰ τὴν κη-
 κοιανὴν ἀγαθῶν ἀσπενταίαι
 [ἀσπενταίαι τὸ ἦμα] οὐ σὺ-
 λκῆς ἀπὸ τῆς αὐτῆς πατρός
 ἔμετρε ἡγουμένους, καὶ τὸν μὲν
 εἶδον αὐτῶν λαχρίαις, οἱ καὶ ἐά-
 σαι τὸν δὲ ἐπαγγεῖον ἡσκησά-
 αὐτῶν κωνησάται ἐπὶ τὴν ἀγαθὴν
 εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔθελον ἀγί-
 ηται καὶ λαχρίαις ἴνα, ἀπὸ τῆς δὲ
 καὶ λαγῶν, ἐπὶ τὴν σωτηρίαν ἐκα-
 τέρον οὐκ ἔστιν αὐτῶν, καὶ τῶν
 τὸν λαγῶν χρωσάμενος, εἰπὼν,
 Οὐκ ἔστι, ὡς πολίται, ὅτι τῶν τῶν
 γλῶσσαι ἀπὸ τῶν, ἐν τῆ βίου
 ἀγωγῇ παρὰ πολὺ ἀλλήλων δι-
 ἀφορεῖ ἀπὸ τῶν, ἔπειτα κω-
 τέρον τῶν φύσεως ἢ ἀσκησῶν
 τὰ καλὰ τυχεῖται;

X Lycurgus ille legislator,
 cum conaretur ciues suos a
 moribus præsentibus ad
 temperantiorem viuendi
 rationem traducere (nam
 erant corrupti delitiis) duos
 educavit catulos eodem
 patre & eadem matre pro-
 genitos:

genitos: quorum alterum passus est domi lautioribus cibis vesci, alterum educitū ad venationem exercuit. Deinde cum ambos in forum, vbi turba conuocata erat, produxisset, spinis simul & escis quibusdam delicatiorib. illic positis, mox leporem emisit. Sed cum vterque raperetur ad assuetam, & alter ad escas ferretur omni impetu, alter lepore inuaderet, An non videtis, inquit, ciues, duos catulos, cum ex eodem sint genere, tamen ob diuersam educationem admodū dissimiles inter se euasisse, plusque ad honestatem momenti habere exercitationem, quam naturam?

Τινὲς δὲ φασιν, ὡς οὐ περὶ ἡβῆς σκύλακας, οἱ ἐκ τῶν αὐτῶν γεννηθέντες ἐτύχχανον, ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ οἰκουρῶν εἴπερ ὁ δὲ κωνηγετῶν κἀπὶ ταῖς ἑν μὲν ἐκ τοῦ χείρονος γένους αὐτὸς τὴν κωνηγεσίαν ἥσκησε, τὸν δὲ ἐκ τοῦ ἀμείνονος αὐτὸς λιχνείας μόνον ἥσκησε. εἰδ' ἐκείνου ἐφ' ἀείριστο ὀρμησάμενος, φανερὴν πεισίαις ὅσον ἡ ἀγωγή αὐτὸς τὴν ἀμείνω καὶ χείρω συλλαμβάνεται, εἶπεν, Οὐκ οὖν καὶ ἡμεῖς, ἂν πολίται, οὐδὲν ἢ πῦρα τοῖς πολλοῖς γαυμεζομένη διχρήσια, καὶ τὸ ἀφ' Ἡρακλείους εἰναὶ ἀνέτησιν, εἰ μὴ πρὸς ἀτιμω-

δι' ἀσπίων ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐπιδοξόπερος ἔσθλητος ἐφάση, ἀπειρομάχοι καὶ μηδένοντες κατὰ δι' ἄλου τοῦ βίου.

Sunt qui dicant ab illo productos catulos, non quidem ex iisdem parentibus natos, sed quorū alter esset ex ignobili canum genere, qui aluntur ad ædium custodiā, alter ex his, qui aluntur ad venandum. Deinde illum qui erat ex ignobiliori canum genere, exercuit ad venatum, alterum qui erat ex præstantiore genere, tantum delitiis exercuit. Deinde cum vterq; ferretur ad ea, quibus assueuerat, atque hoc pacto palam omnibus fecisset Lycurgus, quātum institutio valeret, tum ad meliora, tum ad deteriora, dixit: Proinde ne vobis quidem, o ciues, nobilitas, quam miratur hominum vulgus, ductumq; ab Hercule genus profuerit, nisi ea gesserimus, per quæ ille mortalium omniū clarissimus ac generosissimus existit, ac per omnem vitā quæ honesta sunt, & discamus & exerceamus.

Αραγε τέλης ἔλεγε τῶν γενέων τὰς παρὰ δόξαις ἐνημετέρας εἶναι τὸ μόνον γνησιότητάς.

τις μὲν γὰρ τὸ ζῆν, τὸς δ', τὸ κα-
λῶς ζῆν παραχρῆσθαι.

✕ Aristoteles dicere solitus est, Parentes, qui recte liberos suos instituisse, multo honorabiliores esse iis, qui tantum genuissent, quod ab his contigisset viuere, ab illis autem bene viuere.

Πλάτων εἶπε, πᾶσι πάντων
θηρίων εἶναι δυσμετῶς χερσό-
τατον.

Plato dixit, Puerum qua-
nis esse bestia intractabili-
orem.

Αεπὶ πᾶσι ὁ Κυρηναῖος,
δὲ γέρον ἐπὶ λαμβάνειν πε-
ρα πᾶν γνησίμων, ἕξ ἵνα αὐ-
τὸς ἔχῃ τὸ, ἀλλ' ἵν' ἐκείνοι
εἰδῶν εἰς τίνα δεῖ χρῆσθαι τοῖς
δὲ γεροῖσι.

Aristippus ille Philoso-
phus Cyrenæus dicebat, se
a notis familiaribusque pec-
uniam accipere, non quod
illis vteretur, sed ut illi di-
scerent, in quos usus pec-
uniam conferre conueniat.

Ἰσοκράτης εἶπε, χρῆναι τοῖς
διδασκάλους πολλοὺς μιθῶδες
λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν
παρὰ μὲν τῶν δύφωδων, ὅτι πολ-
λά μαθητῶν οὖσι, παρὰ δὲ τῶν
ἀφωδων, ὅτι πολλὰς κτήσεις παρ-
έχουσι.

Isocrates dixit, Oportere

magistros multum merce-
dis accipere a discipulis: ab
ingeniosis quidem, quia
multum discunt: a rudibus
vero, quia multum laboris
exhibent.

Ἀντιθένης πρὸς τὸ Ποντικὸν
μειράκιον μέλλον φοιτᾶν αὐτῷ,
καὶ πύθολον τινῶν αὐτῷ δεῖ,
Φησι, Βιβλιαρίε κληνῆ, ἔγρα-
φεῖς κληνῶς, καὶ πινακιδίε κληνῶς.
παρεμφαίνων, μέγιστα πάντων
τ' νοῦ τῶν κληνῶν ἐλδύθηρον
ἀνάγκη εἶναι.

✕ Antisthenes Pontico cui-
dam adolescenti, qui se in
numerum discipulorum il-
lius recipi cupiebat, inter-
roganti, quibus rebus sibi
opus esset, Libro, inquit, no-
uo, stylo nouo, nouaque ta-
bella. Significans omnium
maxime animum a vitiis
vacuū necessarium esse. ¶ In
verbis enim iocus est ex am-
biguo, cum κληνῆ sit tanquā
κληνῆ. νῆς enim, in genitio
νῆς, mentem seu animum
significat. Solent autem
adolescentes voluptatibus
ac delitiis occupatam men-
tem ad præceptorē adferre,
quæ res fere in causa est, ut
minus proficiant. At Phi-
losophia totum animum
sibi postulat.

Ἀριστοτέλης ἔλεγε, τοῖς φιλο-
σοφίαις

σοφίας κρινοὺν ἡστέ τι μὴν ἰσθροπον εἶναι αὐτὸν ἡμεῖς, ἀλλ' ἴσως ἰκανόν, ὡσαύτ' ἄλλοι θεοὶ, καὶ ἄλλοι θεοὶ τὸ ἐνδεχόμενον.

Atistoteles dicere solitus est, præceptoribus, qui verā sapientiā nobis impertiunt, non posse parem honorem & par pretium a nobis referri, sed fortassis, vt erga Deum & erga parentes, satis est referre gratiam, quātam quisque possit.

Διογῆνης τὰ παιδαγωγῶν παιδὸς ὄψοφασίνθους κένδυλον ἔδωκεν ὀρθῶς μὲν, ἔξ μανθάνοντες, ἀλλὰ τοῦ μὴ διδόντες τοῦ ἀμερίτητος ποιήσας.

X Diogenes pædagogō pueri obloni edendis dediti, pugnum incussit: & quidē recte, non ei qui non didicisset, sed ei qui non docuisset, culpam imputans.

Λαίμων ἐρωτηθεὶς, ἂν παρέχῃ παιδαγωγῶν, τὰ κηλὰ, ἔφη, τοῖς πησὶν ἡδία ποιοῦν.

Iaco interrogatus qd utilitatis adferret pueris, quos instituebat, Facio, inquit, vt honesta eis fiant suavia.

Διογῆνης πυθηνομάχῃ ἴκνος, πῶς αὐτὸς ἰαυτοῦ διδάσκαλος ἡρόντο, εἰ ὑποδύον ἐπιμῆσαι τοῖς ἀλλοις, ἔφη, Ἐκαστὸς ἐπιτημῶν κελίσα.

Diogenes sciscitante quodam, quo pacto quis sibi præceptor esse queat, respondit: Si ea, ob quæ alios increperet, etiam sibi ipsi potissimum proponat.

Πλάταρχος εἶπε· πηγήν καὶ βίβαν καλοῦ ἀγαθίας εἶναι, τὸ νομῆμα τυχῆν παιδείας.

X Plutarchus dixit, Fontem & radicē omnīs honestatis esse, si quis in iuventute recte instituat.

Παρεῖ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔπελυσεν αὐτὸν μὴ ὑποδύον τιῶν παιδῶν ἀγωγῆν, ἔμετείχε ἔτ' ἔπαλειος διηγήων.

X Apud Lacedæmonios quisquis ex ciuib. liberorum institutionem negligeret, civitatis iurium expers erat.

Ἀγησίλαος ἐπισημῶντος ἴκνος, τίνα δεῖ μνησθῆναι τὸς παῖδας; Ταῦτ' εἶπεν, οἷς καὶ αὐτοῖς ἡρόντο, ἔμετείχε ἔτ' ἔπαλειος διηγήων.

Agelilaus interrogante quodam, quænam potissimum pueris essent discenda? Ea, inquit, quib. natu grandiores facti vt possint.

Φίλιππος ὁ Μακεδῶν Ἀλέξανδρον τὸν ἦν ἐπέλεσαν Ἀριστοτέλησιν ἑστῆσιν, καὶ φιλοσοφῆν, Ὅπως, ἔφη, μὴ περὶ ἀπειῶντα πρῶτος, εἰ ὅτις ἐγὼ περὶ ἀρῶν ματαμέλωμα.

Χ Phippus macedo alexandrum filiū hortabatur, vt auscultaret Aristoteli, daretque operam Philosophiæ. Ne, inquit, multa committas, quæ me fecisse nunc pœnitet.

Locus IX.

DE BELLO.

Αρχίδαμου ὁ Ἀθηναῖος ἐπεὶ τῶν Πελοποννησιακῶν πολέμων τῶν συμμαχικῶν ἐπισηθύντων πόσα χρεῖματα ἄρκεσθαι, ἔδειξεν ἰσχυρῶς ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἐπισηθύνει, ἢ τὸ πολέμου οὐκ ἔχοντος. εἰπὼν, ὁ πόλεμος οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἢ τὸ πλεονέκτημα.

Archidamus in bello Peloponnesiaco quærentibus sociis, quantum pecuniæ satis esset, & postulantibus, vt tributorum certum modum præscriberet, Bellum, inquit, nõ alitur certa mensura, vel, Bellum demensio non pascitur.

Χαβρίας εἰσάγει λέγειν, ὅτι φοβερώτερον ἐστὶν ἐλάφῶν στρατόπεδον, ἢ γυνυμῶν λέοντος, ἢ λέοντων, ἐλάφῶν νομίζον ὅλην τὴν τοῦ πολέμου τύχην ἐν τῇ τοῦ στρατηγῶν ἀρετῇ καὶ φρονήσει κεισθαι.

Χ Chabrias dicere solebat, Formidabiliorẽ esse certuorum exercitum duce Leone, quam leonum, duce

certuo. Sentiens totam belli fortunam pendere a virtute prudentiaque ducis.

Ξενοφῶν φησὶ, τὴν εἰρήνην μέγα ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀσπαστοῖς, πόλεμον μέγα κακόν.

Xenophon inquit, Pacem maximum esse hominibus bonum, bellum maximum malum.

Φίλων ἐλεγε, Εἰρήνην καὶ ἢ Φόδρα ἐπισηθύνει, λυσίτερον εἶναι πολέμου.

Philodicebat, Pacem, etiam si ea multū incommodi habeat, tamen esse utiliorẽ bello.

Ἐστὶ τὸ Ἰ. Ἀπικῶν ῥήτορας ἀληθῆς καὶ ἀξιοσημειώσαντες. Τὰ μὲν ἀρετῶν παντῶν μεγάλα ἐπισημια ἐπισηθύνει, τὰ δὲ ἀμυνομένων οὐδαμῶς ἄλλο ἐπισημια γέγραπται.

Est illa Oratoris Attici vox vera & memoria digna: Incipienti (pugnari) ubiq; magnæ pœnæ statuta sunt: Defendenti vero nulla pœna denuntiatur.

Ὁ παρακλιούμενος ὡς τὸ τὸ πολλὰ ἠπιάται, κατὰ τὸ τοῦ ψαλμοῦ. Διασκορπίσον ἐθνη τὰ εἰς πολέμου θύλακα. Ταύτης τὴ γνώμης καὶ ἐν τῇ φύσει καὶ ἱστορίας παρακλιούμενος ὡς τὸ ἰσορροπία.

χρυσίν.

χουσιν. οὕτω γὰρ ῥαφει Αειρο
 πέλεις· τὸν αἰτὸν ἰὰν ἄρξῃται,
 κύκνοι ἀμυμαρμφοὶ νικῶσιν· αὐ-
 τοὶ δὲ σὺν ἄρρεσι μέγχις.

✕ Prouocator plerunque
 succumbit. iuxta dictum
 Psalms: Dissipa gentes quæ
 bella volunt. Huius sententi-
 æ & in natura & in historiis
 exempla proposita sunt. Sic
 enim scribit Aristoteles:
 Cygni, si aquila pugnandi
 initium fecerit, defensione
 vtentes vincunt. Ipsi vero
 non incoant pugnam.

Θακυδίδης εἶπεν ἦκιστα τοῦς
 πολέμους ἐπὶ ῥήθεις ἀεχρῶ
 ρεῖν.

✕ Thucydides dixit, Mini-
 me bella procedere iuxta
 deliberata. Eodem modo &
 Annibal dicere solitus est:
 Nusquam minus, quam in
 bello, euentus respondent.

Locus X.

DE BENEFICEN-
 TIA ET LIBE-
 ralitate.

Αἰξίερξης ὁ Ξέρξης ὁ μα-
 κρόχρ ἀποσταθροῦς εἰς,
 ἔλεγε, ὅτι τὸ ἀποσταθρῶν εἰς ἀ-
 φελεῖν βασιλικῶτερόν ἐστι.

Artaxerxes Xerxis filius,
 cognomento Longimanus,
 dicere solebat, Multo rega-

lius esse addere aliquid,
 quam adimere.

Φίλιππος ὁ Αλεξάνδρου
 πατὴρ τοῦ Φίλιππου τῆς Μακεδονίας
 ἀνερχόμενος αὐτὸν ἠμυμαρμφοῦ
 ξένοι, ὁπότε ἴκα ἐπὶ τὴν εὐχρηστικῶν,
 ὁμηροῦν, ἔπειτα ἢ μηδὲ μὲν
 παρ' αὐτοῦ δωρεῶν ἀποδοῦναι
 ἔμελλον, Μὴ με, εἶπεν, ἀφαιρῶ το
 αὐτὸν ἀποδοῦναι, ἔχεις το
 ἠμυμαρμφοῦ.

✕ Philippus Alexandri pa-
 ter, cum Thebis esset obfes,
 Philonis Thebani hospitis
 vsus est, multisque insuper
 beneficiis ab eo affectus, Is
 cum vicissim nihil muneris
 a Philippo accipere veller,
 Ne me, inquit Philippus,
 beneficentia superatum,
 hac laude spoliés, quod ha-
 ctenus a nemine beneficiis
 victus fuerim.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, Τῆς ἀποδο-
 μίας τῆς δωρεῶν, ἢ τῆς δωρεῶν
 δωρεῶν, τὴν δωρεῶν μετὰ τὴν
 εἶν.

✕ Idem dicebat: Munus
 non vsu rei oblatæ, sed stu-
 dio & animo dantis ponde-
 randum esse.

Περικλῆς πρὸς τῶν φίλων τῶν
 Αλεξάνδρου ἀπὸ τῶν περὶ οἴκου
 εἰς τὴν μακροῦν, ἐκείνου περὶ
 τῶν φίλων, τὰν αὐτῶν λαβεῖν. αὐτὸν
 ἢ φησὶν τῶν, ἰσχυρῶν δέκα,

Σοίρα, εἶπει, λαβεῖν: ἐμοί δ' ἔχ
 ἔστιν ἀδουάνη.

✕ Alexander cum Perillus
 quidam, ipsius amicus, fili-
 abus suis ab eo dotem pete-
 ret, iussit illū capere talenta
 quinquaginta, Cumque is
 resposidisset, decem satis esse,
 Tibi inquit accipere tantū
 satis est, Mihi vero non satis
 est, tantum dare.

Ξενοκράτη τῷ φιλοσόφῳ Α-
 λέξανδρος πενήτην ἔλαβεν
 πενήτην, ὡς ἐκ εὐξείας, μηδ' ἐ-
 σθαι φήσας, ἡρώτησεν εἰ μηδὲ
 φίλος ἔχῃ Ξενοκράτης, Εμοί μὲν
 γὰρ, εἶφη, μόλις ὁ Δαρεῖς πῶλῃτος
 εἰς τὸς φίλους ἤρκεσε.

✕ Xenocrati Philosopho A-
 lexander quinquaginta ta-
 lenta dono misit: ea cum
 ille recusasset accipere, dice-
 s sibi non esse opus, interro-
 gavit ane amicum vllum
 haberet, cui esset op^o, Mihi,
 inquit vix Darii opes in
 amicos sufficerent.

Ἐπεὶ Ταξίλης εἶς τῶν Ἰν-
 δῶν βασιλέως ἄν, ἀπέντησας
 πρὸς ἐκλείτο μὴ μίσησθαι, μηδὲ
 πολεμεῖν Αλέξανδρον, ἀλλ' εἰ
 μὲν εἰν ἤπιον, ὁ πύργειν, εἰ δὲ
 ἐελπίων ὁ ποιεῖν: ἀπέκρινάτο,
 πρὸς αὐτὸν τοῦτου μεγατέρον
 εἶναι, πότρε ὁ ποιῶν πα-
 γνήνται, καὶ φιλανθρώπως αἰσῆ α-
 ζορδμος αὐτῷ, εἰ μόνον σὺ καὶ π-

τέρηκεν αὐτῷ τὴν χάριτα, ἀλλὰ καὶ
 ἡύξησεν αὐτὴν.

✕ Taxiles vnus ex numero
 regum Indiae, occurrens A-
 lexandro, Pronoco, inquit, te
 non ad pugnam, nec ad bel-
 lum, sed ad aliud certaminis
 genus, Si inferior es, a nobis
 accipe beneficium, Sin supe-
 rior, nobis benefacito, Cui
 Alexander, Atque ob hoc
 ipsum nos certare oportet,
 vter benefaciendo superet
 alterum. Et humanissime
 complexus illum, non solū
 non spoliavit ditione, sed
 auxit etiam.

Ἀντίγονος ὁ Μακεδὼν, Αλε-
 ξάνδρου τῶν φίλων υἱὸς ἐκ μα-
 γείρου γαργέναι δεκέντ^ο,
 συμβαλόντ^ο ἢ αὐτῷ τῶν
 ἀναλωμάτων καὶ τῶν δαρεῶν
 ἀφαρρεῖν, Οἱ λόγῳ σου, εἶπει,
 ὦ Αλέξανδρε παρζάματ^ο
 ἄρξασιν, ἀποδείξας, τὴν φεδωλίαν
 εἰ τῶν βασιλέων, ἀλλὰ τὴν μαγε-
 ραν εἶναι.

✕ Antigonus Macedo, Ari-
 stodemō cuidam, qui coci
 filius esse putabatur, sua-
 denti vt putandiis ac largi-
 tionib^o aliquid detraheret,
 verba, inquit, tua Aristode-
 me, ius olent. Subindicans
 coquarum esse parsimonīā,
 non regum.

Διονύσι^ο ὁ πρῶτος

παῖς

ὡς τὸν υἱὸν εισελθόν, καὶ θεα-
σαμένους ἑμπορεύτων χρυσῶν καὶ
δορυῶν πολλῶν, ἀνέβησεν, ἐκ
ἐν ἐν σὺ τίθειν, ὅς ἀφ' ἧν
λαμβάνεις ἀπ' ἐμοῦ ποτηρίων
τῶν ὑπάρχοντων, φίλον εὐθένα σεαυτῷ
πιπιήσκεις.

X Dionysius senior, cum ad
filium ingressus, cōspexisset
vasculorum aureorum &
argenteorum magnam vim,
exclamans, Non est, inquit,
in te regius animus, qui his
poculis, quae a me tam multa
accepisti, neminem tibi
amicum paratis.

Πλούταρχος εἶπεν, οὐχ ἡ-
τὸν ἑκαστικῶς καὶ φιλαίτηρον
εἶναι τοῦ μεγάλα δίδοναι, τὸ μι-
κρὰ λαμβάνειν δὲ δὴ καὶ
σεαυτῷ μὲν.

Plutarchus dicere solitus
est, Non minus regium &
humanum esse, exigua be-
nevole & placide accipere,
quam magna dare.

Ναζιανζηνὸς εἶπεν, πολλῶν
βέλτων εἶναι, ἢ τὰς ἀξίους
ὀρέγην καὶ τοῖς ἀναξίοις, ἢ τὰς
ἀξίους ἀποσερεῖν δέει τῶν ἀνα-
ξίων.

Nazianzenus dixit, Mul-
to melius esse, propter
dignos etiam indignis be-
nefacere, quam beneficiis
priuare dignos metu indi-
gnorum.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Θεὸν μὴ τῇ ἀ-
ξία τῶν δίδοντων, τῇ δὲ δυνάμει,
& τῇ διαφύσει τῶν κεραιφορέων,
τῷ ἐπίδοσι μισθεῖν.

Idem dicebat, Deum non
ex pretio rei dare, sed ex of-
ferentis facultate & animo
donum aestimare.

Βασίλειος εἶπε, τὸν τὸ ἐπέ-
ρου λαμβάνοντα, καὶ ἐτέρους
διδόντα, σεαυτῷ ἐλεῖται, ἀλλὰ
καὶ ὑποκινεῖται ἀδικίᾳ τῷ
ἐχθρῷ.

X Basilius dixit, Illium qui
aliena rapit, & largitur
aliis, non misericordiam,
sed extremam iniustitiam
exercuisse.

Ἀριστοτέλης ἀπεφάνη ποτε
ἔρανον ὑπὸ μαχητῶν, καὶ πα-
ραχρήμων, ἐπιδοῦναι ἐπιλάττει
ἵς αὐτὸν, ὅτι τοιοῦτον ἔδωκεν,
ἢ τῷ ἀνθρώπῳ, ἔφη, ἔδωκεν. ἀλλὰ
τὰ ἀνθρώπων. μαχητῶν
γὰρ ἐν χρεῖα βοηθεῖ χρεῖσος
αὐτῷ. ἐφίλειται γὰρ γὰρ πᾶσι
τὸ δειρρῆμα, εἰ μὴ τοῖς πρῶ-
τοις τοῦ δειρρῆμα, ὅμως
τῇ φύσει. καὶ ἀγαθὸς γίνεσθαι
δύναται ὁ μαχητῶν ἄν.

X Aristoteles increpanti quod
homini malo dedisset ele-
mosynam, Non homini
inquit, dedi, sed humanita-
ti. Etiam improbis in ne-
cessitate succurrit vir bo-

nus. Debetur enim hoc officium si non meritis illius qui iuuatur, certe natura. Et bonus aliquando fieri potest, qui malus est.

Locus XI.

ALITER VIVERE,
QVAM DOCEAS.

Τους λέγοντας μὴ τὰ σωθ
δαῖμα, μὴ πτωχῶν ἢ Διο-
γῆνης ἔλεγε μηδὲν ἀφαιρεῖν
κινήσας. καὶ γὰρ ταύτην μὴτε
ἀκούειν, μὴτε ἀιδανῆαι.

✕ Qui de honestate multa loquerentur, nec recte viuerent. Hos Diogenes dicebat Citharæ similes esse, quæ sono prodesset aliis, ipsa nec audiret, nec sentiret quicquam.

Κλειώης ἔλεγε τοὺς ἐν τοῦ
περιπατήσεως ὁμιλίᾳ τὰς
λύρας, αἱ κελῶς φησὶ ἀμύμων,
αὐτὸς σὺν ἀκροῦσιν. ἡ ποδὲ εἶξας,
τοὺς ἐν τοῦ περιπατήσεως
μὴ διδάσκειν, τὴν ζωὴν δὲ τῆς
διδακτικῆς ἀλλοτρίαν ἀπέχουσαν.

Cleanthes dicere solebat, Peripateticis idem accidere, quod Lyris, quæ cum aliis bene sonent, seipsas non audiunt: Sentiens Peripateticos præclare quidem docere, sed vitam a doctrina longè lateque distare.

Θαλῆς ἐρωτηθεὶς πῶς αὐ-
τὸν εἰς τὴν ἀρετὴν ἐκτρέφει, εἰς αὐτὸν
ἔειπεν, ὡς τοῖς ἄλλοις ἐπι-
μῶνδον, αὐτὸν μὴ ὀράμεν.

✕ Thales interrogatus, quomodo pacto optime & iuste viuereamus, Si, inquit, quæ in aliis reprehendimus, ea ipsi non faciamus.

Οὐδὲν ὄφελος τῆς κατηχήσεως,
ὅταν ἡ διὰ τῆς ἐργῶν ἐπίδειξις
μὴ συμβαίνει τοῖς λεγομένοις.
ἔφη Χρυσόστομος.

Nihil iuuat institutio ver-
bis facta, nisi ipsius operis
exhibito dictis accedat,
dixit Chrysostomus.

Δίδυμος λέγων εἶπεν· τότε
αὐτοὶ διδάσκουσιν, καὶ πιστεύου-
σιν λέγων, ὅταν ἀφ' ὧν πράττει
πρωτεύῃ.

✕ Didymus dicere solitus est, Tunc proficit magister, & fidem dicendo facit, cum suis operibus docet.

Ισίδωρος ἔφη, εἶον αὐτὸν
λόγου μᾶλλον ὄφελειν πρῶτον
εἶναι, ἢ λόγου αὐτοῦ εἶναι.

✕ Isidorus dicebat, Vitam sine sermone plus iuuare posse, quam sermonem sine vita.

Πρώτῃ λογικῶς, καὶ λέγει
πρῶτον πᾶσι ἔφη Ισίδωρος.

✕ Agito cum sermone, &
dicito

dicito cum actione: dixit
Isidorus.

Locus XII.

DE ANIMI BO-
NIS, CVLTV ANI-
mi, Virtute.

AΝΗΘΕΝΗΣ ΠΟΙΩΝΤΑ ΔΕΙΝ
ΕΨΑΔΕΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΕΨΑΔΕΛΑ
ΑΚΗΙ ΝΑΥΑΓΗΣΑΝ Π ΣΥΝΚΛΥΜ-
ΕΗΣ. ΔΙΔΙΣΚΑΝ ΤΩ ΚΗΛΑΙ ΤΕΧ-
ΝΑΣ ΠΑΝΤΑΧΕ ΠΟΛΙΣ ΑΞΙΑΣ ΕΙΝΑΙ,
ΚΥ ΟΥ ΔΕΥΑΙΟΔΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ
ΑΦΑΙΡΕΘΕΙΩΝ.

✗ Antisthenes dixit, Ea pa-
randa esse viatica, quæ simul
cum naufrago enatarent:
Sentiens bonas artes ubiq;
esse in pretio, nec posse a
fortuna eripi.

Σωκράτης ἔλεγε, ἐν μόνον
ἀγαθόν εἶναι, τὴν ἐπιστήμην, καὶ
ἐν μόνον κακόν, τὴν ἀμνηστίαν.
πλοῦτον ἢ καὶ εὐχόσιον οὐδ' ἐν
καλόν ἔχειν, πᾶν ἢ τέναντιοι,
κακόν.

✗ Socrates dicebat vnicum,
esse bonum, Scientiam, &
contra malum vnicum, In-
scitiam. Opes vero & nobil-
itatem non solum nihil in
se habere honestatis, verum
& omne malorum genus
ex eis oriri.

Ὁ αὐτὸς ἠξίου τοὺς νέους
συνεχῶς κατὰ πρὸς ἐξοδα, ἵν' εἰ

μὲν καλὸν εἶεν, ἀξίον χιζοῦντο·
εἰ δ' αἰσχροὶ περὶ δέμα τῶν δυσ-
θείων ἐπιτελεῖσθαι.

✗ Idem hortabatur iuuenes,
vt se tubiode ad speculum
contucentur, vt si egregia
forma essent, nihil ea com-
mitterent indignum, Sin
minus, eam deformitatem
eruditione tegerent. hoc
est, quod corpori deesset, id
ingenii cultu pensarent.

Πρὸς τὸν παρασημασμένον
αὐτὸν πάλαι μισοεικόν. Εἰπέ
μοι Φρήν Ανθοδίνης, εἰ φωνὴν
λαλοῖ οὐραλῆς, ἐπὶ τίνι αὐτὸν
μένωσθαι. τοῦ δ' εἰπόντος,
Επὶ κήλαι, Οὐκ αἰσχυρῆσιν,
ἔφη, γενητὸς ἀφ' ὧν; Σημει-
ῶν μόνον πρὸς ἡμᾶς σήμερον
ἐπὶ τοῖς τῆς ψυχῆς ἀγαθοῖς, ἢ
ἐπὶ τῶν κήλαι, ὅπερ αὐτὸν κρινόν
ὑπῆρχε σὺς τοὺς ἀνδριάντας.

Quidam adolescens cu-
rarat sese ex ære sculpendū,
& ad eam imaginem sese
conformabat. Hinc Anti-
sthenes, Si æs inquit, posset
vocem edere, qua de re po-
tissimum gloriaretur? De
pulcritudine, ait adolescens.
Non igitur, inquit, crabe-
scis, cum de re inanima
gloriaris? Significans, ma-
gis gloriandū esse de bonis
animi, quam de forma,
quam haberet cum statua
communem.

Χαριδος ἐρωτηθεῖς, τίνα νομίζει πολιτείαν δρῆσθαι, ἔφη, Ἐν ἡσυχίᾳ δρῆσθαι πλείστοι πολιτῶν ὁμῶρι παρῶς ἀλλήλων, ἀνδρῶν σάσεως ἀγωνίζανται.

✕ Carillus interrogatus quā arbitraretur optimā Rempublicam, Respondit, In qua plurimi ciues inter se de virtute decertant, citra seditionem.

Locus XIII.
DE HONORE
VIRTVTI HABITO.

ΑΝτιθένης ἔφη τότε τοῖς πολιτείαις ἀπόκλυσθαι ἕως μὴ δυνάσθαι τὴν φωνήν διὰ τῶν ἀνοιδίων ἀφαιρῆσαι. τετέστιν ὅταν οἱ ἀγαθοὶ σὺν δειραγατῶν ἀποσηκῶνται, ἔοικε κηροῖ ἐκ ἰσχυρῆν δίκην δῶσι τῶν ἀμαρτημάτων.

✕ Antisthenes dicebat, tunc ciuitatibus exitium imminere, cum in his nullū esset bonorum & malorum discrimen. Hoc est, cum boni non ornantur præmiis, & mali non suscipiunt pœnas sceleribus suis dignas.

Σόλων ὁ σοφὸς ἐπιστήνην εἶπεν ἄριστα οἰκείᾳ τὴν πόλιν, ἐν ἣ τὸν ἀγαθὸν συμμοῖναι πηροῦται κηροῖσι δὲ οἰκείᾳ, ἐν ἣ τὸν κηροῖσι.

Solon ille sapiens optime

habitari dixit illam ciuitatem, in qua boni honorantur: pessime autem illam, in qua mali.

Μὴ πρῶτον δρῆσθαι, ἢ κηροῖσι παρῶσι ἀέσεται. ἔφη Σέξτος.

✕ Vbi virtus nō honoratur, ibi malitia libertate fruitur. dixit Sextus.

Λύσανδρος, Πέριου ἐρωτήσαντι ποίαν μοίλιον ἐπιμνεῖ πολιτείαν, ἣς ἔφη, τοῖς ἀνδρῶσι δαίμοις τὴν ἀποσηκῶνται ἀποδίδωσιν. ὡς ἦν τὴν δρῆσθαι ἀθλοῖς περιπαλεῖσθαι, καὶ τοῖς ἀνδρῶσι τὴν ἀληθείαν περιεξωγήσθαι.

Lyander interrogate Persa, quam Rempublicam maxime probarer, Eam, inquit, in qua fortibus ac meticulous viris, cōgrua vtrisque reddantur. Sensit virtutem præmiis inuitari, Ignauos excitari ignominia.

Πᾶντες ἔσονται πονηροῖ, μηδὲμίαν ἡμῶν τῶν δρῆσθαι ἐχρήσθη. ἔλεγε Οὐλιπῖαν.

Virtus si honore priuetur, quotus quisque erit, qui eam amplectatur? dicebat Vlpianus.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὁ τοῖς ἡμῶν ἀφαιρῶν,

ἀφαιρῶν, οὐτ' αὐτὸν ἀφαιρῶν κτλ
πολιτείας.

Idem dicebat: Qui honores tollit, is vna cum honoribus rempublicam tollit.

Κάτιν ὁ πρεσβύτερος ἔλεγε, τὸς κτλ δρετῶν αὐτῶν τ' ἡμῶς ἰαυτ' ἴσοσργῶν, τὴν δρετῶν αὐτῶν τῆς νότητος ἀφαιρῶν, ἢ γέμῶν αὐτοῖς τοὺς κωπέρους ὡς τ' δρετῶν ἀφαιρῶν δεῖν, ἢ ἐὰν ἀφίλης, αὐτὴ δρετῶν παρακμῶν.

X Cato senior dicebat, Eos qui virtutem suo honore defraudarent, ipsam virtutem a iuuentute auferre. Sentiens præmiis iuuenum animos accedendos esse ad virtutem, quæ si detrabas, ipsa virtus languescit.

Ἀντίγονος ἰπεὶ νεανίσκος ἀνδρείος πατρὸς, αὐτὸς δὲ μὴ πάνυ δοκῶν ἀγαθὸς εἶναι πρακτικῆς, ἢ εἰς τὸ πατρὸς λαμβάνειν δόξα, Ἀλλ' ἐγὼ εἶπεν, ἢ μειράκιον, ἀνδραγαθίας, ἢ πατραγαθίας μισθὸς κτλ δρετῶν δίδωμι. Τὸ πῶν νεανίσκος πατραγαθίας, ἢ τὴν πατρὸς ἀνδρείαν μιμνήσκῃ, εἰ ὅσον αὐτὸς λαβεῖν εἴωθε, ποῦτον αὐτὸς ἢ ελεγχῶν.

Antigonus adolescenti cuidam, qui patrem habuerat fortem, quanquam ipse

non admodum, vt videbatur, bonus erat miles. postulanti vt patris stipendia caperet, At ego, inquit, o adolescentule, non ob patrias, sed ob proprias cuiusque viri virtutes mercedem ac munera dare soleo. Hoc sermone iuuenem exstimulans, vt patris fortitudinem æquaret, si quantum illi capere soleat, vellet accipere.

Locus XIII.

DE BONORVM RARITATE.

Ἰογγῆς λέχων μετ' ἡμέραν ἄφως, Ἀνθρωπῶν, φησὶ, ζητῶ. ἀντιπρόδρομος τῆς πόλεως τρεῖς ποῦτον εἶναι διεφθαρμένους, ὡς μετὰ αὐτῶν ἀξίους εἶναι.

X Diogenes quodam tempore lucernam accensam gestans obambulabat clarissima luce, Homine, inquit, quæro. Indicans ita ciuitatis mores esse corruptos, vt vix homine digni sint.

Ναζιανζηνὸς ἔλεγε: σαυῶν κτλ ἢ ἀγαθὸς κλησὶν κτλ ἀφαιρῶντες εἶναι, κἀν εἰ πολὺ τὸ μετῆλκον εἶη κτλ ἀφαιρῶν.

X Nazianzenus dixit: Raram & arduam esse possessionem boni, licet multa sint, quæ

quæ ad bonum alliciant & prouocent.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Κακίας ῥῆον μεταλάθειν, ἢ δ' ἑστῆς μεταδοῦσιν.

Idem dicebat, Facilius esse vitii participem fieri, quam virtutem communiare.

Ὁ αὐτὸς ἐν τοῦ Βαλαντίου ἐξιστῶν, ἢ μὲν πυγμῶν εἰ πολλοὶ ἀνθρώποι λουῦνται, ἢ ἐνήσατο. τῷ δὲ, εἰ πολλὸς ὄχλος, ἀμυγλόρησεν. Οὐδ' ἄνδρες τῶν ἀνθρώπων λέξιν ὀλίγοις ἀρμόζειν.

Idem, cum e balneis redeūtem quidam rogassent, num illic esset multum hominū, negauit esse. Rursum interrogatus, an illic esset multa turba, annuit, Significans hominis vocabulum in paucos competere.

Ἐπαυήθη καὶ ἀπὸ Ὀλυμπίων ἀφ' οὗ τ' πυγμῶν, εἰ ὄχλος ἦν πολλὸς: Πολλὸς μὲν εἶπεν, ὁ ὄχλος ὀλίγοι δὲ ἀνθρώποι.

Sic redeuntem ex Olympiis quidam interrogabat, vidisset ne illic multam turbam? Turbam, inquit, plurimam, sed homines perpaucos.

Ὁ αὐτὸς εἶφη· ἀπὸ χειρῶν πρὸς ἄλλους τὴν μαχητικὴν ἀνίαν,

καὶ ἐδὲν ἔται ῥῆδιον, ὡς τὸ ἡμίονος κακόν.

Idem dixit: In promptu esse improbitatem, neque quicquā tam facile esse, quā fieri malum.

Πολλὴ ἀφ' οὗ τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ δουλοπλία, καὶ ἐξυβρίστος ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ φύσιν, ἔλεγε Χρυσόστομος.

Magna facilitas est ad malitiam, & ad deteriora procliuus natura delabitur dixit Chrysostomus.

Locus XV.

DE AMBITIO- NE, ARROGANTIA, Superbia, Iactantia.

Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, ἐλαφρῆς μὲν ὦν ἐ πῶδων, παρεσκευασμένος ὑπὸ τῷ πατρὸς, Ὀλύμπια δ' ὀρμειν ἐτόδιον, εἶπε, εἶφη, βασιλεῖς ἐξείν ἐμελλόν ἀνταγωνιστὰς.

Alexander magnus cum leuitate corporis & pedum celeritate polleret, patri hortanti, vt in Olympiis stadium decurreret, Facile, inquit, si reges habitur' essem concertatores.

Ἀλεξάνδρος στυμνωμένον υἱὸς ἐπὶ πολυμυθία, εἶφη Ὡσπερ ἄλλοι τὰ πλείετα ἐσθιοντες, ὑγμῖνοι μὲν τῶν τει δέονται
αὐτοφει-

αποσφραγισμένων· οὕτως οὐχ οἱ πολλαί, ἀλλ' οἱ χρησιμὸι αἰῶνιν ὠφελούμενοι εἰσι σωσθέντες.

✕ Aristippus cuidā iactantifē, quod esset πολυμαθής, hoc est, multiplicis eruditionis, Quemadmodum, inquit, non hi, qui plurimum edunt, melius valent iis, qui sumunt, quantum opus est: Ita non qui plurima, sed qui vitia legerunt, studiosi & eruditi habendi sunt.

Διογένης πρὸς τὸν λέγοντα περὶ τῶν μετεώρων, Ποσειδῶν, ἔφη, πᾶραι δὲ τὸ εὐρανό;

✕ Diogenes cuidam de rebus cœlestibus ad ingenii ostentationem multa differentem, Quam nuper, inquit, de cœlo venisti?

Ἀριστοτέλης γεασσάμενος νεανίσκον καταφρονήσαντα, μηδὲν δὲ ἐπιστάμενον· νεανίσκος, ἔφη, οἷός μοι δοκεῖς αὐτὸς εἶναι, ἐγὼ γλυοίμεν, οἱ δὲ τῆ ἀληθείας ὑποσχεθῆς, τοιοῦτοί μοι οἱ ἐχθροὶ γίνονται.

✕ Aristoteles adolescentulum superciliis sublati superbientem conspicatus, sed nulla scientia præditum, Adolescentule, inquit, Vtinā talis essem, qualis tu tibi videris: qualis autem reuera es, tales fiant hostes mei.

Γάιος Καῖσαρ πολὺ χρόνον λυπῶν ἐν ταῖς Ἀλπίσι ἀπειρημένος, τῶν φίλων διὰ πρηνῶν εἰ καὶ ἐν ταύτῃ γαίῃ εἰσὶ καὶ ἀμυδαὶ ἀεὶ ἀσφατεῖαν, ἐπιστὰς τῷ σὺννευ γλυοίμεν, μάλλον, ἔφη, ἐδοκίμησεν ἀσφατεῖαν εἶναι, ἢ δὲ ὑπερῶν ἐν Ρώμῃ.

C. Cæsar castellum sterile in Alpibus prætergrediens, cum amici dubitarent, an & ibi de principatu contentiones æmulationesque essent, primum cogitabundus restitit, ac deinde dixit, Mallet hic esse primus, quā Romæ secundus.

Ὁ αὐτὸς τῷ Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τὴν ἀναγνώσκον ἰδούκευ, καὶ πρὸς τὸν φίλον εἶπεν, ὅτι ταῦτ' ἐγὼ τῷ ἡλικίῳ ἔχων ἐπέκησε Δαρῖον, ἐμοὶ δὲ μέχρι νῦν οὐδὲν πέπρακται.

✕ Idem legens res gestas Alexandri fleuit, adque amicos, hoc, inquit ætatis, qua ego sum, Alexander vicit Darium, a me vero ad hunc vsque diem nihil præclari facinoris gestum est.

Τὰς μὲν ἀσκήσεις τὸ πνεῦμα διδύσκει· τὰς δὲ ἀνοήτους ἀνθρώπους οἴημι· ἐλεῖς Σωκράτης.

✕ Utres aer distendit, homines autem stultos falsa de se opinio: dixit Socrates.

Αλέξανδρ⊙ ἐπι πάς ὄν,
πολλὰ τοῦ Φιλίππου κατωρθώ-
τος, σὺν ἔχαρον, ἀλλὰ πῶς τὸς
σικωτῆς Φορβῆρους ἔλεγε παύσασ,
Ερμῶ δὲ ὁ πατήρ οὐδὲν δόσι-
λείψῃ. τῶν δὲ παίδων λιγυρῶτα
ὅπι Ταυτά σοι κῆρται. Τὶ δὲ ὁ-
φελος, εἶπεν, ἐγὼ ἔχω μὲν πολλὰ,
πρᾶξω δὲ οὐδὲν;

✕ Alexander puer adhuc, cū
Philippus pater multa præ-
clara feliciterque gereret,
nequaquā eo gaudebat, sed
ad pueros æquales ac colla-
taneos dicebat, pater mihi
nihil relicturus est. Illis con-
tra dicentibus, Imo hæc om-
nia tibi parat. Quid pro-
dest, inquit Alexander, si mul-
ta possidens agam nihil?

Ο αὐτὸς Ἀναξάρχης παρὶ κῆσο-
μαι ἀπείρας ἀκρίων, ἐδάκρυε,
καὶ τῶν φίλων ἐρωτῶντων ὁ, ἡ
πέπνηεν, Οὐκ ἄξιον, ἐφη, δα-
κρῦεν, εἰ κῆσμαι ὄντων ἀπί-
ρων, ἐνὸς οὐδέ πω κύριοι γερῶ-
να μὲν;

✕ Idem cum audiisset A-
naxagoram differentem,
innumerabiles esse mūdus,
illacrymassē dicitur. Ro-
gantibus nunquid accidisset
lacrymis dignum, An
non videor, inquit, meri-
to flere, qui cum mundi
sint innumerabiles, nos
nondum vnius domini facti
sumus?

Τιμόθε⊙ ὁ θεὸς Κόνων⊙ εἰς
τὴν τύχην αὐτῶν πᾶ κατηρῆ-
μυται τῶν ἐχθρῶν πηρῶν,
καὶ γροφόντων ἐν πινάξει κη-
μαίμων ἐκίνοι, τὴν δὲ τύχην
δικτυοῦς πόλεις ἀπελοβαίνου-
σαν, ἀρροικίζομεν⊙ καὶ γα-
λεπαίων πῶς τοῦ ταῦτα ποι-
οῦσας, αἰς δόσι τε γυρῶμεν⊙ ἰσῶ
αὐτῶν τῆς ἐπὶ ταῖς πρᾶξι
δύξης, ἐφη τίτε πῶς τὸν δήμον
ἐπανήκων ἐν στρατίας, οὐσίεν,
Ἀθηναῖοι αὐδρες, τῆ τύχη μέ-
τεπ. πῶς Τιμόθεον μὲν οὐδὲ
φασὶν οὐτῶ φανέντα φιλοδύμον
ἀντιμειρακιδῶσδα τὸ δαμύ-
σιον, ὡς κηδὲν ἴη πρᾶξαι λαμ-
πρῶν, ἀλλ' ὅλας δόσι τυχεροῦσ
ταῖς πρᾶξι καὶ ἀποσπορούσ
τῶ δήμω, τέλ⊙ ἐμπεσὶν τῆς
πόλεως.

Cum inimici Timothei,
Cononis filii, præclara ipsius
facta fortunæ adscriberent,
& in tabulis dormiente illo
fortunam vrbibus retia cir-
cumponentem pingerent,
ille acrius irritari, & pin-
gentibus grauiter succen-
sere cœpit, quasi rerum ab
se gestarum gloria priuaretur.
Aliquando autem ab
expeditione re bene gesta
rediens, ad populum conuer-
sus, Viri Athenienses, in-
quit, huius rei bellicæ nul-
lam sibi partē fortuna ven-
dicet. Ipsam deinde fortunā
aduersus ambitiosum Ti-
motheum

motheum adeo irritatam ferunt, vt nullum deinceps insignae facinus ab eo perpetratum esse constet, sed iniquis profus belligerantem auspiciis, & populum semper offendentem, ex ipsa demum patria eiectum profugisse.

Φασί τινες ὅτι χρησμήσας ἰαυτὸν ὁ Κορῆσιος πινθεδαπῶς, καὶ κηδίσας εἰς τὸ θρόνον ἤρθε Σόλωναι, εἰς τὴν ἡμέραν κηδίων τιθέαται· ὁ δὲ ἀλεκτερόνας εἶπε, Φασίανός κ' ἴσως· φυσικῶ γὰρ αὐτῶι κηροσημηται καὶ μυελῶ κηδίωνι.

✕ Narrat quidam Cræsum aliquando regio more vestitum sedisse in throno, ac interrogasse Solonem, an vnamquam simile spectaculum vidisset? illum vero respondisse; se gallos, phasianos & pauones maiores cum admiratione spectasse, Quod color natius longe superet artificialem.

Φίλιππος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς περὶ τὸν παλαίστρα καὶ μεθυσθῆς, ὡς εἶδε τὸν σάκευτον τὸν τυπὸν, ὃ Ἡρακλῆς εἶπεν, ὡς μικρῶ μέρει τὴν γῆς φύσιν μετρησάντες, ὅλης ἐφίμεθα τῆς οἰκουμένης;

✕ Philippus Macedonum rex aliquando in palæstra cadens, cum surgens corpo-

ris sui vestigium in puluere vidisset, Diu boni, inquit, Vniuersum orbem appetimus, cum natura miniam terræ partem fortitissimus?

Δάμις πρὸς τὸ ἐπιστάλεντα παρὰ τὸ Ἀλεξάνδρου θεὸν εἶναι ψηφισαῖσθαι, Συγχωροχρόνι, ἔφη, Ἀλεξάνδρου, ἰαυτὸν θεὸς κηδεύει· κατελάσει αὐτὸν ὁ σφῶς τὴν κηδῆς τὸ ἀρξάντος Φιλιππίου, νομίζοντος δύνασθαι ἀναρῆσθαι θεὸς κατὰ τὸ εὐδὸν ἄλλο, ἢ αὐτῶι πικρῶς ἔσταν.

✕ Damis, cum Alexander Magnus per literas petiisset, vt decreto (Lacedæmoniorum) in numerum deorum referretur, Concedimus, inquit, Alexandro, vt si ita vult, Deus vocetur. Irrisit stultam principis ambitionem, qui putauerit ab iis posse creati deos, qui ipsi nihil aliud essent, quam homines.

Ορῶν ὁ Σακράτης τὸν Ἀλικιανὸν τετυφωμένον ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ μέγα φρονοῦντα ἐπὶ τῇ πεποιθῆσιν, καὶ τοῖς ἀγγεῖσι, ἤραξεν αὐτὸν εἰς πνα τῆς πύλειος τυπὸν, ἐνθα ἀνέκειτο πινακίον, ἔχον γῆς περιόδον, καὶ ἀσραπίτιξ τῶ Ἀλικιανῶν τῶ Ἀπικίῳ ἐνταῦθα ἀναζητεῖν ὡς δ' αὖρε ἀσραπίτιξ.

ἐξ ἑαυτοῦ ἰδίου ἀγροῦς κωτὸν Διό-
φραντον. Ὁ δὲ εἰπόντες, ἀλλ' οὐ-
δαμνοὶ γερομετρητοὶ εἰσὶν· ἐπὶ
ὅσοις οὐκ, εἴπε, μέγροι Φροναῖος,
οἱ ποτὶ ἑδὸν μέγροι τῆς γῆς εἰσὶν;

X Socrates Alcibiadem ob
diuitias inflatum, & super-
bientem opibus præditiisque
in quædam ciuitatis locum
duxit, in quo suspensa erat
tabula, terræ circuitum
complexa. Iussit igitur Al-
cibiadè Atticam in ea qua-
rere: quam vt inuenit, sua
etiam prædia inspicere præ-
cepit. Quæ cum Alcibiades
nusquam esse picta diceret:
Cur igitur, Socrates inquit,
ob illa superbis, quæ circa
nullam terræ partem exsi-
stunt?

Ἀριστοτέλης κατηγόησας με-
γαλοκίον ἐπὶ πολιτείας τῆς χλα-
μύδος σεμνωτόμῳ, ἔφη, μεγα-
κίον ἐπὶ ποσειδάων
δορῶ σεμνωτόμῳ.

X Aristoteles cum animad-
uertisset sumtuosa chlamy-
de adolescentulum se ia-
ctantē: Non desines, inquit,
adolescentule ouis pelle
gloriarī?

Locus XVI.

DE CALVMNIA,
MALEDICENTIA,
Obtrectatione.

Θεαρίδας ἐξ ἰφθίμου ἀγκυῶν,
ἤρατήρη εἰ δέξῃ ἐστὶ, Καί,
εἶπεν, ἐξ ὑπέστην Διόδοτον ἀντι-
φρόντος, τίω Διόδοτον ὡς πάντων
βλαβερώτατον εἶναι.

X Thearidas cum gladium
acueret, Rogatus a quopiā,
Num acutus esset? Acutior,
inquit, calumnia, indicans,
Rem omnium nocentissi-
mam esse calumniam.

Διογένης ἀκούσας ποτὲ πο-
νηρῶ τὸν ἀσέπον κηκῶς λέγοντος
Πλάτωνος· πρῶτον ἔφη, οὐτε γὰρ
κηκῶς λέγων ἐκείνῳ πιστεύησθαι,
ἔτε ἐκείνός σε ἐπαυῶν.

X Diogenes, cum audiuisset
aliquando hominem mo-
ribus peruersis, Platonem
maledictis incesse, Desine,
inquit: neque enim tu male
de illo dicendo fidem merce-
beris, neque is te laudando.

Μέμνων ὁ Ἀλεξανδρῶ πολε-
μῶν ὑπὲρ Δαρείου ὁ βασιλέως,
μεθοφύρου ἵνα παρὰ θάλασ-
σης ἐπέλθῃ πρὸς Ἀλεξαν-
δρου λέγοντι, τῆς λόγῳ πεπλά-
ξας, Ἐγὼ σε, εἴπε, τρέφω μεγα-
κίον, ἀλλ' οὐ κοιδοῦσθαι μένον
Ἀλεξανδρῶ.

Memnon dux, quo tem-
pore pro Dario rege bellum
gerabat aduersus Alexan-
dram, militem quendam
mercenarium, Alexandro
petulanter maledicentem,
hasta

hasta percussit, Ego te, in-
quiens, alo, non vt Alexan-
dro maledicas, sed vt cum
eo pugnes.

Φίλιππος ὁ Ἀλεξανδροῦ
πατὴρ τοῦ Ἰσχυροῦ Ἀθηναίων δημο-
γωγός, ἔφη, χαίρειν ἔχων, ὅτι
λοιδωροῦντες αὐτὸν, βελτίονος
ποιοῦσι καὶ τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα.
Πειρώμεθα γὰρ αὐτοὺς, εἰπεὶ ἄλλο
καὶ τοῖς λόγοις, ἔτι καὶ ἔργοις ψευ-
δομήρους ἐλέγχων.

✕ Philippus Alexandri pa-
ter dicebat se his, qui in Re-
publica Atheniensis admi-
nistranda primores essent,
plurimam habere gratiam,
quod suis conuitiis effice-
rent, vt ipse tum oratione,
tum moribus euaderet me-
lior, quia conor, inquit, illos
dictis pariter & factis men-
dacii arguere.

Λοιδωρὸν ἵνα ἐξελάσῃ πῶν
Φίλων κελύδοντων, ἔφη,
ποιήσῃ, ἵνα μὴ περιῶν ἐν πλεί-
οσι με κακῶς λέγῃ.

✕ Quidam petulantioris
linguæ, maledicta conicere
solebat in Philippum: quare
amici eum hortabantur, vt
eiiceret in exilium. At ille
negavit se hoc facturum,
Ne, inquit, oberrans inter
plures male de me loquat-
ur.

Δίωτι ἀποδημησάτω ἀπὸ συμ-

πτοῦ ἀναστέφοντι περιπό-
μυθον κακῶς τις ἔλεγε, καὶ
βλασφημίας οὐδὲν ἀπιλιμπα-
νεν ὅσα ἠούχως εἶχε. ὡς δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν οἰκίαν ἤλθε, μείλλοντι
αὐτῷ εἰσέναι ὁ λοιδωρῶν, τί δαίς
ἔφη. ὡς δὲ ὄν εἶπεν ὁ Δίων, οὐ
δέ γάρ.

✕ Dionem Academicum e
conuiuio redeuntem, quidā
maledicus insectabatur, nul-
las non blasphemias eru-
ctans. Facebat Dion. Ingres-
suro autem iam domum
conuitiator ille dicebat :
Nihil vero respondes ? cui
Dion : Ne gry quidem.

Φλίσταρχος λίγντος ἱεροῦ
ὅτι κακῶς τις αὐτὸν ἐπέ-
νει, Θωμασίου, εἶπεν, εἰ μὴ τις
αὐτῷ ἔφη, ὅτι ἀπέθανον. Ζῶντα
γὰρ σκῆνος οὐδένα καλῶς λέξαι
δύναται.

Phlistarchus cuidam nar-
ranti, ipsum a maledico
quodam laudari, demiror,
inquit, si quis illi dixit, me
mortuum esse, Nam ille de
vivo loqui bene potest ne-
mine.

Ἀριστοτέλης ἀκούσας ἑπὶ
τῶν λοιδωρῶν, Ἀπὸντα με,
ἔφη, καὶ μεταστρέψων διδάσκων,
ἠποσῆκεν κατὰ φρονεῖν πῶν μὴ
βλαπέντων, ἐὰν μὴ ἕως βλαπ-
τοῦται νομίσει.

✕ Aristoteles cum accepif-

set, quendam in ipsum dixisse conuitia, Absentem, inquit, vel loris cedat. Docens ea prorsus contemnenda, quæ non lædunt, nisi quis se lædi putet.

Διονύσιος ὁ βασιλεὺς ἀκέραιος, δύο νεανίσκους ποικίλα ἑλισσόμενος ἐξέλεγε καὶ τὴν τραγικὴν καὶ εἰρηκέναι πρὸς πότον, ἡμιφοτέρως ἐκάλεισεν ἐπὶ δέειπον. ὁρῶν δὲ τὴν μὲν παρανομοῦσαν καὶ λυρὴν ποικίλα, τὴν δὲ ἡσυχίαν καὶ μετ' ὀλιγαίας τῆς πότισι χρωσθέντων ἐκείνων μὲν ἀπέλυσεν, ὡς φύσις παρρησιάζουσα ἑσθλὸν δὲ ἀπέλεγε ὡς ὀύσταν καὶ πολέμιον ἐκ ἀποκρίσεως.

Dionysius rex cum audiisset duos adolescentes multa contumeliose de ipso & tyrannide inter compotandum dixisse, utrosque vocauit ad cœnam. Cum autem vidisset alterum ex temulentia petulantem & multa nugantem, alterum vero modeste & caute bibentem: illum ut natura ebriosum & stolidum dimisit, hunc vero interfecit tanquam ex animi proposito maleuolum & inimicum.

Φίλιππον τὸν Ἀλεξάνδρου πατέρα, ἑλοιδόρει τις τῶν κρητῶν ἀνθρώπων καὶ πᾶ-

ρήνοιο οἱ φίλοι διάκην τὸν λοιδορεῖν. ὁ δὲ ἔφη· σοὶ ἐστὶ κελὸν τούτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ ἐν παλαιοῖσι περιεργεθῶ κακῶς λέγοντες ἡμῶς.

✕ Philippum Alexandri patrem conuitio afficiebat quidam effreni lingua præditus, Cumque amici hortarentur eum, ut conuitiatorem persequeretur: Non est, inquit ille, hoc faciendum, ne magis irritatus plura in nos iaciat maledicta.

Ἀλέξανδρος πρὸς φίλους ἐπὶ πρὸς λοιδοροῦντα, βασιλικὸν, ἔφη, ἐπὶ δὲ ποιέτω, κακῶς ἀκούειν.

✕ Cū Alexander audiuiisset esse quendam, qui conuitiis ipsum impeteret, Regium est, inquit, cum benefeceris, male audire.

Χρυσόστομος εἶπεν. Οὐ δύναται τις ἐν δρετῇ ὄντως παρὰ πάντων κελῶς ἀκέραιος.

✕ Chrysostronus dixit: Nō posse fieri, ut illi qui virtutem colunt, bene audiant ab omnibus.

Θουκυδίδης ἔφη, Διαβολαὶ οὐ σῶφρον οὔτε λέγοντες ἀλλήλους, οὔτε τῶς ἀκούοντας ἀποδέχονται.

✕ Thucydides inquit: Non decet

deceat calumnias neque aliis narrare, neque audiendo suscipere.

Locus XVII.

DE CVRIOSITA-
TE, ΠΟΛΥΠΡΑΓ-
ΜΟΣΥΗ.

⊙ Ἀλλῷ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐ-
ράνωσα, καὶ ἐμπεσοῦσα εἰς
θάλασσαν θροῦσάμενα θροῦσάσα,
δικαίαν παθεῖν, ἐφ' ἧς ὡς πικρὰ
ποσὶν ἀγνοῶν, τὰ ἐν οὐρανῷ
ἐσκόπη.

Thaletem in caelum sus-
picientem, & lapsum in ba-
rathrum ancilla conspicata,
merito id illi accidisse dice-
bat: qui cum quæ ante
pedes essent, ignoraret, cœ-
lum contempleretur, vt
cognosceret.

Ἐξελαζόντων ἡνῶν, εἰ ὁ κῆρ-
μῶ ἐμψυχῶ, καὶ αὐτῆς, εἰ
Φαίεργειδῆς ὑμεῖς, εἶπεν Δη-
μῶναξ, ἀεὶ τοῦ κῆρμυ πολυ-
πραγμοῦσθε, ἀεὶ δὲ τ' ἰαυτῶν
ἀκρομαίας ἐφροντίζετε.

Cum quidam exquire-
rent, an mundus esset a-
nimatus: & rursus, an glo-
bulus: vos, inquit Demo-
nax, de mundo solliciti estis,
at vestram ipsorum immu-
nitiem non curatis.

Ἀστρολόγου ἡνὸς καὶ ἀγροῦν

ἐπίδ' εἰκνυῖτ' ἐν ἡνικακίω
καταρράφους τοῦ ἀστέρου, καὶ
φάσκοντ' ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ
πλανῶντες τῶν ἀστέρων, Διο-
γένης ἐπιπέσας μὴ ψεύδο-
εἶπεν, ὡς εἶπατε· οὐ γὰρ οὗτοί εἰ-
σιν οἱ πλανῶντες, ἀλλὰ οὗτοι,
δ' εἴξασ' αὐτὰ τῶς παρακρηζο-
μένων.

Cum Astrologus quidam
in foro stellas in tabella
quadam depictas monstra-
ret, atque diceret, En tibi
hic stellas errantes, audiens
Diogenes: ne mentiare, in-
quit, Bone vir: stellæ enim
non errant, sed illi, ostensis
illis qui assidebant.

Ευκλείδης ἔλεγε ὑμῶν
νοῦσα νοσῆν πάντα ἀείεργον,
τὸν τὰ ἀπόστρα πολυπραγμο-
νοῦσα.

Euclides dicere solitus
est, omnē curiosum, aliena
solicite curantem, valentem
ægrotare.

Ξενοφῶν εἶπεν, ἀδύνατον
πολλὰ τεχνῶν ἄνθρωπον,
πάντα καλῶς ποιεῖν.

Xenophon dixit, Nemine
posse multa simul facere, &
eadem recte.

Φακίω ὁ Ἀθηναῖος ἔλεγε,
χρηστέον πολλὰς ὁδὸς ἅμα τοῦ
εἰς ἐαυτὸν.

Ignocion Athenienfis dixit, difficile esse, multas vias simul ingredi.

Locus XIV.

DE CONCORDIA.

Σ Κίλυρος ὀγδοήκοντα παῖδας ἀρρένας ἀπελιπών, ἰπέειπὸς τῶν ἑμείλιε, δεσμῶν ἀκροῦν ἐκείσθαι ἀσπίδων ἐκείλασσε κἀσθραύσασθαι πάντων δὲ ἀπαρηρῶσάστων, κἀδ' ἐν αὐτὸς ἐξελῶν ἀκρόνπον, ἀπαντα βραδίως σπυκλάσσε· διδάσκων ἐμείλους, ὅπ σπυκλώτεις ἰχυροῖ ἀκροῦν ἐσθ, ἀδένεις δ' ἔσονται ἀκροῦν ἐσθ.

Scilurus octoginta habēs liberos masculos, quum esset moriturus, fasciculum iaculorum singulis porrexit, iussitque rumperē. Id cum singuli faterentur impossibile, ipse singula iacula exemit, facileq; fregit, filios admonens iis verbis, si concordēs eritis, validi inuictiq; manebitis. Cōtra si dissidiis & seditione distrahemini, expugnatu eritis faciles.

Αγησίλαος ἐπιζητηῦν τὸς πνὸς ἀκροῦν ἢ ἀπὸ τῶν Σπυκλώτεις; οὐ λίθους, ἔφη, κἀξύλοις δ' εἰ τῶν ἀκροῦν ἐσθ πόλεις, τῶν δὲ πῶν ἐνοικούντων ἀρετῶν, οὐδ' ἐσθ ἀκροῦν ἢ ἀκροῦν, οὐδ' ἐσθ

τῶν δ' ἀκροῦν ἐσθ ἀκροῦν.

Interrogatus Agefilus, Cur Sparta non cingeretur mœnibus? Respondit, Civitatem non faxis, sed incolentium virtute muniri oportere, quos si iangat concordia, nullus potest esse murus inexpugnabilior.

Ἀντιθένης ἔφη, ὁμοῦντων ἀδελφῶν συμῶσιν πάντὸς τῶν ἰχυροῦν ἐσθ.

Antisthenes dicere consuevit, Fratrum concordia quouis muro firmius esse munimentum.

Λέων Βιζαντιῦν ἦκε δὴ ποτὲ τὸς Ἀθηναίους φασαύζασθαι ἀκροῦν ἐσθ. ὁφθῆεις δὲ μικροῦν κἀ γλαυκῶν, πὶ δὲ εἶπεν, εἰ πῶν γλαυκῶν μὲν φασαύζασθαι μέγλις ἐξικονομῶν ἀκροῦν τὸ γῶν, πῶν οὐκ ἐσθ γλαυκῶν ἀκροῦν ἢ μῶν, ἔφη, μικροῦν ἐσθ ὄντως, ὅταν ἀκροῦν φασαύζασθαι ἀκροῦν ἐσθ, ἢ Βιζαντιῶν πόλεις ἐσθ.

Leo Bizantius venit Athenas ad populum inter se dissidentem atque discordantem orationem habiturus. Vbi autem in suggestu prodidisset, ob staturæ breuitatem risu exceptus est. Hic ille, quid, inquit, o viri Atheni-

theniēses, si vxorem meam videretis, quæ tam pusilla est, vt vix ad genua mea pertingat? Ad hanc vocem cum maior etiam populifus concitatus esset, At nos, inquit, ita paruos, vbi inter nos dissidemus, vix ciuitas Constantinopolis capere potest. ¶ Sed alii hanc narrationem hoc modo & quidem probabilius ac festiuus recitant. Cum Leo Bizantius prodiiisset ad populū dicturus de concordia, ipsa statim specie risum mouit populo, quod obesus esset, ac ventre prægrandi. At ille nihil turbatus risu multitudinis, Quid, inquit, ridetis viri Athenienses? Vxor mihi est me multo obefior, & tamen concordēs vnus capit lectulus, discordes ne tota quidem domus.

Locus XIX.

DE CONVIVIO.

Σωκράτης καλέσας ἐπὶ δέσπον πλεσις, καὶ τῆς Ξανθίππης ἀδελφῆς, εἶπε, Θάρρα. εἰ μὴ γένοιτο μέγιστοι, συμπόσιον δεῖν αὐτοῖς εἰ δὲ φαῦλοι, ἤμῃν αὐτῶν οὐδὲν μέλλει.

X Socrates inuitauerat di-

uites aliquos ad cœnam: ob id cum sollicita esset Xanthippe, quod apparat⁹ esset perquam exiguus, Bonò animo sis, inquit Socrates, Nam si frugi temperantesq; sunt, boni consulent: sin minus, nulla nobis horum cura esse debet. Alii sic referunt: Cum admoneretur ab amico Socrates, quod excepturus hospites admodum tenuem fecisset apparatus, Si boni sunt, inquit, fatis erit, sin minus, plus fatis.

Τῶν εἰσόντων εἰς τὰ σοσιῆνα, ἐχέσῃ δεικνύων ὁ πρῶτος, Λακιδαιμονίων τὸς θύρας ἀφ' ἑστέων, φησὶν, εἰδείς ἐξέρχεται λόγος. διδάσκων, οὐδὲν τῶν μετὰ περὶρήσιος ἐν συμπόσιον εἰρηρῶν, ἐξαγορεύειν δεῖν.

X Ad publica conuiuia ingredientibus, qui natu erat maximus inter Lacedæmonios, singulis ostendebat fortes diceas, Per has nullus egredietur sermo. Admonens nihil effutendum, si quid liberius dictum esset in conuiuio.

Τιμέθε τῆς πρῶτης αἰας δεδειπηκῶς ἐν ἀκαδημία παρὰ Πλάτωνι μουσικὸν καὶ λιπὸν δεῖπνον, ὡς οἱ παρὰ Πλά-

των δευτηνησωντες, η εισωλευον
ηδως γινονται. διδασκων, τα
λιπα δείπνα, παντων ηδιστα και
υγιενότατα ειναι.

Timotheus cum pridie
in Academia cœnæ Platonis
Philosophicæ ac frugali
interfuisset, dixit: Qui cum
Platone cœnarent, eos post
fridie etiam suauiter viuere.
Innuens frugales cœnas,
omnium saluberrimas &
iucundissimas esse.

Οι Λακεδαιμόνιοι εν τοις
συστοιχοις | α μρ λιπα λι, ινα
οι νεοι εδιδωνται μηδεποτε
μινεσθαι παληρις] αδε τα μι-
λη εαποουδαζον, α μρ, ουδεν
επερον ειχαν, η επιμους των
βρονικας ησαντων, και υπερ
της πατρειας. Δποθανόντων,
η φθους των τρεσαντων. Τελ-
ων δε χρων οντων κατε τις
τρεεις ηλικιας. ο μρ των μαρτυ-
ρων, δεχομεν. ηδεν, Αμεις
ποτ' ημεις αλλημει νεανια.
ειπα ο των ακραζοντων αυ-
δρων αμεισομεν. Αμεις δε
γ' εμρ: αη δε θελης, αυγασ-
διο. ο δε τρειτ. ο των παιδων.
Αμεις δε γ' εδομεθα παλαι
κρηρρονες.

x Lacones in conuiuio pub-
licis (quæ frugalissima in-
stituebant, vt frugalitati
inde iuuentus assuefieret)
carminum utebantur rati-
one, quæ vel laudes essent

corum, qui generose vixif-
sent, ac pro patria mortui
essent: vel vituperationes
eorum, qui timidi fuissent.
Instituebant autem tres
choros secundum tres æta-
tes: quorum primus, qui
senior erat, canebat, *Nos o-
lim validi fuimus iuuenes:*
Secundus florentis ætatis
respondebat, *Nos autem sum-
mus, ac firmus, contemplare:*
Terminus puerorum canta-
bat, *At nos erimus multo
fortiores.*

Βαβρω εγραψι, τον των σω-
δειπνουτων χρησμεν εν ε-
λαττω ειναι δε εν των χειριτων,
ουδε παλειω των μυσων. του-
τεση, εν ελαττω τριων, ουδε
παλειου, η ενια.

Varro scripsit, numerum
conuiuiarum non debere
minorem esse, quam Grati-
arum numerus sit, neque
numeriosorem quam Mu-
sarum, Hoc est, Non debere
esse pauciores, quam tres,
neq; plures, quam nouem.

Πλουταρχ. εφη, δε εν των
επι δειπνοις ικοντα, τοις πα-
ρακειμενοις χρησθαι, και μη-
δεν αιτειν αλλο, μηδ' εξε-
λιγγειν.

+ Plutarchus dixit, Eum
qui ad conuiuium venit,
debere illis, quæ apponun-
tur,

tur uti, neque vel alia postulare, vel apposita culpare.

Ο Διγνήθησ σκελετός, ὃν ἐπεικῶς εἰσφέροντες εἰς τὰ συμπόσια παρῆγονται, καὶ παρακαλοῦσι μεμνηῶσαι τὰς δὴ θιούτους ἐσοδμούς. καὶ παρῆγονται ἀχαρῆς καὶ ἄωροσ ἐπίκωμοσ ἤκων, ὅμως ἐχθρὰ κακῶν, εἰ μὴ παρῆγονται τὸ πίνειν καὶ ἡδοναθεῖν, ἀλλὰ πρὸς φιλίαν καὶ ἀγάπην ἀλλήλων παρῆγονται, καὶ παρακαλοῦσι τὸν βίον, μὴ τῷ χρόνῳ βραχυῶ ὄντα, πρῶτον κακῶς μακρὸν ποιῆν.

Ægyptii in conuiuia sua inferre solebant scelerum, id est, exsiccata hominis atque inter se compacta ossa, hortariq; conuiuas, ut meminerint, se non multo post tales fore. Is quanquam ingratus & intempestiuus est commessator, tamen suum habet locum, non ad potum & voluptates, sed ad mutuum amorem dilectionemq; cohortans, monensq; vitam breue tempus sortitam, non debere malis rebus longam reddi.

Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς ἐν ἑνὶ πέτρῳ ξένον ἰδὼν κατεκείμενον σιαπῆ, καὶ μηδὲν ἀφελεζόμε-

νον, ὃ ἀνθρώπε εἶπεν, εἰ μὲν ἡλιθιῶσ εἶ, σοφὸν πρῶτον πειεῖς, εἰ δὲ σοφὸς, ἡλίθιον ἀμαθίαν γὰρ ἀμεινον κρύπτειν ἔργον δὲ ἐν αὐτίκει καὶ παρῶ οἶνον.

Simonides Poeta quodam in conuiuio cum videret hospitem accumbere tacitum, & cum nemine verba commutantem, Mi homo, dixit, siquidem stultus es, sapiens factum edis: si sapiens stultum. Etenim inscitiam præstat occultare: verum hoc difficile est inter pocula.

Ἐπὶ Φίλιπποσ ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἑστὸς πινῶ ξένου κληθεῖς ἐπὶ δεῖπνον ἐν ὁῶ πολλοὺς ἐπήγετο, καὶ τὸν ξένον εἰρά τρυφούμενον [ὡσὶ γὰρ οὐκ ἰκανὰ τὰ παρασκεύασματα,] παρῆγονται τῶν φίλων ἐκείνῳ, πλεονεχίῳ χρόνον ἐκέλευεν ἀπολυπεῖν. οἱ δὲ πειθόμενοι καὶ παρῆγονται δεκῶντες, ὅσα ἡδοῖον πολλά, καὶ πᾶσαν οὐτως ἤρκεσε.

Philippus Macedonum rex ab hospite quodam inuitatus ad cenā, inter eundem forte obuios secū adduxit umbras. Vbi autem sensit hospitem turbari, quā multis non sufficeret apparatus, præmisso ad singulos amicos puero, iussit

vt placentæ feruarent locū :
illi persuasi dum placentam
exspectant, paululum ede-
bant : ita factum est, vt coc-
na sufficeret omnib. Faceto
ioco simul & elusit amicos,
& hospitis pudori subuenit.

Διογένης αἰεὶ τὸ πτόμαρον
πέει ἀρεὰ δεῖ δόξαι, Εἰ μὲν
πλάσιον, ἔφη, οὐκ ἔστιν· εἰ δὲ
πένης, οὐκ ἔστιν.

Diogenes interroganti
quamam hora prandendum
esset, Si diues est, inquit,
quando vult, si pauper est,
quando habet.

Ἐν ταῖς ἐπιστάσεσι μέμνησο, ὅτι
δύο ὑποδέχῃ, σώματι καὶ ψυχῇ. Ἐ
ὁ, πᾶν τὸ σῶμα πλάσιον, τὸ το
σῶμα ἐξέχεται· ὁ, π δὲ αὐτῇ
ψυχῇ, ἀεὶ πάντος τηρεῖς. ἔφη
Ἐπίκτητος.

In conuiuio memento
tibi duos hospites excipi-
endos esse, nempe corpus &
animam : & quicquid in
corpus contuleris, id statim
effundi : quod autem in ani-
mam, perpetuo seruari.

Χίλων ἔφασκεν, Ἐπὶ μὲν τὰ
δεῖνα τῶν φίλων βαρδύεις, ἐπὶ
δὲ τὰς ἀτυχίας τεχνίως πορδύ-
ειμι δ' εἶν.

Χ Chilo dicere solebat, Ad
conuiuia amicorum tarde,

ad calamitates vero eorum
cito accedendum esse.

Πρέπι[ὡσαύτ' τις κενεζόντως
εἶπε] τὸ συμπόσιον εἶνευ ὀργισιοῦ
τοῖς ζῴμοισιν, ὧν τὰ μὲν εἰς
φωνήεντα, τὰ δὲ ἡμίφωνα, τὰ
δὲ ἀφωνα. Φωνήεντα μὲν εἰσιν
οἱ ζῴοντες, καὶ οἱ πεπρωτοὶ μὲν, καὶ
οἱ ἐμπέροι, καὶ οἱ ἐμπέροι.
ἡμίφωνα δὲ εἰσιν οἱ νεώτεροι, οἱ
ἔρωτο μὲν, σιωτῶν καὶ κρο-
μῶν καὶ κρομῶν. οὐδὲ
ἔρωτο μὲν, ἔρωτο ἀφωνοί, εἰ δὲ
τοῖς ἀλλοῖς λέγουσι περὶ νεοχλεί-
των.

Conuiuium (vt quidam
sapienter dixit) sit simile
Alphabeto, in quo sunt li-
teræ Vocales, Semiuocales,
& Mutæ. Vocales sunt fen-
nes, docti, prudentes, vsu
periti. Semiuocales sunt
iuuenes, qui interrogati
breuiter & modeste respon-
deant. Non interrogati, sint
muti, nec alios loquentes
interpellent.

Locus XX.

DE DEO.

⊙ Ἀλλῆς ἐρωτηθεῖς, πὶ ὁ Θε-
ός ; τὸ μήτε δόξαν μήτε
τελευτῶν ἔχον, ἔφη.

Thales Milesius interro-
gatus, quid esset Deus? Quod
principio & fine caret, re-
spondit.

Ὁ αὐτὸς

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς πὶ πρῶτον
 εὐπειπὸν τῶν ὄντων· ὁ θεὸς, ἐλα-
 γνῶ, ὅτι ἐξήγητος, πὶ κρείττιστον;
 κτισμὸς, ὡς πᾶσι ποιήματα τοῦ θεοῦ.
 πὶ μέγιστον; Ὑπὸ αὐπαντα γὰρ
 χεῖραί, πὶ πᾶσι χεῖρα; ἡ δὲ ἀπὸ πει-
 τῶ γὰρ τρέχει. πὶ ἰσχυρότατον;
 ἡ ἀνάγκη κρατεῖ γὰρ πάντων.
 πὶ σοφώτατον; ὁ χροῖον, ἔφη·
 δόξασεν γὰρ πάντα.

Idem interrogatus, Quid
 esset omnium vetustissimū?
 respondit, Deus, ideo quod
 nunquam esse coepit. Quid
 esset pulcherrimū? ait, Mun-
 dus: est enim opus Dei, quo
 nihil est pulchrius. Quid ma-
 ximum? Locus: Caput enim
 omnia. Quid velocissimū?
 Mens. Discurrit enim per
 yniversa hominis cogitatio.
 Quid robustissimum? Nec-
 cessitas siue fatum. Superat
 enim omnia. Quid sapien-
 tissimum? Tempus. Nam
 inuenit omnia.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, εἰ λήθαι
 θεὸν ἀνηρωπῶ ἀδικῶν, Ἀλλ'
 εἰ δὲ ἀφρονέμεν, ἔφη.

Idem interrogatus, num
 lateret Deum homo iniuste
 agens, Respondit, Ne cogi-
 tans quidem.

Αἰσώπος ἐρωτηθεὶς, πὶ πρῶτον
 εἰ ζεὺς, Τὰ μὲν ὑψηλὰ
 ταπεινοί, τὰ δὲ ταπεινά ὑψηλοί.

Æsopus interrogat^o quid

ageret Iupiter, respondit,
 Excelsa humiliat, & humi-
 lia extollit. ¶ Idem respon-
 dit, θεὸν τὰ μὲν οἰκοδομεῖν, τὰ
 δὲ καταβάλλειν, id est, Deum
 alia ædificare, alia destruere.

Ὁ Ξενοφῶν παρεγγείνηται
 ἀτυχεῖς μέγιστα μεμνησθαι
 καὶ πικρῶν, ὅπως ὅταν ἐν χεῖρα
 γνοῖται, παρρησίως αὐτὸς πα-
 ρεγγεῖται, ὡς ἀμφοῖς ὄντως
 ἡδὴ καὶ φίλους.

Xenophon dicebat tum
 maxime colendos esse De-
 os, cum homini res sunt
 secundæ: ut cum incidere
 necessitas, confidenter illos
 imploremus, ut pote bene-
 uolos iam & amicos.

Ἡρόδοτος ἔφη· φιλέει ὁ θεὸς
 τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολάειν.
 εἰ γὰρ εἰς φρονέειν ἀπὸν μέγας ὁ
 θεός, ἡ ἑαυτῶν.

Herodotus dixit: Solet
 Deus omnia sublimia mu-
 tilare, nec sinit quenquam
 spiritus altos gerere, eū ipse
 solus sit altissimus.

Ὁ θεὸς πολλὰ καὶ χεῖρα, τὰς
 μὲν μικροῦς, μεγάλους πικρῶν,
 τὰς δὲ μεγάλους, μικροῦς εἶπεν
 ὁ Ξενοφῶν.

Solet Deus ex magnis
 paruos facere, & ex paruis
 magnos: dixit Xenophon.

Δημοσθένης ἐπέλεξε αἰεὶ συμ-

Φίρον είναι, ἀκείν τ' κροτάντων
 Ἐ γέ τ' αὖ τὸν αὐκιστον Ἐ αὖ
 κροτῶν τ'.

Demosthenes dicebat :
 Semper expedit iis obedire,
 qui rerum potiuntur. Deo
 igitur parendum, qui in æ-
 ternum dominatur.

Βίας ἔφη ὅταν ἀγαθὸν πρόσ-
 σης θεῶν, μηδὲ σαυτὸν αἰπῶ.

✕ Bias dicere solebat: Cum
 bonum quid feceris, non
 tibi, sed Deo id adscribe.

Ἀπὸ θεοῦ γὰρ πᾶν τὸ ἀγαθὸν
 ῥηθὲν αἰεὶ λέγειν τε καὶ νοεῖν. ἔλε-
 γχε ὁ Πλάτων.

Vnusquisque siue dictu-
 rus siue cogitaturus, a Deo
 ordiri debet: dixit Plato.

Πύθων ὁ Αἰνίου, ἐπαμνηστῶν
 αὐτ' ἔφη Ἀθηναίων τ' ἡγεῶν αὐ-
 τὰ πρᾶξιόντων ἐνεκεν, ἔωπι,
 εἶπε, θεῶν ἕως ἐπράξεν, ἐγὼ δὲ τῶν
 χείρας ἐχρησαίμην.

✕ Pytho Aenius, laudanti-
 bus ipsum Atheniensibus. ob
 res feliciter gestas, Diis, in-
 quit, habēda est gratia, qui-
 bus auctoribus hoc facinus
 præciare gestum est. ¶ Nam
 ego nihil aliud, quam ma-
 num & operam meam com-
 modavi. Euentus rei in ma-
 nu Dei est, & huic debetur
 gratia, si quid feliciter ces-
 serit. Sed interim vult De-

us nostram operam acce-
 dere.

Βίας συμαλιῶν ποτὲ ἀσεβοῦσι
 χημαζομένης τ' νεῶς, κακείνων
 τ' ἔς θεῶς ἐπιχαλκιδίων, σιζῶτε,
 ἔφη, μὴ αἰδοῦνται ὑμῶς ἐνθάδε
 παλιόντες.

✕ Bias nauigans aliquando
 cum scelerolis & impiis ho-
 minibus, cum periclitarentur
 in summa maris tem-
 pestate, & deos inuocarent:
 Silete (inquit) ne illi vos hic
 nauigare sentiant.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσε-
 βῶς ἀνθρώπων, τί ποτὲ εἰν δού-
 βεια, εἰσῆρα. Ἐ δὲ τῶν αἰτίων τ'
 σιγῆς πυρομήρης σιωπῶν, ἔφη, ὅτι
 αὐτὰ πᾶν ἐδὲ σπι παρσηκόντων
 πωτήνῃ.

Idem percontanti impio
 homini, quid esset pietas,
 nihil respondit: cumque ille
 silentii causam sciscitaretur:
 Quia, inquit, de rebus ad
 te nihil pertinentibus, in-
 terrogas.

Ἐπίκτητος ἔλεγε. Ὅπως τὸ
 συμφέρον, ἐκείν τὸ δούσεως.

Epictetus dicere solit⁹ est:
 Vbi utilitas est, ibi etiam est
 pietas. hoc est. Vbi licium est
 aliquid apparet, ibi homi-
 nes pre se ferunt & simulant
 pietatem.

Ἀριστοτέλης εἶπε. θεῶν ῥηθὲν εἰ-

να, πρῶτον ἀΐελε, αὐτῶν
δὲ θεῶν τοῦ αἰσθημῆος.

Aristoteles dicebat, Dei esse agere quæ velit: hominis autem, illa quæ honesta sint, in animum inducere, seu sibi agenda proponere.

Εὐκλείδης ὁ φιλόσοφος, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἑνὸς, οὐκ οἶδ' εἰς τίς εἰσι οἱ θεοί, καὶ ποιήματα τὰ μὴ ἄλλα οὐκ οἶδα [εἶπεν] τὴν μὴ τὴν φιλοπελάγμονας ὅτι μισοῦσι ἀσφαλῶς οἶδα.

Euclides Philosophus a quodam interrogatus quales sint dii; quaque re gaudeant. Cætera quidē ignoro inquit, at curiosos illis odio esse certo scio.

Locus XXI.

DE ELOQVENSIA VANA.

ἈΓησίλαος ἑπαμῶντος πινθίου ῥήτορα ἐπὶ τῶν δυνάτεως αὔξειν τὰ μικρὰ πρὸς ἀρχαίαι, οὐδὲ σκοπετομον, ἐφασκεν, ἡγεμόνη σου οὐδ' ἄν, ὅς μικρῶν ποδὶ ὑποδηματὰ μεγάλα περιπλησῆς. Σημειῶν, τὸ ἀληθὲς ἐν τῶν λέξεσιν, μάλιστα ἀπεδέκτον.

Agelilaus, quodam rhetorem hoc nomine laudante, quod mirifice res exigua

as verbis amplificaret. Ego, inquit, ne futorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedi magnos induat calceos: Innuens, veritatem in dicendo maxime probandum esse.

Λακων ἀκούων ῥήτορα μεγάλαις ἐπέφοντο σπειροῦς, Ἀλανὴ τῶ Σιω, εἶπεν, ἀνδρείος γὰρ ὁ ἀῤρωπιος αἰεὶ οὐδὲν ὑποκειμένον εὐ σπυροῖ τῶν ἰσῶσαν.

Lacon oratorem audiens magnas periodos vertentem, vehemēs quidem homo iste (inquit) ad nullum propositum bene voluit linguam.

Ἀλῶς τις τίλαις ἀηδόνα, καὶ Ἐραχίαιαν πᾶν σέρεκα δύρων, εἶπε, φωνὴ τυπὶς ἴασι, καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Alius quidam Lacon cum in luscinia plumis reuulsis minimum reperisset carniū, Vox, inquit es, præterea nihil. In eos dici potest, qui præter garrulam linguam ac magnifica verba nihil habent.

Κτησιφῶνται εἰπόντα αὐτῶν τυχόντων δὲ δωμάσθαι ἕλιν τῶν ἡμέρων λέγειν, οἱ Λακεδαι-

μήνιοι ἐξέβαλλον. φάρμοι τὸν
ἀγρῶν μνηστῶν δὲ ἰσὶς πρῶ-
μοισὶ ἰσον λόγον ἔχον.

✕ Ctesiphontem Lacedæ-
monii ciuitate eiecerunt,
quod se de re quauis profi-
teretur totum diem dicere
posse, dicentes, Boni orato-
ris esse, sermonem habere
rebus parem.

Πλάτων, Ἀποδείξας ποτὲ
ἐν τῇ ἀφροσύνῃ μακρολογῆ-
σαντ' ὅσον οὐδ' ἄς, ἔφη, ὅτι τοῦ
λόγου μέτρον ἐστὶν οὐχ ὁ λέγων,
ἀλλ' ὁ ἀκούων.

Plato cum Antisthenes
aliquando in diatriba lon-
gam orationem habuisset,
Ignoras, inquit, quod di-
cendi modus non penes lo-
quentem, sed penes audi-
entem sit.

Ἀλεξάνδριδης τὰ πρὸς δέοντα
μὲν λέγοντι, πολλοὶ δὲ πῶν ἰσχυ-
ρῶν, ὡς ἐξέειπε, ἔφη, ὅτι ἐν δέοντι τὰ
δέοντα χρῆ.

Alexandridas cum qui-
dam opportuna quidem
ioquerebatur, sed pluribus
quam fat erat, hospes, in-
quit, re necessaria in non
necessario vteris.

Ἀριστοφάνης θεασάμενός τινος
δημογωγῶν ἀφυσίαν, μέγα ὀδύνην
ἔφη, ἀλλ' ἔτι τὸ μέγα, εὐ ἐπὶ τὸ δὲ
εὐ, μέγα.

✕ Demosthenes cum audi-
ret oratorem egregie voci-
ferantem, Nō, inquit, quod
magnum est, bene est, sed
quod bene est, magnum est.

Σαμίων πρεσβυτέρους μα-
κρολογῶσιν ἔφησαν οἱ Σπαρτι-
αῖται, τὰ μὲν ἀφροσύνην ἐπιλελά-
θαι, τὰ δὲ ὑστεροῦ ἔστω ἡγε-
μεις, ἀλλ' ἔτι τὸ πρὸς ἀφροσύνην
ἐπιλελάθαι.

✕ Samiorum legatis proli-
xiore oratione vtentib. di-
xerunt Spartani: Prima
fumus obliiti, postrema non
intelleximus, quia prima
non meminimus.

Locus XXII.

DE ERVDITIO-
NE, DOCTRINA,
Philosophia, Artib. liberalib.
Studiis literarum, Ins-
titutione.

Ἀριστοφάνης ὁ φιλόσοφος
ἔρωτηθεὶς πρὸς ἀφροσύνην
ἔφη, οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπει-
θῶν, ἔφη, ὡς ἀπὸ τοῦ οἱ δὲ δεσ-
μοῖσι ἴστω οἱ τὸ ἀδύνατον.

✕ Aristippus philosophus,
interrogatus, quod esset in-
ter doctos & indoctos di-
scrimen, Quod, inquit, est
inter equum domitum &
indomitum.

Σταυρωμένους τινὸς ἐπὶ πο-
λυμοδίῃ.

λυμοδία, Αρσίππῳ ἔφη, ὡ-
σπερ ἔχ' οἱ πλεῖστοι ἰδίοντες
ὕμεινον μοῖλλον τῶν τοῦ θεοῦ ἰ-
σως φερρόμεν· οὕτως ἔχ' οἱ
πολλὰ, ἀλλ' οἱ χεῖρτα ἀναγι-
νώσκοντες, εἰσι σωθεῖσσι.

Cuidam iactanti quod
esset multiplicis eruditionis,
Aristippus dixit, Quem-
admodum non hi qui plu-
rimum edunt, melius valēt
his, qui sumunt quantum
opus est: ita non qui pluri-
ma, sed qui vitia legerunt,
studiosi & eruditi habendi
sunt.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ποτε πῶ-
ς πλεόν ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη,
Ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀναγεγῶ-
σιν, ὁμοίως εἰώσασσι.

Idem interrogatus, quid
eximium haberent Philo-
sophi præ cæteris homini-
bus, Vt, inq, etiam si omnes
leges aboleantur, tamen æ-
quabiliter victuri sint.

Ὁ αὐτὸς ἔφη ἄμεινον, ἐπαί-
τιον, ἢ ἀπὸ τοῦ εἶναι. ὁ μὲν
γὰρ χεῖρτα, ὁ δὲ ἀνθρωπισμῶς
δείξειται.

Idem dicebat, Satius esse
feri mendicum, quam in-
doctum. Quod ille tantum
pecuniis egeat, hic vero hu-
manitate.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ πνῶ, πῶς

αὐτὸς ὁ υἱὸς ἄμεινον ἔσται ποι-
διδεύεις, Καὶ εἰ μὴδὲν ἄλλο,
εἶπεν, ἐν γαῖᾳ τῆς θεᾶς οὐ κε-
κεδησεται λίθος ἐπὶ λίθῳ.

Interrogatus ab aliquo,
qua re esset melior euafu-
rus filius, si cum curaret
literis erudiendum, Vt nihil
aliud, inquit, certe in thea-
tro non sedebit lapis super
lapidem.

Γνωρίμου πῶς πρὸς Αν-
δρίην ἀποδυρομένου ὡς εἴη τῶ
ὑπομνήματι ἀπολωλεκώς, Ἐδὲ
γὰρ, ἔφη, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ
μὴ ἐν ταῖς χάρταις γράφειν.

Amico cuidam apud An-
tisthenem deploranti, quod
commentarios suos perdi-
disset, Oportuit, inquit, ista
animo potius, quam chartis
inscribere.

Σωκράτους πνὸς Αρσίππῳ
ἔφην, ἤτησε πεντακοσίας δραχ-
μάς τοῦ εἶε εἰπόντῳ, Τοσού-
του δυνάμεως ἀφράπαδον ἀνή-
σασθαι, Περίω, ἔφη, καὶ ἐξείς
δύο. Ἀπείως ἐπιτήμησε θεῖς πολ-
λοῖς θεῖς ἐν εὐδενὶ μοῖλλον φει-
δωλῶς ἔχουσιν, ἢ ἐν τῷ ἀεθλῶς
παιδεύηται ἔκτακα, καὶ πλεόν
ἀναλίσκασιν ἐν θεῖς ἰσσοῖς, ἢ
ἐν τοῖς υἱοῖς.

Quidam cum Aristippo
agebat, vt filium suum sus-
ciperet erudiendum, sed
cum Philosophus pro mer-

cede peteret quingentas drachmas, alter deteritus magnitudine pretii, minoris, inquit, emerem mancipium, Eme, inquit, & habebis duo mancipia. Lepide taxauit vulgi iudicium, quod nusquam parcius est, quam in recte instituendis liberis, plusque sumtus impendit curâdis equis, quam filiis.

Ἐγκλιῶντ' Ἀγκυρῶν λινός ὅτι μιῶδες σοφιστῆς δίδωσι πλεὶς λόγους Ἀλεξάνδρον, κἀκεῖνος εἰς τὸν ἐπιπέλοιοτο, ἔφη. τοὺς ἡοὺς ἀμείνους αὐτῆς ποιήσων, ἔχλησις, ἀλλὰ τὰ ἡμίση τ' ἑστίας ἀποτίσσει.

Cum quidam reprehenderet Lycurgum, quod eloquentiæ studens mercedem Sophistæ penderet, respondit, Si quis promitteret se filios ipsi meliores redditurum, ei se non mille drachmas, sed dimidiam partem suorum bonorum daturum esse.

Ἀριστοτέλης τὴν παιδείαν ἔφη τὰς ῥίζας εἶναι πικρὰς, γλυκύη δὲ τὸν καρπὸν.

Ἀριστοτέλης, eruditionis radices dicebat amaras esse, sed fructum dulcem.

Ὁ αὐτὸς τριῶν, ἔφη, δίδω

παιδείαν, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως.

Idem tria dicebat ad eruditionem necessaria esse, ingenium, exercitationem & disciplinam.

Ἐλεγε καὶ τὴν παιδείαν ὡς ῥῆν τὰς ἀτυχίας εἶναι κήσων, ὡς δὲ τὰς ἀτυχίας κερταφυλίω.

Dicebat etiam, Eruditionem in rebus secundis esse ornamentum, in rebus vero aduersis refugium.

Διογένης τὴν παιδείαν, εἶπε τοῖς ῥῆν νέας σωφροσύνην, τοῖς δὲ περισσοτέρας παρρησιάν, τοῖς δὲ πένησι πλεονέκτην, τοῖς δὲ πλοῦσι κήσων εἶναι.

Diogenes dicebat, Eruditionem adferre iuuenibus sobrietatem, senibus solatium, pauperibus diuitias, diuitibus ornamentum.

Ὁ αὐτὸς τὴν πλοῦσι ἀμάρτην, ἀθροῦσιν εἶπε χρυσὸν μακρόν.

Idem concipiens diuitē quendam, sed indoctum, Ecce, inquit, ouem aureo vellere tectum.

Ὁ αὐτὸς πλοῦσι παρρησίαν, πλοῦσι καὶ ἀρραμμάτω δὲ ἐστὶν ἄνθρωπος, χρυσὸν ἀμάρτην ὡς πλοῦσων, εἶτ'

εἴτ' ἐν κύκλῳ ἀποσκοπήσας, εἰς
 ἑδὲν μὲν τῶν πέραξ ἐπίλυσε, αὐ-
 τῷ δὲ μόνῳ ἀθεσπέλυσε τῷ δε-
 ἀσπότη τῆς οἰκίας. ἀνακαλιέντος
 δ' αὐτοῦ, κ. τὴν αἰτίαν ἐρωτῶντος,
 ἑδὲν, ἔφησεν, ὁρᾶν ἕτως ἡμε-
 λημόν τ' ἡμετὰ τῶν οἰκίαν, ὡς
 οἰκίον. τὸς γὰρ θεῖος ἀπαντὰς
 ἀξιολόγους γραφαῖς κηροσμήλας.
 τὸ δ' ἰδαφος ἐκ ψήφων πολυ-
 τελῶν συγκείσθ, θεῶν εἰρήνας
 ἔρον ἐξ αὐτῶν ἀφ' ἑταυρωμῆρας.
 ἀπαντὰ τὰ σκεδὴ λαμπρὰ κη-
 κητὰ. μόνον δ' ἐκείνον ὁρᾶν
 ἡμελημόν. εἰς τῶν δ' ἀπαντῶν
 αὐτῶν ποῖς εἰς τὸς ἀμωμάτους
 τ' παρθένων ἑποὺς ἀποπύειν.

X Diogenes (Diogenes) cum
 aliquando apud diuitem
 quendam, sed indoctum
 epularetur, screams, quasi
 sputum ex pectore eiectu-
 rus, vndique circumspexit,
 verum tandem in nihil ali-
 ud, præterquam in ipsum
 dominū exspuit. Cum au-
 tem is hoc moleste ferret,
 causamque facti quæreret,
 respondit, Se in tota domo
 nihil videre, quod magis,
 quàm dominus ipse, negle-
 ctū & incultū esset. Omnes
 enim parietes esse egregijs
 picturis exornatos: pauimē-
 tum ex tesseriis tā pretiosis
 esse exstructū, vt simulacra
 deorum expressa repræsen-
 taret: vaia denique omnia
 splendida & munda esse, se

vero ipsum dominum hor-
 ridum & impolitum con-
 spicere. Esse autem hoc in
 more positum, vt homines
 loca incultissima ad exspu-
 endum eligant.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, τί τῶν
 ζώων καλίστην, ἔφη, αἰθραπ
 παιδεία κηροσμημόν.

X Socrates interroganti,
 quodnam esset pulcerrimū
 animal, respondit, Homo
 doctrina ornatus.

Ο αὐτὸς ἐλεῖν, ἐν μόνον ἀ-
 γαστὸν εἶναι, τῶν ἐπιστήμων, κ. ἐν
 μόνον κηρόν, τῶν ἀμαθῶν.
 πλεῖστον δὲ κηρὸν ἀγαστὸν ἑδὲν
 σεμνὸν ἔχειν, πάνι δὲ τὸν ἀνήθον
 κηρόν.

X Idem dicebat, Vnicū bo-
 num esse, scientiam: malum
 contra vnicum, inscitiam.
 Opes vero ac Nobilitates,
 nō solum nihil in se habere
 præclari, verum & omne
 malum ex eis oriri.

Ο αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τί ἡδίστη
 ἐν τῷ βίῳ, ἔφη, παιδεία, κ. δε-
 τή, κ. ἰστέια τῶν ἀγνοημόνων.

X Idem interrogatus, quid
 in vita suauissimum esset,
 dixit: Doctrina, & virtus, &
 rerum incognitarum hi-
 storia.

Ο αὐτὸς ἐλεῖν, ἐν μὲν πο-
 λέμῳ πρὸς ἀσφάλειαν σιδήρῳ

χρυσὸν κρείττω εἶναι, ἐν δὲ τῷ
 ὄντι τὴν λόγον ἔχει πλεον.

Idem dicebat, In bello
 quidem ferrum auto præ-
 stare ad defensionem, in
 vita autem eruditionem
 dinitiis.

Θαλῆς πρὸς τὸν περὶ ἄλλοις,
 τίς εὐδαιμόνων, Ὁ μὲν, ἔφη, τὸ
 σώμα ὑγιές, τὴν δὲ ψυχὴν εὐ-
 παιδούτων.

Thales percontanti quis
 esset felix? Qui corpore, in-
 quit, sanus est, & animo
 eruditus.

Μητροκλῆς εἶπε, Τῶν πρῶτ'
 μέγαν τὰ μὲν δόξουσι ἄνητοι
 εἶναι, οἷον οἰκίαν τὰ δὲ χρόνον
 ἔπιμελείας, ὡς παιδείαν.

Metrocles dicebat, Res
 emi partim pecunia, vt do-
 mum: partim tempore &
 diligentia, vt disciplinas
 liberales.

Αερίππος ἐπέδη ποτὶ πλεόν
 ἔστω φως δόξα μὲν ἐπὶ τοῖς
 Συρακουσίων ἦοντας ἐξ εὐρείῳ,
 πρῶτον μὲν ἐπὶ ἔρησε θεασά-
 μιν ἐπὶ τῆς ψάμμου Δι-
 γραμμο γαμιντιχόν, ἐλογίσαντο
 γὰρ εἰς Ἑλληνας τε καὶ σφῶρα αὐ-
 δρας, σὺν εἰς βαρβαροῦς, ἤκειν.
 ἔπειτα παραχρῆμα μιν εἰς τὸ
 Συρακουσίων γυμνάσιον, ἔβωλ
 τὰ ἔπη φηγεζάμιν,

Τὸν τὸν ἀλλοτρίων Οἰδίπουν
 κατ' ἠέριον.

Τὴν γὰρ πρῶτον δέξεται
 δαρήμους;

αὐτοὶ τε πινὰ ἔχον αὐτῶν
 ἔγνωζοντες ὅτις εἴη καὶ πέν-
 των ἂν ἰδεῖτο μεταδιδόντες δι-
 γμῶς ὡς δ' εἰς Κυρκύω, αὐτῶν
 τὴν πατρίδα, μέλλοντες ἄνευ
 ἀδείῃ ἐπωκύνοντο μὴ π τίς
 οἰκείως ἐπιστάθῃ: καὶ δεινὸν αὐ-
 τοῖς ἔφη, τὴν πελοπόννησον τὴν κλη-
 μῶνα, ἢ καὶ ναυαγήσαντι συμ-
 κλυμῶσιν.

Cum Aristippus aliquan-
 do sic misere nauigasset, vt
 naui tempestatibus perdita
 in Syracusia littora ciectus
 esset, primum bono animo
 esse coepit, videns se ad Gre-
 cos & sapientes viros, ac nō
 ad barbaros esse delatum,
 propterea quod figuram
 mathematicam in arena
 littoris depictam esse vide-
 ret: Deinde Syracusas in-
 gressus, vt in gymnasium
 venit, vbi cum hos versus
 recitasset:

Quis vagum atq; errantem
 Oedipum

Hodie raris excipiet munus
 ribus?

Habuit qui ipsi occurrerēt,
 & summa cum humanitate
 exciperent, ac præstantem
 hunc virum, sed tunc pau-
 perem & egeum, rebus
 necessariis donarent. Cum
 autem

autem in Aristippi patriam
Cyrenem quidam naviga-
turi essent, & illum inter-
rogarent, nunquid ciuibus
suis nuntiari vellet, Præci-
pitate meo nomine, inquit,
illis, vt eas sibi opes parent,
quæ naufragio non pereāt,
sed simul cum possidente
enitent.

Ο αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, πὶ αὐτῶν
ἀπεκρίθη ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη,
Τὸ δύνανται πᾶσι ἡμέρου τῶν ὀ-
μιλεῖν. Οὐδὲ γὰρ ἐφοβείτο τοὺς
διωκτάς, εἰδὲ κατεφύγει τῶν
καταδιέστρατον πρᾶξιόντων.

Idem interrogatus, quid
fructus cepisset ex Philoso-
phiæ studio, Quod cum
quibuslibet, inquit, libere
loqui possim. Nec .n. me-
tuebat potentes, neque fa-
stidiebat humiles.

Κλεάνθης ἔφη, τὸς ἀπευθεύ-
τους μόνη τῆ μορφῆ ἢ ἡθροῖων
ἀναφέρειν.

Cleantes dicebat, ho-
mines indoctos sola forma
a bestiis differre.

Θεόκριτος ἔλεγε, βέλπον
ὀψιμωδῆ καλεῖσθαι, καὶ μὴ
ἀμωδῆ.

Theocritus dicere solitus
est, Melius esse sero discere,
quam nihil scire.

Μένανδρος ἔλεγε, διωκτοῦ
ὄρεν τοὺς μετόχους τρομακτικῶν.

Menander dixit, homines
doctos duplicem videre, id
est, duplici videndi facultate
præditos esse.

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς
Πτολεμαῖον τὸν βασιλεῖ παρεῖ-
νει, τὰ βιβλία τῆς βασιλείας καὶ
ἡγεμονίας εἰσελθὶα κτεῖσθαι καὶ
ἀναγνώσκειν. ἀ γὰρ, ἔφη, οἱ Φί-
λοι τοῖς βασιλευσιν εἰς ἡμέρας
πυρρανεῖν, βούλω ἐν τοῖς βιβλί-
οις γράσσειν.

Demetrius Phalereus Pto-
lemæum regem adhortari
solebat, vt sibi pararet libros
de regno & imperio gerēdo
tractantes, eosq; euolueret,
propterea quod ea, de qui-
bus amici non audent ad-
monere reges, in libris scri-
pta habeantur.

Αλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐ-
ρωτηθεὶς τίνα μάλλον ποτεῖ,
Φίλιππον τὸν πατέρα, ἢ Ἀλε-
ξάνδρον τὸν διδάσκαλον, ἔφη
ὁ μὲν γὰρ τοῦ γνῶσθαι, ὁ δὲ τοῦ
καλῶς γνῶσθαι αἴτιος.

Alexander rex interroga-
tus, Vtrum magis desidera-
ret patrem Philippum, an
Aristotelem: Magistrum,
inquit; Ille enim vt essem,
hic autem, vt præclare in-
stitutus essem, auctor fuit.

Διονύσιος ὁ νεώτερος ἐμ-

πιστὴν τῆς ἀρχῆς, καθὼς μὲν τὸν εἰπόντα, Τί σε πολέμων καὶ φιλοσοφία ἀφείλησε; το πηλικαίτην, ἔφη, τύχης μεταβολῶν βραδείας ὑπομῆεν.

X Dionylius junior postea quam regno fuit expulsus, cuidam dicenti, Quid tibi Plato & Philosophia profuit? Vt tantam, inquit, fortunæ mutationem facile feram.

Δημήτριος ὁ Αντιγόνης καὶ λαβῶν τὴν μέγαρον, τὴν τε οἰκίαν τοῦ Σίλλωνος φυλακίστηναι, καὶ πάντα τὰ ἀρπαγεῖν ἐκέλευσεν ἀποδοῦναι ὅτι καὶ ἐκλομήσῃ παρ' αὐτῶν ἡ ἀπολωλότων ἀναγραφῶν λαβεῖν, ἔφη, μηδὲν τῶν οἰκείων ἀπολωλέκαμ. παρδ εἰμ γὰρ μηδὲνα ἐξεννοχέμαι, τὸν τε λόγον ἔχον ἐ τὴν ἐπιστήμην, τὰ ἀληθῶς οἰκεία ὄντα.

Demetrius Antigoni filio cū urbem Megarā cepisset, Stilponis domum integrā seruari, cunctamq; substantiā direptā ei restitui iussit. Cumq; eum moneret, vt libellū exhiberet rerū omnium, quas amisisset, dixit, se nihil bonorum amisisse: Doctrinam. n. & eruditionem sibi neminem eripuisse, reliquamque sibi esse eloquentiam & disciplinam, quæ vere domestica propriaque bona sint.

Locus XXIII.

DE EBRIETATE.

ANACHARSI interrogatus quomodo cum gregis philosophus, Eὐφραστῶν, εἶπεν. ἔχριστὸς τῶν μεθύοντων ἀχρημοσύνας. Οὐδὲν γὰρ ὁμοίωτερον κληνομήνῃ, ἢ ὁ μεθύων.

X Anacharsis interrogatus qua ratione quis effugeret, ne fieret inuolentus, Si Semper, inquit, præ oculis habeat ebriorum indecoros mores. Nihil enim similius infano, quam ebrius.

Ὁ αὐτὸς ἔφη, κληνομήνῃ κατὰ τὴν ἐφεσίον, τὸν μὲν παρὸν τῆς υἰείας πίνουσα, τὸν δ' αὖτε τῆς μέθης, τὸν δ' ἔτε τῆς ὑβρείως.

X Idem dixit, primum quidem poculum, quod infunditur, sanitatis bibi, alterum ebrietatis, tertium iniuriæ.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς παισὶν ἐπεδείκνυον τοὺς εἰλωθεὶς μεθύουσι, εἰς ἀποτροπὴν πολυονίας.

X Lacedæmonii ostendebant pueris seruos qui vino erant temulenti, quo magis abominarentur ebrietatem.

Πομπη

Πυθαγόρας ἐπι τῶ ἀμπλονοῦ τρεῖς βότρυας φέρειν, τὸν μὲν πρῶτον ἠθλονῆς, δευτέρου μέγης, τὸν δὲ τρίτον ὑβρῶς.

Pythagoras dixit, tres botros in vite nasci, primū voluptatis, secundum ebrietatis, tertium iniuriæ & petulantia.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Ἰννοσίου φιλοφύλου, πῶς αὐτὸς μεθύειν παύσοιτο, ἔφη, εἰ συνεχῶς θεωρεῖ τὰ ὑπὸ αὐτοῦ περασόμενα.

Idem a vinoso quodam interrogatus, quomodo quis ebrietatem relinqueret, dixit, Si sæpe quæ per temulentiam designauerit, consideret.

Πλάτων τοῖς μεθύουσι συνουλεύσει καὶ πλεῖστον δόξασθαι ὅτι τῆς τριακονταετηρέως ἀρχῆς.

Plato temulentia deditis sua dabat, ut poti ad speculum sese contemplarentur, ita fore ut ab eo vitio recederent, conspecta feciditate.

Ἀλέξανδρος αὐχρῶτος ἔστι ἐπὶ τῶ πολλὰ πίνειν ἢ μὴ μεθύσκεσθαι, τὸ καὶ ἡμίονος φησὶ.

Aristippus cuidam iactāti

quod multum biberet, nec inebriaretur, Quid, inquit, magni narras? cum idem faciat mulus.

Πίτακος νόμον ἔθηκε, τὸν μεθύοντι ἐὰν ἐμπίπτῃ, διπλοῦν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰώθεσι γὰρ εἰ πολλοὶ τοῖς ἐγκλήμασιν ἐπὶ τῶ τῆς μέγης ἀσχημέσει συνουζοῦν.

Pitracus legem tulit, ut qui per ebrietatem sceleris aliquid commisisset, duplo plecteretur. Solet enim vulgus hominum ebrietatis obtentu crimina extenuare.

Ὁ μόνον ὡς εἰκεν, ἔφη Πλάτων, ὁ γέροντις πῶς γίνονται αὐτῶν, ἀλλὰ ὁ μεθυσθεὶς.

Manifestum est, dixit Plato, non modo senem bis puerū fieri, sed inebriatum quoque.

Locus XXIII.

DE FAMA, GLORIA.

Περικλείου ποιῶν, ἔφη Ἰσοκράτης, δόξαν καλῶν, ἢ πλεῖστον μίαν τοῖς πασι καταλιπεῖν. ὁ μὲν γὰρ θνητὸς, ἢ δὲ ἀθάνατος, καὶ δόξαν μὲν χερμαζέει κλητὸς, δόξαν δὲ χερμαζέων σοφὸν ἀνητὴ. καὶ τὰ μὲν καὶ τοῖς φαι-

λοῖς παραμένεται· τὴν δ' οὐχ
οἴονται, ἀλλ' ἢ τοῦς διενεργήσας
κτῆσαι δεύει.

✕ Plus tibi curæ sit (dixit
Isocrates) vt honestam fa-
mam, quam diuitias ingen-
tes liberis tuis relinquant.
Nam hæ mortales sunt, illa
vero immortalis. Et per
fama comparari possunt
opes, fama vero pecuniis
non emitur. Item diuitiæ
etiam improbis accedunt:
at famæ gloria non potest
nisi solis eximiis viris con-
tingere.

Αγησίλαος ἐρωτηθεὶς πῶς
αὐτὸς μέγιστα παρ' ἀνθρώποις
δοδεκαμῆθη, εἰ λέγει, εἶπε, τὰ
ἀρετα, πράττει δὲ τὰ μέγα-
λιστα.

✕ Agesilaus interrogatus,
quo compendio honestam
famam quis assequi posset,
Respondit, Si loquatur quæ
sunt optima, & faciat quæ
sunt honestissima: Vel, Si
dicat optima, & faciat hon-
estissima.

Δημοσθένης ἔφη, σὺν εἰ μὴ
χρημάτων ἀπόλυται, μόνον σκε-
πίον· ἀλλ' εἰ τὸ δόξα χρησθῆ, σὺν
ἢς μῶλλον σκεδάζειν χρῆ, ἢ
σὺν χρημάτων.

✕ Demosthenes dixit, non
hoc solum considerandum
est, an iactura pecuniæ nul-

la fiat: sed habendam esse
rationem existimationis,
quæ multo, quâ opes, nobis
antiquior esse debeat.

Γαίος Καῖσαρ εἰς Ἀλεξάνδ-
ρον πρῶτος ἀγωνίσαντων
ἐδάκρυσε, καὶ πρὸς τοῦς φίλους
εἶπεν, ὅτι ταῦτ' ἐν τῷ ἡλικίῳ
ἔργον ἐνίκησε Δαρσίον, ἐμοὶ δὲ
μέχρι νῦν ἔδεν πεπρακταί.

G. Cæsar cum Alexandri
res gestas legisset, illacryma
uit, ad amicos conuersus,
Cum hac, inquit ætate is
esset, Darium superauit, At
a me in hunc usque diem
nihil adhuc gestum est.

Θεμιστοκλῆς ἐπὶ μεσοβίον
ὄν, ἐν πότεις ἐκυλινδῆτο καὶ
ζωαμῆξιν· ἐπεὶ δὲ Μιλτιάδης
πρατηρῶν ἐνίκησεν ἐν Μαραθῶ-
νι τὸς βαρβάρους, σὺν ἐπιλυ-
όντ' αὐτὸν ἀπελευθῆναι Θεμισ-
τοκλῆ· πρὸς ἧ τοῦς ζωαμῆξοντες
τὴν μεταβολὴν, ἐλέγχε, ὡς σὺν
ἔσ' με κραθῆναι, ἔδ' ἐραθμῆν
τὸ Μιλτιάδ' ἐπεπρακτο· ἐν ταῦτ' ἔ-
ἢ σὺν τῷ δόξῳ σκεδῆ καὶ ἢ τοῦ
Μιλτιάδ' ἐπιμὴ ἐξέκρυσσε τὸ πῶν
ἠδονῶν ἔρωτα.

Themistocles cum esset
adolescens, in comperatio-
nibus & mulierum amorib.
volubatur. At postquam
Miltiades factus Imperator
ad Marathonem deuicisset
barbaros, iam nullus offen-

dit

dit eum quicquam agentē
præter decorum. Percon-
tantib. autem vnde sic esset
repente mutatus, Miltiadis,
inquit, Trophæum non
patitur me dormire neque
cessare. Hic gloriae studium,
& Miltiadis honor, excussit
ei amorem voluptatum.

Οὐκ εἰ μὴ χρεῖμαται δ'πόλ-
λυται, μόνον σκεπτήριον· ἀλλ' εἰ
ἔδδοξα χρεῖστη, πῶς ἢς μῶλλον
αὐτοδύσειν χρεῖ, ἢ πῶς ἢ χρεῖμα-
των, ἔφη Ἰσοκράτης.

Non hoc solum conside-
randum est, an iactura pe-
cuniæ nulla fiat: sed habēda
etiam ratio famæ & existi-
mationis, quæ multo, quam
opes, nobis antiquior esse
debet, dixit Isocrates.

Οὐλίπτιανος ἔλεγε· Οὐκ εἶναι
ἀνδρὸς πολὺ μὲν ἀποχρησῶν ἰαυ-
τὸν ἀδοξοῦναι.

Vlpianus dixit: Non esse
hominis politici, dignitatis
suae iacturam negligere.

Εἰ βέλει καλῶς ἀκρίβη [ἔφη
Ἐπίκτητος] μᾶλτε καλῶς λέγειν.
μᾶλτε δὲ καλῶς λέγειν, πρῶτον
καλῶς πράττειν, ἔπειτα κερπύ-
σησθαι καλῶς ἀκρίβη.

Si cupis bene audiri (di-
cere solebat Epictetus) disce
bene dicere. Doctus autem
bene loqui, stude recte age-

re: atque sic perfrueris bona
fama, vel, bene audies apud
homines.

Καλῶς ἀκούειν μῶλλον, ἢ
πλουτεῖν θέλει, ἔλεγε Μέναν-
δρος.

Bene audire magis, quam
ditescere velis: inquit Me-
nander.

Locus XXV.

DE FORMA, PVL- CRITVDINE.

Ἀριστοτέλης τὸ καλῶς πει-
νῶς ἔλεγε ἐπιστολίῳ συ-
γκαλικώτερον εἶναι.

Aristoteles dixit, pulcri-
tudinem plus, quam omnes
epistolas valere ad com-
mendationem.

Βίων πρὸς δόξαν ἔφη ἑτῶν
μητέρα εἶναι· τὸ καλῶς, ἀλ-
λότρετον ἀγαθὸν· τὸν πλοῦστον,
νέου πρᾶγματων.

Bion dicebat, Gloriam
esse matrem annorum (id
est honesta memoria in
multa secula propagatur)
Formam dicebat esse bonū
alienum. (Sentiens extra
hominem esse, quod ipse
sibi dare non potest, Animi
autē bona vere nostra esse.)
Diuitias dicebat esse nequos
actionum.

Αίσωπος ὀνειδιδοῖς ὑπὸ πινυτῶν χαλεπῶν ἔχειν τὴν ὄψιν, ἔφη, Οὐκ εἰς τὸ εἶδέν, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν ἀποσέχειν δεῖ.

† **A**esopus ob deformitatem ab aliquo culpatus, Non forma, inquit, sed mens aspicienda est.

Σωκράτης ἔλεγε, πᾶσι τῶν κελῶν φιλήματα φυλάττειν δεῖν, ἵνα οὐ τὰ τῶν ἰσοδίων διαγίγνηται.

Socrates dicebat, oscula formosorum cauenda esse, sicut morsus venēatorum animalium.

Διογένης θεασάμενος μειράκιον ἀμφιζώμενον, καὶ λέγει τὸν φιλοῦμενον, ἔφη, σπουδαῖον μειράκιον, τὸς ἑστέ σάμαθες ἐρησίας εἰς τὴν ψυχὴν μεταγαγεῖν.

Diogenes cum vidisset formosum adolescentem formæ causa amari, dixit: Quin operam des, adolescens, ut corporis amatores ad animum transferas.

Ἀριστοτέλης θεασάμενος μειράκιον ἀμφιζώμενον, ἔφη, Οὐκ ἀρχυμῆ, ὅτι τῆς φύσεως ἀνδρασεποιησίου, ἐαυτὸν τετρήλυκας;

† **A**ristoteles cum adolescentem se ornare vidisset,

dixit, Non erubescis, quod cum natura te virum fecerit, te ipsum effœminasti?

Ἀδύκιππος ἔλεγε, Καλῶς, ὁξυτέρην πτερώσειν βίβλος, καὶ λέγει ἰφθαλμῶν εἰς τὴν ψυχὴν καταβρεῖν.

† **L**eucippus dicebat, Pulcritudinem acutius telo vulnerare, & per oculos in animam defluere.

Σωκράτης ἔλεγε τοὺς νέους συνεχρῆς καταπλεξέσθαι, ἵν' εἰ μὴ καλοὶ εἴεν, ἀξιοὶ γίγνοιεν· εἰ δ' αἰσχροὶ, πῦρ εἰς τὴν δυσειδίαν ἐπιγαλυπτοῖεν.

† **S**ocrates adhortabatur iuvenes, ut se subinde ad speculum cōtemplarentur, quod si essent egregia corporis forma, cauerent ne quid ea indignum committerent: sin minus, eam deformitatem eruditione & morum honestate tegerent. Tribuitur etiam hoc dictum Bianti, quod quidē & his verbis non minus eleganter recitatur:

Εἰς κλέπτειν ἐμβλέψας θεώσθαι, καὶ εἰ μὴ καλὸς φαίνοι, ἀξιολύττα πρᾶπτε· εἰ δὲ αἰσχρὸς, τὸ τῆς ὀψείας, ἐλαττωσθε ἀγαθῶς καλοκρησάσεια.

† **I**n speculū cum inspicis, te cōtemplare, Et si quidem pulcer

pulcer apparebis, ea fac quæ deceant formam: Si vero deformis, id quod faciei deest, morum pulcritudine compensato.

Πύθιας ἡ Αἰσοτέλης θυγάτηρ ἔρωτηθεῖσα, ποῖον κολύβιον χρῆσθαι. ἔφη, τὸ Διὸς τὴν αἰδέω ἐλευθέριος ἐπιχρηόμενον.

Pythias Aristotelis filia interrogata, quis nam color pulcerrimus esset, respondit, ille qui per verecundiā ingenuis hominibus oboritur. Schamröte ist die schönste Farbe.

Ἰσοκράτης ἔλεγε, τὴν καλὴν ἔχοντα σάρκα, καὶ ψυχρὴν κακὴν, κακὴν ἔχον τὰν, καὶ κακὸν κυβερνήτην.

Isocrates dicebat, eos qui bus pulcrum corpus est, & anima mala, bonam habere nauim, sed malum gubernatorem. ¶ Refer huc & quartum Apophthegma ex loco, Animi bona.

Locus XXVI.

DE FIDE IN
HOSTEM.

Υπατεύοντι τῷ Φαβερικίῳ προσέπεμψεν ἐπιστολὴν ὁ τῷ Πύρρῳ ἰατρός, ἐπιχρηόμενος μὲν, αὐτὸν καλῶν, Φαβερικίῳ

τὸν Πύρρον ἀποκτενεῖν. ὁ δὲ Φαβερικίῳ τὴν ἐπιστολὴν αὐτὸς Πύρρον ἐπέμψεν, αὐτὸς δὲ αὐτὸν καλῶσας, διότι καὶ φίλων καὶ κισῆς ἐστὶ κελτῆς καὶ πελαγίων.

Fabricio Consuli Romæ no misit epistolam Pyrrhi medicus, qua promittebat, se regem veneno necaturum, si ipse hoc iuberet. At eam epistolam ad Pyrrhum remisit Fabricius, iubens illum sibi cauere, qui pessime me discerneret amicos ab hostibus.

Ἐπεὶ δὲ Φαράσιος τὴν ἐπιστολὴν ὁ Πύρρῳ, τὸν μὲν ἰατρὸν ἀπέπεμψε, τῷ δὲ Φαβερικίῳ τοὺς ἀρχιμαίλους αὐτὸν λύττων ἀπέδωκε, σὺν ἐδέξατο δὲ αὐτὸν, ἀλλ' ἴσους αὐτὸς δὲ αὐτὸν, μὴ δοξῆ λαμβάνειν μισθόν. οὐδὲ γὰρ χρεῖα Πύρρον μεμνηνύκειν τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλ' ὅπως μὴ δοκῶσι Ρωμαῖοι δόλον κτείνειν, ὡς Φαυερῶς νικῶν οὐδὲν ἀμείβονται.

Cæterum vbi compertis insidiis Pyrrhus medicum egisset in crucem, Fabricio captiuos gratis remisit. At Fabricius noluit eos gratis accipere, sed parem captiuorum numerum remisit, ne a Pyrrho beneficii mercedem acce-

cepisse videretur, negans se hoc iudicium fecisse Pyrrhi causa, sed ne Romani viderentur dolis hostem occidere, perinde ac si viribus superare non possent.

Αναξαρχος ὁ φιλόσοφος ὑπὸ Νικοκρείοντος ἁμαρῶς βασανιθεὶς, ἵνα τὸς σωειδῶς παρδειῶ, τῶν γλωττῶν αὐτοῦ ἀπέτρεγα, καὶ εἰς τὸ τυραννικοῦ παύσιον ἐνίπυσεν. ἐβόλετο γὰρ μᾶλλον αὐτῆς ὁ πιστεύειν ἢ ἰαυτῶ τῶν γλωττῶν ἀποτρεῖσθαι, ἢ τῶν τῆς σιγῆς πῆσιν πικροβείνειν.

✠ Anaxarchus philosophus cum a Nicocreonte grauter torqueretur, vt conscios proderet linguam sibi ipsi dentibus abscidit, & comanducatam in tyranni faciē exspuit. Voluit enim vir constantissimus potius sibi amputare linguam, quā non feruare silentii fidem.

Ἐπειὸς ἔχων πέτραν ἀληπτον διηρόσαν εἶνα, ἐνεχείρῳσεν ἰαυτὸν μὲν τῆς πέτρας τῶ Ἀλεξαιδρῶ, καὶ τῆ δυνάμειως ἐπέλδυσεν ἀρχεῖν, καὶ παρσέθηκε χόσαν, εἰπὼν ὅτι, Φροεῖν μοι δοκεῖ ἀνθρώπου, αὐδρὶ μᾶλλον ἀγαθῶ πιστεύσθαι ἰαυτὸν ἢ ὀχυρῶ τόποι.

✠ Cum quidam, qui rupem tenebat inexpugnabilem,

vt putabatur, Alexandro se dedidisset, Alexander illum non solum eius ditionis principem esse iussit, verum etiam addidit dicens, Hic homo mihi videtur sapere, qui se maluit bono viro, quam loco munito concedere.

LOCUS XXVII.

DE FORTITVDINE, MAGNITVDINE ANIMI.

Πίτακος ἔλεγε, σιωπῶν αὐδρῶν εἶνα, πῆσιν ἡνείκα τῶ δυχρεῖη, παρνοήσασθαι μὴ ἡνείκα αὐδρῶν δὲ ἡνείκα δὲ θεῶν.

✠ Pittacus dicebat prudentium virorum esse, priusquam res aduersæ contingant, præuidere ne veniant: fortium vero, cum illa contingerint; æquo animo ferre.

Ἄγις ὁ πλοῦταῦ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλῆων ἐξ ἐνείδρας συλληφθεὶς, καὶ καὶ ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων χρεὶς δικῆς, ἀπαρῆμυ ἐπὶ τὸν θεῶν, ἰδὼν ἵνα τῶ παρσῶν κλειόντω, Παύσαι, εἶπεν, ὦ ἀνθρώπε ἐπὶ ἐμοὶ κλείειν. καὶ γὰρ ἔγω παρσῶν καὶ ἀδικῶς ἀπαρῆμυ, καὶ εἰς ὧν εἰμι τῶν ἀναιρέτων. καὶ ταῦτα εἰπὼν πικρῶ

περίδωκε τῷ ἄρχῳ τὴν ἀρχή-
λον ἐκασίως.

† Agis Laconicorum regū
vltimus, per insidias captus
ac præter meritum ab E-
phoris condemnatus, cum
ad laqueum duceretur, con-
spiceretque quendam eli-
ætoribus flentem ob indi-
gnitatē rei, cuius cogebatur
esse minister, Desinc, inquit,
o homo vicem meam flere.
Nam sic moriens præter ius
& æquum, melior feliciorq;
sum his, qui me occidunt.
Et cum hæc dixisset, vltro
collum laqueo tradidit.

Λοχαγὸς ὁ Πολυæνίδης καὶ
Σείρων ὁ πατὴρ, ἀπαρξείλαν-
τός ἄνους αὐτῶν, ὅτι τῶν τέθνη-
κεν ὁ ἕτερος, Πάλαμ ἠδ' εἰν, ἔφη,
ὅτι δόσθηαίεν αὐτὸν ἔδδ.

Lochagus Polyænidæ fi-
lius & Sironis pater, nunti-
anti quod ex filiis ipsi⁹ alter
interiisset, iam dudum scieb-
bam, inquit, illi morien-
dum esse.

Ὅσα περὶ αὐτῶν ἰσχυρότερος ἦς,
ποσούτω δεικνόμενος αὐτῶν εἴης
τῶν ἀδελφῶν ἐστὼν ἀφ' ἑαυτοῦ.
ἔφη ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους
ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τὸν ἰσχυρόντα,
ἔφη Χρυσόσομος.

† Quanto fortior fueris,
tanto æquius est te imbe-
cilliolem ferre. Non enim

sibi solum fortis esse debet,
qui fortis est, sed etiā aliis,
dixit Chrysostomus.

Κάτων ἔλεγε κρείιστον ἀρχον-
τα εἶναι, τὸν ἀρχὴν ἑαυτοῦ μὴ
δυνάμενον.

† Cato dicebat, pessimum
esse imperatoiem, qui sibi
non possent imperare.

Δημοσθένης ἔλεγε τὴν πῶν
μεγαλοφύχων αὐδραῶν δραπέτῶν,
τὴν πόλιος ψυχῶν εἶναι.

† Demosthenes dixit, For-
tium viroium virtutem,
ciuitatis animam esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Οὐκ ἔστι κρεί-
α καὶ λαμπρὰ πρὸς ἀπὸντος, μικρὴν
καὶ ταπεινὸν φρονεῖν.

Idem dicebat: Qui mag-
nas & præclaras res gerūt,
non possunt esse humilibus
& abiectis animis.

Ἰσοκράτης ἔφη, Ἐὖς ἐπιφα-
νεῖας καὶ λαμπρότητας εἶναι οὐκ
τῆς ἰσχυρίας, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀγώνων
γίνεσθαι.

† Isocrates dixit, Celebri-
tatem & splendorem no-
minis, non ex otio, sed ex
certaminibus oriri.

Ἀριστοτέλης ἔφη, αὐδραϊότη-
την εἶναι τὸν τῶν ἐπιθυμιῶν,
ἢ τῶν πολεμίων κρείιστον. κα-
λεστώτερον γὰρ εἶναι ἑαυτὸν νι-
κῆσαι.

✠ Aristoteles dicebat, Fortiorem esse illum, qui cupiditates, quam qui hostes vinceret. Nam difficilimum esse seipsum vincere. Pertinet huc dictum Platonis: Τὸ νικᾶν ἑαυτὸν ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν, πτωχῶν νικᾶν πλούτη τε καὶ δόξην ἐστὶ. Vincere non alios, sed seipsum, omnium victoriarum prima & optima est.

Ἐγὼ τῷ δικίμῳ μίγ' ἔξειπ' φρονεῖν, ἴφη Σοφοκλῆς.

In bona causa decet habere bonum animum, dixit Sophocles.

Ἀγησίλαος ἔλεγεν, Ἀνδρείας οὐδὲν ὀφείλει εἶναι, μὴ παρρησίας δικημοσύνης. εἰ γὰρ δικημοί πάντες γηλοῦντο, οὐδὲν ἀνδρείας δεήσονται.

Agelilaus dicebat, Nullum esse fortitudinis usum absente iustitia: Si enim omnes iusti essent, fortitudine nihil egerent.

Γυρτιάς ὅτε ἀγγέλῳ ἦλθεν ἐκ Κρήτης τὸν Ἀκροτάτου τοῦ θυραγῆδος γενναῖον ἀπυλῆλλον, οὐκ ἐμίσην, ἔφη, πῶς τὰς πολεμίας ἤκων, ἢ αὐτὸς δαπανεῖσθαι, ἢ κραταυμένειν οἰκίους; ἥδιον δὲ ἀκέραιον, ὅτι ἀπέθανε καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς πόλιώς ἀξίως καὶ τῶν πατρῶ-

νων, ἢ εἰ ἐξῆ τὸν ἀπαιτηθέντα κερκὸς ὄν.

Gyrtias, cum nuntius ex Creta de Acrotatae nepotis morte venisset, Nonne debebat, inquit, cum ad hostes iuerit, aut ipse mori, aut illos trucidare? Mihi autem iucundius est, audire ipsum ex dignitate & sua, & vrbis & maiorum obisse, quam si omni tempore viveret ignavus.

Πυρρόν τὸν βασιλέα οἱ υἱοὶ παῖδες ὅτις ἠρώτων, τί νικηταὶ λείπει τῷ βασιλείῳ. ὁ δ' εἶπεν, Ὅς αὐτῶν οὐκ ἔτι εἶσθε ἔχοντες τῷ μάχασθαι παρεμφύων οὐχ ἡλικία, ἀλλὰ τῇ δόξῃ τῷ Δαδοχίῳ δάσῃ. ἴατερον πρὸ κέντρον ἀπαντᾶς τὰς παῖδας ἐπὶ τῷ τῆς ἀνδρείας ἀμύμων παρῶξιν.

✠ Pyrrhus rex, cum a filiis adhuc pueris interrogaretur, cuinam regnum relicturus esset? Quicumque, inquit, vestrum acutiorem habuerit gladium: Significans se non ætati daturum principatus successionem, sed virtuti. Hoc stimulo liberos omnes ad certamen fortitudinis excitavit.

Ἐνοφῶντά φασιν ἀπαρξέντ' αὐτῷ τῷ γενναίου τοῦ υἱοῦ

ἡδ' αὐτὸς, οὐ μὲρ δακρυῶσαι,
ἀλλὰ ἡδ' εἰπεῖν, ἡδ' εἰν ἐνητὸν γε-
γνηκώς.

✠ Fertur Xenophon, cum
filium obiisse cognouisset,
ne quidem lacrymassē, sed
solum dixisse, Sciebam me
eum genuisse mortalem.

Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Ἰσχυρῶτα
πρὸς τοὺς ἑταίρους, βασιλικὸν,
ἔφη, εἰς, ὃ ποιῶντες, κακῶς
ἀκούειν.

✠ Alexander cum audiuis-
set, esse quēdam, qui ipsum
conuiriis impeteret, Regiū
est, inquit, cum bene facias,
male audire.

Ἄλκιμος πρὸς τὸν Ἰσχυρῶτα
ἦν, ὡς γράδιον ὀυτελὲς ὡς
σελῶν αὐτῆ. Ὁ γυνὴ, ἔτι τῆ-
ρας, ἔπε, Νῆ τὸ Σιῶν ἔτι κη-
λαῖς γε, ἔφη, ἔγδ' αὐτὸν ἐνακεν
ἔτεκεν, ἵνα ὑπὲρ τῶν Σπάρτης
δοσθάνη, τοῦτο μοι σιωπῆ. Ἀν-
δρειοπάτη γυνὴ τὸ τῆς γηγὸς
πενθῆν μετέβαλεν εἰς τὸ συ-
χρεῖν.

Lacæna quædam sepe-
liebat filium, ad eam cum
anicula quædam accessisset,
dicens, Heu fortunam o
mulier; illa subiecit, Per ge-
minos inquit, bonam equi-
dem arbitror. Siquidem
cuius gratia filium peperit,
videlicet, vt pro Sparta mo-

reretur, id mihi contigit.
Fortissima mulier, aniculæ
deplorationem vertit in
gratulationem.

Locus XXVIII.

DE LINGVA, MO-
DERATO LINGVÆ
vsi, Garrilitate.

Ζήνων πρὸς τὸν Φλυαροῦ
μειρόκιον, διὰ τὸ εἶπε,
δύο ἄπει ἐχρῆμ, ἑκάστῳ ἔν, ἵνα
πολλοὶ μὲρ ἀκούωμεν, ἠτιοῖα δι-
λέγωμεν.

✠ Zeno ad adolescentem
multa temere garrientem
dixit: Ob id binas habemus
aures, & os vnicum, vt plu-
ra audiamus, loquamur
paucissima.

Ἀναχάρσις ἐρωτηθεὶς τί
εἰσιν οἱ ἀνθρώποις ἀγαθὸν τε &
φῶλον, ἔφη, Γλώσσα.

✠ Anacharsis interrogatus,
quid in homine esset & o-
ptimum & pessimum, Re-
spondit, Lingua.

Ἀριστοτέλης ἐρωτῶμεν
ὑπὸ πινθῶ, τίς κραταίειν δύ-
ναται λόγον ἀπόρρητον, ἔφη,
ὅστις καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνδραγα-
τῆ γλώσση κραταίειν δύνη-
σεται.

Aristoteles interrogatus a
quodā, quis arcanū sermo-

nem continere posset, dixit:
 Qui carbonem quoq. igni-
 tum lingua sua retinere
 posset.

Σιμωνίδης μηδέποτε μὲν αὐ-
 τῷ ἔλεγε μεταμελήσει σιγή-
 σαν π. Φησὶ ξομῶς ἢ πωλάκις.

X Simonides dicebat, nun-
 quam se poenituisse silentii,
 sermonis autem saepius.

Δημοσθένης ὀνειδίζοντ' αὐ-
 τῷ πρὸς ἑπὶ σῶμα δυσώδεις
 εἶχε. Πωλάκις γάρ, εἶπεν, αὐτῷ τῶν
 ἀπορήτων ἐγχετε σίπη.

X Demosthenes, cum qui-
 dam ei obiiceret oris facto-
 rem: Multa, dixit, secreta in
 eo computruerunt.

Αερατέλης ἔφη, φάλοιο
 αὐτῶν, κατὰ τὸ κωὸς σιγή-
 ρε, δ' ἂν σιγὴν μείλιον, ἢ τὴν
 φωνὴν οὐλαθεῖσθαι.

Aristoteles dixit, hominis
 improbi, sicut taciti canis,
 silentium magis, quam ser-
 monem cauendum esse.

Χίλων ἐρωτηθεὶς, τί δύσκολον,
 ἔφη, ἢ ἀπορήτων σιωπῆσαι, καὶ
 σχολῶν οὐδέ τι λέγειν, καὶ ἀδικοῦ-
 ῶν δὴ αὐτῶν φέρεται.

Chilo interrogatus, quid
 esset difficile, Arcana, in-
 quit, reticere, & otium recte
 collocare, & posse iniuriam
 ferre.

Ο αὐτὸς ἀρσένε τῆς γλώτ-
 τῆς κρατεῖν, καὶ μέλιται ἐν συμ-
 ποσίῳ. ὅτι αὐτῷ τὸ ἑρῆμα ἔ-
 τὸ ποτὸν ἐπὶ τῶν ἀρεσίων πα-
 ρουσιεῖ. Ἐλεγε καὶ μὴ κακο-
 γεῖν εἰ δὲ μὴ, ἀκροσθῶς ἔφ' οἷς
 λυπήσομαι.

Idem præcipiebat, linguā
 cum alias semper, tum præ-
 cipue in conuiuio continen-
 dam: quod illic cibus &
 potus inuitet ad intempe-
 rantiam. Dicebat etiam,
 proximo non esse maledi-
 cendum, alioquin auditu-
 ros nos, quæ dolorem alla-
 tura sint.

Δημοσθένης Δάκων ἐν πινυ-
 σιωδῶν ἐρωτῶμενος, πότερον
 λέγει μωρίαν, ἢ λέγει ἀπειρίαν
 λέγειν σιωπῆ. Αὐτὸς ἔφη μωρὸς ἐκ
 αὐτῶν δὴ αὐτῶν σιωπῆν, ἔφη.

X Demaratus Lacon in con-
 fessu quodam rogatus, Vtrū
 ob stultitiam, an ob sermo-
 nis inopiam sileret, Re-
 spondit, Atqui stultus ne
 potest quidē silere. ¶ Idem
 & Solon dixit: Οὐδ' εἰς μωρὸς
 σιωπῆν ἐν συμποσίῳ δύνανται.
 Nullus stultus in conuiuio
 tacere potest.

Σπίνθηρ δὲ Ταρυντῶν
 ὅτι ὀλίγη τῷ Ἐπαμινόντα
 σιωδιετέρας χρόνον, πολλακίς
 ἔλεγε, μηδέν ἰπερ τῶν κατ' ἐπι-
 τὸν ἀνθρώπων ἐν τευχῆσιν, μήτε
 πλείονα

πλεονα γινώσκον, μήτε ἐ-
λάττονα φησὶ μοῦνα.

✕ Spintharus Tarentinus,
qui non exiguo tempore cū
Epaminonda versatus erat,
sæpe dicebat, se in neminē
suæ ætatis hominem inci-
disse, qui illo & plura nosset,
& pauciora loqueretur.

Θαλῆς ἔλεγεν. Οὐ πὲρ πολλὰ
ἔφη φησὶ μὲν ἀποφαίνεσθαι
δοξῶν.

✕ Thales dicebat: Nō mul-
ta verba prudentis animi
indicium esse.

Ἀρχιδάμιδας μὲν μοῦνα
πρὸς Ἐκκρετῶν τ' σοφιστῶν, ὅτι
παροληφθεὶς εἰς τὸ συσσίτιον
αὐτῶν, οὐδὲν ἔλεγεν, Ἀγροεῖν
μοῖ δοκεῖς, εἶπεν, ὅτι οἰδῶς λό-
γον, καὶ τὸν ἔλεγον κηρὸν οἶδε.

✕ Archidamidas cuidam,
qui vitio vertebat Hecatæo
rhetori, quod adhibitus ad
ipforum conuiuium nihil
dixisset, Videris, inquit, ne-
scire, quod is, qui dicendi
nouit artem, etiam dicendi
nouit opportunitatem. ¶ In
senatu, in foro, in concio-
nibus, in legationibus, ali-
isque reipub. negotiis locus
est oratori: in conuiuio
vero temulentis maiore cū
laude silet eruditus, quam
loquitur.

Ἰσοκράτης Καρίων ὄντος
λαλῶν καὶ χολάζειν παρ' αὐτῷ
ἐκλομῶν. διττὸς ἦτοσε μιοδῶς·
Ἐ δὲ τῷ ἀγῆται πυθμῶν, Ἐνα
μῶν, ἔφη, ἵνα λαλεῖν μὲν ἴδης, τὸν
ἕτερον, ἵνα σιγῆν.

✕ Isocrates a Careone im-
modice loquaci, cum is
vellet ipsius institutione
viti, duplicem exegit merce-
dem: causam interroganti,
Vnam, inquit, vt loqui, al-
teram vt tacere discas.

Ζήνων, Ἀθηναῖος Ἐκασίλων
πρεσβυτέρους Ἀθηναῖζε πικρῶν
κληθεὶς ὑπὸ αὐτῶν αὐτῶν ἀλλοῖς
φιλοσόφοις ἐπὶ δέειπον· κακεί-
νων παρὰ πότον ἀσπιδόντων
ἐπιδείκνυσθαι τῷ αὐτῶν ἔξιν,
αὐτὸς εἰσαγα. τῶν δ' ἐπεβέ-
ων ζητήσαντων, πῶς ἀπαρξείλωσι
αὐτῷ ἄσπιδος Ἀντήρον, τῷ
αὐτῷ ἔφη, ὁ ἐλέπειτε. δυσκρά-
σων γὰρ πάντων ὁ λόγος.

Zenon, Antigoni regis
legatis Athenas missis, vna
cū aliis philosophis ad con-
uiuium vocatus est: & cum
reliqui inter pocula iuam
quisq; eruditionem ostens-
taret, ipse tacebat. Cum au-
tem legati interrogarent,
quid Antigono deberent de
ipso renuntiare. Hoc ipsum,
dixit, quod videtis. Oratio
enim omnium est difficili-
ma moderatu.

Ἀριστοτέλης ἱρωτικῆς, ΔΨ

πίαν αἰτιαν τὰς ἀκασ διδά-
σκειν λέγει, αὐτὸς ποτὸς εἶπεν,
καὶ γὰρ ἡ αἰσθη αὐτῆ μὲν ἔπειθε,
ταὶ δὲ εἶπεν ὅτι αἰτιαν.

✕ Aristoteles interrogatus,
quamobrem cum alios do-
ceret loqui, ipse taceret? di-
xit: Nempe eos quidem ipsa
non sciadit, cultros autem
acuit.

Καλῶς παρὰ Πλάτωνα λέ-
γεται. Ὅπως αὐ σιωπῶν εὐλίγη,
μηδὲν εἰπῆς· ἢ πῶς παρὰ π-
Ϟ ἀπατησῆς τὸ πρὸν τῆς
σιωπῆς, ὃ μὴ περιέχῃς αὐ-
τῆς;

✕ Præclare apud Plutar-
chum dicitur: Nemini di-
xeris quod taceri vis. Quo-
modo enim ab alio postula-
bis silentii fidem, quam tibi
ipse non præstitisti?

Δημοσθένης ἐν συμποσίῳ
παρὰ τὸ λαλῆναι πολλὰ, εἰ το-
σούτω, εἶπεν, ἐφρένεις, οὐκ αὐ-
τοσούτω ἐλάλεις.

Demosthenes in conui-
vio aliquo, cum quidam
multa loqueretur, Si, in-
quit, sciperes, non tam mul-
ta loquereris.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τῆ
μετὰ γλώσσειν ἐχέρην, ἀπὸ δὲ
δύο εἶπεν, ὅτι διαλάσσει δὲ εἰ-
κρῶν τὸ λέγειν.

Idem interrogatus cur

unicam habeamus linguā,
aures vero duas, Quia, in-
quit, duplo plus audire o-
porteret, quam loqui.

LOCUS XXIX.

DE GRATITV- DINE, ET GRATI ANIMAE RATIONE.

Δ Δημοσθένης εἶπεν, τὸ μὲν δὲ
παθόντα δὲ ἐν μεμνησῶν τ
πάντα χρονον τὸ εὐ ποιήσασθαι
ἐνδὸς ἐπιλελῆσθαι.

✕ Demosthenes dixit, Sem-
per officia meminisse debe-
re illum, in quem collocata
sunt: cum vero qui contulit,
statim debere obliuisci.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Τὸ τῶν ἰδίων
ἀεργασίας υπομνήσκων καὶ
λέγειν, μικρὸν δὲ ἐν ὀρεῶν ἐστὶ τὰ
ὀνειδίζειν.

✕ Idem dicebat: Comme-
morare & dicere, quæ ipse
benefeceris, parum abest ab
exprobando.

Μὴ ὀνειδίσῃς [εἶπεν Σέξτος]
τὸ φίλον σε χάριτας. εἴη γὰρ ὡς
ἔ δέδωκας.

✕ Ne exprobres (dixit Sex-
tus) amico tuo beneficia:
alioquin enim eris tanquā
non dederis.

Πλάτωνος εἶπε, πῶσων
ὀνειδι-

nec finem facturum Augustus videret, Epigramma Græcum sua manu scripsit, & Græculo venienti obuiam misit, veluti carmina carminibus pensaturus. Græcus vero acceptū carmē legit, ac exquisitissimis verbis laudauit. Deinde cū accessisset ad sellam, qua Cæsar vehabatur, demissa in pauperem crumenam manu pauculos obolos protulit, Cæsarique obtulit his verbis, Nō iuxta fortunam tuam Auguste: si plus haberem, plus darem. Ac tunc quæstorem suum Cæsar vocauit, & duo talenta Græco numerari iussit. Bene profecto cessit Græco palam exprobrata principi intempestiua parsimonia.

Σιμωνίδης παρακληθὼν τὸς
 Ἰνῶ ἐγκάμιον πειθήσαι, καὶ χε-
 εῖν ἐξείναι λέγοντος, δργύριον δὲ
 μὴ δίδαναι, δύο, εἶπεν ἔτι, ἔγω
 κίω τὰς πέντε μὲν χερσίτων·
 πέντε δὲ δργύρια. καὶ ὡς εἰς
 χεῖρας πέντε μὲν πῶν χερσίτων,
 καὶ πέντε δργύρια ὅταν ἀνοίξω, τὴν
 δὲ χρῆσιμὸν μόνον.

Simonides rogante quodam, vt sibi encomium scriberet, & gratiam se relaturū esse dicere, pecuniam autem non dante, Duas respondit, arcas habeo, vnam gratiarū,

alteram pecuniæ. Et cum necessitas exigit, gratiarum quidem arcam aperiens, inanem ipsam reperio, alteram vero solam mihi vtilem & commodam.

Ξενοφῶν εἶπε. Τὸς δὲ πειθόν-
 τας ἀπέπεργετέιν, πανταχρῶ νό-
 μιμον εἶναι.

Xenophon dixit, Vbique iustum haberi, vt qui beneficium ab aliquo acceperūt, vicissim gratiam referant.

Δοκῶσιν ἀδικεῖν [εἶπεν ὁ Δημοσθένης] οἱ μὴ πέντε οργύρια τῶν δργύριαις χεῖρας διδοῦσιν.

Iniurii putantur (dixit Demosthenes) qui parem bene meritis gratiam non referunt.

Θεοδώρητος εἶπε, Βδελυρὸν εἶναι λήθην χερσίτων, καὶ δργύρι-
 σῶν ἀμνηστῶν.

Theodoretus dicere solebat, Detestabilem esse obliuionem gratiæ, & beneficiorum reticentiam.

Ἡπιάδης τῶν δργύριαις τὸ φίλον, καὶ τῶν ἐχθρῶν νικηθῶν τῶν κρησπαιῶν, οργίως ἀχρῶν εἶναι, εἶπεν Ἰσοκράτης.

Superari beneficis amicorum, & inimicorum maleficiis vinci, peræque turpe esse, dixit Isocrates.

Σωκράτης

Σακεράτης ἐλεγχοῦ ἀφ' ἑ αὐ
 πὸς οὐ πατρῶν, εἴτε φίλων, εἴτε
 πολιτείαι, μὴ πρῶτον χροῖαν
 ἀποδέναι, ἀδικοῦς ἐστὶ.

✕ Socrates dicere solebat :
 A quo quis beneficia accepit, siue amico siue inimico, si nō studet gratiam referre, iniustus est.

Θαλῆς ἐφασκε τριῶν τῶν πάντων
 ἐνικα χροῖαν ἔχειν τὸ θεοῦ παρῶν
 μὲν, ὅτι αὐτῶν ποσ ἐχθροῦ μέν κ' ἔ
 θεῶν· εἴτε οὐ αὐτῶν κ' ἔστιν ἡ
 τριτοῦ, ὅτι ἐκείν κ' ἔστιν ἄρατος.

✕ Thales dicebat se trium
 maxime rerum causa Deo
 gratias agere : Primū quod
 homo, & non belua: deinde,
 quod vir & non mulier :
 tertio quod Græcus, & non
 barb. rus natus esset.

Δεινὸν ἢ ἀχαριστία φαίνεται,
 δεινὸν, καὶ πάνδεινον, παρῶνται
 γὰρ π καλὸν μὴ ἀμείδιον
 πρῶτον, εἰ κ' μὴ ἀλλως δυνα-
 τὸν, ἀχαριστίας γένεται ἄλλο
 λόγων, ἢ αὐοῦ τὸ παντελῶς, καὶ
 αὐοῦ ὅτι τῶν δυνάμεων, ἢ
 ἀγνώμοτος· ἐλεγε Χρυσόστομος.

Vitium maximum in-
 gratitudo videtur, indignū
 profecto & per quam indi-
 gnum vitium. Nam beneficio
 aliquo affectum, non conari
 rependere, si non licet aliter,
 at saltem gratias verbis a-

gendo, vel omnino stulti, &
 beneficia non sentientis, vel
 ingrati hominis est: dixit
 Chrysofomus.

Ο αὐτὸς ἐφῆ· ἢ ἀχαριστία
 ἐστὶ πρὸς τὸ πλεῖον δέναι πα-
 ροκλήσις.

✕ Idem dicere solebat: Gra-
 tiarum actio est ad plus dan-
 dum inuitatio.

Ο αὐτὸς εἶπεν. Εἰ παρὰ αὐ-
 τῶν π παρῶντες ἀγαθὸν,
 ὅταν ἀνακλήρωμα, πρῶτον
 τέρους αὐτῶν ποιῶμεν, πολλὰ
 μᾶλλον τοῦ θεοῦ τὸ δυνάμεως
 αὐτοῦ δύναντες, εἰς πλεῖον αὐ-
 τὸν ἐπιπαροῦμεν δύναντες.

✕ Idem dixit: Si cum ab
 hominibus beneficium ali-
 quod accepimus, illud grati
 prædicamus, benevolentio-
 res illos reddimus: quanto
 magis Dei beneficia cele-
 brantes, ad maiorem erga
 nos benevolentiam eum
 inuitabimus.

Ἀρταξέρξης ἐλαύνοντος κατ'
 ὁδὸν, αὐτοῦ τῶν ἀγροπῶ καὶ
 ἰδιότητος ἐδέν ἔχον ἔτερον, ἐν
 ποταμῷ τῶν χροῖαν ἀμφοτέ-
 ρων ὑδρῶν ἰσοποσῶν παρῶνται
 κεν, ἢ δέναι ἐδέν ἔχον ἔτερον,
 τῆ παρῶνται τοῦ οὐδὸν τῶ,
 τῆ χροῖαν τῶ οὐδὸν τῶ τῶ
 κατῶνται.

✕ Cum rex Artaxerxes iter

faceret operarius quidam ac plebeius homo utraque caua manu haustam e proximo flumine aquam, cum nihil aliud haberet, ei obtulit, quam ille hilari vultu accepit & risit, munus non vsu ac dignitate rei oblatæ, sed animo ac studio donatis ponderans & metiens.

Πέντηϑ ελε ανθρωπου μηλον ιατρφους μεγαθειωσεν εν κεντω αυτω, δεξαμενη ηδεως, η η μηδεω ειπεν, ετος μηδενειν πολιν αυ εν μικροισ μεγαλιω πισωεις απερρασασθαι.

Idem cum pauper quispam insigni magnitudine pomum ipsi obtulisset, hilariter accipiens, Per Solem, inquit, hic mihi talis videtur esse, vt si quis ei committat ciuitatem, possit eam ex parua magnam red- dere.

Φιλων ελεγη, Ουδεν ουτως δωροζον εις ευνοιαν, ως τλω των δωρετηριωτων ευφημιαν.

Philo dicere solitus est, Nihil esse, quod facilius beneuolentiam conciliare possit, quam ipsam beneficiorum gratam commemorationem.

Locus XXX.

DE PIETATE ERGA PARENTES,

Honore Parentibus & Senioribus exhibito.

Αλλης ο Μιλήσιϑ, οίς αυ εφη, εργατους ενεργης τοις γονεσι, τοις τουτοις αυτοις εν τω γηρα προα των τεκνων αυτωσδερον.

Thales Milesius dicebat, Qualia, in parentes contuleris beneficia, talia in senectute a liberis tuis expecta.

Τοις τουτοις γινε, εφησεν Ισοκράτης αυει τες γονεις, οίς αυ δωξαιω αυει σεαυτ γινεσθαι τουσ σεαυτ παιδας.

Talem, inquit Isocrates, te presta erga parentes tuos, quales erga te optas esse tuos liberos.

Επαμινωνδας ηδισεν παντων αυτω των γονετων καλων η αγαθων ειναι ελεγε, το η γναμελων αυτων πατρως ζωντω εν κη της μητρως, εν Λωτρεις νικησεν Λακιδαιμονιους. αυ ηρ ο Δωσενης εχ ετωσ ηδ η, οη η δδξης επευχηκει, ως οη τοις γονευσιν, οίς η ελιον, κη παντω τα εαυτωσ αυσ τιθει, τωσ τλω τλω ηδονω επεποιηκει.

Epaminondas ex omnibus,

bus, quæ præclare & honeste gessisset in vita, illud dicebat sibi esse iucundissimū, quod utroq; parente viuo, Leutrica pugna vicisset Lacedæmonios. Vir pius non tam lætatus est, se eam gloriam consecutum esse, quam quod parentibus suis, quibus vitam & omnia sua accepta referebat, hanc voluptatem peperisset.

Τῆλικος ἱρωτικῆς Διδ. τὸ ἴθ' ἑπι' αὐτοῖς ἐστὶ, τὴν νεωτέρους τοῖς πρεσβυτέροις ἐξαναίσταται, ὅπως, ἔφη, ἀεὶ τοῦδ' μὴ ἀσπίδων ἔπαις ἔχοντες ἡμῶν, μέγαν ἡμῶσι τὴν γυνείας.

Telecrus percontanti quare mos esset apud Spartanos, vt iuuenes asurgant fenioribus, Vt, inquit, affueti honorem habere nulla propinquitate iūctis, magis honorent parentes.

Πιττακὸς παρακαλεῖ μὲν ὕψ' καὶ πατρὶ Διδιτήσιν, ἔπειτα πρὸς τὸν υἱὸν εἰ μὴ ἀδικώτερον μέγεις λέγειν ἑ πατρός, καὶ κελήσῃ εἰ δὲ δυνατώτερον, Διδ. ἔτο αὐτὸ ἀξίον εἰ κατὰ κελήσῃ.

Pittacus vocatus vt filio & patri arbiter controuersig esset, his verbis ad filiū vsus

est: Si patre iniquiora dixeris, damnaberis: sin æquiora, vel ob istud damnari dignus es.

Διογένης πρὸς τὸν καταφρονουῦντα ἑ πατρός, σὸν αἰσχυρῆ, ἔφη, καὶ φρονῶν τέτου, οἷ' ἐν μέγα φρονεῖς.

Diogenes ad illum, qui patrem suum cōtemnebat, Non pudet, dixit, te eū cōtemnere, qui tibi, vt valde sapias, auctor est.

Μειρακίον Ερετρικὸν ἀκούσας Φοίτησε Ζηνῶνι φιλοσόφῳ ἡρώδης, ἔσ' αὐτὸν εἰς ἀνόρας ἀφίκετο. ὕστερον οὐκ εἰς τὴν Ερετρίαν ἐπανήλθε, καὶ αὐτὸν ὁ πατὴρ ἤρετο, ὅ, τι αἰσῶν μέγιστοι σὸν ἐν τῇ τοσαύτῃ Διδιτήσῃ ἑ ἡρώδης. ὁ δὲ δειξέειν ἔφη, καὶ σὸν εἰς μακροῦν ἔδρασε ἔτο. γαλιπηναῖον ἑ αὐτὸν ἑ πατρός, καὶ τὴν ἑ πατρός ἐνπέιναντο, ὁ δὲ τὴν ἑσυχίαν ἀγαθῶν, καὶ ἐνκαρτερίσας, ἔτο, ἔφη, μεμεθημέναι, φέρειν ὀργὴν πατέρων, καὶ μὴ ἀγχινακτεῖν.

Adolescens quidam Ereticus Zenonem philosophum audiuit tam diu, donec virilem ætatem attigit: postea reuersus Ereticam interroganti patri, quidnam sapientiæ tanta repositis mora didicisset, respondit, se demonstraturū: nec multo post id præstitit.

Nam indignante patre, & tandem verberibus eum afficiente, ipse quietus & tolerans, hoc se didicisse dixit: nempe facile sustinere parentis sui iram, & non ægre ferre, nec indignari.

Πρώτη κη ὀγδοηκοστὴ ὄλυμπιάδι, φασὶ τὴν αἰτινὴν ρυήναι. ὅτε καὶ Φιλόνομος ἔ Καλλιὰς οἱ Καταναῖοι τὰς ἑαυτῶν πειτέρας δράμμοι Διὰ μέσης τῆς φλογὸς ἐκόμισαν, τῶν ἄλλων κληροῦτων κρηται Φερνήσαντες, αὐτῶν ἂν κη ἀμοιβῆς ἐτυχον κη εἰς τὸ θεῖον. τὸ γὰρ θεῖ πῦρ θεόντων αὐτῶν, διέση κατ' ὁ μέρης ἐκείνοι παρεχόντο.

✠ Olympiade octogesima prima, dicunt Ætna cinctos esse flammarum globos, quando Philonom^{us} & Callias Catanæi, parentes per medium incendium, humeris impositos asportauerunt, pecunia & aliis rebus pretiosis relictis: quæ pietas insigni exemplo comprobata & compensata est: Nā flamma mirando modo diuisa, spatium gestantibus parentes, ea parte, qua incedebant, concessit.

Αγὼς ὁ πλοῦταϊ^{ος} τῆ Λακεδαιμονίων βασιλείων, ἐπεὶ οἱ γυνεὶς αὐτὸν ἀδικῶν συμπελάξαι αὐτῆς ἤξεν, μελετῆς πν^{ος}

αὐτέλεχον ὡς δὲ εὐκλειθεῖ, εἰπεν. Ἐως μὲν παρ' ὑμῖν ἴω, ὅσα ἢ πιστά μιν δικημοσύνης ἐδελείων εὐνοίω. ἐπεὶ δὲ μετ' ἐπαιτέιδι παρεδίτε κη τῆς ταύτης νόμοις, ἐπὶ δὲ δικημοσύνη καὶ κλοκαγαθία ἐπαυδύσατε ὡς ἡδύαδε, τούτοις μάλιστα πείρασμοι πεῖραξ, ἢ ὑμῖν ἐπαξ.

✠ Agis Laconicorum regū vltimus, parentibus rogantibus, vt sibi in re quadam iniusta adesset, recusauit illis aliquamdiu. Cæterum cum instarent, hunc in modum respōdit: Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiæ scientiam: verum vbi me patriæ tradidistis, patriæque legibus, insuper iustitiâ & honestatem pro virib. me docuistis, conabor huic magis obtemperare, quam vobis.

Ἐθος ἴω κη παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὰς νέας οὐ μόνον τὰς ἰδίους ἀλλ' εἰσὶν πατέρας, καὶ ἰσηγῆς ἑαυτοῖς εἶναι, ἀλλὰ πάντας τοὺς περισσοτέρους ἐπείραξ, κη ὅδων ἰσοχωρῆναι, ἔ κατ' ἑδρας ἰσοξισταμόνοις, κη παλιόντων ἡσυχαζόντας. διὸ ἔ ἤρχεν ἐκαστῶ. ἔχ ἄσπερ ἐπ' ταῖς ἀλλοῖς πόλεσι, τῶν αὐτοῦ τέκνων ἔ δ' ἄλλων κη κτημάτων, ἀλλ' ἄσπερ τῶν αὐτῶν, κη τῶν ἑπιησίων, ὅπως ὅτι μάλιστα κρητωνῶσι ἔ Φερνήζωσι ὡς ἰδίω.

Mos etiam erat apud Latinos, vt iuuenes nō solum suos quisq; parentes reuerentur, hisq; dicto audientes essent, verū etiam vt omnes seniores venerarentur, tum de via cedentes, tum e sedibus assurgentes, ac prætereuntibus quiescentes. Quare factum est, vt quisque, non quemadmodum fit in aliis ciuitatibus in propriis solū liberos, seruos, ac possessiones auctoritatem haberet: Verum etiam in amicorum & vicinorum liberos ac facultates perinde ius haberet, atque in sua propria: vt omnia quam maxime inter se communiter haberent, ac aliena quisque non aliter, quam sua curaret.

Ἀξιομνημόσυνον τὸ Ἐβασίλειαις εἶναι· Ἡ παρὰ τὰς γρηγορούσους τῶν πελαργῶν σύνοικα, ἔξαρκεῖ τὰς παῖδας ἡμῶν, εἰ παρὰ τὴν βέλαιοντο φιλοπάτριας κριτικῆσιν. πάντως γὰρ εὐδεις ἔτος ἐλλείπον καὶ τὴν φρονήσιν, ὡς μὴ ἀρχαῖος ἀξίον εἶναι κελύειν, τῶν ἀλόγων ὀρεῖων ὑπερὶν κατ' ὄρετιν. κείνοι γὰρ τὴν πατέρα ὑπὸ γήρας πλεροῦσονται πατρῴϊαις ἐν κύκλῳ, τοῖς οἰκείοις πλεροῖς πατρῴϊαις περὶ, καὶ τὸς προφῶς ἀφθῶνως παρὰ τοῦ ἀλάτου, τὴν δ' αὖτις καὶ ἐν τῇ πῆσῃ παρέρχονται βολήθειαι, ἡρέμια τῶν πατέρων

ἐπικουφίζοντες ἐκπαρῶθεν. καὶ ἔτω τὴν τῶν διερρηκμάτων ἀντίδοσιν, ἀντιπλάργωσιν ὀνομαζούσιν.

X Digna obseruatione est hæc Basilii narratio. Ciconiarum erga parentes senes beneficia, satis potest liberos si modo attendere velint, patris amantes efficere. Nemo est enim adeo prudentia destitutus, qui non videndum esse iudicat, ab auidibus rationis experimentibus, virtute superari: illæ enim patrem præ senectute pennas dimittentem in orbem circumstant, ac pennis suis fouent, alimenta copiose suppeditantes, quantum etiam possunt, volarum eius adiuuant, placide pennis suis utrinque alleuantes. Atque sic beneficiorum remuneratione ἀντιπλάργωσιν (quasi dicas reciconiationem, πελαργῶς enim Ciconiam significat) nominant.

Ἐπι δὲ καὶ τὸ Ἐχρυσόμου ἀξιόλογόν εἶναι· Ὡς τοῖς αὐτοῖς μέτροις καὶ τὴν τοῦ κυρίου Φωνῶν, ἐφ' ἐκείνῳ τῶν παρὰ τοῦ μῦθου μετὰ μῦθου, μεταρῶν ὡς διαπόλις ἡμῶν γενέεις, ἵνα καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων πνευμάτων παιδῶν, καὶ τὸν παρὰ τοῦ κυρίου ὡς μῦθου ἐπὶ τῆτοι πλάστον μισθὸν ἀπλάδαρμι.

Est & illud Chrysofomi dictum memoria dignum. Quia eadem mensura, ut ait Dominus, in quaque re gerenda nobis reddetur, parentes tanquam dominos honorare discamus: ut & a nostris ipsorum liberis honore afficiamur, & a Domino in hac re definitam mercedem ampliam recipiamus.

Σόλων ἐρωτηθεὶς Ἀγάπην καὶ τῶν τυπτόντων τοὺς πατέρας, ἐπιλείων ἢ ἄρα σεν, ἔφη, ὅτι οὐχ ὑπελάβον τοιοῦτος ἡνάς ἕσθ' ἐμ.

✕ Solon interrogatus, cur nullas pœnas aduersus eos, qui patres verberassent, constituisset: Quod nullos, inquit, tales futuros existimabam.

Ὁ αὐτὸς καὶ κείλισαι ἀνομιήτισεν· ἐαυτὸς μὴ τιθεῖται τὰς γενεάς ἀπὸ μὲν ἔσω.

Idem hanc legem præclare statuit: Si quis parentes suos non nutruerit, is ignobilis & infamis esto.

Ἀγνώμονι πατὲρ καθήπερ αὐσηρῶ νόμῳ συμπαινεύειον ἔφη Σωκράτης.

✕ Difficiliori patri, sicut legi auferæ, mos tamen gerendus est: dixit Socrates.

Λάκων τις ἰδὼν ἐν ἀποχωρήσει θυμὸν ἐπὶ δίφρῳ αὐτοῦ πικρῶς. Μὴ χροῖτο, εἶπεν. ἐνταῦθα καρδίαν, ὅθεν οὐκ ἔστιν ἐξανασηναί κερσούτιστα.

Lacon quidam cum in peregrinatione vidisset, homines in curulibus sedentes, Absit, inquit, ut in talibus sellis sedeam, vnde non liceat assurgere seniori.

Εἰς Λακεδαιμόνα παρερχόμενος τις, καὶ τῷ πατρὶος κερσούτιστα τῶν νέων πικρῶς φασίμενος. Ἐν Σπάρτῃ μὲν, εἶπεν, λυσιτελεῖ γερσούκειν.

Quidam profectus in Lacedæmonem, cum vidisset honorem, quem iuniores præstabant senioribus, In sola, inquit, Sparta expedit fenescere.

Ἀριστοτέλης ἔφη, τῶν γενέων τοὺς πατρὸς δυνάμεις ἐν ἡμετέροις εἶναι τῷ μόνον χυνησιανῶν. τὰς μὲν γὰρ τὸ ζῆν, τὰς δὲ τὸ κελῶς ζῆν παραχέεται.

Aristoteles parentes, qui recte liberos instituisent, dicebat multo honorabiliores esse iis, qui tantum genuissent, quod ab his contigisset viuere, ab illis autem bene viuere.

Ἀθηναῖοι πεναθηναίων ὄντων, οἱ Ἀπικεὶ γέρροντα παρὰ πηλάκιον, παρὰ καλοῦ μέμου μὲν οἷς

παραδέξομαι, εἰ δὲ παρεγγί-
νοιτο, οὐ παροδεγγίμοι: ὡς δὲ
δικαίων γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐγγύτου
κτ' ἔως τῆς Λακεδαιμονίων γε-
νοῦς ἀπαντες τῶν εὐθῶν ἀν-
ασταίτες, τοῦ τόπου παρεγγίον.
ἀγαθὸς ἢ ὁ ὄχι. ἐπὶ τῷ γε-
γονότι, ἐκρήθησε μὲν πολλῆς ἐπι-
σημίας. καὶ πρὸς εἶπε τῆς Σπαρ-
ταῶν. Νῆ τῷ Σιῶ, ἴσασι μὲν
οἱ Ἀθηναῖοι τὰ καλὰ, οὐ πρὸς ἀσ-
σοῦσι δὲ.

Cum Athenis agerentur
Panathenæa, Attici se-
nem sedere cupientem lu-
dibrio habuerunt, inuitan-
tes tanquam admiffuri:
cæterum vbi venisset, non
admittentes. Verum iam
perambulatis fere omnib.,
tandem ad Lacedæmonios
spectatores cum venisset,
omnes e sedibus assurgētes
locum illi cesserunt. Eo fa-
cto delectat⁹ populus plau-
su multaq; gestuum signi-
ficatione cōprobavit. Inter
hæc e Spartanis quidam
dixit per Geminos, Norunt
Athenienses quæ honesta
sint, sed non ea faciunt.

Φασὶ δὲ πρὸς ὅτι τῶ ἐν Ολυμ-
πία τὸ αὐτὸ ἐγγύτου πρὸς εὐθῶν
καὶ συνπλεγγίον τοῦ ἀγῶντος
παροδεγγίμοι. Ἰσασί μὲν
οἱ Ἀθηναῖοι τὰ καλὰ, οὐ πρὸς ἀσ-
σοῦσι δὲ ἐπιπο-
ροδύμοις ἔπειτα, ὑβρίζουσι καὶ
ἐσκώπιζουσι, μηδὲν δὲ αὐτῶν παρο-

δεγγίμοι: ὡς δὲ κτ' ἔως Λακε-
δαιμονίους ἤκεν, ἀέσησαν πάν-
τες οἱ παῖδες, ἔπειτα οἱ αὐτῶν
ἔπειτα ἐκρήθησαν. ἔπειτα πρὸς
ἐγγύτων ἐπισημίας μὲν
καρτὰ τὸ ἦθος τῶν ὑπερεπεγγίον-
των, ὁ πρὸς εὐθῶν κινήσας πολί-
οντες καὶ πολλῶν τῶν ἄλλων, καὶ
δακρύσας. Οἱ μὲν τῶν καλῶν, φη-
σιν, ὡς ἀπαντες μὲν οἱ Ἕλληνας
ἐπίστανται τὰ καλὰ, χροῶνται δὲ
αὐτοῖς μόνον Λακεδαιμονίοι.

X Sunt qui narrent idem
accidisse in Olympiis. Senex
enim erat cupidus spectan-
di certaminis quod ageba-
tur, sed cum nulla vacaret
sedes ad varia loca sese con-
ferēs, ludibrio erat ac scom-
matis petebatur, quod nul-
lus eum exciperet: vt vero
peruenit ad Lacedæmonios,
non solum pueri omnes
assurrexerunt, verum etiam
viri multi cesserunt illi
locum. Id factum cum cæ-
teri Græci, quotquot ade-
rant, plausu comprobaf-
sent, patriumque morem
supra modum collaudaf-
sent, Senex

Concutiens canasq; genas
tempora cana,

Ac fufus lachrymis. Heu
miseriam, inquit, vt omnes
Græci norunt quid honestum
sit, sed eo solum vtuntur
Lacedæmonii.

Locus XXXI.

DE IMPVNITATE.

ΚΑτων ἔφη βέλτερόν κέρδιον εὐεργετήσας μὴ κημίσασι θεῖν χάριν, ἢ μὴ ὑποσχεῖν κήλασιν ἀδικήσας. Διότι τὸ μὴ δὲν εἶναι κέρδιον ἐπιφάλας τῆς ἀδείας.

Cato dicere solebat, Se malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, quam pro maleficio perpetrato nullam dare pœnam, quod nihil periculosius sit impunitate.

Ὁ αὐτὸς παρερωμῶν τὴν ἀρχόντως ἐπιτιμῶν τοῖς ἀμαρτανέουσιν, ἔλεγε, τὴν δυναρμούς κωλύειν τὴν κηκῶς ποιουῦσας, εἰ μὴ κωλύσῃ, καταλείψει. ἢ γέμει, πολλα κηκῶ δρᾶν τὴν πολιτείαν ἐπὶ τῶν ἀδείων τὴν φάυλκς παρορηλῆν τὴν.

Idem exhortans magistratus ad sumendas pœnas de iis, qui delinquerent, dicebat eos, qui maleficos prohibere possent, nec facerent, lapidandos esse. Sentiens illos de republica male mereri, qui ad scelерum licentiam inuitent improbos.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, τί τὴν ἀδικίαν τὴν ἀδικῶσι, κἄν μὴ φέρη κίν-

δων ἀπασί φέρειν. διδάσκων τὸ τὴν ἀδικίαν οὐ κηκλασμήνης παρὰ δειγμῶν πᾶσιν ἀδικίαν ἀπέλησται.

Idem dicebat, Iniuriam etiam si facienti nihil adferat periculi, vniuersis tamē periculosam esse. Monens impunitate iniuriæ exemplum omnibus iniuriam minari.

Λυσίας ἔφη, οἱ μὴ κηλάζοντες τὴν κηκῶς, βέλονται ἀδικεῖσθαι τὴν ἀμαρτῶν.

Lyfias dicere solitus est. Qui non puniunt malos, hi volunt, vt boni iniuria afficiantur.

Πλάτων ἔλεγε. Ἄει κηκίον εἶναι, τὴν ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, κη τὸ μὴ διδῆναι δίκην, τοῦ δίδου.

Plato dicebat: Semper deterius esse, iniuriā facere, quam pati: & pœnas non dare. quam dare.

Ὅστι τὴν ἀδικεῖν κηλάζουσιν, ἐπι τὴν ἀδικῶν ἀδικεῖσθαι κωλύουσιν, ἔφη ὁ Ἰσχυρῶς.

Qui puniunt iniustos, ii reliquis iniuriam fieri prohibent; dixit Ἰσχυρῶς.

Τίς σὺκ οἶδε, ἔφη Δημοσθένης, ἢ μὴ πολλα κηκῶ γίγνεται, τὸ μὴ κηλάζεσθαι τὴν ἐξαμαρτάνον τὴν, ἀλλ' ἄν;

Quis ignorat, inquit Demosthenes, quod multa mala fiant, impunitatem in causa esse? Vide locum, De pœnis scelerum.

Locus XXXII.

DE INDUSTRIA,
ET LABORE.

Θεοδέκτες ἔλεγε· Πολλὰ δ' εἰ μὲν ἔχοντ' εἰς ἔπαυρον εὐκλειῶς· φραζομένη δὲ πῶν παρ' αὐτῆς ἡδονῶν λαοδῶσα, λυπᾶς τὰ χροῖα πικτεῖν φιλεῖν.

Theodectes dicebat: Multum oportet illū laborare, qui gloriosam laudem consecuturus est: Negligentia vero præsentē voluptate fruens, dolores afficere solet in posterum.

Ἰσοκράτης ἔφη, τοῖς ἐπιφανέαις καὶ λαμπρότητος οὐκ ἐστὶν ἡσυχίας, ἀλλ' ἐν τῶν ἀγῶνων γίνεσθαι.

✕ Isocrates dixit, Celebritatem & splendorem nominis non ex otio, sed ex certaminibus oriri.

Ξενοφῶν ἰδὼν νεανίαν φιλοπονεῖντα, ἔφη· Καλλιῶν ἄφρον τῶ γίγνην δρῶντες.

✕ Xenophon conspicatus iuvenem industrium, & la-

boris amantem, lucundissimum, inquit, senectuti condidis obsonium.

Κλεάνθης Λακωνὸς πνεῦμα εἰπὼν, ὅτι ὁ πῶν ἀγαθόν, ἀγαθὸς φησὶν Αἵματ' εἰς ἀγαθὸν φίλον τέκνον.

✕ Cleanthes cum audiuisset a Lacōne quodam laborem probari, subiecit, Sanguine præclaro satus es carissime fili.

Δημοθένης ἐρωτηθεὶς, πῶς τ' ῥηθεῖσθαι αὐτὸν εὐχόμετο, ἔφη, πλείον' ἔλαιον οἴνου διαπανήσας.

✕ Demosthenes a quodam interrogat⁹, quomodo esset dicēdi facultatem adeptus, Plus, inquit, olei, quam vini consumendo.

Οὐ δυνατὸν, ἔφη σοφός τις, τ' μὴ βιάσθαι εὐσχεῖν.

✕ Non potest fieri, inquit sapiens aliquis, ut metam tangat, qui non collimat.

Locus XXXIII.

DE IRA.

Κατὼν ὁ πρῶτος ἔλεγε τὸν ὀργισμένον ἔλεγε τὸν μενεχίερον ἄφροντα φέρειν νομίζων τῶν ὀργῶν, μανίαν πνῆσθαι θεσόνιον εἶναι.

✕ Cato senior, Iratum dice-

bar ab infano nulla alia re differre quam mora temporis. Sentiens iram, breuem infaniam esse.

Ἀρχύτης ὁ Τάρεντινος ἀπεινεῖται ἀπὸ τοῦ πολέμου, στρατηγῶν δ' ἐτύχων, γῆν κτεταλαῶν κεχρησάμενον, τὸν ἐπίτροπον καλέσας αὐτῆς ἄμειξας αὐτὸν εἶπε, εἰ μὴ λίαν ὀργίζομαι.

✕ Archyta Tarentinus, cū ex bello, in quo imperator fuerat, reuersus, agium inuenisset ob incuriam vitiū cōtraxisse, accessit colono, Male, inquit, tecum ageretur, nisi ego admodum iraderem.

Πλάτων ὀργίζομενος ποτε τῷ οἰκίτῃ, ἐπιστάτῳ Ξενοκράτῃ, λαῶν, εἶπε, ἔστιν μοι ἰσχυρὸν ἔργον ὀργίζομαι. αὐτὸς ἠπίστησεν αὐτῷ ἀπαπῶν ὁ φιλόσοφος, ἀδύνατον δὲ τῷ ἄλλῳ· ἀλλὰ τὸ πικρὸν τότε μέλιτι καλέσει, ὅτε ὀργίζεται.

✕ Plato seruo iratus, astanti Xenocrati, Accipe, inquit, & flagris hunc cedito: ego enim iratus sum. Sibi diffusus est homo philosophus, sentiens animi commotionem. At vulgus hominum tum maxime punit, cum irascitur.

Ξενοκράτης πρὸς τινα τῶν

παίδων, Μεμίσῃωσσο αὐτὸν εἶπεν· εἰ μὴ ὀργίζομαι.

Xenocrates cuidam famulo sic comminatus est: Loriste cederem, nisi iratus essem.

Ἀθηνοδῶρος τῷ φιλόσοφῳ Δία γῆρας εἰς οἶκον ἀφελῶναι δεήσεν, συνιχῶρον Καίσαρ ὁ σέβαστος ἀσπασάμενος οὐκ αὐτὸν ὁ Ἀθηνόδωρος εἶπεν, ὅταν ὀργισθῆς Καίσαρ, μηδὲν εἶπης, μηδὲ ποιήσης πῶς περὶ, ἢ περὶ εἰρησὶ καὶ τῷ πᾶσι θεάμεναι διελθεῖν πρὸς ἑαυτὸν. νομίζων ἀσφαλὲς εἶναι, τὴν ὀργὴν καλύειν, ἵνα μὴ λέγῃ ἢ πρὸς αὐτῇ π.

✕ Athenodorus philosophus, caussatione senectutis flagitabat a Caesare Augusto, vt sibi liceret redire domū. Abiturus igitur & vale Caesari dicturus adiecit: Caesar cum iratus fueris, Ne quid dixeris feceris, priusquam græcarum literarum viginti quatuor nomina apud te recensueris. Sentiens tutum esse iram premere, ne in verba vel facta prorumpat.

Ἀείσιππος ὁ Κυρηνάιος φιλόσοφος θεασάμενος τινα ὀργίζομενον, καὶ Δία τῶν λόγων χαλεπαίνοντα, εἶπε, μὴ τοὺς λόγους δι' ὀργῆς ἀγωνίῃ, ἀλλὰ τὴν ὀργὴν

γὰρ Διὸς τῶν λόγων κραταιώ-
αυθρ.

Aristipp^o Cyrenensis Phi-
losophus cum succensere
quendam vidisset, ac verbis
indignari, dixit: Ne verba
per iram efferamus, sed ver-
bis iram compescamus.

Ναυκράτης ὁ σοφὸς ἴσως ὄξυ-
θύμιος, ἔφη, παραπλήσιον τοῖς
λύχνους πάρεν. καὶ γὰρ τοῦτους
πυλαιοὶ ἐλαίῳ ἀνακαίει.

Naucrates sapiens iracun-
pis simile quod accidere dixit,
quod lucernis, quæ copioso
oleo magis inflammantur.

Ἄσπασος κοινὸς, ἔφη ὁ Ἀριστο-
τέλης ἐπιδόκμων ὡς ὄφεις, σοφὸν
ἔσθ' ἑλέπην τὸ κέρδιον ἐν τοῖς
πόσιν ἔπος ὁ θυμὸς ἐπαράγει.
Ἐπὶ τὰ λόγους μὲν ἐπιπαιεῖ, καὶ
συμμισησόμενον ἐξ αὐτοῦ ἀπονοῦ
σοφὸν ἀφίησι τῇ Διόνοια ἀπο-
λαθεῖν.

✠ Ut fumus mordicans
oculos (dixit Aristoteles) nō
videre sinit, quæ ante pedes
iacent: Sic iracundia obori-
ens rationem offuscet: &
quod bonū habitura mens
fuerat a ratione, eo nō sinit
ipsam iracundia sine labore
& molestia potiri.

Ἀπολλόνιος ἔλεγε, τῶς ὄξυ-
θύμιος τὸ αὐθρ., κενία εἶναι.

Apollonius dicebat, Ira-

cundia florem, insaniam
esse.

LOCUS XXXIII.

ΣΤΟΡΓΑΙ ΦΥΣΙ- ΚΑΙ.

Ἐξεταζομεν Ἀγησίλαος ὁ μέ-
γας ὅτι μικροῖς τοῖς παι-
δοῖς καὶ λαμπρὸν ἐπιπέδον καὶ, ὡς
περὶ ἵππων, οἰκίαι συνίπαιζεν,
ὄφθεις δ' ὑπὸ πνοῆς τῶν φίλων,
παρρησίαι μὴδενὶ φράζειν,
περὶ καὶ αὐτὸς παιτρὸς πόθων
ζήντηι.

✠ Dicitur magnus ille Age-
filaus aliquando arundine
pro equo conscensa, vna cū
pueris domi lusisse. Id cum
forte vidisset ex amicis illius
quidam, rogabat eum Age-
filaus, ne cui diceret, quod
viderat, priusquam ipse li-
berorum parēs factus esset:
Festive subindicans, eum
lusum non esse leuitatis, sed
pietatis, nec hoc quod age-
bat videri posse ineptum ei,
qui expertus esset, quam
ingens sit affectus caritatis
parentum erga filios.

Πλάτων ἔλεγε, πῶν ζῶον
Διὸς φροῦντας μέγας, ὡς ὦν
αὐτῆς.

✠ Plato dicebat, vnum quod-
que animal pro suis scetib.
fortiter dimicare.

Τῶν τέκνων τὸ παιτρὸς μέλει,

amor
parenti
ga filii

ἔφη Αελαπίδης, ὡπύθεν εἶη
καὶ Ουειρῶ τὸν Δία πατέρα
ἀφροσχερεῖσι.

Liberi sunt patri curæ,
dixit Aristoteles. Ideo Ho-
merus Iouem patrem ap-
pellat.

Λυκίω ὁ ἔφη, Τὰς μητέρας
μαῖλλον τὰ πατέρα φιλεῖν τῶν
τέκνων.

✕ Lucianus dixit, Matres
primos quosq; liberos præ-
cipuo quodam amore com-
plecti.

Τῶν ζώων τὸ φιλότεκνον τοῖς
μονοτόκτοις ἰσχυρότερον ἔμφυτον,
καὶ τὸ Πλάτωνος.

✕ Animalibus, quæ singu-
lis vicibus vnum tantum
partum edant, ardentior
erga prolem amor innascitur,
vt traditum est a Pla-
tone.

Σόλων παρεκάλει τὰς αὐ-
θράπτους ἡοῖ καὶ θυραστῆς μὴ
ἀφροσχερεῖσθαι, ἵνα μὴ ὑστερον
δακρύνουσι.

✕ Solon solebat homines
horrari, vt filio & filiæ non
arriderent ne postea flierent.

Πρὸς ἡὸν ὄργην οὐκ ἔχρη-
στος πατήρ, ἔφη Χαιρέμων.

Bonus pater non fouet
iram contra filium, dixit
Charemon.

Εὐφραντὸς ὁ Σύρος, τὴν
γυναικὴ ἀποβαλὼν ἔλεγε, ὡ
φιλοσφία, τυραννικῆ σε τὰ
ἐπιτάγματα. λέγεις φίλει καὶ
ἀποβαλέεις, λέγεις μὴ λυπεῖ.

Euphrantes Syrus amissa
uxore dicebat: O philoso-
phia, tyrannica sunt præce-
pta tua: amare iubes, & si
quis amiserit quod amabat,
dolere prohibes.

LOCUS XXXV.

DE MORTUIS.

Πλάτων εἶπεν, Οὐκ εἶναι
αὐτοῖς ἀγαθὴ καὶ ἡδὴ ἐδὲν,
οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι·
οὔδ' ἀμελεῖσθαι ὑπὸ θεοῦ τὰ
τέταρτα ἀγαθὰ.

✕ Plato dixit; Non accidere
bono viuo quicquam mali,
neque viuo, neque mortuo,
neque vnquam eius res ne-
gligi a Deo.

Δημοσθένης ἔλεγε, Μὴ κα-
κῶς λέγειν τεθνεῶτα, μηδ' αὖ
ὑπὸ τῶν ἐκείνους κακῶς ἀκρίβη
παύδων.

✕ Demosthenes dicebat,
Mortuo nemini maledicen-
dum esse, etiamsi quis a li-
beris eius incessatur male-
dictis.

Ἐπινοεῖται ἔ Σόλωνος καὶ ὁ
καλῶν νόμος, ὅτι τιθνησθαι,
κακῶς ἀθροεῖν.

Laudatur

✠ Laudatur etiam illa Solonis lex, quæ prohibet mortuos contumelia affici.

Καυσιανοὶ τὰς μὲν θρηναμίνας θρηναῖσι, τὰς δὲ τελευτήσαντας μακαρίζουσι.

✠ Caufiani (populi) lugent in lucem editos, defunctos autem beatos prædicant.

Κατὰ Σόλωνα, αἰθρωπὸς ἐστὶν δὲ δαίμων τότε, ἐπὶ δὲ ἀνδραγαθίᾳ.

✠ Solonis sententia, homo beatus est tum, cum moritur.

Locus XXXVI.

DE NAVIGATIONE.

Ἀναχάρσις μωτῶν τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νηὸς, τὸ ἔστων, ἔφη, τοῦ θανάτου ἀπέχουσαν.

Cum Anacharsis intellexisset quatuor digitorum naus esse crassitudinem, Tantum, inquit, a morte absunt qui navigant. Notavit negotiatorum avaritiam, qui se lucri causa in vitæ periculum coniiciunt.

Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τίνα τῶν πλοίων εἰσὶν ἀσφαλέστερα, ἔφη, τὰ νεωλικημένα.

✠ Idem interrogatus, quæ-

nam esset securissima navis, Ea, inquit, quæ in portum venit. ✠ Sensit omnem navigationem esse periculosam.

Ἐρωτῶντι πότερον πλείους εἰσὶν οἱ ζῶντες, ἢ οἱ νεκροὶ, ἔφη, τὰς ἐν πλοίοις πᾶσι πηγῶν ἀμοφισθητῶν, εἰ εἰς τὰς ζῶντας πηγεύσῃ τὰς τῶν αἰουτῶν βίον τῆ τῶν υδάτων, καὶ τῶν ἀέμων δωάμει πιστεύσαντας.

Interroganti utrum plures sint viui, quam mortui, Nauigantes, inquit, in vtro numero ponis? Dubitans an hi essent inter viuos hendi, qui vitam vndarum ac ventorum arbitrio commisissent.

Ἐν γῆ πένεσθαι κρεῖττον, ἢ πλουτεῖντα πλεῖν, ἔφη Αντιφάνης.

In terra pauperem esse præstat, quam diuitem nauigare, dicebat Antiphanes.

Locus XXXVII.

ΑΥΤΑΡΚΕΙΑ.

Ἐπιχτητὸς ἔφη, Ευγνώμονα εἶναι τὸν μὴ λυπέμενον ἐφ' οἷς μὴ ἔχη, ἀλλὰ χαίρουτα ἐν οἷς ἔχη.

Epictetus dicebat, Sapientem esse illum, qui non tristatur propter absentia,

sed qui gaudet presenti-
bus.

Αελευπεσθε χαρῶν ἀπλή-
σαις κελόν ἠρώτησεν ἐν τῷ πάντι
σπασοποιεμένων σωτηρίας &
συναγαγαν κατέειπεν, ἀλλ' οὐ μὲν χα-
ρίδιον ἐν ἔσθῃ, ἐμὲ δὲ πρὸς ἄλλοι
καταλείπειν τῶν ἀσυνετοῦ λόγῳ
σωτος δ' οὐκ εἶναι ἢ ἔπειν, οὐ
σὺ μᾶλλον ἢ ἐμεῖς σωτηρίας μετῶν
παρεμφανῶν ἀδοήτως εἶναι, ἵνα
δοσὶν μὲν οὐκ αἰσῶμαι μᾶλλον, ἢ
χαίρειν ἵνα σωζομένοις.

*solutum in
22 dily*

✕ Cum Aristippus prædi-
um amoenissimum amisisset,
cuidam miserabilem
hunc illius casum deplora-
nti, Quid, inquit, an ne-
scis, tibi unicum esse præ-
diolum, mihi vero adhuc
tres agros reliquos esse?
Cum ille annuisset, Quin
igitur, inquit Aristippus, nõ
potius tuam vicem deplora-
ramus? Sentiens insipientis
esse, dolere magis propter
res amissas, quam gaudere
illis, quæ adhuc saluæ & in-
tegræ sunt.

Νικόκλης ὁ Κύπριος βασιλεὺς
ἔλεγεν, ἀρεῖσθαι μετὰ διανο-
σιως τῶν ἐν αὐτοῦ χρόνῳ μόνῳ
ἔχει μᾶλλον, ἢ μετὰ κακίας
πολλῶν ἀπολαύσεων τῶν ἀεχέσθαι
κῆρσι δαίμων.

Nicocles Cypri rex dicere
solebat, Se malle suam regi-

onem solam iuste possidere,
quam iniuste longe ampli-
orem acquirere.

Σοφὸς τις παρὰ Λουκιανῶ
Φησὶ· Δεῖ συνετοῦ ὄντι ἀρεσκί-
δαι & ἀγαπᾶν ἑῷς παρῆσαι, &
μηδὲν ἀφόρητον οἰεῖσθαι.

Sapiens quidam apud
Lucianum inquit: Decet
sapientem in præsentibus
rebus acquiescere, & nihil
intolerabile putare.

Μόνον οὐ ἀφραγῆς πλοῦ
σιθ' ὁ ἀπάρκης, εἶπε Σό-
λων.

✕ Solus homo sua sorte
contentus, diues est, dixit
Solon.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἑ-
νος, τίς σὺ πλεονεκτήσιμος εἶναι
δικαίως εἶπεν ὁ ἐλαχίστος δούλον-
μῶν. ἀπάρκης γάρ ἐστι φου-
σεως πλεονεξίας.

✕ Socrates interrogat⁹ quis
videretur sibi ditissimus, re-
spondit, Qui paucissimus
contentus est. In frugalitate
enim sibi sufficiente existit
diuitiæ naturæ.

Χρυσόστομος εἶπε, Πλοῦσι
εἶναι ἐπὶ τὸν πολλὰ κεκτημένον,
ἀλλὰ τὸν μὴ πολλὰν διόδωρον.

✕ Chrysothomus dixit, Nõ
cum qui multa possidet, sed
qui

qui non multis indiget, diuitem esse.

Locus XXXVIII.

Sed τῆ αὐταρκείᾳ ορρονιτῆν
Fastidium rerum præ
sentium, & Satius
ritas, &c.

ⓘ Οὐκυδίδης ἔλεγε, τοὺς αὐτάρκτους εἶναι δέλους τῶν αἰεὶ ἀβίων, ὑπερέπλους δὲ τῶν εὐχότων.

Thucydides dicebat, homines esse seruos rerum absurdarum, & contemtores rerum vsitatarum.

ΒασίλειⓄ εἶπεν· Οὐδὲν εἶναι ἕτως ἐπιθυμητὸν, ὡς μὴ τῆ σπουδαίας τῆ ἀπολαύσεως δόξα-
ταφρονητῆν γίνεσθαι. ὡ δὲ σπανία ἡ κτήσις, ἀεὶ λατρεύουσιν ἢ ἀπολαύουσιν.

Basilus dixit: Nihil esse tam iucundum, quin perpetuo fruendo cōtentibile reddatur. Quorum autem est rarior possessio, eorum etiam est iucundior vsus & perceptio.

Καθ' ἕβαν πίλει, καὶ τὴν παρομιάν.

Satietas parit insolentiam, iuxta prouerbum.

Ἀσκιανὸς ἔφη, τὸ φιλόκα-

νον, καὶ τὸ ἀλίκορον, πᾶσιν αὐτάρκτοις ὑπερέπλην.

Lucianus dixit, Amorem nouitatis, & fastidium rerum præsentium, omnibus hominibus infitum esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, τὸ αἰεὶ ὄμμιον, παρὰ γίνεσθαι αὐτάρκτων ἀεσ-
κηρῆς.

Idem dicebat, Illud quod semper sui simile est, celesiter adferre homini fatietatem.

Ἰσοκράτης ἔφη, ἀπείντων πλεονεχίᾳ εἶναι.

Isoocrates dixit, Omnium rerum fatietatē quandam esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Τῶν ἡδέων τῶ σπανιώτατῶ γινόμενα, μέγιστα τέρπειν.

Idem dicebat: Iucunda quæ maxime rara sunt in primis delectari.

Ἐν σπανίᾳ ἡ κτήσις, ἀεὶ λατρεύουσιν ἢ ἀπολαύουσιν· ἢ ἀπείντων ΒασίλειⓄ.

Quarum rerum rarior possessio est, illarum quoque iucundior est perceptio & vsus: dixit Basilus.

Ὁ ἀσκιανὸς ὑπερέπληντος βλε-

πιαν, ἔφη Χρυσόστομος, τὸ ἀνάσσειν
αὐτῷ ὡς παρὰ τὴν ἀνάσσειν ὡς ἀποδοῦναι
λατρεῖν αἰσθῆσιν, ἀλλὰ χρὴ ὡ-
παισθῆσθαι, ὡς τὸ πᾶν ἔχειν, καὶ
ἀνασθῆσθαι τῷ θεῷ.

Qui superiores se respicit,
(dixit Chrysostomus) nun-
quam videre potest quam
diues sit. Verum oportet
sua sorte contentum esse, &
Deo gratias agere.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· Φησὶν ὁ Χρυσό-
στομος, ζητεῖτε ἀπὸ τῶν βασι-
λείων τὸ θεῖον, καὶ τὴν δικαιοσύνην
αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα ἀποδοθή-
σονται ὑμῖν. ἡμεῖς δὲ τὴν πλείον
ἀντιπροσώπων, καὶ ζητοῦμεν
τὴν γῆν, ὅτι οὐ τῇ γῆ ἀγαθὰ
ἀλλὰ τῷ ὄντι ταῦτα, ἔτι καὶ αἰὲν
ἔρχονται.

Idem dixit: Christus in-
quit, Querite primum re-
gnum Dei, & iustitiam eius,
& hæc omnia adiicientur
vobis: Nos vero inuertimus
ordinem, & querimus ter-
ram, & bona terrenâ, quare
nec hæc habemus, nec illa.

Δημόκριτος εἶπε, τὸς ἀνοή-
μονας τῶν ἀπέων ὀρέμεσθαι,
τὰ δὲ παρόντα καὶ παροχρη-
μάτων κερδαλιώτερὰ εἶναι,
ἀμελεῖσθαι.

Democritus dixit, Stultos
absentia expetere, præsentia
vero, etiam si præteritis me-
liora sint, negligere.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· Τὸ πλεονέκτη-
μα ἐπιθυμῶν τὸ πλεονέκτημα
τῆ ἀισθητικῆ καὶ ἰατρικῆ γυρο-
δότη.

Idem dicere solebat: Cu-
piditas plurium rerum, a-
mittit præsentia, sicut olim
canis ille Æsopicus.

LOCUS XXXIX.

DE PRODITI- ONE.

Ἐπεὶ Ρωμαίων ὁ ἑὸς ὀργί-
κων βασιλέως ἀπὸ Ἀντωνίου
μετὰ βασιλέως ὡς καὶ αἰσθη-
τικὸν ἀποδοῦναι, ὡς ἐμπεριστα-
τικὸς τὸς πότους, ἀπὸ τῶν ἐ-
πιθυμῶν ἀποδοῦναι τὴν συμμα-
χίαν, ἀπὸ τῶν τῶν ἄλλων
βασιλέων, ὁ Κασσαίος εἶπεν, Ἐγὼ
ἀποδοῦναι φίλῳ, ἀποδοῦναι δὲ
ἐπιθυμῶν. διδοῦναι γὰρ ἀπὸ τῶν
δοσίων ἀφελήσαντες οὐδεμίαν
χρεῖται ἔχειν εἶναι.

Cum Rymetalces Thra-
cum rex, qui ab Antonio ad
Cæsarem Augustum defe-
cerat, insolentius sua erga
Cæsarem merita iactaret, ac
sine fine belli societatem
exprobrans illi molestus
esset, Cæsar alteri cuidam
regum propinâs dixit, Prodi-
tionem amo, proditores
non laudo. Significans his
qui proditione profuerunt,
nihil gratiæ deberi.

Δημο-

Δημοθένης ἀληθῶς ἔφη. Ε-
πιδὸν τῶν πρᾶξουσῶν ἐκ κορ-
πῆς ὁ ζήτησιν ἀεζην, καὶ τῆσιν, καὶ
πῶν ἑαυτοὺς διποδομένων δεασόσης
ἐστὶ. τῶν δὲ πονηρίαν εἰδὼς, τότε
δὴ τότε ἔμισε, καὶ ἀπίσει, καὶ
σοφηλακίξει.

Vere Demosthenes dixit:
Postquā Tyrannus eas res,
quę proditionis adiumenta
desiderant, consecutus est,
iplos proditores propter
malitiam odit & detesta-
tur. eisque quantum potest,
diffidit.

Ἐπεὶ μὲν Τέννης τῶν Ἱ Σι-
δωνίων πόλιν Οχοῦ τῶ βασιλεῖ
σοφιδόδωκε. Ἔτιν ἔπεινον, καὶ
ἑαυτὸν τῶν λείαν παρὰ τῶ βασι-
λείας ἔλαβεν. Ο δὲ βασιλεὺς
ὑπολαβὼν τὸν Τένιν μὴ κίπ
χρησίμην ὑπάρχειν, αὐεῖλεν.

Cum Tennes urbem Si-
doniorum regi Ocho pro-
didisset, hanc laudem & hæc
spolia a rege retulit: Rex
existimans Tennem non
amplius esse vtilem, eum
interfecit.

Περσῶν τῶν Ἑλλάδα λεηλα-
τήτων, Παισωνίας ὁ τῶν Λα-
κεδαιμονίων στρατηγός, ἔμελλε
σοφιδόδωκε τῶν Σπάρτων, φω-
ρεφέντος δὲ τῶ τῶ, Ἡμοσίλου
ὁ πατὴρ μίεχρὶ ἔνασ τῶ Ἀθηναῖς
συνιδόωξεν, καὶ τῶ τῶ τῶ τῶ
τερμῶς πολιν τῶ φράξας, λιμῶ

ἀπέκτεινεν· ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἀπα-
φον ἔρριψεν.

Peris Greciam populan-
tibus, Pausanias Lacedæ-
moniorum dux Spartam
proderè voluit. Re cōperta,
pater eius Hegefilus eum
vsque ad fanum Minerę
persecutus est, obturatisque
fani foribus latere coëcto, sa-
me necavit: mater etiam eū
insepultum abiecit. ¶ Eo-
dem modo & Cassius Brut^o
patricius Romanus, qui pro
certa mercede hostibus por-
tas aperire voluit, a patre
suo fame necatus est.

Βρένν^ο ὁ τῶ Γαλατῶν βασι-
λεὺς, λεηλατῶ τῶν Ἀσίων ἤλθε,
καὶ στρατοπέδουσιν ἔμελλε,
τοῦ πολέμου τῶν σοφιδόδωκε.
παρῆν^ο δὲ τῶ τῶ ἐπιστήμων,
Ἰενομοῦ Δημοκίη, εἰς ἐπιθυμίαν
ἐμπιστάσας τῶ βαρσοῦρας, σοφιδό-
σιν αὐτῶ τῶν Ἐφεσίων ὑπάρχειν,
εἰαὶ μισθὸν λάβη τῶ ψέλλια καὶ
τῶς ἄρκυς. ὁ δὲ Βρένν^ο δεξά-
μῶς εἰς τὸν ἄριστόν, ἡζαρε
τῶς ὑποπελαγμένους, ἔσοφιδό-
δωκε αὐτῶ τῶ χρευσὸν ὅσον εἶχον
κῶς μῶς χρεῖν, ἔαλλειν εἰς τῶ τῶ
Φιλαργύρας καὶ λοιπὸν ποιησάτων
δ' αὐτῶ τῶ παραχρῆσιν, ἡ Δημο-
κίη ὑπὸ τῶ δουλείας τοῦ
βασιλοῦ χρευσίου ζῶσα κα-
πεχάσθη.

Brennus Gallorum rex,
vastans Asiam in Ephesum

peruenit: vbi castra metatus
præfinitum pugnae diem
expectabat. Interea plebeia
quædam virgo, nomine De-
monice, amore barbari cap-
ta, prodituram se ei Ephe-
sum promissit, si torques &
monilia pro mercede da-
rentur. Ad hanc Brennus,
in certo loco susceptam,
subditos duxit: & quicquid
haberent auri, in gremium
auaræ coniicerent, impe-
rauit. Qui cum imperium
exsequerentur, Demonice
præ auri in se coniecti mul-
titudine, obruta & extincta
est.

Στρατιὰς ποτὶ διακοσμίας ὑπὸ
Ἰερωνίμου, ἔειπεν ἠδὲ τὸν τοῦ εἰς τὸς
Ἰεροκόμους κελποῦς, κατε-
ψήσας μετῆκεν, εἰπὼν, Ἵ ἐκίττω
δὲ εἶν μὴ ἐπιδοῦναι.

Cum aliquando passer
accipitri futurus præda se
in Xenocratis sinum abdi-
disset, textit eum ac fouit,
dicens, Non oportere sup-
plicem prodere. Huc per-
tinet versiculus:

μηδ' ἐκίττω ἀδικεῖν, ἐκίττω ἱερῶ
τε καὶ ἀγνοῖ:

Non violandus erit supplex,
sacer esse putetur.

Μετὰ τὴν Ἰλίου πόρην οὖν
ἔξεβροχθῆν Διομήδης εἰς Λιβύ-
ω, ἐνθ' ἂν Λύκω ὤϊσσιλευς,

ἔειπεν ἔχων τὰς ξένους Ἄρει τῶ
πατρὶ ἴσιν. Καλλιρῶν δὲ ἡ θυ-
ράτης ἱεροκόμου Διομήδους τὸν
πατέρα πρὸς ὁδὸν, ἔτ' Διομή-
δην ἔσωσε, λύσασα τὰ δεσμῶν. ὁ
δὲ ἀμελήσας τὸν Διομήδην,
ἀπέπλευσεν ἢ δὲ ἐβόρῃ ἐπι-
λάτρησεν τῆς ἀπεροδίας διὰ
δοῦρα.

Post Ilii excidium Dio-
medes in Africam maris flu-
ctibus eiectus est. Regnabat
autem ibi Lycus, qui pere-
grinos, de more, patri Marti
immolabat. Sed filia eius
Calliroe Diomedis amore
capta, patrem prodidit, &
Diomedē vinculis exsoluit.
Hic vero, benefactricis nul-
la ratione habita, auctus
cum esset, Calliroe fune sibi
mortem consciscens, poenas
proditionis dedit.

Locus XL.

D E H O N O R E
L I T E R I S E X H I -
b i t o .

Κωβίλου υἱὸς Ἀλεξάνδρου
τῶ μεγάλῳ ἀποσενεχθέν-
τος, ἔ πολυτελέστερον ἔδεν ἐφά-
νη τοῖς τοῦ Δαρείου χρηματῶ καὶ
τοῖς ἀποσκευαῖς παραλαμβάνου-
σιν, ἠρώτα τὰς Φίλιππος, ὅτι δοκίμη
μέγιστα τὸ ἀξίον ἀποδοῦναι εἰς αὐ-
τὸν κατὰ τὸ δῶρον. πολλὰ δὲ πικρῶν
λεχθῶν, αὐτὸς ἔφη τὴν Ἰλιάδα
φρασεῖν, ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὸν μέτρον.

Cum ad Alexandrū ma-
gnum

gnum scriuolium delatum
esset, quo inter Darii opes
nihil pretiosius reperiū est,
interrogauit amicos, in quē
vsu destinandum esset,
Aliis aliud suadentibus, di-
xit, Huic optime seruanda
dabitur Ilias Homeri. Sen-
tiens nullum esse thesaurū
Homero pretiosorem.

Αλκιβιάδης αθηναίων δι-
δασκαλείω, βασιλεύοντι Ιλιάδης
ήτει. Ξ εβη διδασκαλου μηδεν
εξη Ομηρου φησιντος, εν τρι-
ψας αυτω κινδυλον παρεληθεν.
δηλων, τ μη αιει τ Ομηρον εν
χερσιν εχουσα, αιαιδεις ται γεαμ-
μου διδασκην.

Alcibiades ludum literarum
ingressus, poposcit Iliadem
Homeri: cum autem ludimagister
negasset sibi quicquam esse
Homeri, impedit illi pugnam &
abiit. Declarans eum impudenter
docere literas, qui non
semper Homerum in manibus
haberet.

Σιγισμυνδός ο αυτοκρατωρ
αυσερ αυτους τω παιδειαν αει
πειθε επιπειτο, ουτω εν αυδρας
τες τ παιδειας τετυχησισ αιει
δουερετησση επιρεαυ. εαυξ ενεκα
ισω τ της Γερμανιας δεχονταν
επι αμυρθη, τ μη, εφη, τυς
σμεινες αραπησση, ες η φυσις τ
αιδων ασερχη ηθελες;

Sigismundus imperator,
vt ipse eruditionem ama-
uit, ita viros eruditione præ-
stantes, semper ornare stu-
duit: Quo nomine cum a
Germaniæ principibus ob-
iurgaretur, quod homines
obscuro genere natos foue-
ret, Quid ni, inquit, eos a-
mem, quos natura cæteris
antecellere voluit?

Αλφονσός ο Αρραγων βασι-
λεύς, πυνητομόμος ηνα των
Ισπανιας βασιλεων ειρηκεναι,
Ου πεεπην τες αυδρας αρχοντες
γεαμμου εα επιστωλες, εφθερεσε,
τω αυτω τω φωνω βοος, αιδα
μη αυθρωπος ειναι.

Alphonfus Aragonum
rex cum audiuisset, quendam
ex Hispaniæ regibus dixisse,
Non decere principes vi-
ros scire literas, Exclamauit,
eam vocem bouis esse, non
hominis.

Locus XLI.

DE MEDICINA.

ΝΙΚΟΛΗΣ ΤΩΣ ΙΑΤΡΕΣ ΟΥΤΥ-
ΧΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟ, ΟΠ ΤΩ ΜΗ ΟΥ-
ΤΥΧΙΑΣ ΑΥΤΩ Ο ΗΛΙΟΣ ΟΡΑ, ΤΩΣ ΟΙ
ΑΠΟΥΤΥΧΙΑΣ Η ΓΗ ΚΑΛΥΠΤΕΑ.

Nicocles medicos felices
esse dicebat, quoniã successus
quidem ipsorum sol

intuetur, errores autem terra operit.

Στρατωνικὸς ἰατρὸν κλαυδίων ἐλεγχε, ἐπιμνήσας τὴν ἐμπειρίαν, ὅτι ἐκ εἰσλήθης ἀρρώστους καταστατήσῃς, τὰ γὰρ αὐτοῦς ἔζην ἀπειλαῖός τιν.

Stratonicus adulans medico, dicebat: Laudo tuam experientiam: quia non finis infirmos computrefcere, statim eos a vita liberans.

Σοφὸς ἀγνούσας παρὰ ἰδιώτης ἰατροῦ, ὅτι γέρον γέροντας, ἔφη. ὅτι σοὶ ἐξησται μὲν σοὶ ἰατρῶν.

Sapiens quidam cum imperitus medicus ei dixisset, Senex factus es, respondit: Quia non vñsus sum te medico.

Δημόκριτος εἶπε, καὶ ἰατροῦν ἐ φίλον οὐ τὸν ἠδῶν. ἀλλὰ τὸν ὠφελιμώτερον ἐκλέγεσθαι δεῖν.

Democritus dicebat, Et medicum & amicum, non iucundiozem, sed vtiliozem eligendum esse.

Πλάτων λέγειν εἰώθειν. Ὅταν τις παρὰ τῶν εἰμαρμένην τὰ σώματα φέρῃ φαρμακείας, ἀμφοτέρωθεν μετέλασσε καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ γίνεσθαι. παρὰ τῶν γὰρ εἰν δεῖν ἀφίπτως πᾶν τὰ νοσήματα.

Plato dicere solebat: Cum quis præter fatum corpus pharmacis corrumpit, simul ex paruis magni, & ex paucis multi morbi oriri solent. Ideo diæta conueniente initia morborum curare oportet.

Ἀρχομένων τῶν νόσων, ἡ δὲ δοκίμη κινεῖν, κινεῖ ἀκμαζουσῶν δὲ, ἡσυχίαν ἔχον βέλλιον ἐστὶν Ἱπποκράτης εἶφη.

Morbis incipientibus si quid mouendum videtur, moue: Vigentibus vero, melius est quiescere: dixit Hippocrates.

Δημοθένης εἶπεν, ἀριστὸς ἐστὶν ἰατρὸς, ὃς τὰς ὑπὸ τῶν ἐσπερων ἀπεγνωσμένους ἀναλαμβάνει.

Demosthenes dicebat, optimus medicus est, qui ab aliis desperatos refocillat & sanat.

Παυσανίας κροῖσπον ἐλεγχε Ἰσδοτον ἰατροῦν εἶναι, τὸ μὴ κατασπῶντα τὰς ἀρρώστων, ἀλλὰ τὰ γὰρ τὰ πᾶντα.

Croispon censebat cum medicum esse optimum, qui non sineret ægrotos extabescere, sed quam primum sepeliret.

Ἀξιωμακροῦσπον ἐστὶ τὸ βασι-

Βασιλείς· Ούτε Φοικτεόν πάν-
τη τῶν τέχνῶν, ἔτ' ἐπ' αὐτῶν
πάσας ἡς ἐλπίδας ἔχον ἀπο-
λεθόν. ἀλλ' ὡς κερκεμεθι μὲν
τῆ γεωργικῆ, αὐτὸ μὲν δὲ πα-
ρα ἔθ' ἡεὺ τὸς κερκεῖς· κ' τῶ
κυβερνητῆ μὲν τὸ πηδάλιον ἐπι-
αξέπορρο, τῶ ἡεὺ δὲ αἰετοδύχο-
μεθα οὐ ἔπελαγὸς ἀποσπῆ-
ναι. ἔτω ἔ ιατρὸν εἰσαγγόντες
τῆς αἰετὸς ἡεὺ ἐλπίδος μὴ ἀφι-
σώμεθα.

✱ Memoria dignum est il-
lud Basilij dictum. Neque
profus fugienda est ars me-
dica, nec omnem in ea spem
collocare debemus. Verum
vt agriculturam exercemus
quidem, petimus autem
fructus a Deo: Et guberna-
tori quidem committimus
te monem, Deum autem
obsecramus, vt e pelago ser-
uemur: sic etiam introdu-
centes medicum, in Deum
spere ne de sinamus.

Ο αὐτὸς ἐλεγεν· Ἀνεπιστή-
μων ἰατρὸς αἰετὸς κείμενος εἰ-
σιῶν, αὐτὸς εἰς ὑγίαν αὐτὸς
ἐπανέστη, ἔ τὸ μικρὸν λείψα-
νον τῆς δυνάμειος ἀφαιρέϊ-
ται.

Idem dixit: Imperitus
medicus ad ægrotos ingres-
sus, pro restitutione ipso-
rum in sanitatem, exiguas
etiam virium reliquias ad-
imit.

Ἰατρὸς ἡς ἀνθρώπων ἀνθρώ-
πων ἔχοντι φάρμακον εἰδοκεν, ὃ
κερκεμεθιὸς ὁ κείμενος ἀνθρώ-
πῳ. οὐκ εἶπε δ' ὑπερὸν τῶν αὐ-
τῶν νόσον ἀναδραμεῖν κ' τότε
ὁ κερκεῖς ἔχον αἰετὸς τὸ αὐτὸ
φάρμακον, ὃ αἰετοδύχο
κατέφυγῳ. ἀλλ' ἐπὶ δὲ εἰς ἡ-
δεῖα ἰατρίας, τὸν ἰατρὸν μέλα-
περὶ ἀνθρώπος ἐπὶ τῆς ἀφ' ἡ
αὐτὸ φάρμακον, ὃ αἰετοδύχο
νόσημα ἐθεράπεισεν, ἵν' αὐτὸ
μᾶλλον λυπεῖ, τῆς δ' αἰετὸν
ὁ ἰατρὸς ἀσείως αἰετοδύχο
ἐλ-
λων ἐφη· ὁμοιωθῶ μὲν τὸ αὐτὸ
φάρμακον κερκεμεθι, ἀλλ' ὅτι
ἐγὼ οὐ σοι παρείχον, μηδὲν ἀφέ-
λησε. διδόντων δ' ἰατρῶν εἶναι
φάρμακον δοῦναι, ἐπισταθῶν
ὅτι τε κ' πῶς διδόναι κερκε. τῶ
μὲν γὰρ νεώτερον κερκεμεθι ὄντα,
πολλὰ κερκε αἰετοδύχο ἐλάπτει·
κερκε τὸν αὐτὸν, τὰ ὑδάτια οὐσης
ἀφελουῦνται, οὐ κερκεμεθι ἐλα-
βερεῖ ἐστ.

Medicus quidam ægro-
tanti dederat pharmacum,
eoque sumto conualuerat
ægrotus. Euenit autem vt
aliquanto post idem morbo
recurreret: ægrotus cum ad
idem pharmacū, quo prius
conualuerat, confugeret,
nec sentiret remedium, ac-
cerfit medicum, admirans
qui factum esset, vt eadem
medicina, quæ prius depul-
lisset morbum, postea mag-
gis aggrauaret? Huius rei

causam medicus festiue indicans respondit: Fateor quidem idem fuisse phar macum: sed ideo non profuit, quia ego non dedi. Sentiens medicorum esse, pharmaea dare, qui norunt quādo & quomodo danda. Quæ enim profunt iuueni, sæpe nocent seni: & contra, quæ iuuant cælo sereno, ledunt turbulento.

Φιλήμων εἰπὼν εἶπθε, ὡς κηκῶς ἔχη ἰατρὸς, αὐ κηκῶς μηδεὶς ἔχη.

Philemon dicere solitus est: Quam male habet medicus, si male nullus habet.

Φίλιππος ὁ πῶν Μακεδόνων βασιλεὺς τῆς κλειδὸς αὐτῶ κηκῶσις ἐν πολέμῳ, κηκῶσις ἔρηπύοντῳ ἰατρῶ πάντως πηκῶσις ἡμέραν αὐτοῦντῳ, κηκῶσις, εἶπθε, ὅσο ἔχει. τῷ γὰρ κλεινῶ ἔχησι παύζων τῆ τῆς λέξις ἀμφιστολίαι. τὸ γὰρ κλεινῶς Εὐκλειδῶς κηκῶσις βαλανόριον σημαίνει, ἢ κηκῶσις ἢ ἴσθη αὐοίγεται, κηκῶσις τὸ αὐοίγεται τὸ ἴσθησι. πηκῶσις αὐοίγεται αὐοίγεται, ὡ κηκῶσις ἐν τῆ ἀλγηδὸν τῶ πηκῶσις ἰατρῶ πηκῶσις ζεῖν ἔδοξεν, οὐδὲ ἀφῶ τῶ ἀηδίαν δυσκολώτερον, οὐδὲ ἀφῶ τῶ τῶ αὐοίγεται κηκῶσις πηκῶσις ζεῖν

Cum Philippo Macedo-

num regi in bello clauicula fracta esset, ac medicus, a quo curabatur, in singulos omnino dies aliquid posceret, Sume, inquit, quantum uoles, nam clauem habes: Ludens ancipiti uoce: κλειδὸς enim Græce & clauem sonat, qua aperitur arcula aut ostium, & commissuram humeri cum pectore. Quid hoc viro ciuilius, cui & in dolore erga auarum medicum iocari libuit, nec ob cruciatum morosior, nec improbitate postulantis offensior factus est.

Νικόκλης κηκῶσις πῶς ἰατρῶ λέγοντῳ, ὅπ κηκῶσις ἔχη δύναμιν, εἶπθε: πῶς γὰρ ἢ κηκῶσις λέγοντῳ, ὅς ἴσθησις αὐοίγεται ἀνέυθωτῳ ζεῖναι;

Nicocles cum malus quidam medicus diceret, se magnam habere potestatem: Quidni, inquit, ista dicere liceat, qui tam multos impune sustuleris?

Χρυσόστομος ἔλεξε, ἴσθησις αὐοίγεται πῶν ἰατρῶν, ἐκ αὐοίγεται εἶπθε ἀλόγως νομοθετήσαι, δημῶσις εἶπθε τῶ πηκῶσις ποικίλων ἐργασίαν ἀποδῶσις, ἀφῶ ἵνα τῶς ὑγείαν ἴσθησις ἀσφαλίζωνται.

Chrysostomus dicere solitus est, Veteres medicos non simpliciter neque teme-

mere statuisse, vt variarum operationum exhibitio publica fieret, sed vt sanos ita redderent tutiores.

Ὅσοι κρείττων ψυχὴ τοῦ σώματος, τοσούτω πριμώτερον τὴν πᾶσι σώματα θεραπευόντων ὁ τὸ ψυχῆς ἐξιάδμῳ. ἔφη Γρηγόριος Νύσσης.

Quanto præstantior est anima quam corpus, tanto maioris pretii est qui medetur animis, quam qui corp^o curant: dixit Gregorius Nyssenus.

Ἄλφονσος ὁ πῶν Αραγόνων βασιλεὺς, ὃν Καπούα ἐνόσθη. σπουδαζόντων δὲ τῶν ἰατρῶν ἐν τῇ πόλει χαλεπωτάτην θεραπεύειν αὐτὸν, τις ἐν Κοίντου τοῦ Κουρβίε πᾶσι τὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου πιπρωγμῶνα ἤρξατο ἀναγνώσκων. αὐτῇ δὲ τῇ ἀναγνώσῃ ἠδύμῳ πύσων τὴν τὸ σῶμα δώμιον ἐνίκα. καὶ πάλιν βαίσιαι, χειρέτω, ἔφη, Γάλλιος, χειρέτω Ἰπποκράτης, ἔοι ἄλλοι ἰατροὶ ἔζητω Κέρμῳ ὁ τὸ ὑγείας αἴτιον.

Alphonfus Aragonum rex, Capuæ aduersa valetudinē laborabat. Medicis autem multa medicamenta in grauissimo morbo adhibentibus, Quintus Curtius historias de Alexandri Ma-

gni rebus gestis scriptas, legere cœpit: cuius lectione delectatus rex, cum omnem morbi improbitatem superasset, sanitati restitutus: Valeat, inquit, Galenus, valeat Hippocrates, & alii medici, & viuat Curtius sanitatis restitutor.

Ἰατρὸν καὶ φίλον ἦσθ, τοῦς ἐν ἀνάγκῃς σπουδαίεις, ἐλεγε Ἱέρων.

Medicum & amicum existimato, qui in necessitate diligentes fuerint: dixit Hiero.

Τὸ φίλος ἰατρὸς ἐρωτηθεὶς ἕως ἀνθρώποις τελειὸς ἰατρὸς, ὁ πᾶσι δὲ σωαται, ἔφη, καὶ τὰ μὴ σωατὰ δὲ ἀδύμῳ. ἀξιογνώσκων.

Trophilus medicus interrogatus, quis perfectus medicus fieret, dixit: Ille qui possibilis & impossibilis discernere potest.

Τελειὸν ἰατρὸν λέγε μὲν, ἐλεγε Δίδυμῳ ἐν τῇ θεραπεύοντι πάντως, ἀλλὰ τὸν μηδὲν εἰς ὠφέλειαν ἀνήκοντων καὶ θεραπεύειν παρελείποντα.

Perfectum medicum dicimus, inquit Didymus, nō qui omnino curat, sed qui nihil eorum, quæ ad utilitatem ægri & curam pertinet, omittit.

Locus XLII.

DE DOLO, FRAV-
DE, IMPOSTVRA.

Βασίλειος ἔλεγε τὸν δόλον εἶναι κρησποῖαν λαθραία, ἐν παρωποῖσιν Ἰβελιόνων, τὰ πλοῖα ἐκπορφερομένη.

✕ Basilus dixit, Dolū esse, cum proximo infidias struimus simulatione benevolentiae.

Ο αὐτὸς εἶπεν · Ἐάν τις τὸ κρηθὸν ἐν παρωποῖσιν τοῦ ἀγαθοῦ ποιῇ, δι' ὀλιγοσύνου πτωχείας ἐστὶν ἀξίος.

✕ Idem dicebat: Si quis scelerata perpetrat virtutis prae-textu, duplici poena dignus est.

Ο αὐτὸς εἶπε · λαυζάνουσαν ποτηρίαν, ἧ ὀλιγοσύνου πτωχείας ἐλαττωτέρω εἶναι.

Idem dicebat, Occultam malitiam perniciosiorem esse, quam apertam.

Οἱ ἀγαθοὶ ἐναπαύθησι ἔφη Bias.

✕ Boni facillime decipiuntur: dixit Bias.

Ο, οἷς αὐτὸ ἐκ λησθητικῶν βου-
τα πρᾶτταν, καὶ κατασκευάζο-
μεν, ἔτος ἐμὲ πολέμοι, καὶ
μὴ πῶς βλάψῃ, μηδὲ τοξενύη· ἔφη
Δημοθένης.

Qui ea, quibus ego capi-
ar, agit & instruit, is mecum
bellum gerit, etiam si non-
dum me vel iaculis, vel fa-
gittis petat. Dixit Chryso-
stomus.

Λύσανδρος πρὸς τὸς ψεφ-
τοὺς αὐτὸν ἐπὶ τῷ δι' ἀπάτης τὰ
πολλὰ πρᾶσσειν ὡς ἀνάξιον ἔ-
φη Ἡρακλέους, ἔλεγε· ὅτι μὴ ἐπι-
κνεῖται ἢ λεοντῇ, παρωποῖον
εἶναι τὴν ἀλωπεκίαν· νομίζων
δεινὸς λαφύρα ὄν, ἔαπίται
τὰ πλείστα ποιήσων, ὅτι τὴν
κωλύει πρᾶττειν ἐκ οἷον τ' εἶναι
ἐπιτελεσθῆναι, ἔτο δὲ ἐπι-
πλεῖστον εἶναι.

✕ Lysander illis, a quibus
reprehendebatur, quod ut
Hercule indignus, pleraque
dolo ageret, respondit: Quo
leonina pellis non perveniret,
vulpinam assuendum
esse. Sentiens homo versu-
tus & fraudulentus quod
honestis rationibus non
possit effici, id fraude effi-
ciendum esse.

Locus XLIII.

DE VICINI-
TATE.

Ἐμισκληῆς χωρίον πω-
λῶν, ἐκέλευσε κηρύττειν
ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει· ὡς
ἀλλ' ἄγε ἐγκωμιάς ἔγειτονος
τὸ χω-

τὸ χειρὸν αὐτῶν γένεσις ἐνταμί-
περγν.

✧ Themistocles cum prædium quoddam vendere vellet, hoc quoque præcos nem addere iussit, quod vicinum etiam bonum haberet. quasi vicini commendatione prædium futurum esse longe vendibilis.

Δημοσθένης εἶπεν, Οὐκ εἶναι χαλιπώτερον εἶδέν, ἢ γείτονος πονηρῆς καὶ πλεονέκτης τυχεῖν.

✧ Demosthenes dixit, Nihil esse molestius, quam in vicinum improbum & avarum incidere.

Γείτων ὀργίλος ἐν τε ἄλλω & πόλει μεγάλη συμφορὰ ἐφῆ Λιβανίος.

Vicinus iracundus in agro & in vrbe magnum malum est: dixit Libanius.

Locus XLIII.

DE OCCASIONE.

Ἰσοκράτης εἶπεν, κατίστον μὲν τῆς ἀμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν· ἐπεὶ δὲ δυσκαταμετρήτως ἔχουσιν, ἐκείπεν ἀφῆρδ μῦθον, ἢ πλεονάζειν. αἱ γὰρ μετρίότητες, μῦθον οὐ τῆς ἐνδείας, ἢ τῆς ὑπερβολῆς ἰχούσιν.

Ifocrates dixit, optimum quidem fuerit, summam occasionem assequi: quoniam vero facile percipi nequit, vltra potius quam citra consistere velis. Quippe mediocritates plus in omni habent, cum adhuc eis deest, quam cum excedunt.

Ὡς καὶ τὸ ἀσθενεῖα καὶ τῆς ἰσχυρίας. τὸ γὰρ ἀσθενεῖα αὐτῶν, κινδυνώδει μὴ ἐξελθῶν ἐχέουσαν κακῶν. ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιπλεονεχῶν. ἐφῆ Θεοκρίτος.

Occationes caute deligendæ sunt. Nam si transgrediaris ipsas, extreme aliquando periclitaberis, nec non si citra nimium contristeris. Theocritus inquit.

Locus XLV.

DE IUDICE, IV-
DICIS OFFICIO,
Indicio.

Οἱ Αἰγυπτίω βασιλεῖς καὶ νόμον ἑαυτῶν τοῦ δικαστῆρος ἐξῆρχίζον, ὅτι καὶ βασιλεὺς πᾶσι πᾶσι εἰς κρίσιν ἔμελλε δικάζειν, οὐ κρινούσιν.

✧ Egyptiorum reges, iuxta regionis consuetudinem, iudices ad iusiurandū adigebant, vt etiam si rex aliquid iuberet eos iudicare, quod ius. um non esset, ne iudicarent.

Σκίπιων νεώτεροῦ Γάϊον
Λικίνιον ἰδὼν πικραρχήμον,
Οἶδα, ἔφη, ἔστον ἐπωρακηνόβη ἢ
ἀνδρα μηδενὸς ἢ κρητηροῦντος,
ἔ δὴ ἡμῶν κρητηροῦ ἄνθρωπος
εἶναι καὶ δικαστὴς.

Scipio minor cum Lici-
nium prætereuntem vidif-
set, Hunc, inquit, virum
scio peierasse, Verum quo-
niam nemo illum accusat,
non possum simul & accu-
sator esse & iudex.

Βίαις ἔλεγχον ἠδὼν δικάζειν
μεταξὺ ἐχθρῶν, ἢ φίλων. Ἐμὲ
γὰρ φίλων πάντας ἐχθρὸν ἴσαδ
τὸν ἔτερον ἢ τῶν δὲ ἐχθρῶν τὸν
ἔτερον φίλον.

X Bias dicebat: Malle se
inter inimicos, quam inter
amicos iudicare. Nam ex
amicis alterum prorsus
inimicum, ex inimicis au-
tem alterum amicum fatus
rum esse.

Ἀρχιδάμιδας ὁ Λακων πᾶσι
τὸν ἐπιγενοῦνται Χαρίλλαν, ὅτι
πᾶσι ἀπεινὸς ὁμοίως πρᾶτος
ἴω, Καὶ πᾶσι τις ἔφη δικαστὴς
αὐτὸν ἐπιγενοῦτο, εἰ καὶ πᾶσι τοὺς
πονηροὺς πρᾶτος εἶναι; Διδάσκων,
ὅτι ἀργοντα ὡς πρᾶτον
πᾶσι τοὺς ἀγαθοὺς, ἔτι καὶ
σεμνὸν δικαστὴν πᾶσι τῶν κρη-
τινῶν εἶναι.

Archidamidas Lacon
cuidam Charillum prædi-

canti, quod pariter erga
cunctos fuisset mansuetus,
Qua fronte, inquit, laude-
tur aliquis, qui erga secle-
ratos se mitem præbeat?
Significans principem, vt
mitem erga bonos, ita feue-
rum iudicem erga malos
esse oportere.

Ἀλκιβιάδης ἔλεγχον, ἐξ ὅν
φύλαξιν, μὴ ζήτε δικαίω.

Alcibiades dicere solitus
est, Si potes fugere, ne com-
mittas te iudicio.

Δημοσθένης λέγει τῷ Σου-
λῷ ἐξ ἀρείου πείρου, τὸ ἀκε-
βέστερον σωτέριον ἢ ἐν τῇ πόλει,
ὅπου ἐκ λόγου μένον, οὐδὲ ἐκ
ἔργου κρητινῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτῶν
σωτιστικῆ ἐξήσκησας, τὸν ψῆ-
φον ἐνεργεῖν.

X Demosthenes inquit,
Senatum Areopagiticum,
quo nullum fuit in urbe
præstantius concilium, non
ex ratione duntaxat, neque
ex testibus, sed ex sua con-
scientiam, & indagatione, sen-
tentiam tulisse.

Ἀνηφῶν εἶπεν εἰ δεῖαι τὴν ἀ-
μορφεῖν, ὅτι ἀδικῶς ἀποκλίσαι,
ὁσιώτερον εἶναι, ἢ τὸ ἀδικῶς
ἀποκλίσαι. τὸ μὲν γὰρ ἀμείωτητος
εἶναι, τὸ δὲ ἀδικῶς ἀποκλίσαι,
ἀπέσημα.

X Antipho dixit: Si pec-
candum

candum est, melius esse iniuste reum absoluerē, quā iniuste damnare. illud enim quidem peccatum, hoc vero facinus nefarium esse.

Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἔλεγε· τίω αὐτίω γρόμιω ἔχην δικαίοντος ἀξιον εἶναι, ἢ παρνομοθετοντος.

Lyfias orator dicebat, iudicantes eadem mente proditos esse debere, qua legislatores ipsos

Κυρὸς αὐτὸ τὸ νόμιμον ἐπέλεγε δὲ τὸν δικαστὴν τίω ψήφον πῆραδ. τὸ γὰρ νόμιμον δικασμον εἶναι.

Cyrus monebat, iuxta leges a iudice calculum ferendum esse. nam quod cum legibus congruat, id iustum esse.

Εἰς κείνους κείναι καλῶς ἀγνώσεις, καὶ τῶν ἐστὶν ἀγνώτος κελῆς, ἐφῆ Αριστοτέλης.

Quæ quisque nouit, de iis vere iudicat, eorumque æquus est æstimator, dixit Aristoteles.

Προσβύτης δικαζομένη ἐπὶ Φίλιππων, ὡς νυστάζοντα ἐπὶ τὰ μέλλοντα δὲ φαίνοντα, ἐδείτο συγχωρησάτω αὐτῇ εἶναι· ὁ δὲ, ἐπὶ ἴνα, εἶπεν· ἐπὶ Φίλιππων, ἀπικεῖνατο, ἔρηρησάτω. Ση-

μῆνασαι, ἀγαθὸν δικαστὴν ἐν τῷ ἀκρίβειν ἢ νυστάζειν, ἀλλὰ ῥηρησάτω εἶναι εἰσείλιν.

Cum anus quædam Philippo præsidente causam diceret, ipsumque ad ea que proponenda erant, somnulosum videret, rogabat ut sibi liceret prouocare. Et cum ille interrogaret, ad quem nam: Ad Philippum, respondit, vigilantem. Significans, Bonum iudicem inter audiendum, non dormire, sed vigilare debere.

Ἄμφρον ἐστὶν, ἐφῆ Επικτήτης, δικαστὴς κρίνοντα παρὸς τὴν καλὰ δικαστὴν ἀξίως μεμψήφηναι ἢ ἀδίκως κείναι τα. παρὰ τῆ φύσιν δικαστὴν πῆραδ.

Melius est, dixit Epictetus, sententia iuste pronuntiata, reprehendi ab eo, qui merito suo damnatus est: quam si iniuste iudicaueris, iure a natura (hoc est, a propria conscientia) accusari.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Εἰ εἰσάτω κείνους δικαίως ποιῶσα, μηδὲνα τῶν δικαζομένων καὶ δικαιολογούντων ἐπιγνώσκων, ἀπὸ αὐτίω τίω δικῶ

Idem dicebat: Si recta iudicia exercere uoles, nullum litigantium & causam

dicentiū, sed causam ipsam respicias.

Δημοσθένης ἔφη· Αεὶ ἐν κρίσεως μὴ ταῖς δίκαις ἐξετάζειν δεῖν τὰ θεσπιώδη, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ποικίλοις ἄγωνων, ἐν οἷς ὁ θεὸς ἐστὶ τὸ ἐγκλημα.

Demosthenes dicere solebat: Cum in omnibus iudiciis præteritam vitam considerare oporteat, tum in illis causis maxime, in quibus ipsa vita accusatur.

Κατηγορεῖν σὺν ἐστὶ κη κείνην ὁμοῦ ἔλεγε Μένανδρος.

Accutare & iudicare simul, fas non est: dixit Menander.

Ἐν Θήβαις εἰκόνας ἦσαν ἀνακείμηναι δικαστῶν ἀχρεῖς, ἡ δὲ Ἔρριδινασὺ μύουσαι τοῖς ὁμοστασίν. ὡς ἀδωροῖν ἀμα τιμὴν δικαστοσύνην κη ἀνέντ' ἀκρίβη ἔσται.

Thebis iudicū imagines erant absque manibus: & summi iudices habebant oculos clausos, ideo quod iustitia nec muneribus capiat, nec hominum vultu flectatur.

Βίαις θανάτου μέλλων καταδικάζειν, ἐδάκρυσεν· εἰπόντ' ὁ δὲ πινῶ, τί παθὼν ὡς τοῦ καταδικάζεις κη κλάεις; εἶπεν· ὅτι ἀναγκαστὸν ἐστὶ τῇ μὴ φύσῃ τὸ

συμπαθὲς ἀποδοῦναι, τὸ δὲ νόμου ἢ ψήφου.

Bias damnaturus aliquē ad mortem, lacrymatus est. Cum autem dixisset quidam: Quid est quod fleas, cum penes te sit condemnare hominem? respondit: Quia necessarium est, affectum naturæ, suffragium vero legi tribuere.

Ὁ αὐτὸς φησι, τὸ δικαστῶν βιώπει μὴ δεηθεῖσι δικαστῶν εἶνα ἰσάρεχον μηδεμίαν μὴτε χάριν μὴτε ἀδρα ποιῶσιν ἀδελφείου, ἢ τὸ δικαστῶν, κη τ' ὄργον.

Idem dixit, A iudicibus hæc etiam non rogantibus præstari æquum esse, ut neque gratiam ullam, neque virum pluris faciant, quam equitatem & iusiurandum.

Θεμιστοκλῆς πρὸς Σιμωνίδην ἐξαπολύμνον πῶς κρίσιν οὐ δικαστῶν, ἔφη, μὴτ' αὐτὸς εἶπον ἡρώδης ποιητῶν ἀγαθὸν ἀδελφείου παρὰ μίλον· μὴτ' αὐτὸν ἀδελφείου κρίσιν, δικάζοντα παρὰ τὸν νόμον.

Themistocles simonidi petenti, ut in negotio quodam sententiam iniustam pronuntiaret, Neque tu, inquit, bonus Poeta esses, si præter Musicæ modulus caneres: neque ego princeps bonus,

bonus, si contra leges pronuntiarem.

Τραϊανὸς ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπαροῦν τῷ δαρυφύρῳ ἀπαρχαίῳ μῦθος, καὶ ὁρέγων αὐτῷ τὸ εἶφος, ὃ παραζώνουαδ' αὐτὸν ἐχρῆν, λάβῃς ἔπι, ἔφη, καὶ εἰ μὴ ἀρχὴ καλῶς, ὑπάρξει μοι τὰ τὴν χρῆσιν, εἰ δὲ κακῶς, κατ' ἐμὸν.

Traianus imperator, cū præfectum Prætorio designaret, eique ensē porrigeret, quo is accingi debebat, Cape hunc, inquit, & si bene impero, pro me utere: sin male, contra me.

Locus XLVI.

DE IVREIVRANDO, PERIVRIO.

Περικλῆς ἀπὸ φίλον Ἰνά μισοτυρίας ψεύδῃς δόμῳ, ἢ ἀποσπῆν ἐὸν ὄρκος, ἔφησε μέρει τοῦ ἑαυτοῦ φίλου εἶναι. ἡ γὰρ μῦθος δίκαιον μὴ εἶναι, καὶ εἰς ἑαυτὸν φίλοις, ἀλλ' αὐτὸ τοῦ παραδομένην τὸ δόσεως.

Pericles amico roganti, ut pro se falsum diceret testimonium, cui erat adiunctum iusiurandum, respondit, Se quidem amicū esse, sed usque ad aram: Senties, gratificandum quidem esse amicis, sed citra violationem religionis.

Δημοσθένης εἶπε νομίζῃν ἑδὲνα τοσούτ' ἀγαθὰ αὐτῷ ποιῆσαι, δι' ὃν ἔστι ἀνθρώποις ἀποσπῆναι ἐπιπορνήσαι.

Demosthenes dixit, se nō existimare vllū cuiusquam tantum esse posse beneficium, propter quem sit hominibus iusiurandi violanda religio.

Λύσανδρος ἔφη, τὴν μὴ παύσας ἀπραγαίλοις παίζειν, τὴν δὲ βασιλεῖς καὶ ἀρχόντους ὄρκους καὶ σωθήκας.

Lysander dixit, Pueros astragalus ludere, reges vero & Principes iuramentis & fœderibus.

Locus XLVII.

DE IVREIVRANDO ATTICO, QUOD iurabant omnes, qui ex Ephelis excefferant, continente præcipuos nervos gubernationis domestica & bellica.

Οἱ καταγεγραμῶ ὅτι αὐτὰ τὰ ἰερά, ἐστὶ ἐγκριταίῃσιν τῷ παραστάτῳ, ὅτι αὐτῶν σοφιστῶν. ἀμυνῶν ἢ καὶ ὑπὲρ ἰερῶν, καὶ ὑπὲρ ὁσίων, καὶ μὴ καὶ μὴ πομπῶν. τῶν πικρῶν ἢ ὅσα ἐλάσσω παραδῶσω, πᾶσι καὶ ἄλλοις, ὅσων αὐτῶν παρὰ δὲ ξωμῆ καὶ δυνήσῃσιν τῶν αἰετῶν ἰερόντων ἐμφρόνως, καὶ

ἑὶς θεοῦ ἰδρυμένοις πεί
σμοσι, καὶ ἕς ἑνας αὐ ἀπίους τὸ
πλήθος ἰδρύσεται ἠμεφρένας.
καὶ αὐτὸς ἀναρῆ ἑὶς θεοῦ ἰδρυμένοις, ἢ
μὴ πείθεται, ὅτι ἐπιτείνω,
ἀμεινὰ ἢ ἔ μόνον, καὶ πάντων.
καὶ ἰσθὶ πείθεται ἡμῶν.
ἴσθεις θεοῦ ἑσῶν.

Non faciam indigna fac-
eris armis, Neque deferam
meum manipularum, cui-
cung; in acie adiunctus ero.
Pugnabo autē pro templis,
& pro diuinis ritibus, & sol^o
& in multitudīne. Patriam
non deteriorem efficiam,
sed meliorem, quam accēpi.
Semper modeste rebus iu-
dicatis, & legibus positis
obtemperabo, & iis quas
communi cōsensu populus
condet. Et si quis mutabit
leges, aut nō obtemperabit,
non concedam. Ero autem
pugnator, & solus, & in mul-
titudine. Et patria sacra col-
lam. Dii sint testes horum
dictorum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ἄρκον.

Ὁ Μνυμι Ἀπόδωνα ἰητροῦν,
ἔ Ασκληπιῶν, καὶ Ἰφίαν,
καὶ Πανείκταν, καὶ θεοῦ πάντων ἔ
πάσας ἰσθρας ποιημένος ἐπιτε-
λέα ποιήσῃ, καὶ δώσω καὶ καὶ
κεῖσιν ἐμῶν, ὅσων ἔσθεις καὶ ἐξ
ἡμεῶν τῶνδε. Ἠγήσας μὲν τ

διδάξαντι με τῶν τέχων ζω-
τικῶν, ἰσα ἡνέτησιν ἐμῶν, καὶ
ἕς κοινώσας, καὶ ἡσῶν ἡσῶν
ζῶντ μετὰ δὸσιν ποιήσασθαι καὶ
ἡσῶν τὸ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀδελφοῖς
ἰσῶν ἐπιτελέσῃ ἀρῆσιν καὶ διδά-
ξῃν τῶν τέχων ζωτικῶν, ἢ ἡσῶν
ἰσῶσιν μετὰ δὸσιν, αὐτὸς μετὰ δὸσιν
ἐξ ἡμεῶν τῶνδε. πείθεται ἡμῶν τε καὶ
ἀρῆσιν, καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάσθιν
ἡσῶν μετὰ δὸσιν ποιήσασθαι
ἡσῶσιν ἐμῶν, ἔ τῶν τῶνδε ἐμῶν
διδάξαντι, ἔ μετὰ δὸσιν συγ-
γραμμάσθιν τε καὶ ἀρῶν ζωτικῶν
νόμων ἰητροῦν, ἀλλὰ δὲ οὐδενί.
Δικαιώσασθιν ἡσῶσιν ἐμῶν ἢ
ἀρῶν καὶ μόνων, καὶ δώσω
ἔ κεῖσιν ἐμῶν, ἐπὶ δηλώσῃ δὲ
καὶ ἀδικίῃ ἐμῶν. Οὐ δώσω δὲ
ἐμῶν φάρμακων οὐδενί αἰτηθῆσιν
ἡσῶσιν, οὐδὲ ὑφῆρῶσιν
ἐμῶν ζωτικῶν. Ὁμοίως
δὲ ἐμῶν ζωτικῶν πῶσθιν φάρμακων
δώσω. Ἀρῶν δὲ ἔ ἰσῶσιν ἀρῶν
ἡμῶν εἶον τῶνδε καὶ τῶνδε
τῶνδε ἐμῶν. Οὐ δώσω δὲ οὐδὲ
ἐμῶν ζωτικῶν ἀρῶν δὲ ἐμῶν
ζωτικῶν αὐτῶν πῶσθιν ἡσῶσιν.
Εἰς οἰκίας δὲ ἰσῶσθιν αὐτῶν,
ἔσθεις ἐμῶν ἐμῶν ἀρῶν καὶ
μόνων, ἔ τῶν ἐμῶν ἀρῶν ἀδι-
κίῃς ἐμῶν, καὶ φάρμακων τῶνδε
ἀρῶν, καὶ ἀρῶν ἡμῶν ἐμῶν, ἐπὶ
τε ζωτικῶν σωμάσθιν, καὶ ἀρῶν
δράσθιν, ἔσθεις ἐμῶν τε καὶ δούλων.
Ἄδ' αὐτὸν ζωτικῶν ἢ ἰσῶν, ἢ ἀρῶν
καὶ ἐμῶν, ἢ καὶ αὐτῶν ζωτικῶν καὶ
εἶον ἀρῶν, αὐτὸν ζωτικῶν ποτε
ἐμῶν ζωτικῶν ἐμῶν ζωτικῶν, ἀρῶν
ἡμῶν.

ῥηθεῖ ἢ ἕδρος εἶναι ὁ ἰατῆρ.
 Οὐρανὸν οὐδὲ μοι τίνδε ἐπι-
 τελέα ποιέοντι, καὶ οὐκ ἐβλάθοντι,
 εἴη ἐπιχειροῦσθαι καὶ εἰς καὶ τέχνης
 δόξαν ἔρδωσθαι πᾶσι πῦσιν ἀνθρώ-
 ποιων εἰς τὸ ἀεὶ χρόνον πικρα-
 τῆσθαι νοσήσει δὲ καὶ ἐπιπορεύσει, τὰς ἀν-
 ἡσθησάντων.

HIPPOCRATIS

Iusiurandum.

Apollinem medicum & Æsculapium, Hygiamq; & Panaceam iuro, deos deasq; omnes testes citans, me pro viribus & iudicio meo hoc iusiurandum & hanc stipulationem plene præstiturū. Illum nempe parētum meorum loco habiturum spondeo, qui me artē istam docuit, eique alimenta imperiturū, & quibuscunq; opus habuerit, suppeditaturum: Ab eo prognatos pro germanis fratrib; reputaturū. Artem hanc medicā si ad discere desiderauerint, absq; mercede & cautione edocturum: Præceptionum, narrationum, cunctaq; reliquæ disciplinæ cum meos & præceptoris mei liberos, tū ceteros discipulos, q̄ scripto cauerint, & in legem medicā iurauerint, participes futurum, aliorum vero neminē: Victus etiam rationem pro virili & ingenio meo ægris salutarem præscripturum, a

pernitiosa vero & improba eisdem prohibiturū. Nulli⁹ præterea precibus adductus mortiferum medicamentū cuiquam propinabo, neque huius rei cōsiliū dabo. Pariter neq; pregnantī mulieri pessum subiticiam fœtus corrumptēdi gratia. Sed caste & sancte colam & vitam & artem meam. Imo ne quidem calculo laborantes incidam. Verū hoc muneris eius artis magistris permittā. In quascunq; porro egdes pedem intulero, ad ægrotantium salutem ingrediar, alienus ab omni iniuria voluntaria, & corruptela tum alia, tū præsertim reb; veneris, in muliebrib; æque ac virilib; liberorum item ac seruorū corporib; tractandis. Quæcunq; vero in vita hominū, siue medicinā factitans siue non, vel videro, vel audiuero, quæ in vulgus efferre nō decet, ea reticebo non secus atq; arcana fidei meæ commissa. Quod si igitur hocce iusiurandum fideliter seruem, neq; violem, cōtingat vt prospere successu tam in vita quam in arte mea fruatur, & gloriam immortalem vbiuis gentium consequar. Sin autem id transgrediar, & peierem, contraria hisce mihi eueniant.

Locus XLVIII.

DE PERIVRIO,
POENA PEIERAN-
tium.

Λ Εγεται οὐ Τενέδω παρε-
 πιδησίαν ποιησάμενον
 Αρχέμενον ἐξ Ερυθραίων, τῆς Ἰό-
 νων πόλεως ἐπὶ ξένω θείῳ Κυδίῃ,
 χρυσὸν δ' ἠλυσμένῳ οὐκ ὀλίγον
 ἐμπολίῳ ἔχοντι. ταύτῃ δὲ
 παραθίαξ Κυδίῃ ἔπαις ἔχοντι,
 ὡς οὐδὲν αὐτῶν ἐξ αὐτῶν
 πείθει. δοκίοντός γε δὴ, ὡς τὰ
 αἴθερ ἰαυτὸν δολίως οὐ φιλή
 συγκληρῆσθ' ἔνθα Κυδίῃ κακῶ
 βαλὼν εἰς Φρένας ἔμβαλε Φι-
 λοκερδῆ. ἀπητεύμενος γὰρ τὸν
 δόξεντα χρυσὸν οὐ παραθήσει,
 σκληρῶν ἀρνησιν ἐποιήσει το. τῆ
 δ' εἰς ἀμφοβολίῳ πιπύτων,
 τέλος ἔδωκεν ὄρκου κρυώσῃ. Κυ-
 δίης μὲν οὐκ εἰς τρίτῃν ἡμέραν
 βαλόμενος κρυώσῃ πῖσιν τοῖς
 θεοῖς ἐπιτεφθεῖσαν, ἀπὸ τῶν
 εἰς οἶκον, μηχανῶν βελῶν δὲ ἔθετο.
 νάρθηκα γὰρ κρηλῆνας, πάντος
 χρυσὸν φέρον εἰς αὐτὸν ἤρεισε.
 αἴθερ δὲ χρυσὸν ἀνὴλῃν, εἰλικυ-
 μίτης ἐδέσμοις πάντοθεν, ὡς
 αὐτὸν κρυώσῃ τῶν κατεκδυασμέ-
 νῳ αἴθερασιν. ἐπὶ δὲ ἡ τε-
 τολομένη παρεῖν ἡμέρα, νάρθηκῶν
 πορείας ἐκλυσιν ποιησάμενος, δι-
 ἡρεῖ δὲ τὸν νάρθηκα νοσητῶν
 ἐπιφέρειν σάμασι. κατωτῶν δὲ
 ἐναντίον τοῦ νεῶ, ὅν αἴθερ ἔμελλε
 σιωπῶρα ποιείασθαι, δίδωσι Κυδίης

Αρχέμενον νάρθηκα, τὸν ἐν τῷ
 ἀδικίῳ πάσων κολούοντα, μέγα
 αἴθερ τελοσθήσθαι τὸ τελοσθῆναι ὀρ-
 κῶν. αὐτῶν δὲ τῆς εἰς χερῶν
 φορῶν εἶπεν, ὡς λάσοι μὲν παρ'
 Αρχέμενον παραθήκῃ, ἀποδοῖν
 δὲ βούτῃ. ὅσπερ ἡ οὐ τέχνης
 πεπλοσθῆναι ψεύδος. βαρῶ-
 θεις δ' ἐπιβίς λελεσθῆναι Αρχ-
 χέμενος, ῥήσσει αἴθερ ἰδου-
 νάρθηκα, πηλῆ γὰρ βαρεῖν. τοῦ δ'
 δολοσθῆντος, ἐκ τῶν ἐρροσθῆναι
 ἡμερῶν ὄγκῳ. Αρχέμενος μὲν ἂν
 οὐ θεῶν αἰσῶν τοῦ δὲ τύχῃ
 Κυδίης δὲ μετρίως τῆς ἐπιτορίας
 πηρωσῶν ἔδωκε.

Fertur Archetimus ex
 Erythra Ioniae ciuitate, in
 insulam Tenedon profectus,
 apud hospitem Cydiam
 magnam auri vim deposu-
 isse, nihil sinistrae aut violēti
 de homine, vt cum quo re-
 cens iam amicitiam contra-
 xisset, suspicatus. Tum autē
 auaritia Cydiē malum con-
 silium suggestit. Cum enim
 aurum depositum ab eo
 repereretur, negat se quic-
 quam accepisse Cydias. Et
 cum inter se acriter contē-
 derent, tandem visum est, vt
 controuersia ad iusiurandū
 deuolueretur. Cydias igitur
 cum tertio die post fidem
 suam, ceu diis commissam,
 iureiurando confirmaturus
 esset, domum reuersus hu-
 iusmodi dolū excogitauit.

Omne

Omne aurum baculo excauato includit, & qua parte baculum manus amplectitur, fasciam vndiquaq; circumuoluit, vt conceptum scelus dolo tegeret. Cum igitur constitutus dies aduenisset; Cydias languidum gradum morbi causa fingens, baculo innixus accessit: & stans ante templum, q̄ iuramenti sui conscium esse volebat, baculum, in quo omnis eius iniquitas latebat, Archetimo tradit asseruandum tantisper, donec ipse iuramentum absoluat: deinde manibus eleuatis, accepisse se quidem ab Archetimo aurum confitetur, sed id restituisse: quod mendacium erat arte confictum. At his dictis grauius commotus Archetimus, summa animi indignatione baculum in pavementum proiecit: quo diffracto omne aurum erupit. Hac quidem diuina prouidentia adiutus est Archetimus. Cydias autem periurii graues iustasque poenas persoluit.

Εκ πολυορκίας, ψευδορκίας
φύεται· ἔφη Φίλων.

Ex frequenti iureiurando
periurium nascitur: dixit
Philo.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· Τὸν ὀμνῶντα
μὲν τι ἐπ' ἀδικίᾳ, θεὸς ὁ τὴν
φύσιν ἰλέος, οὐποτε τῆς αἰτίας
ἀπαλλάξει, δυσκόλευσεν ἔμ-
αρόν ὄντα καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἄπο
ἀνθρώπων πτωχείας.

Idem dixit: Frustra iurantem ob rem iniquam, Deus natura placidus, nunquam culpa liberabit, vt pote impurum & scelestum, etiamsi hominum supplicia euaserit.

Ἄσπερ ὁ πὸ σαρκίῳ λαβῶν
[ἔφη Χρυσόστομος] καὶ πρὶν ἢ τὴν
πολιν ἐξελεγεῖν, καὶ δήμιον ἰδεῖν
ἐφιστάμενον, πέθνηκεν ἅμα τῷ
τοῦ θύρας ἐξελθεῖν ἔδικοσπείρι·
ἔπειτα ἔομόσας ἐπὶ ψόδ' ἔκα-
ζῆ, πέθνηκεν.

✕ Quemadmodum cui iniectus est laqueus (dixit Chrysostomus) priusquam ex vrbe egreditur, & adstantem videat carnificem, mortuus est, simul atque ianuam egressus est praetorii. Sic & qui falso mendaciterque iurarit, etiamsi viuat, mortuus est.

Locus XLIX.

DE IVSTITIA, INIVRIA.

Α Γησίλαος ἐρωτηθεὶς πῶς,
ὁπότερα βελτίων ἔσθ' ἐστῶ;

αὐδρεία ἢ δικαιοσύνη, ἐδὲν ὀφίλος αὐδρείας, ἴφροσιν, εἶναγ, μὴ παρσίσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δικαιοπάντες γήνοιντο, μηδὲν αὐδρείας δεησιεῖσθαι.

Rogatus Agefilaus, vtra virtus esset praestantior, fortitudo an iustitia: fortitudinis, inquit, nullus est usus, nisi adsit iustitia, Quod si omnes essent iusti, nō opus fore fortitudine.

Αναξανδρίδας πρὸς τὸν δυνάστην Φοργόντα λέγει τὴν ἐν τῆς πόλεως αὐτοῦ γηρομαρτυρίαν φησὶν, Ὡς ἴσθαι, ἔφη, μὴ τὴν πόλιν φεύγων ὁρῶσθαι, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην.

Anaxandridas cuidam indigno ferenti, quod cogere tur vrbe exfulare, Ne, inquit, vir optime exhorrescas exfulare ciuitate, sed a iustitia exfulare, horrendum est.

Κάτων ὁ πρεσβύτερος ἔλεγεν, τὸν ἀρχόντα ἔχει τὴν δέειν μὴτε ὑπερ τῶν δικῶν λιπαρεῖσθαι, μηδὲ ὑπερ τῶν ἀδικῶν ἐπιλιπαρεῖσθαι.

Cato senior dicebat, Magistratum & iudicem nec pro iustis orandum, nec pro iniustis exorandum esse.

Ἐπεὶ Φροσάτης ὁ Πάριον βασιλεὺς ἐπέμψεν πρὸς Πομπηίου, ἀξιῶν ὅρα χρῆσθαι τῷ Εὐ-

φράτη, κτλ. ἔφη, χρῆσθαι τῷ Ρωμαίοις ὅρα πρὸς Πάριον τῷ δικῶν.

Pompeius Phraati Parthorum regi per legatos ab ipso postulanti, vt in Euphratem Romanæ ditionis terminum esse veller. Imo, inquit, illud magis postulandum, vt Romanorum fines a Parthorum regno iustitia dirimat.

Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ἀξιῶν τὸν Ἀντιπάτρεα πειθεῖσθαι ἡ τῶν μὴ δικῶν αὐτῷ, Οὐδὲ ἰσῆσαι, εἶπεν, Ἀντιπάτρεα καὶ φίλον Φωκίωνα χρῆσθαι ἔχρακι. Διδάσκων, φίλον φίλου ἐδὲν ἀδικῶν δὲ εἰσθαι ὀφείλειν.

Phocion Atheniensis, Antipatro petenti, vt in gratiā suam faceret quiddam cum iustitia pugnans, Nō potes, inquit, O Antipater, Phocione simul & amico & adulatori vti: Significans, amicum ab amico, quod iniustū fit, petere non debere.

Θαλῆς ἐρωτηθεὶς, πῶς αὐτὸν ἄριστον καὶ δικαιοσύνην εἰσώμαρτον, Ἐάν, ἔφη, ἀλλοίς ἀλλοίς ἐπιλιμῶμαρτον, αὐτῷ μὴ δρωῶμαρτον.

Thales interrogatus quo pacto optime iustissimeque viuere queamus, Si, inquit, quæ in aliis reprehendim⁹, ea ne faciamus ipsi.

Πλάτων

Πλάτων ἔλεγε, βέλπον εἶναι
τὴν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν.

Plato dixit, Melius esse
iniuriam accipere, quam iniuriam
facere.

Φίλων ἔφη, βδίατοι, ὀλιγο-
χροῖον εἶναι.

Philo dixit, Violentum
non esse diuturnum.

Δημοθένης εἶπε, δεῖν ἕτους
ἀπάντας ἔχειν πέντε ἀφρονίαν
πᾶσι τῶν ἀδικησάντων, ὡς παρὰ
αὐτῶν ἐστὶν ἡ νόμος, τὰς ἀπάρας ἀξιώ-
σας πᾶσι αὐτῶν ἐκαστὸν ἔχειν.

Demosthenes dixit. Om-
nes homines eo in iniuria
affectos animo esse debere,
quo erga se, si quid tale ac-
cideret, quisque alios esse
vellet.

Διογένης ἐρωτηθεὶς ποῖα εἴη
ἡ φιλία καλεώμενη, εἶπεν· οὐ
μὲν τοῖς ὄρεσιν ἀρκέσει καὶ λέοντες·
οὐ δὲ ταῖς πόλεσι τελέωται καὶ
συκοφανταί.

Diogenes interrogatus
quænam essent feræ pesti-
mæ, dixit: In montibus visi
& leones, in ciuitatibus au-
tem publicani & sycophan-
tæ.

Τὰ μὲν ἡδέα κατὰ νομίζουσιν
ἄνθρωποι, τὰ δὲ συμφέροντα
ἀνεπίστατοι.

Et pro honestis habent

homines, quæ sunt voluptu-
osa: pro iustis, quæ sunt uti-
lia: dixit Thucydides.

Ὡσαύτως οἰκίας, καὶ πολιοῦ, καὶ
τῶν ἄλλων τῶν βίου τινος τὰ κα-
τὰ νομίζουσιν εἶναι δέεσιν. οὐτὼ
καὶ τῶν ἀδικησάντων τοῖς ἀπάρας καὶ
τοῖς ἀφρονίαν ἀληθείας καὶ δι-
καιοσύνης εἶναι πᾶσι ἀνεπίστατοι, εἶπε Δη-
μοθένης.

Ut domus, & nauigii, &
aliarum rerum similium
fundamenta firmissima esse
oportet: ita & actionum
initia fundamentaque vera
& iusta esse conuenit: dixit
Demosthenes.

Δημοκρίτης ἔλεγε, ζημίαν
δεῖν ἀφρονίαν καὶ κέρδος
ἀφρονίαν τὸ μὲν γὰρ ἀπάρας ἡμᾶς
λυπεῖν, τὸ δὲ ἀφρονίαν.

Democritus dicebat, Da-
mnum turpi lucro antefere-
rendum esse. Illud enim
semel nos dolore afficere,
hoc vero semper.

Ἀντιφάνης εἶπε, τὰ πονηρὰ
κέρδη τοῖς μὲν ἡδονὰς ἔχουσιν μι-
κράς, τοῖς δὲ λύπας μακράς.

Antiphanes dixit, Mala
lucra breues habere volup-
tates, dolores vero longos.

Μεγίστην ἡδονὴν συμμαχί-
αν εἶναι καὶ βέλποσιν, τὸ τὰ

δικμα πρέπει. εἰθς γδ κη
 τῶ θεοῦ εὐνοίαν ἔσασ μτ τς-
 των ἔφη Ἰσοκράτης.

✠ Maximum & firmissimū
 fœdus est, iusta facere. Con-
 sentaneum enim est, iusta
 facientibus etiam Deum
 bene velle, & cōfœderatum
 esse dixit Isocrates.

Θεός [ὡς Πλάτων ἔλεγε] δεί-
 σαι ἐπὶ τῶ γένει ἀνθρώπων, μὴ
 δούλοιοτο πᾶν, δαρείτω ἀνθρώ-
 πους αὐτῶ τε κη δίκην ἰν εἶεν
 πόλεων κρημοί τε κη δεσμοί,
 φιλίας συναγωγῶί.

✠ Deus (vt Plato dixit) me-
 tuens, ne totum genus hu-
 manum interiret, donauit
 hominibus pudorem & ius-
 titiam, vt essent ciuitatum
 ornamenta, & vincula, &
 amicitia conciliatrices.

Ὁ αὐτὸς ἀνόμισσε τῶ δικη-
 οσιῶν, ἔρμε πόλεως.

✠ Idem nominabat Iustitiā
 fulcrum, seu ancoram, quæ
 sustentat ciuitatem.

Ὁ αὐτὸς ἔφη. Οὐχ ὑπὸ γε
 θεοῦ ποτε ἀμειλίται, ὅς αὐ ἀεθ-
 θυμῶσ ἐθέλη δικμος γίγνεσθ,
 κῆ εἰς ὅσον δυνάτον ἀνθρώπων,
 ὁμοῦσ θεῶ.

✠ Idem dixit: Nunquam a
 Deo negligitur qui habet
 propositum iuste viuendi,
 & qui cupit, quantum ho-

mini possibile est, Deo simi-
 lis esse.

Ἀριστίδης ὁ δίκαιος ἔρωτη-
 θείς, πῆσι τὸ δίκαιον· τὸ μὴ ἀλ-
 λοτριῶν ἐπιθυμεῖν, ἔφη.

✠ Aristides ille iustus inter-
 rogatus, quid iustum esset,
 Aliena non concupiscere,
 respondit.

Πλάτων ἔλεγε· πᾶσαν ἐπιστή-
 μην χωρίζομεν δικημοσύνης
 κῆ τῆ ἀλλης δρετῆς, πανεργίαν,
 ἀλλ' οὐ σοφίαν εἶναι.

✠ Plato dicebat: Omnem
 scientiam, quæ a iustitia &
 reliqua virtute seiuncta sit,
 calliditatem, & non sapien-
 tiam esse.

LOCUS L.

DE LEGIBVS.

Πύθωμου ἱνὸς ἡ ἀει-
 ποίησαν οἱ Λυκέρους νό-
 μοί τῆ Σπάρτη, Καταφρονεῖν,
 ἔφη Ἀγησίλαος, τῆ ἡδονῶν.

✠ Sciscitanti cuidam, quid
 Spartanæ ciuitati fructus
 attulissent Lycurgi leges,
 Agesilaus respondit, volupta-
 tatum contemptum.

Ἀλκιμάδης, ἐπιζητοῦντός
 πν ἁ πὰρὰ Μισσηνίαν
 δῶρα σκῆ ἐδέξατο, Ὁπ λαβόν-
 τος ἔφη, ἀεθς τοῦς νόμους
 εἰρήκω ἀχρῶ ἀσυνάτων. ὁ δ'

νόδ' τὰς νόμους ἀεὶ πλείω ποιουμένων.

Alcamenes ingentia a Messeniis munera oblata spreuit. Id factum plerisque mirantibus, respondit, Ego si munera ista accepissem, cum legibus pacem habere non possem. O mentem legum obseruantissimam.

Ἀρχίδαμου ὁ Ζουξιδάμου, πρῶτος πρὸς αὐτὸν, πέντε ἀποστήσεις τῆς Σπάρτης; Οἱ νόμοι καὶ τὰ δρχαῖα, ἔφη, καὶ τοὺς νόμους.

Archidamus Zeuxidami filius roganti, qui nam essent Spartanæ ciuitatis præfecti? Leges, inquit, ac legitimi magistratus.

Παυσανίας πρὸς τὸν ἔρωτήσαντα. Δὲ τί τῶν δρχαίων νόμων ἐδὲνα κινεῖν ἔξεστι παρ' αὐτοῖς; Ὅτι τοὺς νόμους, ἔφη, τῶν ἀνδρῶν, οὐ τοὺς ἀνδρας τῶν νόμων, κυρίου εἶνευ δεῖ.

Pausanias cuidam rogati, quamobrem apud Spartanos nefas esset vllam proficari legum renouare. Quoniam, inquit, legibus conuenit auctoritas in homines, non hominibus in leges.

Πίττακος πρὸ Κροίσου ἐρωτηθεὶς, τίς δρχὴ μεγίστη, ἠὲ πει-

κίλη, ἔφη, ξύλη. σημεῖον τὴν νόμον. πάλαι γὰρ οἱ νόμοι ἐν ξυλίνοις πίναξι ἐγράφοσαντο. ὅπου δὲ οἱ νόμοι πλείω δυνάμει ἔχουσιν, οὐκ ἐλάττω τῶν νόμων ἐπάρχη.

Pittacus Creso percontanti quod esset maximum imperium, inquit, varii ligni, leges inueniens. Nam olim tabulis ligneis leges inscribebantur. Vbi autem summa est legum auctoritas, ibi est minimum tyrannidis.

Ζάλευκος ὁ τῶν Λοκρῶν νομοθέτης, τὰς νόμους τοῖς δρχαίοις εἶπεν ὁμοίως εἶναι. καὶ γὰρ εἰς οὐκ εἶνα ἐὰν ἐμπέση μύτις ἢ κώνωψ, κατέχευται· ἐὰν δὲ ῥῆξ ἢ μέλισσα, ἀφῆρηξασα ἀφίσταται. ἔτι καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἐὰν ἐμπέση πένης, σκίθεται· ἐὰν ᾗ πλείω, ἢ δυνατὸς λέγῃ, ἀφῆρηξας ἀποτρέχει.

Zaleucus Locrenfium legislator dicebat, leges, araneorum telis esse similes. Illis enim si musca vel culex inciderit, detinetur: si vespa aut apis, lacerat telam & auolat, ita in leges si pauper inciderit, retinetur: si aliquis diues aut disertus, perumpens impune euadit. Hoc dictum etiam Anacharsidi Philosopho attribuitur.

Ἡρακλείτος ἔλεγε, μείζων δ' εἶναι τὴν δῆμον ὑπὲρ τῶν νόμων, ὡπῶς ὑπὲρ τοῦ ἰσχυροῦ. ὅτι αὐτὸν νόμων οὐδὲν αὐτῶν πόλις ἀφιστάσθαι, αὐτὸν δὲ τῶν δυνάμεων.

× Heraclitus dicebat, Civis nō minus oportere pugnare pro legibus, quam pro mœnibus. Quod absq; legibus nullo pacto possit esse ciuitas incolumis absque mœnibus possit.

Σόλων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, πῶς ἀριστοὶ αἱ πόλεις οἰκονομεῖται, ἔφη, Ἐὰν μὲν οἱ πολῖται τοῖς ἀρχαῖς πειθονται, οἱ δὲ ἀρχαῖοι τοῖς νόμοις.

× Solon interrogatus a quodam, quomodo ciuitates optime habitarentur, respondit: Si ciues principib. principes legibus obediunt.

Δημοσθένης ἔφη, πόλις ψυχρὴ εἶναι τῶν νόμων. ὡσαύτως δὲ τῶν σώματι σερηθὲν ψυχρῆς, πίπτει· οὕτω καὶ πόλις μὴ ὄντων νόμων, ἐκπίπτει.

× Demosthenes dixit, Leges esse animam ciuitatis. Vt enim corpus, cum anima orbatum est, concidit: Ita & ciuitas sine legibus consistere non potest.

Ἀρκεσίλαος ἔλεγε, ὡσαύτως ὅτι φάρμακα παῖδα, καὶ ἰατροὶ παῖδοι, οὕτως καὶ νόμοι πολιτείας.

ἔγω δὲ καὶ ὅτι νόμοι πολιτείας, ὡς καὶ ἀδικίαν εἶναι κερδίον.

× Arcefila⁹ dicebat: Quemadmodum vbi pharmaca multa, multiq; medici sunt, ibidem & morbi abundant: Sic etiam vbi plurimæ leges fuerint, ibi & iniustitia viget maxime.

Θεόφραστος ἔφη, τὰς ἀρχαῖους ὁλίγων νόμων δεῖσθαι.

× Theophrastus dicere solebat, Bonos paucis legibus indigere. ¶ Congruit hoc dictum cum illo Antiphannis: Ομηδὲν ἀδικῶν, ἐδενὸς δεῖται νόμος. Qui nihil iniuste agit, nulla opus habet lege.

Δημοσθένης ἔλεγε, τοῖς μὲν ὑπὸ ἀρχαῖς νόμοις χρῆσθαι, καὶ τοῖς δὲ ἐκείνῃ μὴ θετέον.

Demosthenes dixit, Legibus latis vtendum esse, nouas autem non temere ferendas.

Δημοσθένης γράφει, νόμον γράψαι παρὰ τοῖς Λόκροις, ὥστε αὐτοῖς ἐδιδίκατο νόμον καμὸν θεῖον, οὗ ἐβλάστησε τὸν ἀρχαῖον ἔχον τὸν δῆμον νομοθετήσῃ. καὶ εἰ μὲν δόξα καλὸς καὶ χρησίμος εἶναι ὁ νόμος, διεσώζετο καὶ ἀπῆλθεν, εἰ δὲ μὴ, τέθηκεν ἐπιστασιόθεντος τῶν βεβήκων καὶ ἀφῆκεν οὐκ ἐπιείσοισιν, ἢ διακροῖσιν ἐπιση, ἐδὲ αἰς καμὸς νόμος τέθεικε, πολλῶν ἄλλων νόμων. ὄντως

έντος τῷ αὐθιγνόμου, ἐάν τις
ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, αὐτὸς ψα-
παραχρῆν τ' ἐαυτῷ, καὶ ἐχρημέ-
των κημήσεως εἰδὲ μίας, ἀπεφί-
σασί τις λέγει) ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἐνί-
ἐχθρῷ ὀφθαλμὸν, ὅπ αὐτῷ ἐκκό-
ψῃ τ' ἐαυτῷ ἐνα. Ἰσοκράτης δὲ τῷ
της τ' ἀπλήης, χαλεπὸς ἐνέκων
ὁ ἐπερὸ φθαλμὸς, καὶ ἡ ἐκκό-
ἀδίαθον εἶναι αὐτῷ τ' εἶον τ' το
παθόντι, λέγει) τὸ μῆσιν νόμον
εἰσενεκείν' ἐάν τις ἐνα ἐχθρῷ
ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀμφω αὐ-
τεκόψῃ παραχρῆν' ἰνα τῷ ἴσῃ
συμφορᾷ ἀμφοτέροι χρωῖται.
Τὸ το διηγήται Δημοσθένης,
διδάσκων, ἐν καλῶς κημεσεκίαι
πολλὰ φυλάττω δ' εἶν, ὅπως οἱ
νόμοι μὴ εἰκὴ μετὰ ἀπῶν).

Demosthenes scribit, legē
fuisse apud Locros, vt si quis
suasur⁹ esset nouam legem,
proponeret suam sententiā
vniuersæ multitudini, collo-
in laqueum inserto: & si
placuisset noua lex, dimite-
rebatur auctor incolumis:
si vero displicuisset, statim
strangulabatur: & ideo an-
nis amplius ducentis nulla
noua lex lata est, nisi sola
hæc. Cum enim ibi receptū
esset, vt si quis excussisset
alteri oculum, vt & ipsi vi-
cissim oculus excuteretur,
nec id supplicium vlla pe-
cunia redimi possēt: quidā
comminatus fertur inimi-
cus inimico, vnum oculum

habenti, se illi eum vnum
oculum excussurum. Eas
minas luscus ille agreferēs,
cum sibi in cæcitate vitam
morte acerbiorē fore pu-
taret, fertur ausus fuisse
(collo in laqueum inserto)
proponere hanc legem: Si
quis oculū lusco excussisset,
illi contra vtrunq; eripien-
dum, vt pari calamitate v-
trique conflietentur. Quæ
lex ab omnibus tum appro-
bata & rata facta est. Hæc
recitat Demosthenes, vt
doceat, in bene constituta
republica præcipue hoc cau-
endum esse, ne temere
leges mutantur.

Locus LI.

DE MENDA-
CIO.

Επαινήτης πάντων, ἔφη, τὸς
ψόδας τῶν ἀμαρτημέ-
των καὶ τῶν ἀδικημάτων αἰτίας
εἶναι.

Επαῆnetus dicere solitus
est, Mendaces omnium sce-
lerum & iniuriarum aucto-
res esse.

Αειπέτης ἐρωτηθεὶς ἂ πε-
εἰγίνεται κέρδ' ὅ τῶν ψόδο-
μοῖς, ὅταν, ἔφη, λέγωσιν
ἀλήθειαν, μὴ πιστεύω.

✕ Aristoteles rogatus, quid lucrarentur mendaces, vt inquit, etiam cum vera dicunt ipsis tamen non habetur fides. ¶ Congruit cū apophthegmate dictū Plutarchi: ἀπιστῶνται οἱ λόλοι, καὶ ἀληθεύουσι. Loquacibus nemo credit, etiam si verum dicant.

Δημοσθένης ἔφησεν, Οὐδὲν εἶναι, ὃ μίξις αὐτῶν ἀδικήσεως, ἢ ψεύδους λέγων.

✕ Demosthenes dixit, Nullam esse rem, qua grauius quis lædere possit, quam dicendis mendaciis.

Χαρικλείας ἔλεγε, καλὸν ποτε εἶναι τὸ ψεῦδος, ὅταν ὠφελεῖν τὸς λέγοντες, μηδὲν κατελάπει τῆ τὸς ἀκούοντες.

Charicles dicere solitus est, bonum esse aliquando mendacium, cum videlicet ita iuuat mentientes, vt interim audientes non lædat.

LOCUS LII.

DE MAGISTRATV, PRINCIPE bono.

Κυρῶ ἔλεγε. Αἰσχρὸν μὲν δὲν ἐστὶν ἀδικεῖν, ὅς ἔκρεϊται τῶν ἐπὶ τῶν δόξωμένων.

✕ Cyrus dicere solitus est, Imperium nemini conue-

nire, qui non melior suis subditis sit.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, παραπλήσια ἔργα εἶναι νομῆως ἀρχῆος, καὶ βασιλέως ἀρχαδῆ.

✕ Idem dicebat, Similia opera esse pastoris boni, & regis boni.

Αἰσίδα ὁ ἔ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς διετέλει λέγων, Τὸν ἀρχόντα ἀποσπῆσαι οὐ μαλακία καὶ τευφή, φρονησε δὲ καὶ καρτερία, καὶ ἀνδρεία, τῶν ἰδιωτῶν ἀελλεία.

✕ Agesilaus Lacedæmoniorum rex dicebat, Principis esse, non mollitie delitiisue, sed prudentia, temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellere.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, τὸν ἀρχόντῳ ἀρχόντα δὲ εἶναι τῶν νόμων ἀρχαδῆ.

Idem dicere solitus est, Bonum principem oportere legibus parere.

Εἰθισμένων ἢ τῶν Ἀσίου κατωκέντων τῶν Περσῶν βασιλέα μέγαν ἀποσπῆσαι, τὶ δὲ σκεῖν, ἔφη Αἰσίδαος, ἐμὸς μείζων, εἰ μὴ δικαιοσύνη καὶ σωφρονέστερος;

✕ Cum Græci Persarum regem ex more Magnum appellarent, Qua re, inquit, Agesilaus

Agefilus, maior me est, nisi sit & iustior & temperantior?

Χρύσιππος ἔρωτηθεὶς, ἀφ' οὗ τίς πολιτεύεται, εἶπε· διότι εἰ μὲν πανθοφίως πολιτεύη, τοῖς θεοῖς ἀπαρέσθ' εἰ δὲ χρηστὰ, τοῖς πολίταις.

✱ Chrysippus interrogatus, cur non administraret rempublicam, dixit: Quia si quis male rexerit diis displicebit: sin bene, ciuibus.

Περιανδρὸς εἶπε, τοῦς μέλλουσι ἀσφαλῶς τυραννήσῃν, τῇ συνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὀπλοῖς.

✱ Periander dicebat, his qui tuto regnare vellent, summa ope nitendum esse, vt benevolentia, non armis stiparentur.

Ἀρταξέρξης ὁ Ξέρξης ἔλεγχε, ὅτι ἔσπευδῆναι ἔσφι ἀφελεῖν βασιλικὰ πρῶτα ἐστίν.

✱ Artaxerxes filius Xerxis dicere solebat, Multo regalius esse, addere aliquid, quam adimere. ¶ Idem dixit aliis verbis rex Ptolemæus: τοσῶτα εἶναι τὸ πλεονέχειν ἐστὶ βασιλικώτερον. Magis regium est, ditare, quam ditescere.

Ἀρασίκλῆς πρὸς τὸ εἰπόντα, πῶς αὐτὸς ἀδουροφόρητος ὦν

ἄρχῃν ἀσφαλῶς δυνάσται, Ἐάν οὕτως ἔφη αὐτῶν ἀρχῇ, ὡσαύτως οἱ πατέρες τῶν υἱῶν.

✱ Agasicles ad eum, qui interrogabat, quomodo posset aliquis tuto imperare, nullo stipatus satellitio, Si fuis, inquit, sic imperet, vt parentes liberis imperant.

Θεοπόμπου πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, πῶς αὐτὸς ἀσφαλῶς τηρήσει τὴν βασιλείαν, εἰ τοῖς μὲν φίλοις, ἔφη, μεταδοίη παρρησίας δικαίας, τοῖς δὲ δεξιμένοις καὶ δυνάμειν μὴ παρορῆσαι ἀδικεμενίας.

✱ Theopompus interroganti quo pacto quis regnum tuto possit tueri, Si, inquit amicis iustam libertatem concedat, & pro viribus, ne subditi iniuria afficiantur, aduigilet.

Ἐπεὶ Φιλίππου νικήσαντι τὸς Ἑλλήνας συνεβόησαν ἐνιοὶ Φρυγῶν τοῖς πόλεις κρατῆσαι, ἔφη, μάλλον πολὺν χρόνον ἐθέλειν χρῆσθαι, ἢ δεσποτῆσαι ὀλίγον χρόνον.

Cum subactis Græcis, quidam regi Philippo auctores essent, vt ciuitates præfidiis contineret, Malo, inquit, diu bonus & commodus, quam breui tempore dominus appellari. Sentiens regnum

quod vi metuq; teneretur,
non esse diuturnum.

Πρῆσβυτέρους πενήτας ἀξιό-
σης ἐπὶ Φιλίππου τῷ Ἀλεξανδρῶν
πατρὸς καὶ πολλὰς ἐνοχλήσεως,
ἔφη, μὴ χαλάσειν. ἡ δὲ πρῆσβυ-
της ἐγκρατέστα, καὶ μὴ βασι-
λέως εἶπεν, ὅτι ἡ γαμψότης τὸ ῥη-
θῆν ἐμόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἄλλων ὄψους διήκουσεν.

✕ Philippus Alexandri pater
anui cuidam pauperculæ
ipsum appellāti, vt causam
suam cognosceret, Respon-
dit, sibi non esse otii. Cum-
que clamasset anus, Proinde
nec rex esse velis: Philippus
aniculæ libertatem admi-
ratus, non solum illi, sed
omnibus deinceps præbuit
aures.

Ἀντίγονος, εἰπόντος πι-
νὸς ὅτι πάντες καλὰ καὶ δι-
κῆματα τοῖς βασιλεῦσι, Ναὶ καὶ
Δία, εἶπε, τοῖς τῷ βασιλεῖ ἄρα. ἡ μὲν
δὲ μόνα καλὰ, τοῖς καλὰ, τὰ μόνα
δικῆματα, τὰ δικῆματα.

✕ Antigonus quodam di-
cente, Omnia regibus ho-
nesta & iusta esse: Sunt,
inquit, per louem, barba-
rorum duntaxat regibus.
At nobis ea tantum hone-
sta sunt, quæ honesta sunt,
& ea tantum iusta, quæ
iusta sunt.

Κάτων ὁ πρῆσβυτέρους κρείσσον
ἔλεγε ἀρχόντι εἶναι, τῷ ἀρχόντι
ἰσχυρῶς μὴ ὀλιγάροισιν.

✕ Cato senior aiebat, Pessi-
mum Imperatorem esse,
qui sibi ipsi non posset im-
perare.

Ἐπαμινώνδας εἰς ἰορτυλίαν
ἔπειτα ἀνευδρίας τῷ Θεβαίων
ρύντων, μόνος ἐφώδενε τὰ ὀ-
πλά καὶ τὰ τεύχη, ἵνα φανείτω
καὶ ἀργυρεῖν, ὅπως ἐξῆ ἑστὶς ἄλ-
λοις μεθύειν καὶ κραιβάδειν. ὡς τῷ
Φωνῆς τῷ ἀρχόντι ἀξίως. τότε
καὶ μέγιστα ἀργυρεῖν ἀργυρεῖν
δέει, ὅτε οἱ ποιοὶ ταῦς ἐπιθυμί-
αις μέγιστον χειρίζονται.

✕ Cum festum diem The-
bani celebrarent, omnesq;
comotationibus & libidi-
ni indulgerent, solus Epami-
nondas circumibat, &
arma ac muros lustrabat,
sobrium se esse & vigilare
dicens, vt aliis ebriis esse ac
dormire liceret. O vocem
principe dignam. Tum
enim maxime vigilandum
est & principi, cum populus
maxime cupiditatibus ac
genio indulget.

Καῖσρος ὁ σέβαστος μετὰ τὴν
νόμον αὐτῶν τῶν μετῶν, ἐν ᾧ διώ-
κειται, πῶς δέει κελύειν τὰς ἐν
αἰμαῖς ἡμετέρας, καὶ πῶς δέει
καλάζειν τὰς ἐν ἀλόνοισι εἶτα
αἰσπεσῶν ἰσχυρῶς τῷ ἐπὶ Ἰε-
λίας

λίαν τῆς θυγατρὸς Δία, ὁ ἐβληθῆναι
 νεανίσκον, ἐπιπέσει τὰς χερσὶν
 ἐκείνης ἢ αἰαδοῦντος, Νομίον,
 ἔφη καὶ ὁ κοῦρατος, ἔγωγε μετενόη-
 σεν, ὥστε τῶν ἡμέρων ἐκείνων
 πεπραγαμένησιν τὸ δ' εἶπον ὁ τὸ
 ἀρχόντος ἀρχαίου, καὶ πρὸς τὴν
 νόμους ἀναδύζοντος.

Cæsar Augustus legem
 tulerat de adulteris, quo-
 modo iudicandi essent de
 hoc crimine delati, & quo
 modo puniendi conuicti:
 post iræ impotentia in ado-
 lescentem delatum, q̄ cum
 Iulia, Augusti filia, commer-
 ciū habuisset, irruit, eumq;
 manib. verberauit. At cum
 adolescēcs exclamasset, Legē
 tulisti o Cæsar: adeo facti
 pœnituit Cæsarem, vt eo die
 recusaret cœnare. O principem
 bonum & legum cultorem.

Εἰ πόνητος Ἀλεξάνδρου ἕνδος τῶν
 δοκίμων δυνάμεων, ὅτι δυνάμει αἰ
 πόλεις σε πλεονεχίαν παρέχον εἰς φό-
 ρους. ἔφη. Κληροῦν μισθῶ τῶν ἐν
 ῥίζων ἐκλιμένοντα ἔλαττανα.

✕ Alexander magnus, cum
 quidā ex numero amicorū,
 qui summe beneuoli vide-
 bantur, ei dicerēt: ciuitates
 subiectas maiora tributa
 pendere posse, respondit, O-
 litorem odi, qui radicitus
 euellit olera. ¶ Congruit
 hoc apophthegma cū dicto

Tiberii Cæsaris. Is enim ad-
 monitus ab amicis, vt pro-
 uincialibus augeter vecti-
 galia, rescripsit: Boni pasto-
 ris est, tondere pecus, non
 déglubere. Est autem deglu-
 bere, detrahere pellem.
 Tondent igitur: qui ita spo-
 liant, vt sortem relinquunt,
 vnde res possit crescere. De-
 glubunt autem qui nihil
 reliqui faciunt. Nam lana
 detonsa renascitur. cute de-
 tracta nihil est, quod deinde
 possis auferre.

Ἀλέξανδρος ἔρωτηθεὶς,
 ποῖον ἀρχὸν ἀρετῶν; ἔφη, ὁ
 τοῦ φίλου δυνεαῖς συνίχων,
 τοῦ ἢ ἐχθρῶς δ' ἀνεργεσιῶν φι-
 λοποιεῖμεν.

Alexander interrogatus,
 quis optimus princeps es-
 set? Qui, inquit, amicos do-
 nis retinet, & inimicos be-
 neficiis amicos facit.

Ἐπεὶ Σκιπίων ὁ πρεσβύτερος
 Καρχηδῶνα κατακράτει εἶλε,
 ἔτ' ἔπρατων πνὲς ἀρχαίω-
 τον λαβόντες ὁπρὸς πῆ παρθέ-
 νον ἤκον νομίζοντες αὐτῶν τε
 ἐδιδάσκον, Ἡδῆως, αὐ [ἔφη] ἔ-
 λαβον εἰσὶν ἡμῶν ἰδιώτης, καὶ μὴ
 ἀρχων. Οὐτὸν ὀνέει Δία τὸν
 κερὸς κέρως Δία φηρῆναι σὺν
 ἰδωαίω, ἵνα ἔδραμῶ κατῆ-
 κεντὸ ἀμνημονίση. πολλοὶ δ'
 εἰσὶν, οἱ Δία τὸ εἶναι αὐτὸν ἀρ-

χοίτες, νομίζουσιν αὐτοῖς ἀπαντα
εἶναι ἀμφοῦ καὶ πρέσβη.

X Posteaquam Scipio maior Carthaginem armis ceperat, milites quidam virginem eleganti forma captam adduxerunt, eique tradiderunt. Hic ille, libenter acciperem, inquit, si priuatus essem, & non imperator. Hic iuuenis insigni puellæ forma corrumpi nō potuit, quo minus memisset, quid deceret imperatorem. At multi sunt hodie, qui ob hoc ipsum sibi existimant tum licere, tum decora esse omnia, quod sint imperatores, & magistratus.

Χίλων παῖς τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα ὅτι μὴ ἔφορον ἐλάμβανε, αὐτοῦ ὄντος. Ἐγὼ μὲν γὰρ εἶπεν, ἐπίταγμα ἀδικεῖσθαι, σὺ δ' οὐ παρεμφαίνων, οὐδένα παῖδα τὸ ἀρχὴν εἶναι ἐπιτίθειον, ἢ μὴ ποικίλα παῖσιν καὶ παρρησῶν διαάμβρον.

X Chilo (vnus de numero septem sapiētum Græciæ,) fratri moleste ferenti, quod Ephorus (magistratus plebeius) non crearetur, cum ille esset: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu autem non. Significans neminem esse idoneum ad magistratum gerendum, qui non

possit multa tolerare, & dissimulare.

Ὅμοιον ἐστὶ τὸ Ἔ Τηλέκρου, ὃς εἰπόντος Ἔ ἀδελφοῦ, ὃ καὶ οὐκ ὀμνῶν αὐτῷ παροφείρονται οἱ πολῖται ὡς ἐκείνῳ, εἶπεν. Σὺ γὰρ σὺν οἷσ' ἀδικεῖσθαι, ἐγὼ δὲ.

X Simile est illud Telecri, qui fratri suo querenti, quod ciues erga se non perinde affecti essent, atque erga illum, Tu, inquit, iniuriam ferre nescis, ego autem scio.

Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς παῖς ἵνα μετατρέψωσιν αὐτὸν γαῖαν, εἰ ἢ εἰς, ἔφη, ἢ μήτε, ὅσων κακῶν ἐστὶ τοῦτι τὸ ῥάκ, δειξάς τὸ ἀφ' ὧν ἔσθαι αὐτὸν ἐπὶ ἡσπείρας αὐτὸ κείμην ἐθαύτατας.

X Antigonus rex cuidam anui, quæ ipsum beatum prædicabat, Si scires, inquit, o mater; quam multorum malorum sit hic pannerus (dis adema autem ostendebat) eum in stercore iacentem non tollereres.

Λεκάς ὁ ἰατρός, δεινότατος λέγων ἄν, παῖς Ἀφρονσὸν τὸν Ἰσραηλῶν βασιλέα ἀφροσπονημῶν λέξας, καὶ καλῶς αὐτὸν ἐγκωμισάσας, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀκούων εἰρηκέναι λέγειται. εἰ μὲν ἀληθὴ ἐστὶν, ὅσα παῖς μου ἐλέξας, ὦ Λεκάς, θεῶ ποικίλῳ χεῖρ ἐξῶ. εἰ δ' ἀπίως, εὐχόμεθα αὐτῷ

αὐτῷ τούτῳ ἀληθῆ ποιῆσαι ση-
μαίνων μάλιστα τοῦ βασιλέως
περί τιν, πανταχῶ ἀξία ἴγ-
κωμίαν περὶ αὐτῶν.

Lucas medicus vir diser-
tissimus, cum orationem
apud Alphonsum, Aragonū
regem, eloquentissimam
habuisset, eumque exquisi-
tis laudibus extulisset: rex
hæc audiens, dixisse fertur:
Si vera sunt Luca, quæ de
me prædicas, Deo gratias
ago: finaliter, vera vt ista
faciat, oro atque obsecro.
Innuens maxime decere re-
ges, vt laudibus dignos vbi-
que se præbeant.

Ἀντιόχῳ ἐν τινὶ κωμηγασίᾳ
καὶ διαγωγῇ τῶν φίλων ἔγρα-
πόντων αὐτῷ ἁπλῶν λόγων κωμη-
θεὶς εἰς ἑπαυλίαν πενήτων ἀγνο-
οῦμῶν εἰσήλθε· καὶ παρὰ τὸ
δεῖπνον ἐμβόλων λόγον ποιεῖς
βασιλέως, ἠκροῦσεν ὅτι τὰ πλεον-
εχέστες ἐσιν, φίλοις ἢ μεχρηθεῖς
ἐπιτρέπων τὰ πλείεστα περιττὰ,
ἔτι πολλὰς ἀμελείας ἀνακρί-
σαν ἀπὸ τῶν φίλων φιλόδηρος εἶναι.
τότε μὲν οὐκ ἐσιώπησεν· ἀμφοῖν
ἡμέρας ἴσθρου φέροντων περιττο-
μῶν ἐπὶ τῷ ἑπαυλίῳ, φωνε-
ρῶς γλυκύμῶν ποσειδωνίου
ἰσοφύρας αὐτῷ ἔτι πολλὰ
δήματῶν, ἀλλ' ἀφ' ἧς, εἶπεν,
ἡμέρας ἡμέρας ἀνείληφα, ποσειδωνίου
ἐχθρῶς ἀληθινῶν λόγων ἠκροῦσαι
ποσειδωνίου. εἴθε τὸν αὐτὸν τῶν

πρὸς οἱ ἀρχόντες ποσειδωνίου, τῶν
ἐν πλείεσταις αἰμαῖς λίαν σιω-
πῶν ὄντων, πολλὰς περιττο-
ἀκρίβειαν, καὶ τὸ ἔτι εὐλογοῦμῶν
βασιλέως Ἀντιόχου παρὰ εὐ-
μα μισθῶν. αὐτῶν ἐπιεικῶς
γνοῖσάν ἀμφοῖν ἐπινοοῦσιν.

Antiochus in venatione
quadam, dum feras insecta-
tur, ab amicis & famulis
aberrat, casamque hominū
egenorum iis ignotus in-
trauit. Cum autem inter
coenandum regis mentionē
fecisset, responsum est illi,
Regem alioquin bonum
esse, sed cum pleraque ne-
gotia amicis improbis com-
mittere, plurima negligere,
sæpeque res necessarias o-
mittere, quod venationis
nimium studiosus esset. Ac
tunc quidem tacuit, sed pos-
tero die, cum prima luce
satellites ad casam venirēt,
& allata purpura ac diade-
mate agnosceretur, Ab eo,
inquit, die, quo vos mihi
adiunxi, heri primum veros
de me sermones audiui. V-
tinam eodem modo & alii
Principes de his vitiis, quæ
in plerisque aulis nimis visi-
tata sunt, sæpe admonitio-
nes audirent & laudatissimi
regis Antiochi exemplum
imitantes, ea clementer a-
gnoscerent, & emenda-
rent.

Βίων, ἔφη, δ' εἶν τὸν ἀγαθὸν
ἀρξάντα πτωχὸν καὶ τὸν πλούσιον, μὴ
πλουσιώτερον, ἀλλ' ἐνδοξότερον
ζῆσαντα.

Bion dixit, Oportere bo-
num principē a magistratu
discedentem, non ditio-
rem, sed clario-
rem euasisse.

Ἀγαθὸν ἔφη, τὸ ἀρξάντα τρι-
ῶν δ' εἶ μὲν ἡσυχίαν, ὡς ἔστιν ἡμῶν,
ὅτι ἀθροῦσιν ἀρχὴν δ' αὖτερον,
ὅτι καὶ νόμους ἀρχὴν τρέπον, ὅτι
σοὶ αἰεὶ ἀρχὴν.

Agathon dixit, Princi-
pem oportere trium memi-
nissē: Primū quod imperet
hominibus: Deinde quod
secundū leges: Tertio, quod
non semper imperet.

*Consule titulum, Regnandi
ratio optima.*

Locus XLIII.

DE MATRIMO- NIO, CONIV- GIO.

Ἐμιστοκλῆς τῶν πλὴν θη-
ρατίων μνησθέντων αὐτοῦ
τὸ ἐπιεικῆ τοῦ πλουσίου ὡσεπ-
μῆσας ἀνδρα, ἔφη, ζητεῖν ζῆ-
μῶν δ' εὐδαιμονίας, ἢ ζῆ-
μῶν ἀνδρῶν.

Cum Themistocles duob.
filiam suam ambientibus,
virum probam diuiti præ-
tulisset, quibusdam hoc ad-

mirantibus, Malo, inquit,
virum absq; pecunia, quam
pecuniam absque viro.

Λυκούργος τὸν πτωχὸν μνησ-
θέντα τῶν πλὴν θηρατίων, ὡσεπ-
μῆσας ἀνδρα, ἔφη, μὴ τε δὲ ἐνδοξίαν ἀγα-
θῶν πνεύσας ἐκείνῳ, μὴ τε δὲ πε-
ρὶ τὴν ἀρχὴν ἀρξάντα, εὐχάσας
ἢ εἰς τὸν πτωχόν τὸν πλούσιον ἀφο-
ρῶν, ζῆτεῖν τὴν ἀρχὴν πτωχῶν.
Δὲ τὸ ἢ καὶ τὸν πλουσιώτερον τὸ
πλουσιώτερον ἀπὸ πλουσίου.

Lycurgus cuidam percon-
santi, quam ob causam lege
cauisset, vt sine dote virgi-
nes elocarentur, Vt, inquit,
neq; propter inopiā vllē re-
linquerentur innuptæ, neq;
ob diuitias expeteretur, sed
vt iuuenū quisq; ad puellæ
mores respiciens, ex virtute
faceret electionem. Eadem
de causâ fucus & ornamen-
ta, quibus alia formam vel
figere vel formare solent,
ex vrbe eiecit.

Ὁ αὐτὸς ὁρίσας τὸ ζῆσαντα τῶν
ζῆσαντων ἐν τῶν ζῆσαντων
πλὴν θηρατίων, ἔφη, τὸν πτωχόν,
τὸν πλούσιον ἰσχυρὰ ἢ ἐν τε-
λείῳ μνησθέντων.

Idem cum certū tempus
præscripsisset, quo puellæ
nubere, & iuuenes vxores
ducere deberent, interroga-
tus, cur id statuendum pu-
tasset

ibi non posse nasci vitia, vbi non admittuntur vitiorum femina.

Πλάτων ἔφη χρῆναι γυνεῖς ἡνῶνας καὶ εὐτρέφους παῖδας, καὶ τὰς λαμπείδας τὸν βίον παρομοιῶντας ἀλλοῖς ἐξ ἄλλων θεραπειούσας ἀεὶ θεῶν καὶ νόμων. ἢ οὐσεβέστερον τε ἔοσιώτερον παρὶ τῆς συνέχιας ὑπὸ ἀνθρώπου ἐπιτηθεῖν ῥήθηνα ἐδύνατο;

Plato dicebat, Oportere homines gignere & educare liberos, qui vitam tanquam lampadem posteris tradant, ut semper sint aliqui colentes Deum, iuxta ipsius legē. Quid quaeso religiosius & sanctius dici de coniugio ab homine Ethnico potuit?

Ἡ Φίλωνος γυνὴ ἐρωτηθεῖσα ἐν συνέδῳ ἀπειόγων γυναικῶν, ἀφ' ἧς μὲν τῶν ἄλλων ἔφορεῖ χρυσοῦν κόσμον, ἔφη, Αὐτοκῆς καὶ χρυσοῦ ἐστὶ γυναικὶ ἢ ἄνδρος δρετῆ.

Philonis vxor in complurium fœminarum cœtu interrogata, cur sola ex omnibus non vteretur aureo ornatu: Satis, inquit, vxori magnus ornatus est mariti sui vittus.

Κράτης ἔλεγε, κόσμον εἶναι τὸ χρυσοῦν· χρυσοῦ δὲ τὸ χρυσο-

ὑπὸ τῶν γυναικῶν ποιεῖν. ποιεῖ δὲ ζωῆν οὐ χρυσοῦς, οὔτε χρυσοῦ ἀλλ' ἔτε καὶ χρυσοῦ, ἀλλ' ἵσα σεμνότητος· δι' ἧς ἰσῶν φασὶν ἀειπῆσαι.

Crates mundum muliebrem dicebat esse quod ornatum fœminam. Ornata autē id quod eam reddidit compositiorem ac modestiorem: Verum id non praestat, inquit, neque smaragdus, neque purpura, sed quaecunque adderent vim ac speciem honestatis & verecundiae.

Θεανὴ ἡ γυνὴ πεποθεῖσα οὐκ ἐρωτηθεῖσα, ἢ ἀπέπευ ἐῖναι γυναικί, τὸ τῶν ἰδίων, ἔφη, ἀνδρὶ δόξουσι.

Theano mulier erudita quærenti, quod officium esset matronæ, respondit: Marito suo placere.

Ἀργεὺς, ἐποικόντων τινῶν ἐστὶν ἰδίας, ἀλλὰ πῶς τῶν ἄλλων τῶν γυναικῶν, Μὰ τὸς θεοὺς, εἶπε, παρὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν γυναικῶν ἔδεναι δεῖ λόγον εἰκῆ λέγεσθαι, ἀγνοοῖσθ' αὐτὰς τὸ παραπῆσαι ἐπιτύχουσαν, πᾶσι τοῖς συμφοῖσι.

Argeus, quibusdam non suas, sed aliorum quorundā vxores prædicantibus, Per deos, inquit, de bonis & honestis mulieribus nihil temere loquendum est, sed in totum

totum quales sint, oportet ignorari, præterquam solis maritis, quibus cum viuunt.

Χάρις πωγωνομύρου πνός Διδί π τὸς μὲν κέρως ἀκαλύπτως, τὸς δὲ γυναικίαις ἐγκαλυμμένης εἰς τὴν φανὸς ἄγασιν. Ὅτι, ἔφη, τὸς μὲν κέρως ἀνδρας δὲ εἰ τὸς δὲ ἰσαῖκας σάζειν τὸς ἐργασίας.

Charillus quodam interrogante cur virgines aperta facie, vxores vero velata in publicū prodirent, Quia, inquit, virginibus mariti inueniendi sunt, vxores vero seruandæ iis, qui eas nati sunt.

Κλεόβουλός ἔειπε· Γόμει ἐν τῷ ὄμοιόν. ἀν γὰρ ἐν τῷ κρείττονων λάβης, διατὸ τὸς κλήση τὸς συγγένους.

Cleobulus dicere solebat: Ducito vxorem æqualem. Si enim ex superiori familia duxeris, non affines tibi, sed dominos comparabis.

Κυαίππος τῷ γυνί Θεσσαλός, γήμας Λοκῶνίω, τὸ παπὰ Διδί. Φιλοκωήτην ἐέργειαν ἐν ὕλας διέτριβεν. ἡ δὲ νεόνυμφός ἑπολαμοδάνουσαι σιωπῆσαν αὐτὸν ἔχον μὲθ' ἐτέρας γυναικίαις, καὶ ἔχον ἡκολέθησε τὰς τῶν καὶ ἐν πνικατα-

κρυβεῖσαι σωδένδρα, τὸ μέλλον ἀπεκασάδουκει. τῶν δὲ πέραι κλάδων ἀφηνιότως σφάδέντων, οἱ σφάδουται κωίαις δ' ἡξαιλις αὐτῶν ἀλόγου ζώου δίκην διεσπάρεισαν. τὸ δὲ πρὸς αἰῶς ἀπὸ πνικῆς γυνόμπος Κυαίππος, ἐαυτὸν σπικατέφραζεν.

Cyanippus natione Thessalus, cum vxorem duxisset Leuconam propter venandi studium, in syluis plerumque degebat. Noua autem nupta suspicans ipsum cum alia conuersari, secuta est ipsius vestigia, & occultata sub quodā fruticeto, euentum expectabat. Ramis vero motis repente caues indagatores accurrerunt, ipsamque morsibus instar bestię dilaniarunt. Cyanippus autem oculis quod factum erat intuitus, seipsum quoque trucidauit.

Κλεόβουλος ἔφη, δὲ ἐν σιωπῇ κίσειν ἀνδρας τὸς ἐαυτῶν θυγατέρας, τῶν μὲν ἡλικίαν, παρθέτους· τὸ δὲ φροσίν, γυναικίαις.

Cleobulus dixit, Filias viris elocandas esse ætate virgines, sed prudentia matronas.

Σωκράτης πωγωνομύρου πνός ἀπὸ τῶν γαμείν, Οἱ ἰχθυες, ἔφη, οἱ ἀπὸ τῶν κέρως, οἱ μὲν ἐξωθεν

όντες ἐβλόν) εἰσελθεῖν, οἱ δ' ἐγ-
δον ὄντες ἐβλόντων ἐξελθεῖν.

X Socrates interrogat quodam, de ratione contrahēdi matrimonii, Pisces, inquit, qui extra nallas sunt, volūt intrare, qui iam autem intus sunt, volunt exire.

Θεοδότης εἶπε, παραπλή-
στοι πᾶσι μὲν εἶναι γῆρας ἔ γά-
μους. τυχὲν γὰρ αὐτ' ἀμφοτέρων
συνδάξονται. ὅταν δὲ τύχῃ μὲν,
ὑστερον λυπέμεθα.

X Theodectes dixit, Similes
res esse, senectutem & nup-
tias. Vtramque enim con-
sequi desideramus: Postquā
vero nacti fuerimus, tri-
stamur.

Κλεόβουλος εἶπε. Γνωμὴ
μὴ φιλοφρόνης, μηδὲ μάχης, ἀλ-
λοτριῶν παρόντων, ἔ μὲν γὰρ αὐ-
οίαν, ἔ δὲ μανίαν σημαίνει.

X Cleobulus dicebat. Vxo-
rem tuam non amplectere,
neq; cum ea contende, pre-
sentibus aliis. Illud enim
stultitiam, hoc autem fu-
rorem significat.

Ὁ αὐτὸς εἶπε Πολλὰ κίς γυνή
παύδας (παρ' ἐβλάει) ὀνομαία τῆ
σπῆς τ' αὐδρα. ἢ γὰρ ἔ βίς κί-
νωμία μακροτέρων τῶν φιλιαν
ποιεῖ τῶν τεχθέντων ἀπαξ.

Idem dixit: Sapius maior
vxoris in maritum q̄ liberos

benevolentia est. Nam diu-
turna vitæ communio sta-
biliorem amicitiam efficit,
quam liberi semel nati.

Καμίρης τ' Γαλακῆς ἐκ-
πεπεσάτης τὴν ἄψιν γλυκομένης,
Σινάτω ἢ τελοσέχῳ λαμηθείας,
Σωόμεξ ἐραδαίς, δυνατῶ ἄλλος
τ' Γαλατ', ἀπέκλειν τ' Σινάτων
ὡς ἔτε βιάσασθαι δυνάμην,
ἔτε πείσῃ τῶν αὐτῶν πον ἐκεί-
νῃ ζῶντος. ἢ ἢ τῆ Καμίρη κα-
τεφυγῆ ἔ παραμυθία τοῦ πεί-
θους, ἐρωστωη παρ' ὄως Ἀρτέ-
μιδος, κ' ἔ παρ' ἀπὸ τῶν τῶ
διέπειθαι, οὐδένα ἀσσοιερῆ
μνησθῆναι πολλῶν κ' διωσῶν
αὐτῶν ἔ μὲν τῶ Σωόμελος ἔλ-
μήσωνος ἐν τυχῆν ἀεὶ γάμῳ,
τῶ πείθῃν ἐπὶ ἐφυγῆ, ἐδὲ ἐ-
μέμψατο ἀεὶ τ' γεροντόν, ὡς
δι' εὐνοίαν αὐτ' ἔ ποθον, ἐκ ἀλλῆ
ἢ τὴν μαχηθεία ἀσσοιερῆ τῶ
Σωόμελος. ἢ κεν ἐν πεισῆσας
ἐκείνος κ' ἢ τῆ τ' γάμῳ, ἢ δὲ ἀ-
πήντισε καὶ διεξίωσσε μὴ καὶ
ἀσσοιερῆ τῶ βῶμῳ τ' ἢ τῶ
ἔσσοιερῆ ἐκ Φιάλης μελίκοσθον
ὡς τοίκε πεφάρμακω μῶνον. εἶτα
ὅσον ἢ μισο μέρος αὐτῆ ἀσσοι-
πίσῃ, παρ' ἐδῶκε τῶ Γαλατῆ
ἔ λοιπὸν. ὡς δ' εἶδον ἐπιπε-
κῆτα, λαμπερὸν ἀνάλολυξ, καὶ
φθελῆ μὲν ἴθνομα ἔ πεθερῶ
ἔς, βῶμῳ, εἶπεν, ἐγὼ τῶ ἢ μέ-
ραν, ἢ Φίλατε αὐς, ἀσσοιερῆ
σῆ (κα χαλῆς ἐξων ἀνιερῶς. νῦν
ἢ κημιστῆ με χαίρων ἢ μυνάμην
γδ

ἔξω ποινῶν. ἔμυρον ἐφη· ἀλλ' ἐὰν μὲν καλῶ γήμης, οὐχ' ἔξεις ποινῶν· ἐὰν δὲ αἰχρῶν, οὐχ' ἔξεις κρινῶν.

Pitracus interrogabat quendam, quamobrem vxorem ducere nollet: qui cum respondisset, Quoniam si formosam duxero, habiturus sum communem: sin deformem, pœnam: Haudquaquam dixit: sed si pulchram duxeris, non erit tibi pœna: sin deformem, non habebis communem.

Περικλῆς ὁ ἴσθ' Ἀθηναίων στρατηγός, δύο ἴν' αὐτῷ τέλι θυγατέρας μνηςδομορίων, ἔμυρον πολυσίου καὶ ἀπαθόστας, ἔδὲ πένητ' καὶ φιλολόγου. τῆσ' αὐτῶν ἐξέδωκεν, εἰπὼν ὅτι ἀμείνων ἐστὶ τοῦ ὄντος, ὁ δὲ ἀμύρον ἠθέσται πολυσίον.

Pericles Atheniensium imperator, duobus filiam eius ambientibus, quorum alter diues ac imperit^o erat, alter vero pauper & studiosus: elocauit eam pauperi, inquies illum, qui diues fieri possit, meliorem esse, quam qui iam fit.

Δημόκριτος ἔφη, ὡς ὁ χαμβροδὸ μὲν ἐπιτυχῶν, δύσεν ἕον· ὁ δὲ δειπτυχῶν, ἀπώλεσε καὶ θυγατέρα.

Democritus dixit, quod

ille qui bonum generum nactus sit, inuenerit filium: qui vero malum, simul & filiam perdidit.

Λάκων τῶν πλεπτόντων ἐπικεῖ νεανίσκου ἔπένητεν αὐτοῦ θυγατέρα ἐξέδωκεν. αἰπώμερον δ' αὐτὸν τῶν συγγνωῶν, ἐγὼ, ἔφη, ἐπισησίμην χαμβροδὸν πολούστον ἐσόμενον, ἀλλ' ἔπένητα.

Lacon quidam diues bono & pauperi adolescenti filiam elocauit. qua de recum a cognatis reprehenderetur, dixit: ego mihi generum comparauit, quem diuitem potius, quam pauperem futurum exspectem.

Πρωταγόρας ἔλεγεν· Σεμνήστωι τῆσ' ἀγαθῆσ' ὄσαν τυχῆσ', τὸν βίον ἔλυπον ἀφ' ἐτελείσ,

Protagoras dicere solebat: Honestam vxorem & bonam si eris assecutus, vitam dolore vacuam transiges.

Δημόκριτος εἶπεν ὑπὸ γυναικῆσ' ἀρχέσται, ὕβρεν αὐδρὶ ἐχούτῳ εἶναι.

Democritus dicebat: Mulieri parere, extremum dedecus esse viro.

Σωκράτης ἔλεγεν· Τὴσ' μὲν αὐδρας τοῖσ' τῆσ' πόλεωσ' νόμοισ' δεῖν πεῖθεσθαι, τοῖσ' δὲ γυναικάισ' τοῖσ'

τοῖς τῶν σωιοκούντων αὐθρῶν ἤγιστο.

☩ Socrates dicebat, Οποῖοι τερε viros ciuitatis legibus obedire, vxores autem maritorum ingenis.

Ἡ Φωκίων ὁ γυνὴ παρὸς τῶν ἐπιεικνυμένων αὐτῆ τὸν κέσμεν χεῖρον ὄντα κὺ ἀβελιθον ἐμοῖ δ' ἐφη κέσμε ὑπεβλαμπεὸς ἐστὶ Φωκίων πένης ὢν, κὺ εἰκοστον ἤδη ἔτο ἔτ ὁ Αθηναίων στρατηγῶν.

Phocionis vxor mulieri aureum ornatum suum & gemmis refertū ostentanti, dixit: Satis splendidum mihi ornamētum est Phocion meus, pauper quidem, sed vicefimo iam anno Athenensium dux.

Σπαρτιατῶν νόμος ἐπιπέθει ζηνίας· τῶν μὲν παρὸ τῶν ἀγαθῶν· τῶν δὲ ὑπερῶν, ὀψιζαμίαι· τῶν περὶ τῶν κακῶν κακοζαμίαι.

Spartanorum lex multā statuebat, primam non ducenti vxorem: alteram sero ducenti: tertiam & grauissimam illi, qui malam duxisset.

Διοδώρου ἐλεγε· αὐθρῶν ἔχον ὡς μὲν ἐταίρας, ἡδονῆς ἐνεκα· ὡς παλλακὰς δὲ τῆς κατ' ἡμέραν θεραπείας ἔσώματι.

ὡς δὲ γυναικῶν τὴν παιδοποιεῖαν γησιας, & τῶν ἔνδοι φύλακα πικρῶν ἔχον.

Demosthenes dicebat: Viros habere meretrices voluptatis gratia: concubinas, ad quotidianam corporis curam: Vxores vero, vt liberos legitimos gignant, & rei domesticæ fidam custodem præficient.

Ἐν τοῖς ἀρχαίοις Πλάτων ὁ νόμος κατ' ἔτος ἑκατέρη. Μὴ ζαμῶν ἔτη πεντάκοντα ζαμῶν κὺ πέντε, ζημιούστω.

Inter alias Platonis leges & hæc exstat: Qui triginta quinque annos natus non ducit vxorem, multetur:

Λυκῦργον εἰρξας τὰς ἀγαθῶν τ' ἡσ, & ἀπρίαν παροχθεις, πολλῶν παθόντων ἐποιήσαστο τὴν παιδοποιίας.

Lycurgus ciues, qui cælibes viuere vellent, a spectaculis arcens, aliasq; ignominias addens, magnam liberos gignendi curam alijs iniicit.

Διοδώρος φησι, κρεῖττον εἶναι εὐ τετραμυρίων λαβεῖν γυναικῶν ἀπαρῶν, ἢ κακῶν μὲν χηνημότων.

Diodorus dixit: Melius esse, ducere vxorem bene educatam, sine dote, quam

male educatam cum magna pecunia.

Πίττακος ἔλεγε, Γάρμοι οὐκ ἔργου, αὐτὸς ἔχων πολλοῦ, ἔτι ἐν κερδορραμίᾳ.

Pittacus dicere solitus est, vxorem ducito ex æqualib. cum ipse haberet domi opulentam, ac proinde imperiosam. ¶ Congruit cum hoc Apophthegmate Proverbium illud, τὴν κτῶσάν σου ἔλε. Æqualem tibi vxorem ducito.

Κλείταρχος ἔφη, πολλὰ τέκνα βελτίονα ἐποιεῖν.

Clitarchus dicere solitus est, Magnam dotem non efficere meliores liberos.

Locus LIII.

DE MODO, MEDIOCRITATE.

Λεωνὶς Εὐρυκράτιδας ἀκρίβους λόγους περὶ πραγμάτων οὐκ ἀκρίβους ἀφελιχθέντες, ὡς ξένοι, εἶπεν, οὐκ οὐδέοντι χρῆται δέοντι.

Leon Eurycratides cuidā de rebus haud quaquam inutilibus intempestiue loquenti, O hospes, inquit, oportuna, non vteris oportune.

Ἀπολλόδωρος ἔφη, τὴν

μεσότητι ἐν πᾶσι ἀσφαλίστην εἶναι.

Apollodorus dixit, Mediocritatem in omnibus rebus tutiorem esse.

Ἀλεξανδρίδας τῷ τοῖς ἐφόροις τοῦ δέοντος μὴ λέγοντι, παλείω δὲ τῶν ἰκετῶν, ὡς ξένοι, εἶπεν, οὐκ οὐδέοντι τῶν δέοντων χρῆται.

Alexandridas dicenti cuidam Ephoris oportuna quidem sed pluribus, quam par erat, O hospes, inquit, non oportune vteris oportuno.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς ποτε, πῶς χρῆται νέε, τὸ μηδὲν ἄγαν, εἶπε.

Rogatus Socrates, quæ esset præcipua iuuenum virtus, Ne quid, inquit, nimium tentent.

Πλάτων ἔλεγε, τὸ τοῦ λόγου μέτρον εἶναι, ἔτι λέγοντα, ἀλλὰ τὸ ἀκούοντα.

Plato dixit, dicendi modum non penes loquentem, sed penes audientem esse.

Λυκίανος ἔφη, τὸ βίον ἰδιωτῶν ἀέλπιον εἶναι.

Lucianus dixit, Priuatorum hominum vitam optimam esse.

Ἰσοκράτης φησὶν, ὅτι αἱ μετρίοι τῆς μακροῦ ἐν ταῖς οὐδέαις,

αις, ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἰχρύ-
ουσι.

Iſocrates dixit, mediocri-
tates magis in defectibus,
quam in excessibus valere
& dominari.

Locus L V.

DE MVNERVM
CONTEMPTV.

Φωκίων Ἀλεξάνδρου ἑκα-
στλίως ἔχε τον τελευταί-
ου δαρεῖα αὐτῷ πέμψαντος. ἠρώ-
τησε τὰς κριμαζόντας, πῶς ποτε
πολλῶν ὄντων Ἀθηναίων, αὐτῷ
μόνῳ ζωπτε δίδωσιν Ἀλέξαν-
δρου; εἰπόντων ἡ κλείων, ὡς
μόνον αὐτῷ ἠγείτα κελὸν καὶ
ρατὸν εἶναι. Οὐκ ἔν, ἔφη, ἐασάτω
με καὶ δοκεῖν εἶναι τοῦτον.

Alexander Rex centum
talenta dono miserat Pho-
cioni: is vero percontatus
est eos, qui pecuniam adfe-
rebant, Quid ita, cum essent
Athenienses permulti, sibi
vni illa mitteret Alexander?
Illis respondentibus, Quo-
niam vnum te iudicat virū
& honestum & bonum: Er-
go, inquit, sinat me talem
& haberi & esse.

Διονυσίῳ Ἐπικράτῳ πέμψαν-
τος ἑκαπτα πολυτελή ταῖς ἰου-
ρατῶσιν Ἀρχιδάμει, σὺν ἑλα-
εῖν, εἰπὼν δεδέναι μὴ λαβεῖν ζω-
πτα μὴ κλον αἰσχροῖ Φανῶσι.

Cum Dionysius Tyran-
nus filiab. Archidami vestes
splendidas dono misisset,
recusavit accipere dicens,
Vereor ne illis induta de-
formiores videatur.

Σαυνιτῶν μετὰ τὴν ἕπταν
ἀφικερμένων πρὸς Μανίον Κού-
ριον, καὶ χρυσίον δίδόντων, ἔτυ-
χεν, ἐν χρισμας ἔσαν χρυσυλί-
δας ἀπικεῖναι τοῖς Σαυνί-
ταις, μηδὲν χρυσίου δεῖσθαι τοῖς-
τον δεῖπνοι δειπνῶν. αὐτῷ δὲ
εἰληον εἶναι ἑ χρυσίον ἔχον τὸ
κρατεῖν ἐχόντων.

Samnites deuicti bello
venerunt ad Manium Cu-
rium, rapulas ollis fœcilibus
coquentem, ingentem au-
ri vim adferentes, quibus
respondit, Nihil opus esse
auro tali cenanti cenam.
Sibi vero potius esse, auri
possidentib. imperare, quā
aurum habere.

Ἐπαμινῶνδας τοῦ Περσῶν
Βασιλέως τρισμυρίου δαρεῖ-
αυτῷ δόποσειλαντος αὐτῷ, κα-
τήφατο πικρῶς Διομίδοντος,
εἰ ποσὸτον πολὺν πέτωσκα
διαφθορῶν Ἐπαμινῶνδαν. πρὸς
δὲ τὸν Βασιλέα λέγειν κείλθε-
σεν, ὅτι ἔσ συμφύεργα Θεβαίαις
Φεργῶν, ἔξει πρὸς τὴν φίλον Ἐ-
παμινῶνδαν πᾶς ἢ μὴ συμφέ-
εργα, πολέμιον.

Cum Persarum rex Epaminondæ tria Daricorum millia misisset, Diomedontem asperius increpauit, si tantam navigationem suscepisset corrupturus Epaminondam, eumque iussit hæc verba ad regem referre: Si fauet commodis Thebanorum, habiturus est Epaminondam amicum gratis: sin minus, hostem.

Ἦεν ἢ ἄλλοι πρὸς τοὺς χρυσὸν κημίζοντες βουλόμενοι δωροδοκῆσαι τὸν Ἐπαμινώνδαν· ὁ δ' ἀποκρίσας εἰς ἄριστον εἰσεδέξατο. ἦ δει γὰρ εἶπ' ὦ πικρὴ κεν. ἢ ἐκέλευσεν αὐτὰς ἀσθτεργηδύς ἄν, εἶτα λέγειν αὐτῷ ὅτι βέλοιντο. παρὰ κειμένης δὲ τετραπίσης φωνῆς. καὶ ἐξήλω ἔπινον· οἱ μὲν οὖν σὺν εἶπον ὁ. ἦ καὶ εἰ ποινὴ ἐπιβύτεις· ὁ δὲ Διφραμειδίας, ἀπιπεῖ φη. καὶ λέγετε τῷ διασώτη τῷ ὑμετέρῳ, οἷα ἀρίστα δρύσιω, ἔσσησθε, ὡς ἐγὼ γ' ἔσση αὐτῷ δωροδοκῶν, τ' ἔθεις δρυκόμενοι.

Venerūt etiam alii legati ferentes aurum, animo corumpendi muneribus Epaminondam. Inuitati sunt igitur ad prandium ab ipso: intelligebat enim qua gratia appulissent. Iussit vero vt a prandio causam aduentus sui explicaret. Apposita est menta vilis, bibebant vinum acidum: neque ha-

bebant quod ad hæc dicerent. Tum ille subridens: Abite, inquit, & domino vestro mea prandia narrate, vt intelligat, iis me contentum non facile ad proditionem allici posse.

Ἀνακρέων ὁ μελοποιὸς λαβῶν τεύχωντον χρυσοῦ ποσὸν Πολυκράτους, ἔτ' Ἐρατρίων, ἀπίδκεν, εἰπὼν, μισθὸν δωρεῶν, ἢ πῶς ἀνὰ κέρει ἀρξυπνεῖν.

Anacreon poeta lyricus, cum auri talentum a Polycrate tyranno accepisset, reddidit, inquit, Odi munus, quod vigilare cogit.

Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος, πέμψαντ' αὐτῷ ἔτ' Μακεδόντ' Ἀλεξάνδρου χρυσοῦ τεύχωντα τεύχωντα, τρεῖς ἀττικὰς ἀφελών, τὸ λοιπὸν ἀπίπεμψεν εἰπὼν, ἐκείνω πλείονων δεῖν πλείονος τρέφοντα.

Xenocrates Philosophus, cum Alexander Macedo misisset illi dono triginta auri talenta, acceptis solum tribus minis Atticis, reliquū remisit, dicens, Illi opus esse pluribus, qui plures nutriret.

Σωκράτης ὁ φιλόσοφος, πολλὰ ἔτ' φίλων αὐτῷ πεμπόντων, ἐπεδὴ μηδὲν δεχόμενος, ἐπὶ τέτρω ποσὸν τ' Ἐπιπρωτῆς δύνετο,

Ἰάνης, ἔφη αὐτῷ διδόμενα πάν-
τα ἐθίμως λαμβάνωμεν. ἔσθ'
αὐτῆσι τὰς διδόμενας ἐξομῶν.

Socrates Philosophus ob-
iurgatus ab uxore Xanthi-
pe, quod multa mittentib.
amicis, nihil acciperet, di-
xit: Si omnia quæ dantur,
statim acciperemus, ne si
petere quidem in pos-
terum, vt darent, habituri
essemus.

Εορτῆς ἕως παρὰ τοῖς Αθη-
ναίοις, ἐφιλοτιμήσατο ὁ Αλκι-
βιάδης δῶρα πολλα πύμφῃ τῷ
Σωκράτῃ: τῆς ἔν Ξανθίππης
λαβείν αὐτῷ ἀξίως, ἔφη ἀλλὰ
ἔ ημῆς τῆ Ξ Αλκιβιάδης φι-
λοκμία παρατρέξομεθα, μὴ
λαβείν τὰ πύμφῃνται αὐτῷ φι-
λοκμισοίμενοι.

In festo quodam Athe-
nis, ostentandi causa, Alci-
biades multa dona Socrati
transmisit. Admirata Xan-
thippe magnificētiam, ma-
ritum vt acciperet rogauit.
Adquam ille: Imo detre-
ctando munera, cum ambi-
tiosa viri ostentatione de-
certabimus.

Locus LVI.

DE MORTE.

Επιφανῆς ἔφη, ἴνατον
εἶναι φαρμακὸν πικρὸν κα-

ἴνατον τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώ-
ματός.

Epiphanius dixit, Mor-
tem esse saluberrimū phar-
macum, quo anima & cor-
pus ab omni labe purgatur.

Κατὰ Μουσόνιον, Οὐκ ἔσθ'
τινὸν ἐνέσηκῃαν ἡμέραν καλῶς
εἶναι, μὴ ἀποθνήσκον αὐτῷ
ὡς ἐχάτιον εἶωσι.

X Iuxta Musonii sententiā,
Non potest presentem diem
recte viuere is, qui se non
eam quasi vltimam, victu-
rum esse cogitat.

Λεωνίδας ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τῶν
οἰόμενων τὸ ἐνδοξον ἴνατον τῆς
ἀδόξου ἀποκρίνεσθαι λέγει, Ὅτι,
ἔφη, τὸ μὲν τῷ φύσει ἰδίον, τὸ δὲ
αὐτῶν εἶναι νομίζουσι.

Leonidas percontanti
quam ob causam fortes viri
gloriosam mortem inglo-
riæ vitæ anteponant, Quo-
niam inquit, alterū naturæ
propriū, alterum peculia-
riter suū esse ducunt.

Σωκράτης ἀπὸ τὸν εἰπόν-
τα, ἴνατον σου κατέγνωσαν
Αθηναῖοι, Κελεύων, φησὶν, ἢ
φύσις.

Cum Socrati quidam di-
ceret, Athenienses morti te
adiudicarunt, Et illos, in-
quit, natura. Sentiens non
magnum esse malum, si quis

adigatur ad mortem, paulo post moriturus, etiam si nemo interficiat.

Αντιθένης ἐρωτῆεις πικροτέρων ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Εὐτυχῆντι δόξω εἶναι.

Antisthenes interrogat⁹, quid esset mortalibus beatissimum, Felicem, inquit, mori.

Επαμινώδας ἔλεγε, τὸ ἐν πολέμῳ θάνατον, εἶναι καλλίστον.

Epaminondas dicere solebat, Pulcerrimū esse genus mortis, in bello mori.

Λακωνικά τις πομπὴν τελευτῶσα πείδησεν, ἤκισεν ἐπὶ τῷ παρατάξειως νικῶν τὸν ἦδον, ἐν ᾧ ὅσων πρῶτων πολεῶν χρομόμων θνήσκων. ἔπειτα ἐπιλομήν ἔν τὸν σέφανον, ἀλλὰ σενευθεῖσα πρὸς τοὺς πλεονισίον, εἶπεν, ὡς πολλῶ καλλίον, ὦ φίλα, εἶναι ἐν παρατάξει νικῶντι τελευτῶν, ἢ τὰ ὀλύμπια παρηνόμων ζῆν. αὐτὴ ἐνομίζεν, ἐδένα θάνατον αἰρετῶτερον εἶναι αἰκίνας, ἔν δόξας ἐκ τῆ νίκης τῷ παρῆσι τῷ ἀνθρώπῳ συμβεβηκυῖ.

Laconica quædam mulier cū in publica solemnique pompa audiisset filiū in prælio quidem tulisse victoriam, sed ex vulnorum multitudine mori, coronā non depofuit, sed glorians

vicinis dixit, Quanto pulcrius est, o amica: in acie victorem occumbere, quam in Olympiis parta victoria viuere. Hæc existimauit, nullam mortem esse optabiliorem, quam quæ cum laude ex patriæ victoria homini contigisset.

Βίας ἐρωτῆεις ποῦ τῆς θανάτων κακῆς, ἔφη, Ὅ δὲ τῶν νόμων ἐπαρῶμεν.

Bias interrogatus, quænam esset mala mors, respondit, quæ legibus infertur.

Αρμίνηςτος ἐρωτῆεις, πικροτέρων ἀγαθὸν ἀνθρώπων, εἶπε τὸ καλῶς δόξω εἶναι.

Arminestus interrogatus, quod maximum bonū homini esset, Bene mori respondit.

Γοργίας ὁ ῥήτωρ ἦδη γερασὺς ὑπαρχων, ἐρωτῆεις, εἰ ἠδὲως δόξω θνήσκειν καλίστα, εἶπεν, ὡσπερ γὰρ ἐν σαπρῆς ἔριοντος οἰκίδος ἀσφραῖς ἀπαικῶς πομπῆς.

Gorgias orator iam senex interrogatus an libenter moreretur: Maxime dixit. Nam tanquam ex putri & diffluente domuncula non inuitus discedo.

Οἱ ὀρθῶς φιλοσοφῶντες, δόξω θνήσκων μελετῶσι: ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῖς

αὐτοῖς ἤκουσε ἀνθρώπων φόβου ἔφη Πλάτων.

X Qui recte philosophantur, mori meditantur: & mors ipsis inter homines minime terribilis est; dixit Plato.

Καὶ ἄρα γῆ [ὡς Θεμιστιος ἔφη] ἔοικεν ὁ γερωνικός θάνατος ἐμβολή ἢ κ' ναυάγιόν ἐστιν ὅ ἴν' ἄν' ἐκπίπτει γδ ἡ ψυχὴ εἰς σιωπῆσιν ἢ ἐκπίπτει γδ ἡ ψυχὴ εἰς σιωπῆσιν.

Diuersorio (vt Themistius dixit) mors senilis similis est: iuuenilis autem, tanquam eiectio & naufragium est. Elabitur enim anima violenter contrito corpore.

Ὅς ἤδη δωματῶ ὄντος ἐξείεναι τὸ εἶον, οὕτως ἔκτισσε δ' εἶποιεν κ' ἀφνοεῖσθαι, ἔφη Μ. Ανθώνιος.

X Omnia tibi ita agenda, dicenda & cogitanda sunt, vt si iam nunc vitam in exitu esse arbitreris, dixit M. Antoninus.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Ὁ πολυχρονώτατος, κ' ὁ πύχιστος περὶ τῆς ἀμφοτέρων, τὸ ἴσον ἀποβαλλέει.

Idem dicebat: Qui diutissime vixit, & is qui celerime moritur, tantundem amittunt.

Ψυχὴ θάνατος ὅσον ἀπόλ-

υσιν, ἀλλὰ κακὸς εἶσι, κατὰ Φιλίστιον.

X Animam perdit, non mors, sed mala vita, vt Philistion dixit.

Πίνδαρος ὁ λυρικὸς ἀπέφασκε τὸ κακὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνίας, ἀλλὰ κακὸν αὐτῶν εἶναι, ἀπὸ τῆς ἀπείθου ἐν τῷ θεῷ, ἀπὸ τῆς ἀπειθίας εἰς τὸ θεοῦ ἐκείνου θάνατος.

Pindarus poeta lyricus cū precatus esset, vt quod in vita maxime optandum sit, sibi daretur, in theatro repletina morte extinctus est, recliui capite super Theoxeni genua.

Σόλων ὑπὸ Κροίσου ἐρωτηθεὶς, εἰ πνα εἰσάκει μακροτέρου ἀνθρώπου ἢ ἡλίου ἀνόμαστον ἢ Ἀθηναίων, ὅς ἰδιώτης μὲν ἄν, τέκνον ἢ κ' ἐκ γένους καλῶς πεποιηδὸς μὲν καὶ ἀγαθῶν, μακροτέρως ἀπέθανε. εἶπε ἐρωτηθεὶς, ἵνα ποτὲ μὲν ἔστων αὐτῶν μακροτέρως, Κλέοβιν & Βίτωνα, ἵδὲ Ἀργεῖους ἀδελφούς ἀνόμαστον, οἵ πνευ ἀφ' ἑαυτῶν ἀπὸ μὴ ἔρα δὲ σέβαν ἀνόμαστον ἡρώδης, ἐν τῷ νεῷ ἐνδύξας μετῆλλαξαν. ἀθανάτων δ' ὁ βασιλεὺς, οὐδενός, ἔφη, με ἀξιοῖς; Ἐγὼ μὲν, εἶπε Σόλων, ὁμοιοῦσέ σε βασιλεῖα εἶναι, πάλαι τε & δεχθῆς δὲ πρὸς ἐντα, μακροτέρως δέ σε οὐ σωσάτωρ δύνω, πρὶν αὐτὸν ἰδῶ σε τὸν εἶον μακροτέρως ἀφελίσσωντα.

εἶπεν. Οὐ παρ' ἑνα τῶ Σπάρτης.
 ἀποθνήσκοντος γάρ με, οὐδὲν ἢ
 πατρὸς ἐλαττωθήσῃ· εἴξαι τοὺς
 ἢ τοῖς πολέμοις, ἐλαττωθήσῃ).
 ἀπὸ εἴξαι οὐκ αὐτὸ εἰωθεῖτο Κλέ-
 ανδρον ἢ γέροντα, ἀρμησεν ἐπὶ
 τῷ ναυμαχίαν, καὶ μαχόμενον
 πελώριον.

Callicratides ante confi-
 ctum peracto sacrificio, cū
 aruspex nuntiaret ex incen-
 sis, exercitui quidem por-
 tendi victoriam, sed impe-
 ratori mortem: nihil ex-
 puefactus, Haud penes vnū,
 inquit, sunt res Sparta: me
 siquidem mortuo, nihilo
 deterius habitura est patria:
 sed si cessero hostibus, aliqd
 decedet patriæ. Itaque cum
 Cleandrum pro se ducem
 designasset, naualem pugnā
 aggressus est, ac pugnando
 vitam cum morte commu-
 tauit.

Λεωνίδας τοῖς Πέρσιν εἰς
 χεῖρας συνάψων, τῆς γυναικὸς
 αὐτοῦ Γοργίας πικρῆ νοσήσας, εἰ
 τῇ αὐτῇ συνέπεσε, ἔφη, ἀχαριστὸς
 γαμειῖός, καὶ ἀχαρὴ τίπτειν. ἔτι
 ὁ λόγος ἐμαρτύρει, αὐτὸν τὸ ὄλε-
 θρον παθῆναι καὶ ἐπὶ ὁμοῦ
 τῆς πατρὸς αὐτοῦ ἀπίστευ-
 τῆ στρατείας, καὶ ἄλλων εἰναι νομί-
 ζων, ὡς τὸ πατρὸς ἑαυτοῦ
 μόνον πελώριον.

Cum Leonidas cum Per-
 sis conflicturus esset, vxori

Gorgoni roganti, si quid ipsi
 mandaret, Vt bonis, inquit
 nubas, bonosque liberos pas-
 rias. Hæc vox testabatur,
 illum animo prælagisse in-
 teritum: nec hæc præfensio-
 ne deterritus est ab expe-
 ditione, pulcherrimum esse
 ducens, pro patria pugnante
 occumbere.

Μέλιον ἢ Σακερὰ τῆς κατὰ τὴν
 φισμῆν ἑκαταὶν πύσας ἢ τῶν
 κλαίεσαι εἶπεν, Ἀδίκως ὡ αὐτὸν
 ἀποθνήσκεις, Σὺ δ' ἔφη, δικαίως
 ἐβόλας; Διὰ τὸ γὰρ ἡττιον γὰρ
 τὸν τὸ ἀχαριστὸν ἀνδρῶν γένεσθαι
 πνευθῆν, ὅτι ἀναξίως ἀπικτεῖ-
 νον). δις δ' ἢ ἡρωεῖν δεῖ τοῖς τῶν
 ἀδικημάτων δικλῶ δύναι.

Et die quo Socrati con-
 demnato venenum bibe-
 dum erat, vxor lugēs dixit,
 Mi vir, innocens morieris:
 cui respondit, Quid, num
 me nocentem mori malles?
 Mors bonorū ob hoc ipsum
 minus deflenda est, quod
 præter meritum occidun-
 tur: bis vero deplorandi
 sunt, qui ob malefacta dant
 pœnas.

Πλάτων ἔφη, τὸ γένεσθαι τοῖς
 δῆτυχεσιν εἶναι λυπηρότερον, ἢ
 τοῖς ἐπιπόνοις ζῶσιν.

Plato dicere solitus est,
 Molestiorem esse mortem

fortunatis, quam moleste
viuentibus.

Locus LVII.
DE PECVNIIS,
DIVITIIS, OPI-
bus.

Φιλίππου ὁ Αλεξάνδρου
πατὴρ Φερέσιον πένουλό-
μω λαβῶν ὄχυρον, ὡς ἀπὸ
χάλας οἱ κριτικοὶ, χαλεπὸν
εἶναι πένεσι καὶ ἀνάλωτον,
ἠρώτησεν εἰ χαλεπὸν οὕτως
εἶναι, ὥστε μηδὲ ὄνον ἀποσελάσειν
χρυσίον κριζόντων. παρεμφαι-
νῶν, ἔδεν ἕτως εἶναι τετραχο-
μύρον, ὃ, π χρυσίω σὺν αὐτῷ εἶναι
κρίσιμα εἶναι.

Cum Philippus Alexan-
dri pater, arcem quandam
ac praesidium capere desti-
nasset valde munitum, atq;
exploratores renuntiaissent
prorsus esse difficile, atque
adeo etiam impossibile:
percontatus est, num adeo
difficile esset, vt necasinus
auro onustus posset accede-
re: significans, Nihil tam
esse munitum, quod auro
expugnari nō possit. ¶ Con-
sentit hoc Apophthegma
cum dicto Diodori: τὰ πῆς
ὄπλοις ἀδυνάτα χερσὶν ἵεναι, τὰ
χρυσῶν βράδιον εἶναι κριτικὸν ἐπι-
σημ. τὰ γὰρ δόρυ μὲν ὑποπίπτει
πάντα. Quæ armis non pos-
sunt capi, facile expugnan-

tur auro. Nam pecuniæ
subiiciuntur omnia.

Διογένης ἐρωτηθεὶς ἀπὸ ἡ-
νίου, τίς τὸ χρυσίον χαλεπὸν
εἶναι, εἶπε, ὅτι πολλὰς ἐπιπέλας
ἔχει.

Diogenes interrogatus
a quodam cur aurum pal-
leret, Quia, inquit, multos
insidiatores habet.

Αγησίλαος ἔβλεπε αὐτῷ φίλους
παρήξει μὴ χρῆμασιν. αὐ-
δρεία δὲ καὶ δόξη ἀπαδάειν
πλάττειν, ὅτι ἀεὶ ἄλλως παρο-
υστοῦ ἀλλὰ πλεῖστον ὅτι τῆς ψυχῆς
ἀγαθῶν εὐδαιμονία.

† Agellius amicos suos
admonere consuevit, ne tā
pecuniis, quam fortitudi-
ne & virtute ditescere stu-
derent: quod frustra parat
opes, qui animi opibus de-
stitutus sit.

Ανθοδίνης ἐλεγε. Οὐτὶ
συμπόσιον χρῆσις ὁμιλίας, οὐτε
πλεῖστον χρῆσις δόξης ἢ δυνάμει
ἔχειν.

Antisthenes dicebat, Ne-
que conuiuium sine collo-
quio & societate, neque di-
uitias sine virtute, volupta-
tem adferre.

Πυθαγόρας εἶπεν. Οὐτε ἵππον
χρῆσις χαλινῶν, ἔτε πλεῖστον δόξα
φρονήσεως δυνατὴ κριτικῶν.

Pytha-

Pythagoras neq; equum sine freno, neque diuitias sine prudentia quenquam gubernare posse, dicere solebat.

Πλάτων ἐρωτήθεις πόσω δ' εἴ
ἔσιαν ἔχον, εἶπεν ὅσω ἔχων,
ἔτ' ἐπιβελούθησθαι, ἔτε δ' ἀνά
κμων δάπορής.

Plato interrogatus, quantas opes habere conueniret, dixit: quantæ possidenti neque insidias pariunt, neque rerum necessariarum inopiam.

Κλεάνθης ἐρωτώμενος, πῶς
αὐτὸς εἴη πλούσιος, εἶπεν εἰ τῶν
ἐπιθυμιῶν εἴη πένης.

Cleanthes querenti, quomodo quis diues euadere posset, respondit: Si cupiditatum fuerit inops.

Ευσέβιος ἔλεγε Πλάσιον χρη
νομίξαν, τὸν ἡμέτερον ἔχον τὰ
δοκίοντα, τὸν δ' αἰεὶ ἐπιθυ
μοῦντα πωροποιήσαντα, καὶ πλε
θύνειν μηδέποτε ἔθιμά τε λαμ
βάνοντα, καὶ εἰ Μῆδ' εὐλαστῆ
οὐκ ἔχον, πίνηται καλίω, καὶ Ἴρι
κὼ οὐκ εἰσὶν ἐξ αὐτῆς εἶχε ψυ
χὴν, καὶ κηλῶν.

Eusebius dicere solebat: Ille diues existimandus est, qui se satis possidere sibi persuasit. Eum vero qui partis bonis semper adiuce-

re properat, acquirendique saturitate nulla capitur, et si Mida fuerit opulentior, pauperem esse dico, & Iri, qualem ille necessario habebat, animo præditum.

Ὁ αὐτὸς εἶπε Ὅι μάλιστα
τῶν ἀνθρώπων τὸς μὲν μετὰ
λαχρήματα ἔχοντες, καὶ φι
λοῦς ὄντες, πτωχοὶ τε καὶ θω
μίζουσι τῶν δὲ πτωχῶν
ἐπιδοῦν ἀχρηματίων καὶ ἰσχυ
ρῶν, ὑπερφρονέουσιν.

Idem dicebat: Homines vani colunt & admirantur magnos & pecuniosos, quamuis mali sint: bonos autem contemnunt, si paupertatem eorum animaduuerterint.

Χίλων ἔλεγε, ὅτι ἐν λιθίνῳ
ἀκόντι ὁ χρυσὸς ἐξιστάσθαι,
διδὲς βάσανον φανερὰν. εἰ δὲ
χρυσῶν, ἀνδρῶν ἀγαθῶν τε κα
κῶν τε πῶς ἴσθαι ἔλεγε.

Chilo dicere solebat, Quod Lydius lapis est auro, id auro esse homini: Aurum enim arguit, quale sit hominis ingenium.

Δημόκριτος εἶπε, δόξαν
καὶ πλοῦτον αὐτὸς ἐπιπέρας,
ὅτι ἀφ' αὐτῆς κτήματα εἶ
ναι.

Democritus dicere solitus

est, gloriam & diuitias abiq;
prudentia, non firmas pos-
sessiones esse.

Σαυροῦτος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἡ-
γούτου, πῶς σοὶ πολυσιώπρωτος εἶναι
δοκεῖ; εἶπεν, ὁ ἐλαχίστος δὲ χρυ-
σοῦδος. αὐτὸς κενὸν γὰρ ἐστὶ φῦσις.

Socrates interrogati, quis
videatur sibi ditissimus, re-
spondit, Qui paucissimis
contentus est. In frugalitate
enim sibi sufficere, existit
diuitiæ naturæ. ¶ Huc & di-
ctū Chrysostomi pertinet:
Οὐ πολυσίος ἐστὶν ὁ πολλὰ κειλη-
ρῦτος, ἀλλ' ὁ μὴ πολλῶν δού-
λῳτος. Non qui multa possi-
det, sed qui non multis
indiget, diues est.

Locus LVIII.

DE MVSICA CONTEMPTA.

Ἀρχιδάμουτος ὡς ἔτι ἐπιμα-
νουῦται κίθαρῳδὸν καὶ θου-
μιζόντα τῶν δούλων αὐτοῦ, ὡ-
λῶσε, εἶπεν, πῶς ἴσθης παρὰ σου
τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἔσαι, ὅταν
κίθαρῳδὸν ἔτως ἐπιμανῆς.

Archidamus cum quidā
prædicaret citharædum,
eiusque in canrando facul-
tatem admiraretur, Heus,
inquit, vir optime, quid ho-
noris aut præmii abs te
ferent boni viri, cum tan-

topere prædices citharæ-
dum?

Ἐπεὶ δὲ ἦς αὐτῷ συνιστῶς
ψάλτην εἶπεν, Οὐδ' ἄρατος
ψάλτης ἐστὶ, Παρ' ἡμῶν δὲ κα-
ταρατὸς ζωμοποιός. ὡς οὐδ' ἐν
ἀλφειῶν ἢ δὲ ὀρεγάνων φωνὴ
ἠδονῶν ἐμπιεῖν, τὸ δὲ ὄψων ἐ-
ζωμοδοσασίας.

Idem cuidam cantorem
commendanti ac dicenti,
Hic est bonus cantor: At
apud nos, inquit, hic est bo-
nus condimētorum artifex.
Existimabat nihil referre,
vtrum Musicorum instru-
mētorum sono, an obsoniis
quis voluptatem adferret.

Δημοκράτους ψάλτης ἀκεσώ-
μῳτος, Οὐ κακῶς εἶπε, Φάμεται
μοι φλυαρεῖν.

Demaratus cum audiret
Cantorem quendam osten-
tantem artem suam, Nihil
aliud laudis illi tribuit, sed
tantum dixit, Mihi videtur
non male nugari.

Ευδαμίδας, ψάλτην πρὸς
Ὀμηροῦσαντος, ἠρώτησαν αὐτὸν,
ποδαπὸς ἦς αὐτῷ δοκεῖ εἶναι.
Μέγας, εἶπεν, κληκτικὸς ἐν μικρῷ
πράγματι.

Eudamides rogatus de
cantore quodā, qui feliciter
cecinerat, qualis ipsi vide-
retur,

retur, Magnus, inquit, in re parua delinitor.

Ατίας ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς Ἰσμενίαν τῆ ἀρασον αὐλητικῶ λαῶν ἀρχηγῶτον, ἐκέλευσεν αὐλῆσαι ἡνωμαζόντων ἢ τῶν ἄλλων, αὐτὸς ἄμωσεν ἡδίων ἰππῶν χρημελιζοντῶ ἀκούειν.

Atreas Scytharum rex cū Ismeniam tibicinem optimum in bello cepisset, iussit illum canere: Cæteris vero admirantibus, iuravit Scythæ, sibi iucundius esse, equum hinnientem audire. Tales Scythæ adhuc hodie multi sunt in mundo.

LOCUS LIX.

DE NOBILITATE.

Κικέρων ὁ ῥήτωρ εἰς τὸ νόμον σκοπιῶν, καὶ τῶν φίλων μετὰ τῶν κελούοντων, ἐφη, τὸν Κικέρωνα ποιήσαντ τῶν Κατάνων, καὶ τῶν Κιάτων, καὶ τῶν Σκαύρων ἐνδοξότερον. οἱ μὲν γὰρ ἀειβόητοι ἦσαν παρὰ τοῖς Ρωμαίοις, Κικέρων δὲ νέου ἀγροῦ που ὄντῶ. ἐπέδειξε ἢ, καλίστω δὲ γὰρ εἶναι, καὶ ἰαυτὸν ἐκαστος ταῖς ἰδιότησιν ὁρῶνταῖς παραποδοῦσεν.

Cicero Rhetor, cum ob nomen dicteris incesseretur, ab amicis admonitus, vt aliud sibi nomen adscisce

ret, respondit, se Ciceronis nomen multo illustrius effecturum, quam esset Catonum, Catulorum, aut Scavorum. Nam hæ familiæ illustres erant apud Romanos, cum Cicero homo nouus esset. Subindicauit autem, pulcherrimum nobilitatis genus esse, quam sibi quisque propriis virtutib. conciliat.

Ἀγαθοκλῆς γὼς τῶ κεραμέως. ἡνὸ μὲν δὲ κύριον Σικελίας, καὶ βασιλεὺς ἀναγερθεὶς, εἰσέθει κεραμέα ποτήρια πέντα παρὰ τὰ χρυσῶ, καὶ τοῖς νέοις ἐπιδοικνύμεν ἄλγην, ὅτι τοιαῦτα ποιῶν ἀστέρον, νυνὶ τῶν ποιῶν ἀλγὸς τῶ ἐπιμέλειαν καὶ τῶ ἀνδρίαν δεκνύς τὰ χρυσῶ. σὺν ἡχρῶς το ἐπὶ τῆ ἀστέρα τύχη, ἀλλ' ἐνδοξότεραν ἠγείτο τῶ βασιλείαν τῶ δι' ἀρετῆς παραποδοῦσεν μὲν, ἢ εἰ αὐτῆς κληρονομήσαν ἐν.

Agathocles Sicilia potiturus rexq; declaratus, solitus est in mensa fictilia pocula iuxta aurea ponere eaque iuuenib. ostendens dicere: Cum antea talia fecerim, commōstratis fictilibus (patre enim figulo natus fuit) Nunc per vigilantiam & fortitudinem talia facio, commonstrans aurea. Non puidit eū pristinae fortunæ,

sed gloriosus existimavit
regnum virtute partum,
quam si hæreditate obue-
nisset.

Τὸ αὐτὸ πολιορκῶντες πόλιν,
πάντες ἔπειθ' ἰσχυροὺς ἑλοιδω-
ρῶντο, λέγοντες, ὅτι Ὀκρυμέου
τὸν μισθὸν πῶθεν ἀποδώσεις τοῖς
στρατιώταις; ὃ ἢ πρὸς αὐτὸν καὶ μει-
διῶν εἶπεν, Αἰεὶ ἐμὴν ἐλω.
λαβῶν ἢ κατακράτος, ἐπίκρατος
καὶ τοὺς ἀρχιμαλώτους, λέγων,
Εἰ μὲ πάλιν λοιδορήτε, πρὸς
τοὺς κυρίους ὑμῶν ἔστω μοι ὁ
λόγος. ἀπεικίας ὀνειδίζων αὐτοῖς
τοῖς πάλιν ἀκηρῶν λοιδορίαν, καὶ
πάλιν δ' ἑλεῖν, τὸν τῆς βλασφη-
μίας μισθόν.

Idem cum obsideret vr-
bem quandam, quibusdam
e muro conuitia in ipsum
iaculantibus, dicentibusq;
Figule, Vnde militibus tuis
persolues stipendium? Ille
placidus ac ridens respōdit,
Cum hanc urbem cepero.
At cum vrbe vi potit⁹ esset,
venderetq; captiuos, Si me,
inquit, denuo conuitiis af-
feceritis, apud heros vestros
querar de vobis: ciuilliter
illis exprobrans intempe-
stiuam maledicentiam, &
seruitutem maledicentiæ
præmium.

Ἰφικράτης ὁ τῶν Ἐκλιῶν ἡγε-
μῶν, δοκῶν ὑὸς εἶναι σκοπτοτό-

μος, πρὸς Ἀρμόδιον εἰς δυσκολίαν
αὐτῶν λοιδορῆσάμενον, ἔφη, Τὸ
μὲν ἐμὸν αἶμα ἐμὲ ἡρώος ἀρχῆς,
τὸ δὲ σὸν ἐν σοὶ παύεται.

✕ Iphicrates Græcorum
dux, qui sutore patre natus
existimabatur, Harmodio
generis probrum per con-
uitium obiicienti, Meum,
inquit, genus a me origi-
nem habet, tuum vero in
te definit.

Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς Βιάννα
τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλην ὡς
δυσκολῶν ἤρετο πῶς; πῶθεν εἰς
αὐτῶν; πῶς τοι πόλις, ἢ δὲ
τοκῆς; καὶ αὐτὸν εἶπεν, ἀλλ'
ὁρθῶς ἔχει, ὡς βασιλεὺς, ὅταν τοξο-
τῶν ἡρεῖται ἔχεις, ὅσην ἐρωτῶντα
τὸ ἦμα, ἀλλὰ πῆναι τὸ σκο-
πὸν, τὰς δόξους τοξοῦσθαι πα-
ραλαμῶσαι. ἕτως ἐν καὶ ἐπὶ τῶ
φίλων ἐξέταξε, καὶ πῶθεν εἶσιν,
ἀλλὰ τίνες.

✕ Antigonus rex Bionem
philosophū de ignobilitate
crimatum, interrogauit:
Quis & cuius es? vbi tua ci-
uitas est? vbi sunt tui pa-
rentes? Cui Bion respondit:
Atqui o rex recte facis, cum
indiges sagittariis, quod
tunc non interrogando ge-
nus, sed scopum proponen-
do, optimos tibi ex illis deli-
gis: sic etiam amicos explo-
rare debes, non vnde nati,
sed qui & quales sint.

Βασίλειος

Βασίλειος εἶπεν· Οὐκ ἔχρησθ
 οὐς πατέρας καὶ πατρῶν· λέει
 καὶ περὶ αὐτοῦ· ὁ γὰρ ἴδιον ἀληθεί-
 ας νομίζων· ἴδια ἐκείνου ἀπαυτεῖ
 τὰ ἐγκώμια.

Basilus dixit: Non pos-
 sumus parentes & maiores
 nominare nobiles, cum ve-
 ritatis lex propria cuiusque
 deponat encomia.

Ο αὐτὸς, ὀνειδιζόμενος ἐπὶ
 τῷ γένει, ἀπ' ἐγὼ τοῖς μετ' αὐ-
 τόν, εἶπεν, τὸ γένος ἀρξέω, καὶ τὸ
 μέγιστον ἀπ' ἐμοῦ γένος ἀρξέω,
 τὸ ἴσον εἰς σε πελοπόνησθ.

Cum eidem genus vt
 probum obiiceretur, Ego,
 inquit, posteris meis lucem
 excito, & meum genus a me
 ortum habet, tuum vero in
 te definit.

Φημι πάντας μάλιστα ἐπαίνε
 ἀξίους εἶναι, ὅσοι μὴδὲν ἐξ ἀρ-
 χῆς ὄντες, ὁμῶς ἐπὶ μέγα παρθε-
 χάρησαν· ἔλεος Λουκιανῶς.

✠ Affirmo hos maxime
 laude dignos esse, qui ab
 humili principio ad splen-
 dorem nominis peruenerunt:
 dixit Lucianus.

Διογένης, πικροθυμῶν ἡ-
 νός, πίνε τῶν ἀνθρώπων δι-
 γμύσεται, οἱ κραιφθενόντες,
 εἶπεν, πλούτου, ἀδύτης, ἡδονῆς.
 ζωῆς· τῶν ἴσων αὐτῶν ἰσπερὶ αὐτῶν

όντες πένιας, ἀδύτης, πόνου,
 θανάτου.

✠ Diogenes interrogante
 quodam, qui hominum
 nobilissimi essent: Contem-
 ptos, dixit, opum, gloriae,
 voluptatis, & vitæ: contra-
 riiis autem, paupertate, ob-
 scuritate famæ, labore ac
 morte superiores.

Σακράτης ἐρωτηθεὶς, ἡ δι-
 γμύσια, δικρασία, εἶπεν, ψυχῆς
 καὶ σώματος.

✠ Socrates nobilitas quid
 esset sciscitanti: Animæ,
 respondit, & corporis bona
 temperies.

Σώκρατος ὁ ἀλλήτης ὀνειδι-
 ζόμενος ὑπὸ πένιας ἐπὶ τῷ γενεῶν
 ἀσπόμεν εἶναι, εἶπε, Καὶ μὴ
 ἀπ' ἐμοῦ μέγιστον ὄφειλον γε-
 μνάζεσθ, ὅτι ἀπ' ἐμοῦ τὸ γένος
 ἀρχεται.

Softrato aulædo expo-
 brabat quidam, quod ob-
 scuris parentib. natus esset,
 cui ille, atqui ob hoc ipsum,
 maxime sum admiratione
 dignus, quod a me genus
 incipiat. ludicauit enim me
 lius esse, Genus incipere,
 quam finire, iuxta illud Na-
 zianzeni: γένος παρθεχέων
 κρείσσον, ἢ λυφν γένος.

Ἀνάχαρσις ὀνειδιζόμενος ὑπὸ
 Ἄπικθ, ὅτι Σκυθῆς εἶναι, εἶπεν,
 ἀπ' ἐμοῦ μέγιστον ὀνειδῶ ἢ πα-

τρεις συ ἢ τῆ πατρίδι. πάνυ κα-
λῶς ἐπιπαλιζῶν τῶ μηδενὸς
ἀξίον λόγον, μόνον δ' ἐπὶ τῆ πα-
τρίδι σημειωθήτω.

✕ Anacharthis exprobranti
cuidam Attico, quod natus
esset in Scythia, Mihi, inquit
probro est patria, tu vero
patria. Belle hominem nul-
lius pretii reprehendens,
quod cum nulla laude di-
gnus esset, de patria tamen
insolenter gloriaretur.

Θεμιστοκλῆς, τὸ Σεριφίου
πρὸς αὐτὸν εἰπόντ'· ὡς εἰ δὲ
αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν ἐν-
δοξὸς ἐσσι, Αθητῆ λέγεις, εἶπεν,
ἀλλ' οὐτ' αὐ ἐγὼ Σεριφίος· ὡν
ἐγγυρόμευ ἐνδοξός, οὐτε σύ, Α-
θηναίος.

Themistocles Scriphio
cuidam obiicienti, quod nō
ex sese, sed ob urbis nobili-
tatem celebris esset, Vera,
inquit, prædicas. Neq; enim
ego, si Seriphus essem, cla-
rus essem, neque tu, si Athe-
niensis.

Πολυαχῶς σφόδρα ὄνειδιζό-
μεν· ἡρώδης ἐπὶ τῶ γενέων
ἀθηνῶν εἶναι, εἶπεν, Ἐμοὶ μὲν
ὄνειδος οἱ γενεῖς, ἢ δὲ τοῖς
γενέσι.

✕ Cum sapienti cuidam
multis modis aliquis vt
probrum obiiceret, quod e
parentib' ignobilibus pro-

gnatus esset: Mihi, inquit,
dedecori sunt parentes, tu
vero parentibus tuis.

Θεόπεμπτος ἔλεγε, δὲν δι-
γνηεῖς νομίζεις, μὴ τοῦς οὐκ τῶν
καλῶν κ' ἀγαθῶν γεννηθῆναι,
ἀλλὰ τοῦς καλὰ κ' ἀγαθὰ πα-
τρῶν γενέμενους.

✕ Theopemptus dicere so-
lebat, Nobiles existimandos
esse, non qui ex bonis &
probis nati sunt, sed qui ho-
nesta & bona sequenda sibi
proponunt.

Ἀνθρῶν, ἐπεὶ νεανίσκος·
ἀνδρείου πατρὸς, αὐτὸς ἢ μὴ
πάνυ δοκῶν ἀγαθὸς εἶναι φρα-
ζώμενος. ἡξίος τοῦ πατρὸς λαμ-
βάνειν δόξατος· ἀλλ' ἐγὼ, εἶπεν,
ὦ μειράκιον, ἀνδραγαθίας οὐ
πατραγαθίας μισθὸν κ' ἀρετῆς
δίδωμι.

Cum iuuenis quidam
strenuo patre natus, ipse ve-
ro parum bonus miles ex-
istimatus, patris stipendia
peteret, Antigonus ad eum
dixit: Atqui ego adolescēs,
non paternæ, sed propriæ
fortitudinis, mercedem ac
præmia largior.

Λαμπρόν εἰ ἐπίσημον [ὡς
Χρυσόστομος ἔλεγεν] εἰς παρὰ φά-
νεια πατρῶν, ἀλλὰ ψυχῆς
δρετῆ ποιῶν εἶωθε.

✕ Splendidum & nobilem

(vt

(vt Chrystomus dixit,)
non maiorum nobilitas, sed
animi virtus efficere solet.

Σακροφύτης ἔλεγεν Οὐτε σίταν
ἀραιον ἐν τοῦ κελύφου πλοῖον
κρίνομεν, ἀλλὰ τὸ εὐρετον ὡς
πλὴν προφύλῳ· ἔτε ἀνδρα παου-
δαίον ἢ Φίλον Ὀνοον, τὸ ἐξ ἐπι-
φανοῦς ὄντα γένους, ἀλλὰ τὸν
ὑπάρχοντα τῷ τρέπῳ κρείτ-
τονα.

✠ Socrates dicere solebat:
Neque frumentum optimū
iudicamus, quod in pulc-
errimo agro natum est, sed
quod commode nutrit:
neque virum bonum & stu-
diosum aut amicum bene-
uolum, qui genere clarus,
sed qui moribus egregiis
fuerit.

Δημοκρετῶ ἑρωτηθεὶς, ἐν
πῶσι ἡ δόξῃ αὐτῶν εἴη, εἶπε Κτη-
νεῶν μὲν δόξῃ, ἢ τοῦ σκυλίου
δόξῃ αὐτῶν ἀνθρώπων δὲ ἡ τοῦ
ἡγεῖο δόξῃ.

✠ Democritus interrogatus
in quibus nobilitas consti-
steret? respondit. Pecudum
nobilitas in bono validoq;
corporis habitu sita est: ho-
minum vero, in bonitate
morum.

Locus LX.
DE OTIO.

Σκίπιον ὁ πρεσβύτερος
τῷ δὲ τῷ στρατηγῶν καὶ
τῆς πολιτείας σχολῶν ἐν γράμ-
μασι Διοσκρίτου ποιούμενος,
ἔλεγεν, ὅποτε σχολάζει, πλείονα
πράττειν.

✠ Scipio senior, si quando
vacans a bellicis negotiis, in
litteris versaretur, dicere so-
lebat, se quando otiosus es-
set, plura agere.

Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος
πρὸς τὸν Πύρρον, εἰ σχολάζει,
μηδέποτε, εἶπεν, ἔμοιγε τοῦ συμ-
βαίνει νομίζον ἀρχιστράτηγον, scho-
λάζον ἀρχὴν δὲ τῆς πόλεως.

Dionysius senior cuidam
percontanti, Num esset oti-
osus, Absit, inquit, vt hoc
mihi accidat. Sentiens, tur-
pissimum esse, otiosum esse
a Reipublicæ negotiis.

Διονύσιος ὁ Ἑρμοκράτους
ἐπέστρεψε Πλάτωνι, μὴ κακῶς ἀ-
γασθῆναι αὐτὸν. καὶ ὅς αὐτὸν ἐπέσ-
τρεψε, μὴ ἱστανῆναι αὐτὸν σχολῶν
εἶναι, ὡς Διονύσιος μνηστῆρ.

✠ Dionysius Hermocratis
filius scripsit ad Platonem,
orans ne se cōuitiis afficeret:
Ad quem ille rescripsit, Nō
sibi tantum otii esse, vt Dio-
nyssii meminisset.

Δημοδίνης ἐφίση, τῷ δευτέρῳ
τῷ σχολάζειν ἐπὶ αὐτῶν τὸ δὲ πρὸς
καὶ τὸ πλείονα πρᾶττειν αὐτῶν.

Demosthenes dicere solebat, Desidiam & otium comitari egestatē, & aliena agenda studium.

Πλάτων λέγει ἐκ τῆς Διγαπειδῆς ἀπαλαττομένης εἰσὶν ἄγε ὅπως εἰς κελὸν πηκτεροῦσθε τὴν χολὴν, ἢ πῦρ, σημεῖων ἀγροῦν χολὴν πάντοι καὶ διδάσκει τοὺς ἀγροῦστας.

† Plato e disputatione discedens, solitus est admonere discipulos, Videte pueri, vt otium in re quapiam honesta collocetis. Significans inhonestum otium omnia mala docere adolescentes.

Locus LXI.

DE INVIDIA, ODIO.

Aριστοτέλης, φησὶν ὅτι φησὶν ἀνταγωνιστὴς ἐστὶ τῶν εὐτοχούντων.

† Invidia, inquit Aristoteles, antagonista est fortunatorum.

Νικόμαχος εἶπεν, ἐργῶδες εἶναι ἐν βίῃ βεβαιοῦσθαι, τοὺς τῶν φθονούντων πάντας ὀφθαλμοὺς λατρεῖν.

† Nicomachus dicebat, Difficile esse in hac vita de gentem, omnes invidentiū oculos latere.

Ἰππίας εἶπεν, δύο εἶναι φθόνους. τὸν μὲν δικαίον ὅταν τις τοῖς κακοῖς φθονῇ πικραμένοις. τὸν δὲ ἀδικον, ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς. καὶ διὰ τὸ πᾶσι ἀδικῶσι οἱ φθονεργοὶ κακοῦσται, οὐ γὰρ μόνον τοῖς οἰκείοις κακοῖς ἀχθόντες, ὡσπερ σκῆνιοι, ἀλλὰ ἔτι τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς.

† Hippias dixit, duplicem invidiam esse: iustam quidem, cum quis invidet improbis honoratis: iniustam vero, cum bonis. Et invidi duplo magis, quam ceteri calamitosi sunt: Non enim solum propriis malis gravantur, vt alii, sed alienis quoque bonis.

Πλάτων εἶπεν ἀγαθῶ ἐθέλοντι ἀεὶ οὐδενὸς οὐδέ ποτε ἐξίστεον φθόνου.

† Plato dicebat, Bono viro nunquam vlla quavis de re innasci invidiam.

Τοῖς μὲν Διὰ τοῦ ἡλίου πορρομενίοις ἐπιτετα κατ' ἀνάγκην οὐκία. Ἔτι δὲ Διὰ τῆς δόξης διαδίζουσιν, ἀνθλοῦσθαι φθόνου εἶφη Σωκράτης.

† Iter facientes per Solem, necessario comitatur umbra: incedentibus vero per gloriam, comes est invidia: dixit Socrates.

Ἀνδρὶ ἀγαθῷ [ἐλεγε] Εὐσέβει.

βι· ο δὲ φρογγέον φρογγέων τις,
 κ' παρ' ἑαυτῶν, κ' πεινῆ τῶν κρινῶ,
 κ' ἑαυτῶν φρονεῖ. αὐτὸν ἀγαθὸς
 γ' εὐπεσάτων πόλι· κ' κ' πεινῆ
 τὸς τοῦ δ' αὐτοῦ μέρους τῆς διμυ-
 ρίας αὐτῶν μετ' ἀγαθῶν, κρινῶ
 δ' αὐτοῦ μέρους.

Si quis (dixit Eusebius) inuidet bono viro fortuna-
 to, is etiam patriæ ac toti
 reipublicæ, deniq; sibi ipsi
 inuidet. Nam vir bonus fel-
 liciter agens, cōmune bonū
 est & ciuitatis, & vniuscui-
 usque, qui felicitatis eius
 particeps fieri potest.

Κλεόβουλ· ὁ Λίνδιος ἐρω-
 τηθεὶς ὑπὸ πνεος, ἵνα δ' εἰ μέγιστα
 φυλάττειται, εἶπεν· τῶν μὲν φί-
 λων τ' φθόνον, τῶν δ' ἐχθρῶν
 ἐπιβουλῶν.

Cleobulus Lindius cum
 ex eo quæreretur, quæ ma-
 xime vitanda esse putaret:
 Amicorum, inquit, inuidiā,
 & hostium insidias.

Ἀντισθένης, ὡς περὶ ὑπὸ τοῦ
 ἰσοκράτους, ἔτιως ἐλεγχε τὰς
 φθονεργίας ὑπὸ τῶν ἰδίων ἡθῶν
 κατεπίδειξεν.

† Antisthenes dicere solit^o
 est, Non aliter ac ferrum
 absument rubigine, irain-
 uidos suo ipsorum vitio
 contabescere.

Βίων πρὸς τὸν Βάσκανον

ἰσχυρῶν παρ' ἑαυτῶν, οὐκ οἶδα, ἔφη,
 πότερον σοι κακὸν γέγονεν, ἢ ἄλλω
 ἀγαθόν. φθονεργὸς γὰρ οὐχ ἥτιον
 λυπέεται ἀλλότριᾳ δυστυχίᾳ, ἢ ἡ
 ἑαυτοῦ δυστυχία.

† Bion conspiciens quen-
 dam tristi vultu, qui habe-
 batur inuidus, Nescio, in-
 quit, utrum tibi aliquid ac-
 ciderit mali, an alteri quip-
 piam boni. Inuidus enim
 non minus discruciat^{ur}
 aliena felicitate, quam pro-
 prio infortunio.

Ἰσοκράτης τῶν δυστυχῶντων
 ἀνταγωνιστῶν ἐλεγχε εἶναι τὸν
 φθόνον.

Isocrates dicebat, Fortu-
 natorum hominum aduer-
 sarium esse inuidiam.

Ἔστι πάντες, φησὶ Δημόσθε-
 νης, ὅσοι ἐστὶν, τὰ ὀνειδῆ φασικέον·
 τὸ δ' ἐφθονεργίᾳ δοκεῖν πάντων
 μέγιστον. Ἄλλ' οὐκ ὅτι πάντες
 φύσεως κακίας σημεῖον ἐστὶν ἡ
 φθόν· κ' οὐκ ἔστιν ἄλλο παρ' αὐτῆς,
 δι' ἃ ἀνὰ τὴν συνήθειαν ὁ φθόνος
 πεπαισῆται.

Cum probra, inquit De-
 mosthenes, fugienda sunt
 omnia, tum hoc, ne inuidi
 videamur, maxime omni-
 um. Quare? Quia inuidia
 omnino prauitati naturæ
 tribuitur: nec vlla causa est,
 ob quam inuidus veniam
 mereatur.

Locus LXII.

DE OBTRECTA-
TIONE, CALV-
MIA.

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΦΑΣΙ ΔΙΑ-
ΒΑΛΛΕΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΗ-
ΓΩΝ, ΤΩ ΜΕΝ ΕΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩ-
ΠΩΝ, ΕΠΙΜΕΛΩΣ ΕΠΙΦΡΟΝΕΙΑΣ ΤΗ ΧΡΗ-
ΣΙ, ΑΠΕΡΕΧΙΑΝ ΔΗΛΟΝ ΟΤΙ ΤΩΤΩ
ΔΙΦΡΟΝΕΙΤΑΙ ΤΑ ΜΗ ΠΑΡΕΝΕΙ. ΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΟΜΟΙΣ ΤΙΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ ΑΠΕ-
ΡΕΩΝ ΠΙΣΤΕΥΟΝ ΔΕΙΝ, ΠΕΝ ΚΑΙ ΕΠΙ-
ΡΕΩΝ ΑΥΤΟΝ ΑΚΟΥΣΕ.

† Dicunt, Alexandrum, cū
familiaris quidam traduce-
retur apud eum, alteram
aurem obstruxisse manu,
scilicet ut illam integram
absenti seruet. Non enim
putant huius verbis prius
fidem habendam esse, quam
& alterum audiuisse.

Ἰππίας φησὶν, ὅτι δεινόν ἐστιν
ἢ Διφρολή, ἕτις ὀνομαζέω, ὅτι
ἐδὲ πτωχία πρὸς κατὰ αὐτῶν γέ-
ρα πτωχὸν ἐστὶ νόμος, ὡσπερ
τῶν κλεπτῶν καὶ τοὶ ἀρεστοὶ ὄν
κίημεν τὴν φιλίαν κλέπτουσι,
ὡς ἡ ὕψος κακουργῶν ἴσα, δι-
καιοτέρη ἐστὶ τῆ Διφρολή, Διφ-
ρὸ μὴ ἀφανῆς εἶναι.

Hippias grauissimā rem
calumniam esse dixit, quia
nulla pœna lege sancita sit
calumniatoribus, ut furi-
bus, quamuis amicitiam,
quæ optima est possessio,

furentur. Quamobrem con-
tumelia licet malefica sit,
iustior tamen est, quam ca-
lumnia: quæ quia latet,
nocentior est.

Πελοπίδας ἀνδρεὺς τραυλί-
το Διφρολήντος αὐτῶ, ὡς
βλασφημήσαντ' αὐτὸν· ἐγὼ
τὰ μὲν ἔργα, ἔφη, αὐτῶ ἐλίπω, τῶ
ἢ λόγων εὐκῆ ἤκουσα.

Pelopidas, cum fortis
quidam miles per calumniā
apud ipsum deferretur, vt
qui ei conuictus esset: E-
quidem dixit, facta eius
respicio, verba autem non
audiui.

Ὅστις Διφρολήσι πείθεται
ταῦτ', ἢ τοὶ πονηροὶ αὐτὸς ἐστὶς
τεσπες, ἢ πτωχὸς πτωχὸν παιδαγωγῶν
γνώμην ἔχει. ἔλεγε δὲ Μέναν-
δρος.

Χ Quisquis calumniis sta-
tim fidem habet, is aut im-
probis moribus præditus
est, aut ingenium prorsus
habet puerile: vt Menander
dixit.

Κλειόβουλος μάλιστα σωφρο-
νεῖν κείνῳ τὴν πόλιν ἔφη,
ὅπου τὸν ψόρον μῶλον οἱ πε-
λιτοὶ ὄμοιοι δεδίδικαν, ἢ τὸν
νόμον.

Cleobulus illam ciuita-
tem dixit bene constitutam
esse, vbi infamiam & obre-
ctatio.

stationem magis, quam legem, ciues metuant.

Πλάτων Ἰνὸς λέγει τὸ, ὅτι Ἰνὸς λοιδοροῦσί σε, ἔφη. ἀλλ' ἐγὼ οὕτω Διόξω, ὡς ἀπιστοῦσ' αὐτοῦς. ἡ γὰρ ἐμὴ κρίσις τῶν Διόξων ἐστὶ Διόδοτος τρεῖς ὄντας, οὐ συζητήματα καὶ κεραιζαῖς, ἀλλὰ τῶ ὁσίων ζῆν, καὶ τὰ δέοντα πράττειν ψυδερμούς ἐλέγχον.

Plato cum quidam ei narraret, esse nonnullos, qui ipsum maledictis infectarentur, At ego, inquit, sic viuiam, vt illis nō habeatur fides. Sentiens optimum refutandi calumnias modū esse, non scriptis & clamoribus, sed sanete viuendo, & recte faciendo mentientes refutare: ¶ Vt ille interrogatus, πῶς αὐ ἀμυνήται τὸν ἐχθρὸν, quomodo se vlcisici de suo inimico posset, respondit: αὐτὸς καλὸς καὶ ἡγιόδοτος ἡγιόδοτος, Si te virum honestum & iustum praestabis.

Φίλιππος ὁ Ἀλεξάνδρου πατὴρ ἔλεγεν, ὅτι χάριεν ἔχω τοῖς λοιδοροῦσί με, ὅτι ἐλλέονα ποιεῖσιν. ἐγὼ γὰρ ἀπελάττω ψυδερμοῖς αὐτοῦς ἀπελέγχον, εἰ τι φασίλον ποίω, μετὰ δὲ ἀπονομή.

Philippus, Alexandri pater, dicebat se suis conuicia-

toribus gratiam habere, & se meliores redderent. Ego enim, inquit, studens illos mendacii convincere, si quid improbe fecerim, multo consilium, & penitentiam emendo factum.

Διογένης πρὸς τὸν λοιδοροῦν αὐτὸν, Ἄλλ' ἔπει μὲν, ἔφη, πιστεύει ἡς δὲ φημι μὲν ὅτι, ἔπειτα ἐμὲ βλασφημεῖσιν.

Diogenes conuictanti sibi, At nec mihi, inquit, credit quisquam te laudanti, nec tibi me vituperanti.

Ἴερον πρὸς Ξενοφάνῳ τὸν Κολοφώνιον εἰπόντα, μάλιστα οἰκίους δύο τρέφειν, Ἄλλ' Ὀμηρος, εἶπεν, ὃν σὺ Διόδοτος, πλείονας ἢ μυρίου τρέφει πτόνηκας. καὶ σὺ ὁ βλασφημῶν δοκεῖν αὐτῷ ἰδιοκίμωτος, εἰς ἃ τρέφεις δύο;

Hiero Xenophani Colophonio querenti, quod aegre duos aleret famulos, At Homerus, inquit, quem tu carpis, etiam mortuus alit plus quam decem millia. Et tu, qui vis illo videri doctior, vnus non alis duos?

Ἐφη σοφῶς, Ὅ δ' εἰνά τις ἐλοιδορεῖ· ὃ γ' ἔλεγε, μὴ παρ' ἐμὲ καὶ τυπύτω με.

Cum sapienti quidam narraret, eum a quopiam

conuittis deformatum esse, Absentem, inquit, etiam verberet me.

Τραϊνὸν μὲ παρσώπεις [ὡς φησὶ τις τῶν σοφῶν] τὴν βλασφημίαν. τὴν δὲ συκοφαντικὴν ἀδικίαν, καὶ παρσώπεις ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῶν, καὶ αὐτὸς ἐαυτὸν.

Tribus personis (vt quidam ex sapientibus dixit) eadem opera calumniator nocet. Nam & delatum iniuria afficit, & auditores (Quia eos veritate priuat) & seipsum. Quia conscientiam suam atrociter fauciat.

Δημοσθένης φησὶ τῶν συκοφαντῶντων ἄλλο ἐξελίττεται ἔδεν εἶναι.

Demosthenes dicere solitus est, Nullum genus hominum perniciosius esse, quam Sycophantarum.

Σοφῶντι ἐφη τις, ὅτι ὁ δεινὸς κηκῶς σε ἐλοιδορεῖ ἐπὶ ἐμοῦ. ὁ δὲ ἔφη. Εἰ μὴ ἡδύως ἤκηυες, σὺ καὶ ἐμοῦ μὲ ἐλοιδορεῖ.

✱ Cum sapienti cuidam aliquis diceret, se præsente ipsi a certo quodam conuittium factum esse: Nisi tu, inquit, libenter audiuißes, nunquam ille mihi conuittium fecisset.

Ἄλλο τις τῶν σοφῶν ἀκροῶν ὑπὸ ἰνῶν βλασφημειῶν, οὐδὲν, ἔφη, πράττειν ἀξίον τῆς βλασφημίας, τῶν ψυδῶν οὐδὲν φροντίζω.

✱ Alius quidam homo sapiens, audiēs sibi quosdam maledixisse, dixit, Ego cum nihil faciam dignū, propter quod contumelia afficiar, mendacia nihil curo.

Locus LXIII.

DE PVDICITIA, CASTITATE,

Pudore.

Ἐρω λαιδορηγίαις ὑπὸ ἰνῶν εἰς τὴν δυσωδίαν τοῦ φόβου, ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς γυναικὸς μηδέποτε ἀεὶ ἑαυτοῦ φροῦσαται. ἢ εἰπὴν, Ὀμῶν ἡδὲ τοῦτον ἀπαντῶν ἴσως ἀνδρῶν ὄζην. Καλλιπύς τ' ἀγνείας ἐλεγχῶς ἰσακῆς, τ' ἔδενδὸς ἀνδρῶς ἔγω πηλοῦν ἡσομῆνης, ὡς τ' ἔσόμενος ὁδὸ μὴς αἰδομένης, πάλιν ἐνδὸς ἀνδρῶς.

✱ Hieroni quidam exprobrabat oris graueolentiam. At ille cum vxore expostulabat, quod id sibi nunquam indicasset: Tum illa, Putabā inquit, viros omnes ad eundem olere modum. Eximiū pudicitie argumentum, quę nulli viro tam vicina fuerit, vt oris halitū sentire posset, præterquam vni marito.

Ὁ αὐτὸς

Ὁ αὐτὸς Ἐπιχάρμον τὴν κωμωδοποιὸν, ὅτι τὴν γυναικὸς αὐτῆς παρέσης εἶπε πρὸς ἀπεργῶν, ἐξημίωσε.

Idem Epicharmo Comico poetae, quod praesente ipsius vxore dixisset quiddam inhonestum, dixit multatam.

Ἀκμήνη πρὸς ἀποστέπεμιν ἐφθόρα συνειπινόμεναι, ἢ ἵ' ἔφη, Πῶς μὲν εἶσι ἐμῶν τῶν πατρῶν πείθεσθαι, καὶ εἶτο ἐπὶ πρῶτα γυνὴ ἵ' ἡμομύνη, τῶν αὐτῶν εἰς ἐν δίκῃ μὲν πρὸς ἀπεργῶν, ἑὺ τῶν φανερόν ποιησάτω ἀπεργῶν.

Quidam Lacenam sceminam misso nuntio sollicitauit, num assentiretur, ut ipsi sui faceret copiam. Cui illa respondit: Cum essem puella, patri obedire didici, idque feci: mulier autem facta, viro. Itaque si me inuitat ad honesta, marito meorem aperiat.

Παρθένη πρὸς πενήτην ἐρωτήθη ἵσα, τίνα δίδουσι τῶν γαμοῦν πρῶτα. Τῷ πατρῶν εἶπε, συνφροσύνῃ. Ὁ γυνὴς ὁμολογῆσαι, τίς πρὸς τὴν γάμον ἀπόρους ἀδιαφθόρου φέρειται παρθένον ἐξαργυρῶν τῶν πλουτηνῶν.

Virgo quaedam pauperula roganti, quam dotem sponso allatura esset: Pudicitiam, inquit, a maioribus traditam. Generose profes-

sa est, eam esse pulcre dotatam, quae mores incorruptos adferret ad nuptias.

Ὁ πλὴν ἰαυθὸς γαστέρα θεοραπύων [ἔφη πρὸς τῶν παλαιῶν] καὶ πνεύματι πορνείας νικῆσαι θέλων, ὁμοίως ἐστὶ τῶν μὲν ἰλαίου Ὀθεννύοντι ἐμπροσθεν.

Qui ventri deditus (ut quidam ex veteribus dixit) spiritum fornicationis superare conatur, similis est homini, incendium oleo restinguenti.

Φαῦλον καὶ μόνος ἦς. μήτε λέξης, μήτε ἐργασίῃ μάθε δὲ πολὺ μάλλον τῶν ἀλλῶν ἀίχμηδα. ἔφη Μουσόνιος.

Malum, etiam si solus fueris, neque dixeris, neque feceris. Disce autem teipsum multo magis, quam alios reuereri: dixit Musonius.

Ἄμφω μὲν χιτῶν ἐκδυομένων ἐκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνὴ. ἔλεγε Ἡρόδοτος.

Mulier simul cum veste pudorem etiam exiuit: dixit Herodotus.

Locus LXIII.

DE PAUPER-TATE.

Ἀπολλώνιος ἔλεγε, εἰς πένητας καὶ φῦσιν ἀγαθὴν, ἀλλὰ

τὸ δὲ ἀρχαῖον αἰτίαν πένεσθαι,
ὄνειδος.

† Apollonius dixit, Pau-
pertatem non turpem esse
secundum naturam, turpi
vero de causâ paupertate
premi, dedecus esse, & infamiam
inurere.

Ἐπίκτητος ἔλεγε. Ὁ παρὲρ
ἐπὶ Συκερῶν σκίμπος δολιχὸς
μυρον ὑγκάνθη ἀμεινον, ἢ ἐπὶ
πολυτείας κλίνης κυλινδὸν ἄμυρον
νοσείν ἕτω καὶ ἐν μικρῶν ὀρει-
ουσία βέλπον συσεκτόμυρον
διθυμείν, ἢ ἐν μεγάλῃ τυγχάν
νοσπε δύσθυμείν.

† Epictetus dixit: Quem-
admodum in paruo humi-
liq; grabato anguste cubare
hominem sanum melius
est, quam in amplo lecto se
volutantem ægrotare: Sic
& in exigua fortuna melius
est sese contrahentem læto
animo esse, quam in magna
fortuna tristem. ¶ Sic & Py-
thagoras dixit: Ζῆν κρεῖττον
ἐστὶν ἐπὶ πτωχότητος καὶ ἀκείμυρον,
ἢ παρὰ πτωχὸν χρυσὸν
ἔχοντα κλίνην. Melius est hu-
mi cubantē viuere, & bono
animo esse, quam perturba-
tum in aureo lecto.

Κάτω ἴσθι, κρείσσον καλῶς
πένεσθαι μέλλαν, ἢ πολυτεῖν κα-
κῶς. τὸ μὲν γὰρ ἔστιν ἄλλο, τὸ δὲ ἐπι-
κτεῖν φρεῖν.

† Cato dicere solitus est,
Honestam paupertatē præ-
stare improbis diuitiis. Hoc
enim cō miseratōnis, illud
opprobrii causam esse.

Κλεάνθης ὁ φιλόσοφος ὡς
κρίνων ἐαυτοῦ βίον ἔτι πλοσί-
ων, ἔλεγε, ἐν τῷ ῥητορικῷ
ἐκείνῳ, τὴν σκληρὰν καὶ ἀκαρπὸν
ἐργασίαν σκιάπαι.

Cleanthes Philosophus
suam vitam diuitum vitæ
solebat præferre, hoc nomi-
ne, Dum illi, inquit, pila lu-
dunt, ego durum humum
exerceo.

Ἀρχίνης γῆρας καὶ πένιαν εἶπε
μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν
εἶναι.

† Aschines dixit, Senectute-
m & paupertatem, grauissi-
ma in reb. humanis mala
esse. Congruit cum dicto
Chrysoctomi. γῆρας καὶ πένια
δύο πρῶτα μέρη δυσχερῶν εἶναι.
Senectus & paupertas, duæ
res sunt curatu difficiles.

Διογένης ἐρωτήθεις τί ἀθλιόν
ἐν βίῳ, ἔφη, Γέραν ἀποργ.

× Diogenes interrogatus,
quid in vita miserum esset,
Senex, inquit, egenus.

Δημοκρίτος ἀκούων ἱνὸς
τὴν ἀπορίαν ἐαυτῷ μεμφομένους,
ἔφη.

ἔφη· Ἦν μὴ πολλῶν ἐπιθυμῆς,
πῶς ὀλίγα πολλὰ σοὶ δοῦναι· μικρὰ
ἢ ὄρεξις πενίαν ἰσοδυναμεῖ ἢ πλῆ-
τη ποιήσῃ.

† Democritus audiens quen-
dam de paupertate sua con-
querentem dixit: Si non
multa desideres, pauca tibi
multa videbuntur. Deside-
rium enim contractum, pau-
pertatem diuitiis aequipol-
lentem efficit.

Ἡ πενία πολλῶν ἐστὶν οὐδενὴς·
ἢ δὲ ἁπλοῦς πέντων· ἔφη
Ἀριστοτέλης.

† Aristoteles dicere solebat:
Paupertatem multis rebus,
inexplebilem autem cupi-
ditatem omnibus indigere.

Ἀριστοτέλης ἔλεγε, Οὐχ ἔστι
θεὸς πλεθύνων, ὡς τοὺς πένη-
τας, θεὸς ἀπυκνώτης οὐκ εἴρειν
εἰσάγειναι.

Aristoteles dixit, Diuites
non similiter misereri sole-
re infelicium, vt pauperes.

Ἦν μὴ πολλῶν ἐπιθυμῆσθαι,
πῶς ὀλίγα σοὶ πολλὰ δοῦναι· ἔφη
Δημόκριτος.

† Nisi multa desideres, pau-
ca tibi multa videbuntur:
dixit Democritus.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Σμικρὰ ὄρε-
ξις πενίαν ἰσοδυναμεῖ πλούτου
ποιεῖ.

† Idem dixit: Pauca appe-
tere, facit vt paupertas di-
uitiis aequipolleat.

Σέξτος ἔφησε, πενίαν φέρειν,
οὐ πάντως, ἀλλ' ἀνδρὸς σοφοῦ.
† Sextus dicebat, Paupertas
tem ferre, non cuiusuis esse,
sed viri sapientis.

Δημόκριτος ἔλεγε, Τὰ μέ-
γιστα τῶν κακῶν τὸς πένητας ἐκ-
φυγεῖν, ἐπιβελῶν, φρόνον, καὶ
μῖσος, εἰς οἱ πλούσιοι κατ' ἡμέ-
ραν συνοικηδοσι.

† Democritus dicere sole-
bat, Pauperes maximis ma-
lis non infestari, vt infi-
diis, inuidia & odio, qui-
bus diuitiis expositis sint
quotidie.

Ἀριστοτέλης ὁ δικηγόρος ἀντιδρῶν
ἐπὶ πενίᾳ τῶν ἰνῶν πλεονε-
στῶν, εἶπεν, Ἐμοὶ μὲν ἡ πενία ἐδὲν
ἰσορροπῶ κακῶν, σοὶ δ' ὁ πλοῦτος
ἄσχετος ὅσον ὀλίγας.

† Aristides ille iustus, cum
diues quidam ei paupertatē
obiiceret, dixit: Mihi quid-
em nihil mali adferet pau-
pertas: tibi vero diuitiæ non
pauca pariunt perturba-
tiones.

LOCUS LXV.
DE PATRIA, PIE-
TATE IN PA-
triam.

ΓΝαῦς Πομπηίου ἰσχυρῶς
 σπειδείας ἐν Ρώμῃ ἡγομέ-
 νης, ἀποδεδειγμένος λόγῳ μὲν ἀγο-
 ραῖς ἐπιμελητῆς, ἐργῶ δὲ γῆς καὶ
 θαλάσσης κύριος, ἐπέλυσεν
 εἰς Λιβύην καὶ Σαρδένας καὶ Σι-
 κελίαν. καὶ πολλὰ ἀγροίους
 ἔπει, ἑαυτὸν δὲ ἐν Ἰχμῶν ἡγο-
 μίου, ἐπὶ τῶν κυβερνητῶν ὄκνευ-
 τῶν, πρῶτον ἑμὸς καὶ τῶν
 ἄγκυραν ἄραι καλευσας, ἀνε-
 βῆσθε, Πλεῖν ἀναβῆζή, ζῆν εὐπε-
 ἀνὰ καὶ ζῆ. ἐπιδείξας πλείονα
 ἐπιμέλειαν τῆς πατριδος κιν-
 δυνάσεως, ἢ τῆς ἰδίας σπουδαίας
 ποιῆσθαι εἶν.

Cum ingens rei frumen-
 tariae Romae esset penuria,
 Pompeius titulo quidem
 annonae procurator, re au-
 tem vera maris terraeque do-
 minus declaratus, in Afri-
 cam, Sardiniam, ac Siciliam
 nauigauit, multaque frum-
 enti uicollecta, Romam
 properabat: uerum cum
 oborta tempesta naucleros
 a nauigando deterreret, ipse
 primus nauem ingressus,
 iussit anchoram tolli, cla-
 mans, ut nauigemus, urget
 necessitas, ut uiuamus, non
 urget. Significans patriae
 periclitantis potius habenda
 rationem, quam pri-
 uatae incolumitatis.

Λάκηνα πῆς ἐπιπέψασα

ὅτις ἦν αὐτῆς κέντε ὄντας ἐπὶ
 πόλεμον, ἐν ὅτις ἀπερσεύεις εἰ-
 σῆκει παραδοκῶστα ἢ ἐν τῆς
 μάχης ἀποβῆσαι. ὡς ὃ πρῶ-
 ἡγομῶς ἔς πυρῆρης ἀπήγ-
 γειλε ὅτις παῖδας ἀπαιῶς τε-
 λώτηκεία, Α. Α. ἔ. ἔ. το ἐ πυθό-
 μῆ, εἶπε, κηκὸν ἀνδράποδον,
 ἀλλὰ πῆ πρῶτος ἢ πατρις, φή-
 σαντες ὅτι νικᾷ, Α. σ. μ. η. ἔ. ἔ. ἔ. ἔ.
 εἶπε, δέχθη καὶ τῶν παίδων γί-
 νατον.

Lacæna quædam, cum
 quinque filios emisisset in bel-
 lum, staretque ante suburbium
 expectans belli exitum. Ac-
 cessit quispiam nuntians,
 filios eius omnes occubuisse.
 Non istud, inquit, per-
 contabar, ignauum mancipium,
 sed quid ageret patria.
 Is uero cum adderet, A patria
 stetitisse victoriam, Libenter
 igitur, inquit, accipio liberorum
 interitum.

Αναξαγόρας πρὸς τὸ ἐπίνοια,
 Οὐδὲν σοι μέλει τῆς πατριδος;
 Εὐφρόμῃ, ἔφη, ἐμοὶ γὰρ ἐφ' ὅδρα
 μέλει τῆς πατριδος, δείξας τὸν
 οὐρανόν.

Anaxagoras cuidam se ita
 compellanti, Nulla ne tibi
 patriæ cura est? dixit, Mihi
 uero patriæ curæ, & quidem
 summæ est, digitum in
 cœlum intendens.

Ἰσοφάνης ἔλεγε, τῆς πατριδος
 δικημοῦ

δικασμον εἶναι τοσαύτῳ ἡμῶν
ποιεῖν ἀποθνήσκων, ὅσῳ καὶ τῶν
γονέων ἢ ἡμετέρων.

✠ Isocrates dixit, Patriæ
tantam rationem haben-
dam esse, quantam parentū
nostrorum.

Πολυκράτιδας πρὸς βούαν
αὐτὸς τῆς βασιλείας φρατρυχῆς
μετ' ἐτέρων, ἐρωτῶν αὐτὸν, πό-
τερον ἰδίᾳ πάρεστιν, ἢ δημοσίᾳ
ἐπιμφοῦσαν, Αἴκει τύχεμα, δη-
μοσίᾳ, εἶπεν, εἰ ἢ μὴ, ἰδίᾳ. Φωνή
εὐσεβῆς εἰς τὴν πατρίδα. εἰ γὰρ
πατὴρ τῆς πρὸς θείας αὐτὸν εὐτυχεῖτο,
ἢ ἤθελε τὴν δόξαν τῆ πόλει δια-
νέμειν· εἰ ἢ μὴ, ἢ ἤθελε τὴν πα-
τρίδα τὴν ἀλμυρίαν ἐδοξαζο-
τονίας οὐ φέρειν.

Polycratidas cum ceteris
legatis missus ad duces re-
gios, cum ab his interroga-
retur, utrum priuatim venif-
sent, an publice missi, Si im-
petramus, inquit, publice
venimus: sin minus, priua-
tim. Vox pia in patriam. Si
enim cessisset ex sententia
legatio, gloriam volebat
reipubl. cedere: sin minus,
ignominiam repulsæ ad pa-
triam non pertinere.

Ἐχάρτος ἡμῶν, ἐφη Πλάτων,
εἴτε αὐτὸν μένον γέγονεν, ἀλλὰ τὸ
ἡμετέρας ἡμῶν το μὲν ἢ ἡ πα-
τρὸς μετ' ἐπὶ τῆς βασιλείας
συνεπείθε, ὅτι οἱ λοιποὶ φίλοι.

✠ Non nobis solum nati
sumus, inquit Plato, sed or-
tus nostri partem sibi patria
vendicat, partem parentes,
partem amici.

Τεσσαράων παίδων ἀρρέων
Παύλῳ Αἰμυλίῳ γεγονότων,
δύο μὲν ἀποθνήσκων ἐτὴν χρονίῳ
ἐκδηδοναίως ἐπέχεις θεῶν, δύο ἴν
δὲ ὄντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὁ μὲν
ἡμέρας πέντε αὐτὸν ἐφραμίμβου,
τεσσαρακμάδεω γεγοναίς ἐπι-
ἀπέθανεν, ὁ δὲ ὑστερον πέντε
τοῦ φραμίμβου, δαδὲκκαίτης.
αὐτοῦ τῶν ἢ, ἐδοξον σωμαλ-
γοῦντος αὐτὸν ἐ συμπενοῦντος,
Νῦν, ἐφη, αὐτὸν τῆς πατρίδος,
ἀδελφῆς γεγονέναι ἐ ἀκινδύως,
ὁπότε τῶν εὐτυχημάτων τὴν
νέμειν εἰς τὸν οἶκον ἀπερφο-
μήνης τὸ τυχεῖς, ὑπερ πάντων
αὐτὸς αὐτὸν εὐδέκεται.

Paulus Æmylius ex qua-
tuor liberis masculis, quos
susceperat, duos antea de-
derat in adoptionem. Ex
duobus autem, qui reman-
serāt in familia, alter quin-
que ante triumphum die-
bus interit, annos natus
quatuordecim: alter quin-
to post actum triumphum
die, annos natus duode-
cim. Ob id populo lucum
ac mœrorem cum illo iun-
gente, ipse prodies ad mul-
titudinē, dixit, se post tan-
tos rerum successus aliquid

mali a fortuna expectasse: se vero nunc de patrie incolumitate securum esse factum; nihilque timere periculi, posteaquam fortuna prospere gestarum rerum invidiam in suam domum impingente, ipse vero pro omnibus dependisset.

Ἐπεὶ γὰρ ἰλῶν Πραίνετον ὁ Σύλλας ἔκτισεν ἄλλας ἀπάντες δόσους φάσκειν, ἕνα ἃ σκείνων ἠφίη Διὸς πῶς ξενίαν, ὃ ἃ εἰπὼν, ὡς οὐ βούλεται σωτηρίας χάριν εἰδέναι τῷ φρονεῖ τῷ πατρὶδ^ο, αὐτὸς μὲν ἐκείν^ο τῷ σωκρετικῷ πηθεῖς πολίτης.

Cum Sylla oppidum Pre-
neſte armis cepisset, decre-
uissetq; quicquid erat civiū
trucidare, hospitem suum
iussit excipi: hoc beneficio
compensare volens hospitii
communicati gratiam. At
ille contra. Nolo, inquit, pa-
triæ meæ exſtinctori debere
vitam; simulque turbæ ci-
vium sese admiscuit, & cum
illis trucidatus est.

Locus LXVI.

DE DOCILI- TATE.

Ὅ γκ ἡζωμῆς [ὡς ἔφη Πλάτων ὁ δῖος] Σωκράτης μεγαλήτεινος; ἀλλ' ἐπιωστῆναιτο, κῆ

ἠρώται, & πολλὰ χάριν εἶχε τῷ δόσους φάσκειν.

Non pudebat (vt Plato ille diuinus dixit) Socratem discere, sed alios audiebat & interrogabat, & magnam gratiam habebat respondenti.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, τῷ μεγαλήτεινον θελόμηνον δεῖν εἶναι φιλομαθῆ, φιλήγον, & ζητηλῆον.

Idem dicebat, Oportere discipulum esse cupidum discendi, audiendi, & interrogandi.

Σόλων ἡξίεσ μεγαλήτεινον ἔωσσερ αὐτῷ.

X Solon existimabat tam-
diu discendū esse, quamdiu
viuitur ¶ Ἐγρήγορον δ' αἰεὶ
πολλὰ διδασκομένη^ο. Senesce-
bat autem quotidie multa
addiscens. ¶ Quod Cicero
de eo sic retulit in libello de
Senectute: Solon gloriari
solebat, se aliquid quotidie
addiscentem senem fieri.

Σωκράτης πολλὰ χάριν λέγειν εἶωθε. Ἐν ἔπιωστῆσι ἔχω ἀγαθόν, ὁ μὲν πάλαι. ἔγδ' ἀχρῆστος μὲν μεγαλήτεινος, ἀλλὰ ἐπιωστῆνο-
μα, κῆ ἐρωτῶ, κῆ χάριν πολλὰ ἔχω τῷ δόσους φάσκειν, κῆ εἰδέναι πῶποτε ἀπεστέρησα χάριτος. οὐ γδ' πῶποτε ἔξαρ^ο ἐγρόμην μεγαλήτεινος, ἔμην^ο πειρέμην^ο τὸ μεγαλήτεινος

μάθημα εἶναι ὡς εὐρημα, ἀλλ' ἐκωκυιάζω τὸ διδάξαντά με, ὡς σοφὸν ὄντα.

✕ Socrates sæpe dicere solitus est: Vnum hoc admirandum bonum habeo, quod mihi salutis est. Non enim pudet me discere, sed audio, & interrogo: & magnā gratiam habeo respondentis, nec vllum vnquam debita gratia priuavi. Nunquam enim nego me didicisse: nec mihi tribuo doctrinam velut a me inuentam, sed laudibus celebros præceptorē, a quo illa didici, & prædico eum sapientem esse.

Δημοδότης ἔλεγεν· Οὐκ αἰχμώομαι εἰπὼν, ὅτι ποτὶ ἀμαρτίαν αὐτὸς ἐπιδέομαι.

✕ Demosthenes dicere solitus est: Nō me fateri pudet, ipsi mihi adhuc multa discenda esse.

Οὐ γέμεις ἐπὶ τῶ ὀρθῶς λέγειν με συλχερεῖν· ἔφη Πλάτων.

Nefas est vera & recta dicenti non assentiri: dixit Plato.

Γρηγόριος Νύσσης λέγειν εἶωθε· Βυλοίμεν αὐτὸ ἐγὼ τῶ ἀγαθῶν τι λεγόντων ἀκούειν μάλλον, ἢ λέγειν αὐτὸς.

✕ Gregorius Nyssenus di-

cere solebat: Malim ego audire dicentes aliquid boni, quam ipse dicere.

Ἐποινέται καὶ τὸ κἄν τὸν ἔπειθον ποτὶ ἐν τῇ σοφίᾳ ἔχει, αἰσθημαθεῖν τι βυλοίμεν.

✕ Laudatur & hoc dictum: Quod si alterum pedem in sepulcro haberem, tamen aliquid addiscere vellem.

Θεόκριτος εἶπε, Βέλκον ἀψιμαθῆ καλεῖσθαι, ἢ ἀμαθῆ.

✕ Theocritus dixit: Melius esse sero vel prouecta ætate aliquid discere, quam rudē & indoctum nominari.

Χρυσόστομος ἔφη· Οὐ τὸ μαρτεῖν ἐγκλημα, ἀλλὰ τὸ ἀγνοεῖν κριτηρεῖον εἶναι.

✕ Chrysostomus dixit, Discere, non esse vitiosum, sed ignorare, culpandum esse.

Σωκράτης ἐν γήρα κίθαρίζων, καὶ παρσικρέων ἐτύχαιεν· καὶ ἄλλος εἰπόντος, κίθαρίζεις τιλικυτός ἂν; κρεῖττον, εἶπεν, ἀψιμαθῆ εἶναι, ἢ ἀμαθῆ.

Socrati in senectute citharam pulsanti & aberranti, dixit quidam: Tu ne adeo senex cithara ludis? respondit Socrates, Atqui præstat sero, quā nunquam discere.

Locus LXVII.
DE BREVI-
TATE.

Εκκλησίας ἡγουμένης, πρὸς τὸν εἰπόντα, Σκεπθίμηρον ὁ Φακίων εἰπὼς, Ὁρθῶς, εἶφη, τοπαίσεις· σκέπθιμηρον γὰρ εἰς πδύωσιν ἀπειλεῖν ἂν μέλλω λέγειν πρὸς Ἀθηναίους. ἄλλοι μὲν σπουδαίους πλείους λέγειν, ἵνα εὐπρόσφορον, ἐν λόγοις εἶναι δοκῶσι· τρίτον ἢ τὰς αἰτίας τίς μεμέλους, δηλαδὴ ὅπως πρὸς τὸν εἰπόντα εὐπρόσφορον ἀπειλεῖ.

Cum in concione quidā dixisset, Videris cogitabundus in Phocion, Recte, inquit ille, coniectas. Cogito enim si quid queam detrudere his quæ diciturus sum ad Athenienses. Alii solliciti sunt, ut quam plurima dicant, quo videantur disertī: illi diuersa erat cura, nimirum ut quæ ad rem faciebāt, verbis quam paucissimis completeretur.

Πλάτων, Ἀντιθέτου ποτὲ μακρολογήσαντος, ἀγνοεῖς, εἶφη, ὅτι ἔτι λόγος μέτερον ἐστὶν ἔχει ὁ λέγων, ἀλλ' ὁ ἀκούων.

Plato, cum Antisthenes aliquando longam orationem habuisset, Ignoras, inquit, quod dicendi modus

non penes loquentem, sed penes audientem sit.

Δημοθένης εἶπε, τῇ τῶν ἀκούοντων εὐνοίᾳ μετρίως χρῆσθόν εἶναι.

Demosthenes dicebat, Benignitate auditorum non abutendum esse.

Γρηγόριος Ναζιαν. ἐλεγε Φαυνομήριον ἔργων, ἀπειπὸν εἶναι μακρολογίαν.

Nazianzenus dixit: Vbi res ipsæ compareant, superuacaneam esse longam orationem.

Εὐάνυμον ἐς δίκην τετραπέσσει ἐξαρκείσθαι, εἶφη Πίνδαρος.

Ad bonam causam tria verba sufficiunt, inquit Pindarus.

Οἱ κρείττοις τῶν ἀνθρώπων μακρολογώτατοι, ὡς Ἀπολλόνιος εἶπεν.

Optimi homines in dicendo breuissimi sunt, ut Apollonius dixit.

Locus LXVIII.
DE CVRA PRÆ-
POSTERA, ΠΡᾈΠΟ-
ΣΤΕΡΟ ΣΤΥΔΙΟ.

Διογῆσι πρὸς ἀπολογισμῶν ποτὲ ὡς ἐδείξαι πρὸς ἑαυτὸν, ἐπέδρασε περιτίλλειν· ἀγροισθέντων

των ἢ ἀνείδιξεν, αἷς ἐπὶ τὰς φληγάδας ὀφικνεύμενων σπασάσας, ἐπὶ ἢ τὰ σπασάσα ἐρεδύωντων ὀλιζώσας.

Χ Cum aliquādo Diogenes de re seria differens, nullum haberet auscultatorem attendentem, cœpit ineptam cationem canere, ad quam cum plurimi concurrissent, obiurgavit illos, quod ad stulta & inepta frequentes accederent, ad seria vero & vitia nec alacriter conuenirent, nec diligenter auscultarent.

Λέγον ποτὲ Δημοσθένης κωλομόρφος ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν ἐκκλησίᾳ, ἔραχθ' ἔφη βούλεσθαι καὶ αὐτοὺς εἰπεῖν, τῶν δὲ Σιωπησάντων νεανίας εἶπεν ἕρως ἀρα ἐμιθώσαστο ἐξ ἄστ' ὄνου μεζάρωδε. μεσοῦσης δὲ πῆς ἡμέρας καὶ Σφοδρῶς φλέγοντ' τοῦ ἡλίου, ἐκείπερος αὐτῶν ἐβούλετο ὑποδύεσθ' ὑπὸ τῶν σκίαν· εἴργον δὲ ἀπὸ ἡλίου, ὃ μὲν μεμιθωκέναγ τὸν ὄνον, οὐ τῶν σκίαν λέγων, ὃ δὲ μεμιθωμῆμ' τῶν τῶν πᾶσαν ἔχον ἐξουσίαν. καὶ τῶντα εἰπὼν ἀπαῆεν· τῶν δὲ Ἀθλιωαίων ἐπιχρόντων, καὶ δεομένων πέρας ἐπιθῶναι, ἔφ', ὑπερ μὲν ὄνου σκιάς βούλεσθε ἀκροῦναι, λέγοντ' ἢ ὑπερ σπουδαίων πρᾶγματῶν οὐ βούλεσθε.

Χ Cum Demostheni in consone dicenti obstreperant Athenienses, ait se breuiter illis velle quiddam narrare. At silentio facto: Adolescens, inquit, ætatis tempore asinum mercede conduxerat, vt eo ab vrbe, Megaram proficiscēs, vteretur. Porro meridie, cum sol acriter æstuarer, vterque cupiebat sub vmbra asini sedere. Verum alter alterum arcebat, cū hic diceret asinum conductum esse, nō vmbra: Rursus alter, qui conduxerat, se plenum habere ius responderet. Atque hæc locutus, discedere parabat. Retinentibus autem eū Atheniensibus, vtq; reliquā fabulæ partē adderet, orantibus: Ita ne, inquit, de asini vmbra audire cupitis, de rebus serijs loquentem auscultare non vultis?

Διογένης ἐγνώμαζε τὰς μεσοῦσας καὶ μὲν ἐν τῇ λύρα χορδὰς ἀρμόττειας, ἀνὰ ἔρως ἢ ἔχον τὴν ψυχῆς τῆ ἡσ.

Χ Diogenes Musicos admirabatur, quod in cythara diligenter aptaret chordas ad contentus, mores autem haberet inconcinnos.

Τὰς μαθηματικὰς ἐγνώμα-

ξεν, ἀποβλέπων μὲν πρὸς τὸν
ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, πᾶσι δὲ ἐν
ποσὶ πρὸς ἑκάστην περιστρέφειν.
Τὴν ῥήτορας δὲ πᾶσι δικασίᾳ μὲν
ἑσπεδωμένῳ λέγειν, πρὸς ἅπτεν
ἰουδαϊκῶς.

⊗ Reprehendebat & ma-
thematicos, quod solem &
lunam intuerentur, non vi-
dentes ea, quæ essent ante
pedes. Oratores etiam car-
pebat, quod studerent iusta
dicere, sed eadem facere ne-
gligerent.

Σακεράτης ἔλεγε θαυμάζειν
τὸς λιθίνους εἰκόντας κροτασκου-
αζομύων, ἃ μὲν λίθου πρηνοῦν,
ὡς οργισθῆναι ἔσται, αὐτῶ δ' ἄμει-
λιῶν, ὡς μὴ ὀργισθῆναι τῶ λίθου
φαινέσθαι.

⊗ Socrates dicebat se mira-
ri, quod cum statuarum
artifices in hoc summo stu-
dio incumberent, vt lapis
quam similimus homini
redderetur, non pariter hoc
curarent, ne ipsi lapidibus
similes viderentur.

Locus LXIX.

DE LAVDE.

Σοφῶν γινῶσθαι καὶ ἀκάνων ἴνεις
ἑμῶν κείρον, ὁ δὲ φησι
πρὸς αὐτοῦς· εἰ μὲν ἔπιμανεῖν
μα πᾶσι πᾶσι, ὅτι τῶ ἑμῶν ὑπο-
χωρήσας μέγα εἶναι ἑμαυτῶν
νευόηκα· εἰ δὲ ἐπιμανεῖν οὐ

πᾶσι πᾶσι, ὅτι τῶ ἑμῶν ἐπιμανεῖν
τῶ ἑμαυτῶν ἀκροατικῶν ὑ-
χάζομαι.

⊗ Assentatores quidam be-
atum prædicabant sapientē
quendam: ille vero dicebat
ad eos: Si me laudare desti-
teritis, ex discessu vestro
magnū aliquem meipsum
cogitabo: Si vero laudare
non desinitis, ex laude ve-
stra meam impuritatem
coniicio.

Κλήμης ἔφη, Ἐπίτολασον
ἑπιμανεῖν, ἀληθοῦς ψόγος ἀπρό-
σβηστον εἶναι.

⊗ Clemēs dicebat, Laudem
fictam reprehensione vera
peioresse esse.

Ο αὐτὸς εἶπε, Θεμελίον τοῖς
μὲν κυσὶ τοῦς λαγῶς ἰδὲς κωη
γῶς, τοῖς δὲ ἐπιμανεῖν τοῦς ἀσθητῶς
τοῦς πολλῶς.

⊗ Idem dicebat, Venatores
canibus venari lepores, stul-
tos autem plerosque capere
laudibus.

Ἀνταγῆνης ἔφη, Ὅταν ἐπιμα-
νεῖν με πολλοὶ, τότε νομίζω μη-
δενὸς ἀξίους εἶναι· ὅταν δ' ὀλίγοι,
σὺ δ' αὖτος αὐτῶν ἄνθρωπος.

⊗ Antagenes dixit, Cum
multi me laudant, tum nul-
lius pretii meipsum existi-
mo: cum vero pauci, bonū
& egregium hominem.

Ο αὐτὸς

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Ζῶν μὲν, ἐπι-
νοῦ δ' ἀποθανὼν ἤματι γέλοιο.

Idem dixit, Operam da, vt
vius laudabilis, mortuus
autem beatus iudicaris.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, Ἴσθι ἀμαρ-
τίαν καὶ ἀμαρτίαν εἶναι, μέμφε-
σθαι τε τὰ ἐπιμετὰ, καὶ ἐπιμεῖν
τὰ μωρητὰ.

Idem dicebat, Æque viti-
osum & stolidum esse, vitu-
perare laudanda, & laudare
vituperanda.

Ἀγησίλαος ἑρωτηθεὶς, πῶς
αὐτὸς μάλιττα παρ' ἀνθρώποις
εὐδοκίμησιν, εἰ λέγει, εἶπε,
τὰ ἄριστα, περὶ αὐτῶν δὲ τὰ χεί-
λιστα.

Agelilaus interrogatus,
qua ratione potissimū quis
assequi posset, vt apud ho-
mines honestam famam
haberet: Si loquatur, inquit,
quæ sunt optima, & faciat
quæ sunt honestissima.

Ὅταν Σωκράτης ὁ αὐτὸ ἑρω-
τῶντι. εἰ τοῦτο, ἔφη, εἶναι
συνδύοις, οἷον δὲ κείνῃ ἐθέλοις.

× Sic Socrates idem percon-
tanti, si talis, inquit, esse stu-
deas, qualis haberi vis.

LOCUS LXX.
DE ORATI-
ONE.

Ὁ σάκις Περικλῆς ἐρωτῶν
εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρ-
έιναι, ἢ καὶ αὐτὰ μηδὲν ῥήμα
ἐπιπολάσαι τοῦτο, ὅπερ ἐμελ-
λεν ἐπιτραχίειν τὸν δῆμον,
ἀπέσταντες αὐτῶν γυμνοὶ καὶ
ἀβέλητοι δόξαν.

Quotiescunque Pericles
prodebat in concionem ver-
ba facturus, optare solebat,
vt sibi nullum eiusmodi
verbum excideret, quod vel
populum offenderet, vel
sibi contrarium esset, vel
cum ipsius voluntate pu-
gnare videretur.

Οἰνοπίδης ὁ ποία ἡ φύσις τοῦ
ἀνθρώπου ἐστὶ, τοῖσιν ἐφασκεν
εἶναι καὶ τὸ λόγον.

Oenopides talem dicebat
sermonem esse hominis,
qualis eius natura esset.

Ῥώμυλος τὸ μὲν κέρας ἐν
ἔργῳ ἐφῆ δοκιμάζειν, τὸν δὲ
ἀνθρώπον ἐν λόγῳ.

Romylus vas fictile ictu
& sono, hominem vero ser-
mone probari dicebat.

Ὁ αὐτὸς ἔφη, Ἀνδρὸς χαρακτῆ-
ρα ἐκ λόγου γνωρίζειν.

× Idem dixit, Viri caracte-
rem ex verbis eius nosci.
¶ Συναδέει τοῦτο τὸ ὅλον ἔπος
χαρακτῆρος ἢ νόου. Congruit
cum illo: Oratio est indicium
mentis.

Καρνεάδης ἠὲ μεγαλοφρονό-
πιτος· ὥστε τὸν γυμνασιάρχον
παρ᾽ αὐτὸν εἰπεῖν, μὴ οὕτω
βοᾶν ὥτ' εἴπῃ, Ἐδὸς μέτρον
φωνῆς· ὅθεν εὐσάχως ἐλόγηται
ἀμφὶ ψαύσαι. Φάναι γὰρ, μέτρον
ἔχει τὰς ἀκρόσεις, καὶ μὴ γὰρ τὰ
τῶν ἀκρόσεων ἄκριτον τὴν φωνήν
παρ᾽ αὐτὸν ἴσεν δέει.

Carnedes admodū fuit
vocalis. Itaque scholæ præ-
fectus misit ad eum aliquē,
qui diceret, ne tantopere
clamaret: cui is respondit,
Da mihi vocis modum: ad
quod rursus eleganter gym-
nastarchus: modum habes,
nempe tuos auditores. Si-
quidem pro numero audi-
torum temperanda vox est.

Πλάτωνος ἔφη, μέγα πρὸς
πίστιν εἶναι τὸ ἕν, ἔπειτα ὑπε-
κρίσειν τῶν λέγοντων.

Plutarchus dixit, Ad fidē
faciendam multum valere
contentionem & actionem
oratorum.

Ὁ αὐτὸς εἶπε πολλοὺς ἐν τῇ
ὑποκρίσει τῶν λόγων πρὸς μετὰ
καίρειν ἢ παρ᾽ αὐτῶν.

Idem dicebat: Plurimum
orationi ex actione orna-
menti & gratiæ accedit.

Ἐργμύριος πρὸς Δημοσθένην, πᾶν
παρ᾽ αὐτὸν ἐν ῥήτορικῇ, εἶπεν, ὑπε-

κρίσει· καὶ τὸ δεύτερον, ὑπεκρί-
σει· καὶ τὸ τρίτον, ὑπεκρίσει.

Cum quidam Demo-
sthenem interrogaret, quid
primum esset in arte dicen-
di, respondit, pronuntiatio-
nem: quid secundum, pro-
nuntiationem: quid tertium,
pronuntiationem. ¶ Id Ci-
cero his verbis expressit:
Demosthenem ferūt ei, qui
quæsiuisset, quid primum
esset in dicendo, actionem:
quid secundum, idem: & idem
tertium respondiisse. Item:
Demosthenes tribuit & pri-
mas, & secundas, & tertias
actioni. Item, Actio in di-
cendo vna dominatur.

Χρυσόστομος ἔφη, ἀρχηγορίας
εἶναι ὄχημα τῆς πορείας. τοὺς
γὰρ λόγους, πᾶν πειραμύτων
εἶναι ὁδοῦς.

Chrysofomus dixit, Tur-
pem sermonem esse vehi-
culum scortationis. Nam
orationem esse viam ducen-
tem ad rem.

Ὁ ὑπερβαλανεῖς, φησὶν ὁ Ἀ-
ρίστον, ἔπειτα λόγους μὴ καθύπερθε-
τους, ὄφελος εἶναι.

Neque balnei, dixit Ari-
stoteli, vllam esse vtilitatem,
neque orationis, vnde non
prodeas purior.

Τὰ ἄνω σου [ἔφη Μοχρίαν]
μὴ πᾶ-

μη πάντων ὑπέχε λόγους. λόγος
 ἡ κενός, κακῶν ἔργων ἐστὶν ἡγε-
 μῶν.

✓ Aures tuas (dixit Moschi-
 on) nō cuius sermōni prae-
 beas: Malus enim sermo
 malorum operum dux est.

“ Ἄπας μὲν ἐστὶ λόγος μείττιμος,
 περὶ ἄλλων ἀμειγρὸς ἡνὸς μῦθος, αἰς
 Δημοσθένους εἶπεν.

Omnis oratio inanis est,
 nisi facta subsequantur, ut
 Demosthenes dixit.

Ὁ αὐτὸς ἐφασκεν · “ Ἄπας
 λόγος αἰ ἀπὴ τὰ ἔργα, μείττιμος
 ἢ κενὸν φαίνεται.

Idem dixit: Omnis ora-
 tio, si absint facta & res,
 friuolum quiddam & inane
 habetur.

Διογένης ἰδὼν εὐπρεπῆ νεο-
 νόσκον ἀπειπῶς λαλῶντα, Οὐκ
 αἰσχρῶν, ἔφη, ἐξ ἐλεφάντινον
 κολοῦ μολιθῶν ἐλκων μεί-
 χρωται;

✓ Diogenes videns decorū
 adolescentem indecore lo-
 quentem, Non etubescis,
 inquit, ex eburnea vagina
 plumbeum educere gladiū?

Locus LXXI.
 DE PROMISSIO-
 NE, PROMISSO,
 Pactione, Fœderis
 bus.

Φ Αἰθμον ἱνὸς παρὸς Αγα-
 σίλαον, Ὁμιλοῦσθαι καὶ
 πλάκεις τὸ αὐτὸ λέγοντες, Ναι
 δὴ πε, εἰ δ' ἐστὶ δίκαιον [ἔφη] εἰ
 δὲ μή, ἔλεξα μὲν, ἀμολόγησαι
 ἢ οὐ. ἐπαπύει δ' εἰ. Ἀλλὰ
 μὲν δ' εἰ τὰς βασιλεῖς ἐπιτελεῖν
 ὅ, τικεν κεφαλῇ κρατερεύουσιν,
 Οὐ μῶλλον [ἔφη] τὰς πασιπύτας
 ἴσως βασιλεῖσιν αἰτεῖσθαι δ' εἰ πᾶ
 δίκαια ἐ λέγειν, παραχρῆμας τε
 ἔ κενος ἐ τ' ἀμρόζοντος ἴσως
 βασιλεῖσιν.

Cum quidam vigeret A-
 gesilaum postulando, dice-
 ceretq; ei, Promisisti, atque
 sapius idem repeteret, Re-
 cte sane, inquit, si quidem
 iustum est, quod petis, promi-
 sisti sin minus, dixi, non
 promisi. Ille vero cum non-
 dum faceret flagitandi fini-
 nem, sed subiiceret, Atqui
 decet reges prestare quic-
 quid vel capite annuerint:
 Nihil magis, inquit, quam
 eos qui reges adeunt, decet
 ea petere & loqui, quæ iusta
 sunt, spectantes simul & op-
 portunitatem, & quid re-
 gibus conveniat decorum-
 que sit.

Δημόκριτος εἶπε, Μικρὰ
 δίδεται βέλτε μῶλλον, ἢ μεγάλαι
 ἐχρῶν.

Democritus dicebat, Par-
 ua potius largire, quam ve
 magna promittas.

Φοκίων ἔφη. Προτίτε μερά-
λα, μὴ ὑπογράψω μερά-
λα.

Phocion dixit: Fac ma-
gna, sed non promitte ma-
gna.

Ὁ νόμος κἀλεύθευ κρίσις εἶναι
τοῦ πατρὸς ἀδικήσεσ ὀμολογίας, αὐ-
τοκτονικῶν μαρτύρων ποιήσαντο,
ἔφη Δημοκρίτης.

Lex iubet ratas esse pa-
ctiones, testibus præsentib.
factas dixit Demosthenes.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν. Ὁ νόμος κἀ-
λεύθευ κρίσις εἶναι, ὅτι αὐτὸς ἔπερσε
ἐπέρω ὀμολογήσει.

idem dixit: Lex iubet ea
rata esse, quæ alius cum alio
pepergit.

Ἰσοκράτης ἔλεγε. Μαρτίσιν
ἢ γυμνασίου συμφορῶν εἶναι καὶ βε-
βαιωτάτων, τὸ τὰ δίκαια πρῶτον
τερον εἶχός γ' ἐπὶ τῶν θεῶν εὐνοίας
ἔστασ' ἂν τοιούτων.

Isoocrates dixit: Maximū
& firmissimum fœdus est,
iusta facere. Consentaneum
enim est, iusta facientibus
etiam Deum bene velle, &
confœderatum esse.

LOCUS LXXI.

DE POENIS SCE- LERVM, IMPV- NITATE.

Κατὰ τὸν ὁ πρῶτος ἔφη,
Βάλεαδ' κριτὸν εὐεργετή-
σαι μὴ κριτῶν χάριν, ἢ μὴ
ὑπογράψω κλάσιν ἀδικήσεσ.
Σημῶν, ἔδεν τὸ ἀγέρας τὸ αἰεὶ
ἐπὶ τὰ κριτῶν παρακλήσεσ ὀλε-
θριώτερον εἶναι.

Cato senior dicere sole-
bat, se male pro collato be-
neficio nullam gratiam re-
portare, quam pro scelere
perpetrato non dare pœnā.
Significans nihil esse peri-
culosius impunitate, quæ
semper ad deteriora inuitat.

Παραγινῶσθ' ἐπὶ τὰς ἀρχαίας
ἐπιπέμωσθ' ἑὶς ἀμαρτανόουσιν,
ἔλεγε, τοὺς δὲ μαμαδῶν κἀλύφει
τοὺς κριτῶν ποιότητεσ, ἐὰν μὴ
κωλύωσιν, κατὰ τὸν οἰόμενον
τοῦτοὺς ὄλιγον τῶν πόλεω κριτῶν
ὄρωσ', ὅτι αὐτὸς ἐπὶ τῶν τῶν ἀδι-
κησιῶν ἐξέστασ' τοὺς κριτῶν
παρακλήσεσ.

Exhortans autem magi-
stratus ad sumendas pœnas
de his qui delinquerent, di-
cebat eos, qui maleficos
prohibere possent, nec face-
rent, lapidandos esse: Sen-
tiens illos de vniuerso po-
pulo pessime mereri, quod
ad scelereum licentiam inui-
tarent improbos.

Δημοκρίτης εἶπεν, οὐδὲν εἶναι
ὄφελος πόλεωσ, ἢ περὶ μὴ νεύου
ἐπὶ τοὺς ἀδικησιῶν ἐχθρῶν.

Demo-

Demosthenes dicebat,
Nullum esse usum ciuitatis,
quæ non habet netuos ad-
uersus delinquentes.

Χρυσόστομος ἔφη. Τὸς πολλὰ
παιδιόνας ἔμὴ κολαζομένων,
φοβείας καὶ δεδοικέναι ὀφείλειν.
αὐξήσονται γὰρ αὐτοῖς τὰ τῆς
πρωσίας ἀγ. τὸ μακροθυμίας
ἔθεος.

† Chrysofomus dixit: Il-
los qui sæpe peccant, nec
puniuntur, metuere sibi &
vereri debere: Augeri enim
ipsis supplicia per supplicii
tarditatem & longanimita-
tem diuinam.

Τὸ δικὸν δίδουαι μάλιστα καὶ
καὶ ἀπειθαρχίᾳ ἐνι πονηρίας. σω-
φρονίζῃ γὰρ καὶ δικαιοτέρας ποιεῖ,
καὶ ἰατρικὴ γίνεται πονηρίας ἢ
δίκη, ἔφη Πλάτων ὁ δῖος.

† Maximi criminis pœnam
dare, a malitia liberari est.
Facit enim modestiores iu-
stioresque homines ipsa
pœna, & improbitatis medi-
cina fit: dixit diuinus ille
Plato.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν. Ἐκείνῳ γὰρ
δήπερ ἔδεις ἔτε θεῶν, ἔτ' ἀν-
θρώπων τολμᾷ λέγειν, ὡς ἔτ' αὐ-
τὸν ἀδικεῖν καὶ δότεον δικῶν.

Idem dixit: Hoc nullus
vel deorum vel hominum
dicere aufit, illum qui iniu-

riam fecerit, pœnam luere
non oportere.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγει. Ὅσοι τοὺς
ἀδικεῖν καὶ κολάζουσιν, ἔτι τοὺς
ἀδικεῖς ἀδικεῖας κωλύουσιν.

Idem dicebat: Qui puni-
unt iniustos, si reliquis ini-
uriam fieri prohibent.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν. πάντας σὺ φρο-
νας ἀνθρώπους, τὸ ἀδικεῖν τοῦ
ἀδικεῖος, ἔτ' ἢ δίδουαι δικῶν
ἔτ' δίδουαι, κρείων ἢ εἰσῶς.

Idem dicebat, Omnes fa-
pientes existimare, iniuriã
facere, quam pati, & pœnas
dare, quam non dare, dete-
rius esse.

† Σιωπῆς εἶπα τὰ λόγῳ ἔ
τὸ ἰστίον τοῦ φιλοσοφου. Ὅστις
πολυὺν χρόνον ἀδικῶν ἀνθρα-
ξωθῆναι, τὸτον δὲ νεμίζον
τ' ἀτυχεῖσταιον.

† Congruit cum hoc dicto
& illud Iustini Philosophi:
Qui diu iniuste agens, non
punitur, hic omnium infe-
licissimus habendus est.

Τὸς σοὶ οἶδες [ἔφη Δημοσθέ-
νης] ἔμην πολλαὶ καὶ γίνεσθαι,
τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς ἐξαμαρ-
τάνοντας αἰτιον ὄν;

Quis ignorat (inquit De-
mosthenes) quod multa
mala fiant, impunitatem in
causa esse?

Αριστοτέλης εἶπε, Τῶν μὲν
ἀξιολόγων ἀμαρτημάτων μετρί-
λας καὶ τοῖς καλοῦσι εἶναι.

Aristoteles dicebat, Ma-
gnis delictis magnas etiam
pœnas statutas esse.

Πλάτων ἔφησε, θεῶν αἰὲν ἕως
πᾶσι δίκην ἔχει ἀπολεσσομένων τῶν
θεῶν νόμων ἡμερῶν.

Plato dicebat, Deum sem-
per comitari iustitiam, pu-
nientem eos qui legem Dei
violant.

Ἰερὰ δίκη ἀργυρῶς ἐστὶ ταῖς
τῶν ἀσεβῶν πονηρίας, καὶ κατὰ πό-
δας ἐπιξιῶσαι ἔφη Νικηφόρος.

Diuina vindicta non dor-
mit, sed euestigio sequitur
impiorum scelera: dixit
Nicephorus.

Ἐκείνος [ἔλεξε Δημόσθενος]
ἕτως, ὡς περὶ ἡν ἀξίος, κακῶς κα-
κῶς ἀπώλεσε, εἰ ἴδης ἄλλως ἐπι-
βέβησε, ταῦτα παρῶν αὐτῶς.

Ille (dixit Demosthenes)
sicuti merebatur, malus
male perit: suis ipse infi-
diis, quas in alios struxerat,
oppressus.

Ὁ αὐτὸς εἶπε: Τὸς πονηρο-
τάτας, καὶ τοῖς ἐξαρτίστοις ὀνομω-
ζομένους, αὐτὸ τε ποινὴ καὶ συμ-
φορὰ ταφρογίζουσι.

Idem dicebat: Improbi-
simos, & quos deploratos

nominant pœnæ & calami-
tates erudiunt.

Τὰ ἀδικήματα, ἕως μὲν αὐτῶν
ἀκρεται, παρὰ τοῖς περὶ ἀξίαν
ἐστὶν ἐπὶ δὲ καὶ κείνους γήνηται,
παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπιξι-
ῶσαι, ἔφη Λυκούργος.

Scelera donec non dese-
runtur in iudicium seu ac-
cusantur, hærent in aucto-
ribus. Cum vero accusata
sunt, hærent in illis, qui
pœnas exsecuti non sunt,
hoc est, in iudiciis igna-
uis vel αἰσῶσαι πολήκταις: di-
xit Lycurgus.

Πλούταρχος λέγειν εἶωθε,
Θεὸν τοῖς πονηροῖς ὡν χροῖται καὶ
καλοῦσι τὴν δίκην ἐπιξίνοισι,
ὅσα αὐτὸν πᾶσι τοῦ παρὰ καλοῦ
ξενὸν ἀμαρτημάτων διδοῦσι ἢ μετρί-
νοισι, ἀλλ' ἡμῶν τὸ πᾶσι τοῖς πο-
νηροῖς φησὶν ἀφαιρῆναι.

Plutarchus dicere sole-
bat, Deum mora aliqua in-
terposita, sceleratis homi-
nibus pœnas infligere, non
quod vereatur, ne accelerando
supplicio erret, aut com-
mittat aliquid, quod postea
possit pœnitere: sed ut in
puniendis aliorum peccati-
tis, sententiam & vehementiā
nobis hoc suo exemplo ex-
imat, & ad longanimitatem
nos inuitet.

Πλάτων

Πλάτων τὴν βακτηρίαν ἀνα-
τίνει μὲν τὴν περὶ ἀμαρτηγ-
π, πολλῶν ἐστὶ χρέον, ὡς αὐτὸς
ἔφη, τὴν ἡμεῶν κηλάζων.

Cum Plato sublato ba-
culo plagam puero, qui de-
liquerat, intentasset, diu
tacitus stetit, iram (ut ipse
dicebat) puniens.

Ἀρχὴς οἰκετῶν ἰνὰ τὴν ἡμι-
μείλειαν ἐν ἀρετῇ καὶ ἀπειρίῳν κα-
ταμαρτῶν, εἶπα ἐαυτῷ συναυδα-
νόμῳ ἐμπειροτέρῳ ἔχοντι καὶ
τῶν ἀχρηστῶν ὡς αὐτοῦ, ἔδεν
ἐποίησεν, ἀλλ' ἢ τοῦ ἔτον ἀπῶν.
εὐτυχεῖτε εἶπεν, ὅτι ὀρχίζομαι
ὑμῖν. Ταῦτα ἔτι παρὰ εἰς μέγα
σαφηνίαν, ἔδεν μίαν εἶναι, ὅτι
καὶ τῶν ἀρετῶν τυχάνει ὄν.

Archyta ruri deprehen-
sa feruorum suorum negli-
gentia ac ordinis confusio-
ne, cum sentiret se vehe-
mentius contra eos com-
motum esse, nihil legit, nisi
quod discedens dixit, Bo-
na vestra fortuna sit, seu
in commodum vestrum
cedit, quod iratus sum
vobis. Hæc exempla o-
stendunt, Nihil esse ma-
gnum, quod non idem sit
placidum.

Σόλων ἐκείνῳ, εἶπεν, ἀεὶ κα-
τὰ τὴν πόλιν οἰκεῖσθαι, ἐν ἧς τοὺς
ἀρχαίους ἀνδρας συμβαίνει ἡ-

μῶν καὶ τὸ ἐναντίον, ἐν ἧς τὸς
κακὰς ἀμύνασθαι.

Solon illam ciuitatem
optime incolæ dixit, in qua
viros bonos honoribus af-
fici: contra autem, impro-
bos puniri, mos sit.

Θεόφραστος ἐρωτηθεὶς, πῶς
συνέχευε τὸν τῶν ἀφροσύνας ἔχοντα,
ἔφη, εὐεργεσία, καὶ ἡμῶν, καὶ ἡ-
μελεία.

Theophrastus interroga-
tus, quidnam vitam huma-
nam conferuaret, dixit: Be-
neficientia, honor & pœna.

Ὁρθῶς τε καὶ εὐσεβῶς Χρυσό-
στομος ἔλεγε. Οὐτε πᾶν ἄνθρωπος ἐ-
λευθερῶν ἀπέχει δίκην ὁ θεός, ἵνα
μὴ ἀπὸ γνῶστος τῶν ἀλάστῶν, καὶ
ἀπειθείας τῶν κρείων, ὡς πάν-
των ἐλευθερῶν διδόντων λόγον ἕτε-
ρῶν ἀφίησι ἀπμωρητῆ ἀπει-
θεῖν, ἵνα μὴ πάλιν ἀπειθήσῃται
εἶναι ἔτι πάντες νομίσῃς.

Recte & pie Chryso-
stomus dixit: Deus in hoc mun-
do neque ab omnibus pœnas
sumit, ne desperes resurre-
ctionem & animum de fu-
turo iudicio respondeas,
tanquam omnibus hic in
præsentia rationem red-
dentibus: neque omnes im-
pune finit abire, ne rursus
omnia citra prouidentiam
euenire putes.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὡς ἐπίλογον οὕτω

καὶ δὲ θήνην, ἔκαστος δὲ ἴδιον,
ἢ τῆ' ἐκείθεν βασιλῶν περιεπι-
φθηνῶν, ἢ νίκῃ κείσεως κείσεως,
ἀλλ' οὐ κείσεως.

Idem dixit: Quam meli^o
est nunc castigari & perpur-
gari, quam in illum crucia-
tum venire, cum iudicii, &
non purgationis, tempus
erit.

Πυρρὸς ὁ βασιλεὺς ὀδυνῶν
ὀνίτυχε κωὶ φροσθδὶ τῶμα
πεφονδύμερον, καὶ πυρρὸς
τρίτῳ ἡμέραν ἐκείνω ἀσιτον
περαμύειν καὶ μὴ δόλιπῶεϊν,
τὸν μὲν νεκρὸν ἐπέλαδσε θάψαι,
τὸ δὲ κωὶα μισθ' ἰαυθ' ημιζῶν
ἐπιμελεσόμενος. ὀλίγως δὲ ὑπε-
ρῶν ἡμέρας ἐξέτασις ἡ τῶν
σραπῶτων, ἔκαστος δὲ, κεί-
μερον δὲ βασιλείας, καὶ παρῆν ὁ
κωὶων ἡσυγίαν ἔχων. ἐπεὶ δὲ τοὺς
φονέας τοῦ δεσπότου περιόντας
εἶδεν, ἐξέδραμνεν μὲν φωνῆς καὶ
θυμῆς αὐτῶν ἔκαστος ἐκζητάκει
πολλὰ μὲν μετασφύμερον εἰς
τὸ Πυρρὸν ἄσε μὴ μόνον ἐκείνω
δὲ ὑποψίας, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς
παρῶσι τὸς ἀθρῶπῶν ἡλιάδ.
διὸ συληφθέντες εὐθύς καὶ ἀνα-
κρινόμενοι, μικρῶν βιῶν τεκμη-
κείων ἐξῶθεν ἐσθῆλομερῶν,
ὀμολογήσαντες τὸ φόνον, ὀλο-
λάσθησαν. Ταῦτα δὲ καὶ τὸν
Ἡσιόδου κωὶα τοῦ σφῶδ' ὄρα-
σσι κείσεως, τοὺς φονέας ἐξε-
λέξαντες, ὑφ' ἃν ὁ Ἡσιόδος
ἀπέτασε.

Pyrrhus rex iter faciens,
canem reperit, corpus ho-
minis interfecti feruantem,
cumque cognouisset eum
tertium iam diem impastū
manere, nec a cadauere di-
uelli, iussit extinctum sepe-
liri, & canem secum addu-
cendum curauit. Paucis post
diebus, militum delectus est
habitus, omnesque seden-
tem regem præteribant.
Aderat & canis quietus in-
terim, donec domini inter-
fectores prætereuntes con-
spicatus est. In hos protinus
iratus, cum clamore irruit,
ac sepius allatrauit, subinde
respectans Pyrrhum, adeo,
vt non solum ipsi Pyrrho,
sed & omnibus qui aderāt,
suspicio nasceretur. Proinde
cum & aliæ nonnullæ con-
iecturæ, ita vt fit, aliunde
accederent, duo compre-
hensi sunt, & facinus con-
fessi, supplicio sunt affecti.
Idem fecisse dicunt Hesiōdi
illius facientis canem, qui
interfectores domini sui
prodiderit, a quibus Hesiō-
dus erat interfectus.

Γράφει δὲ ὁ Πλάτωνος τὸν
πατέρα ἰαυθ' Ἀθηνοσι γολά-
ζοντα ἐγνωκένα. παρὰ φέρουσι
τὸ ἀθρῶπῶν εἰς τὸν νεῶν τοῦ
Ἀσκληπιῶ, τὰ εὐοχητῶ δόρυ-
ρῶν ἔκαστων ἔλαβεν ἀναθη-
μῶτων,

μιστων, κη λεληθεναι νομιζων,
 ιπαξεηληεν. ο δ' Φρεγος κυων,
 ονομα Κωππαερος, επει μηδ εις
 υλακλενπι των νεωκωρων ιπαη-
 κρουεν αυτω, φουρηνται τ' ερε-
 συλον, επεδωκε. & παρωτον μμ
 βαλλοδμω ληθις οση απεση.
 ρηο μμης δε ημερας ερξυς ου
 αρωτων, αλλ' αυ' οφθαλμοσ
 παραφυλαπτων, ειπετο, κη προ-
 φω παρωαλλονος, οση ελαφεν,
 αναπαυοιδηρου δε παρενυκτιε-
 ρουε, κη βαδιζοντος, παλιν επη-
 κρουοιθαι ανασαι. ους δ' απαι-
 πωνος οδδιπορεκς εσταμεν, οικει-
 να δ' εφυλακται κη αρωσεκειτο.
 ουπι δε οι διακοντες πωητα-
 νομμοι παρω τ' απαντωντων,
 αμα κη το χρωμα φραζοντων
 κη μεγαδ' ε κωος παρωθυ-
 μετερον εχεησαντο τη διαξει,
 κη κηπιδοντες τον αυρω-
 πον, αυηραρον δατορημυανος.
 ο δε κυων ανασρεψας αρωη-
 γειτο γαυρω κη αρωχαρης,
 οιον εαυδ' ποιεμμω αρωαν κη
 ηρεμα τον ερεσυλον. εψη-
 φισαυθ δε σιτον αυτω δημη-
 σια μερεειδαμ, κη παρεχου-
 αδαμ τοις ερεδσιν εισαι τιω
 επιμειλαιω.

X Scribit autem Plutarch^o,
 patrem suum, cum Athenis
 bonis literis operam daret,
 hoc comperisse. Quidam
 irrupit in Æsculapii tem-
 plum, sublatis aureis & ar-
 genteis aliquot monumen-
 tis, clam & ignotus, ut puta-

bat, aufugit At canis tem-
 pli custos, cui nomen Cap-
 parus, cum videret neminē
 ædituorum sua voce com-
 moueri, fugientem sacri-
 legum est intecutus. Ac pri-
 mum quidem saxis petitus,
 haud tamen discedebat.
 Exorto vero die non acce-
 debat propius, sed procul
 oculis obseruās sectabatur,
 nec cibum obiectum capie-
 bat. Rursum iuxta dormi-
 entem cubabat & ipse, &
 abeuntē ad cōsimilem mo-
 dum insequēbatur. Quod
 si qui viatores fuissent ob-
 uii, iis cauda abblādiebatur,
 in illum vnum latrabat &
 sæuiebat. Hæc cum ab aliis
 alii didicissent, simulque &
 canis figurā cognouissent,
 sacrilegum apprehēderunt,
 & ad supplicium duxerunt,
 cane præcedente hilari iam
 ac gestiente, quod maleficiū
 esset venatus, Vnde eicani
 de publico pastus decretus
 est: eiusque rei cura sacer-
 dotibus mandata. Hæc ex-
 empla testantur, homicidas,
 sacrilegos, & similes homi-
 nes sceleratos mirabili mo-
 do diuinitus ad pœnam
 rapi.

^o Εν επίσημοι μέγα, έφη Αν-
 ποδένης, τ' κηκώς άρωιτω θηνοίς
 αυρωμειείδαμ κηκωίς.

✠ *Vnum scio, & illud quidem magnum, (dixit Aristhenes) malefacta malefactori gratissimis compensationum iri malis.*

Δημοσθένης εἶπε δικαστῶν εἶ-
νοι, ἢ ἀκαστῶν ἡμεῶν ἐλάττω,
ἢ ἢ ἀκαστῶν ἡμεῶν.

Demosthenes dixit: Iustum esse, vt delictorum nō voluntariorum minor poena sanciat, quam voluntariorum.

Φάλαις Ἀκρογανῆων τύραννος, δότι τοις καὶ ἀπειθῆς ὑπαρχῶν, ξένους καὶ παροδῶν μὲν τὰς βασιλείας ἐστύχε καὶ ἐπὶ βλάστῃς ἀμφύλους. Περικλῆος ὅ τῃ τέρχῃ χαλκουργὸς καὶ ἀποδύσας δαίμων, ἐδόκει τῷ βασιλεῖ δῶρον, ἵνα τὸς ξένους εἰς αὐτῶν βασιλείαν, καὶ ἀποκαίῃ ζῶντες. μνηστῆρῶν δ' ἢ δαίμων ἀνδρῶν τῶν φυσικῶν παροδῶν. Φάλαις δὲ τότε μόνον ἡρόδοτος δικαστῶν, αὐτῶν τὸν περὶ τῶν ἀποδῶν ἐνέβαλεν.

✠ Phalaris tyrannus Agrigentinarum, cum vir perquam crudelis ac immitis esset, admirandis & nouis tormentis homines cruciabat & torquebat. Quod ani maduertens Perillus faber ætarius, iuuenecam fabricatam a se dono dedit regi, vt hospites in ipsam coniectos

viuentes exureret: edebatur autem iuueneca mugitum naturali consimilem. At Phalaris eo solum tempore iustus, ipsum artificem primum in eam iniicit.

Οὕτω καὶ ἐν Ἀργεῖ τῇ τῆς Συκλίας πόλει, ἐκλήθη τὸς ὠμὸς τύραννος Αἰμίλιος Κενσορίνος, οὗτος τοῖς κρηνοπέδων συνιστήρα καὶ ἀποδύσας ἐδωκεν εἰς εὐχὴς Ἀργεῖν Πάτερκουλός δημοστένης εἶπε ποὺ χαλκῶν τῶ ἀποδῶν μὲν δῶρον ἐδόκει, ἵνα εὐχὴ αὐτῶν. ὅ ὅ ποτε ἀποδῶν νομῆας ἀποδῶν, τὸν χαλκῶν ἀποδῶν ἀποδῶν ἐδόκει, ὡς αὐτῶν ἐπινοήσε βασιλείας, αὐτῶν τῶν ἀποδῶν. Βεβαίως δὲ τοῦ τῶν ἀποδῶν εἰς τὸς ἀποδῶν τῶν. Οἱ αὐτῶν καὶ τῶν ἀποδῶν ἀποδῶν καὶ τῶν ἀποδῶν. Ἡ ὅ καὶ ἐκλήθη τῶν ἀποδῶν καὶ τῶν ἀποδῶν.

✠ Sic & in Syclia vrbe Ægesta sævus quidam fuit tyrannus, Æmilius Cenforinus, donis eos afficiēs, qui noua tormenta inuenient. Erat autem quidam Aruntius Paterculus, qui equum ex ære fabricatum tyranno dono dedit, vt in eum coniecisset cruciandos. Tyrannus igitur tunc deniq; ad æquitatis cognitionē conuersus, ipsum tormētī auctorem in equū intrusit, vt quos aliis parauit.

parauerat cruciatus, ipse pri-
mus expeiretur. Hæc duo
exempla comprobât versus:
Ipse sibi nocet is, alium qui

ladere querit.

Consultum male, consultori
pestimares est.

Nulla enim pœna iustior
est, quam necis artifices arte
perire sua.

LOCUS LXXIII.

DE ΦΙΛΑΥΤΙΑ, Λε
MORE SVI.

⊕ Ἄλλης ἐρωτηθεὶς τί δύσκολοι
λον; ἔφη, τὸ ἑαυτὸν γνώ-
ναι· ἢ ἢ εὐκολοι; τὸ ἄλλω ἕπο-
θεῖσθαι.

⊗ Thales interrogat⁹, quid
esset difficile? Seipsum, nos-
se: Quid facile? Alterum,
ait, admonere.

Χίλων ἐρωτηθεὶς, τί χαλεπώ-
τατον; τὸ γνώσκειν ἑαυτὸν, ἔφη.
πολλὰ γὰρ ὑπὸ φιλαυτίας ἐκείτων
ἑαυτὰ παροισθῆναι.

⊗ Chilo interrogatus quid
esset difficilimum? Respon-
dit, Noscere seipsum. Sin-
gulos .n. ex cæco sui amore
sibi ipsis multa tribuere.

Φρογίμως Πλάτων ἔφη, ὅτι
καταχλεύασαυ μὲν ἡντων, ἐπιπρέ-
φην ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ σκοπεῖν δεῖ,
μὴ καὶ αὐτοὶ τοῖς αὐτοῖς ἐσμεν
ἐνοχοι. πολλὰ γὰρ τὸ φιλαυτων

ἐπικρύπτει καὶ ἀεὶ βάλλει περὶ
τὸ μῦθον καὶ καταχλεύωντι.

⊗ Prudenter dixit Plato, Cū
volumus deridere alios, de-
cet in nosipfos nos conuere
tamus, consideremusque,
num & ipsi iisdem obnoxii
simus. Multa enim amor
sui cælat, & tegit, etiam in
his, qui maxime alios irri-
dent.

Σωκράτης ἔλεγεν, Οὐδένα
ἐπ' αὐτῷ τὸ κακὸν σωροῦν, ἐπέ-
ρου δὲ ἀρχιμυνοῦντ⁹, σαφῶς
ὄψιασθαι.

Socrates dicere solebat,
Neminem in seipso vitia
cernere, alterius vero dedes
cora videre aperte.

Ἀἰσωπος ἔφη, δύο πύρας ἐκα-
σον ἡμῶν ἐπιφέρειν· τὴν μὲν
ἑμαυτοῦ, τὴν δ' ὀπίοθεν, ἢ εἰς
μὲν τὴν ἑμαυτοῦ διπληθῆναι
τοῖς ἄλλων ἀμαρτήμασι, εἰς ἣν
τὴν ὀπίοθεν πρὸς ἑαυτῶν.

⊗ Ætæopus dixit, singulos
mortales binas habere man-
ticas, alteram ante pectus,
alteram a scapulis tergoque
propendentem. Sed in prio-
rem, inquit, aliena vitia im-
mittimus, in posteriorem
nostra. Hinc illud Catulli,
sed non videmus manticæ,
quod in tergo est.

Πάντων μίγρον κακὸν [αἰς

Πλάτων ἔλεγε] ἀνθρώποις ἔτις πολλοῖς ἐμφυτον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐπι. Ἔτι δὲ ἐστὶν ὁ λέγεισιν, ὡς φίλος αὐτῷ πᾶς ἀσθητικῶ φιλία ἐστὶν. τὸ δὲ ἀληθεύειν περὶ τῶν ἀσθητικῶν αἴτιον ἐκείνων γίνεσθαι ἐκείνων, τυφλεται γὰρ αἰεὶ ὁ φιλέμενον ὁ φιλῶν.

¶ *Omnia malorum (ut Plato dixit) summum plenisque hominibus a natura in fitu est. Id vero est, quod omnes sunt nimium sui amantes & sibi placentes. Sed reuera hic morbus fons est omnium errorum & delictorum in vita. Quia amor est cœcus, & facile decipitur circa rem amatam.*

Δημοσθένης ἔλεγε· ῥᾶπον εἶναι ἀπάντων, ἐαυτῷ ἑξαπαλῶν. ὁ γὰρ ἐκλεταί, τοῦ δ' ἐκείνος καὶ οἰεταί. Ἐὶ δὲ πρὸς ἀνομιαν πελάκις ἐχέτω πέφυκε.

Demosthenes dixit: Facillimum esse omnium, se ipsum decipere: quod enim quisque cupit, id etiam animum inducit, & sibi persuadet. Res autem ipse frequenter non ita se habent.

Μάλιστα ἐκείνος αὐτὸς αὐτῷ φίλος, ἐφ' Ἀριστοτέλης.

¶ *Unusquisque sibi potissimum amicus est: dixit Aristoteles.*

Σωκράτης ἔλεγε· εἴ τις ἐν θεάτῳ κατακρυπτοῖ ἀνίστασθαι ἔως συντομίαν, οἰκίαν μὲν ἀνίστασθαι. ὁμοίως εἰ πῦρ χαλκουργοῦ, ἔως ὑφ' αὐτοῦ, ἢ ἔως αἰκῶν κατὰ γῆρας. εἰ δὲ πῦρ φεγγίμου ἢ δικαίως, πάντως ἀνίστασθαι. ἐστὶ δὲ ἐν βίῳ ἐλαττοῦν μάστιγας, ὅτι αἰσθητικῶν ὄντων τὰς πολλὰς οἰκῶν φεγγίμου εἶναι.

¶ *Socrates dicebat: Si quis in theatro coriarios surgere iuberet, eos solum surrecturos: similiter si fabros ararios, textores, aut alios generatim. Si vero prudentes aut iustos, hic omnes exsurrecturos fore. Est autem hoc in primis in vita damnosum, quod cum maxima hominum pars stulta sit, sapere tamen sibi videatur.*

Τὰ πολλὰ, ὡς ἐφ' Ἀριστοτέλης. ὅτι ἴσα ἡμῶσιν οἱ ἐχόντες, καὶ οἱ ἐκλετῶν λαβεῖν. τὰ γὰρ οἰκεία καὶ ἀδύνατον, ἐκείνοις φεγγίμῳ πελάκι ἀξία.

Plerumque, ut dixit Aristoteles, non æquo æstimat pretio, illi qui habent, & qui accipere cupiūt. Sua enim & quæ dant, singulis magno pretio digna videntur.

LOCUS LXXIII.
DE AVLA.

Ὁρῶντες

Ο Ρόιτης ὁ βασιλεὺς Ἀρξί-
ξέρξου χαμθός, ἀπει-
θευμένων δι' ὄργην, καὶ κυ-
ρωθεὶς, ἔφη, κατὰ τὸ οἰκτι-
ρῆσαι μηλικῶν δακτυλοὶ νῦν μὲν
μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα π-
θύναι δυνάμει, τὸ αὐτὸ καὶ τῶν
τῶν βασιλείων φίλος, νῦν μὲν
τὸ πᾶν δυνάμει, νῦν δὲ τέ-
λάσσον.

Χ Orontes, Artaxerxis regis
gener, cum ab irato rege
reiectus & condemnatus
esset, Quemadmodum, in-
quit, supputatorum digiti
nunc infinitum numerum,
nunc vnum tantū possunt
ponere, sic & regum amici
nunc quiduis pollent, nunc
quam minimum.

Οἱ μὲν Σφοδρῶς πυρέπιοιες,
πῶ ὄρεξιν καὶ πῶ ῥώμην, οἱ δὲ
ἐν τοῖς βασιλείοις παρρησιόοντες,
ἢ νῦν καὶ πᾶ ἤδη πεφύκωσι Δι-
φθέρειος, εἰ μὴ ὁ Γνώδι σεου-
τὸν, συχνῶς ἰαυτοῖς ἐπιλέσσει,
ἔφη Σακερτίης.

Χ Qui valde febricitant,
appetitum & robur amit-
tunt: qui vero Principum
aulas inhabitant, mentem
& bonos mores perdere so-
lent, nisi frequenter hoc
dictum, Nosce teipsum, ani-
mo repetant: dixit Socra-
tes.

Ἐρωτηθείς τις, ἵνα τὸ πᾶν εἰς

μικρὴν γῆρας, σατανῶτερον ἐν
ταῖς αὐλαῖς περὶ ἡμᾶς, ἤλθεν,
ἀδικοῦ μέρους ἔφη, καὶ πᾶσι τοῖς
δι' ἡμετέρας.

Χ Quidam interrogatus,
qua ratione senectutem,
rem rarissimam in aula,
consecutus esset, respondit,
iniurias accipiendo, & insu-
per gratias agendo.

Ἀντιθένης ἐρωτηθείς, πῶς
αὐτὸς πᾶσι τοῖς ἀλλήλοις, εἶπε κα-
τὰ τὸ πᾶν, μήτε λίαν ἰσχυρὸς,
ἵνα μὴ κερῆς, μήτε πόρρω, ἵνα
μὴ βρωσῆς.

Χ Antisthenes interroga-
tus, quomodo ad aulam
accedendum sit: Respondit,
ut ad ignem: neque nimis
prope, ne vitaris: neque lon-
gius, ne frigeas.

Σόλων ἔλεγε, τῶν παρὰ τοῖς
βασιλείοις ἔρχονται δυναμῶδες,
παρρησιόοι εἶναι ταῖς ψή-
φοις ταῖς ἐπὶ τῶν λογισμῶν. καὶ
ἴδ' ἐκείνων ἐκείνων, ποτὲ μὲν
πολεῖα σημεῖον, ποτὲ ἢ ἥτις.
καὶ τῶν τῶν ἀρχόντων ποτὲ μὲν
ἐκείνων μέγαν ἄγαν & λαμψῶν,
ὅτε ἢ ἀπην.

Solon eos, qui apud reges
& principes auctoritate va-
lerent, calculis, quibus in
componendis rationibus
utimur, similes esse dicebat.
Ut enim illi interdum ma-
iorem numerum, interdum

minorem significant: ita & Principes, horum quemque, prout libitum fuerit, aliquando illustrem & clarum, aliquando obscurum facere & ignobilem.

αν οὐχ ἔτοιμον, εἰδ' εἰς ὑπόνοιαν ὀχρεῖς.

Qui ad malum committendum paratus non est, is ne ad mali quidem suspicionem facilis est.

Locus LXXV.

DE SVSPICIONE
SVSPICACE.

Αἰχίνης εἶπεν· ἔτσι χρεῖται κακίαν τ' εἶον εἶναι τοῦ σώφρονος ἀνδρός, ὡς μὴ ἐπιδὲς χεῖρ' ὀξείαν ἀπίαις πανηρέως.

† Æschines dixit, Vitam viri probi adeo puram esse debere, vt in eam nullius flagitii cadat suspicio.

Βραχίδου, ὡς ἔφη Ναζιανζένωσ, πρὸς ὑπόνοιαν κακῆς, τὸ πρὸς κακίαν δυσκίνητον.

† Tardus est (vt Nazianzenus dixit) ad mali suspensionem, qui ad malum ægre impellitur.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ἀφύλακτον ἢ ἀπλότην, καὶ ἡκιστα κακίαν ὑποφρεῖται τὸ κακίας ἐλδύτηρον.

Idem dixit: Incauta est simplicitas, minimeq; mali quicquam suspicatur, is qui a malo liber est.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· τὸ εἰς κακί-

τὸ κακίας ἐλδύτηρον, καὶ ὑποφρεῖται κακίαν ἀγρότηρον· ἔφη ΧρυστόσομⓄ.

† Qui a malo liber est, is etiam ad malum suspicandum tardior: dixit Chrysostomus.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· ἡκιστα κακίαν ὑποφρεῖται, ὁ κακίαν ἐλδύτηρονⓄ.

Idem dicebat: Minime aliquid mali suspicatur is, qui a vitiis vacuus atque integer est.

Χρηστὸς πρὸς ἀνδρὸς μηδὲν ὑπονόει κακίαν· ἔφη Επικλήτους.

De viro bono nihil suspicaris mali: dixit Epictetus.

Αριστοτέλης εἶπεν, Ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑπολαμβάνειν ἀπειται, κακῆς ἕθειαν εἶναι.

† Aristoteles dixit, Malitiosi animi esse, omnia in deteriolem partem interpretari.

Ἰσοκράτης ἔλεγε, τοὺς πολλοὺς πῶ μὴ ἀλήθειαν ἀγνοεῖν,

εἶν, ὡς δὲ τὴν δόξαν δόξαι
ὀλίγην.

✕ Isocrates dicebat, Vulgus
ex veritate pauca, ex opini-
one vero multa estimare.

Locus LXXVI.

DE PHILOSO-
PHIA.

ΑΝτιθένης ἐρωτηθεὶς ἂν
αὐτῷ περὶ γέροντι ἐν φι-
λοσοφίᾳ, ἔφη, Τὸ δυνάσασθαι
ἐαυτῷ ὀμιλεῖν. πεπενημένους
αὐτῷ, καὶ αὐτῷ μὲν ὄντι, ὅμως
σὺν ἀφαιρέσει τῆς ἐρημίας
κέρου, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ἀλογί-
ζομεν ὡς ἐαυτὸν, ὡς ἐν
ἐαυτῷ ἀφαιρέσει. ὅτις ἀρχαί-
ματός τῆς ἐπαχρησάτης ἀμει-
βησθεὶς ἢ ἐρημίας ἐστίν.

✕ Antisthenes interrogat,
quid emolumentum cepisset
ex Philosophia, Vt mecum,
inquit, loqui siue vivere pos-
sim. Doctus vir etiam si soli
sit, non sentit tedium soli-
tudinis, sed multa praeclara
suum cum animo versans quasi
secum loquitur: indoctis
autem molestissima est soli-
tudo, atque etiam inutilis.

Αριστέλης ἐρωτηθεὶς, ἂν ποῖ
αὐτῷ περὶ γέροντι ἐν φιλοσο-
φίᾳ, ἔφη, Τὸ ἀνεπιτάκτως ποι-
εῖν, ὅτι πῶς ἀπὸ τῶν νόμων
φύσιν ποιῶσιν. Ἀρχαίμαχος
μὲν τῆς κλοπῆς ἀπέχεσθαι, ὅτι ὁ

νόμος ἀπὸ ἀλλοτρίων φιλο-
σοφῶν δὲ ἀπέχεσθαι, ὅτι κατὰ
αὐτὸ ἀφαιρέσει, καὶ ὡς ἐξ ἐπι-
παινεῖ.

✕ Aristoteles percontanti,
quid lucri cepisset ex Phi-
losophia, Vt ea, inquit, nul-
lo imperante faciam, quae
vulgus facit metu legum.
Idiota a furto abstinet, quia
lex minatur poenam: Phi-
losophus abstinet, quia per
se turpe est, etiam si liceat
impune.

Ὁ νεώτερος Διονύσιος ἐκ-
πεπῶν τῆς γῆρας ὡς μὲν τὸν
εἰπόντα, Τίσι Πλάτων καὶ φιλο-
σοφία ἀφέλησε; Τὸ ἠλικιωτήν,
ἔφη, τῆς μετὰ τὸν βίον βελτίως
καταμῆν. Οὐ μὲν γὰρ αὐτὸν
ἐαυτὸν, ὡς ἀλλοιοποιεῖσιν, ἀλλ'
ἐν Κορίνθῳ διδασκαλεῖον αὐτῷ
καὶ νεανίσκους ἐπέδιδασκε.

✕ Rex Dionysius iunior,
postquam regno fuit expul-
sus, cuidam dicenti, Quid
tibi Plato & Philosophia
profuit? Vt tantam, inquit,
fortuna mutationem facile
feram. Neque enim sibi
mortem conseruit, quod alii
solent, sed Corinthi ludum
literarium aperuit, & ado-
lescuntulos instituit.

Φίλιππος ἐκέλευσεν ἕν
Ἀλέξανδρον Ἀριστέλην ὡς ἐ-
χθρὸν καὶ φιλοσοφῶν, ὅπως, ἔφη,

μη πολλαὶ θανάτου προσέξῃς, ἐφ'
οἷς ἐγὼ πεπενημένοις μετὰ μέ-
λοισι εἰσρακεῖν ὁ ἐνδοξὸς ἀρχὼν,
ἕδρα τῆς φιλοσοφίας ἀπέχθη
ἀρχὴν ἐπιτήδειον εἶναι. οὐδ' ἐ-
ἤραυε το σμολογῶν, πολλαὶ τῶν
μη δέοντων πεποιημέναι, ἀλλ' οὐ τὸ
μη αὐτὸν δόξας οὐ νέων οὐθὺς
φιλοσοφικῆς παρὰ δούληται.

✠ Philippus hortabatur fili-
um Alexandrum, ut au-
dultaret Aristoteli, cui tra-
ditus erat instituendus,
daretque operam Philoso-
phiæ: Ne, inquit, multa
committas, quæ me fecisse
nunc pœnitet. Perspexit
egregius princeps, neminẽ
Philosophiæ expertẽ regno
idoneum esse: nec puduit
fateri, se multa per errorem
fecisse perperam, quod a
teneris vnguiculis Philoso-
phiæ præceptis non fuisset
imbutus.

Διογένης ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ
πλεονέχουσι οἱ φιλοσοφία, ἔφη,
καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸ γού-
σασθαι πάντων τύχην παρὰ στυ-
χάδα.

✠ Diogenes percontanti
quid lucri caperet ex Phi-
losophia, Si nihil, inquit,
aliud, certe hoc, quod ad
omnem fortunam paratus
sum.

Videlocum, De Eruditione,
& Doctrina.

Locus LXXVII.

DE REGNANDI,
RATIONE O-
ptima.

Φιλιππος ὁ Μακεδῶν, ἐπεὶ
νικήσων πύς Ἑλλῆνας
αὐτῷ σπυροέδαλον ἐνιοι φρε-
ραῖς οὐ πόλεις κατέχθη, ἔφη,
μάλλον πολὺν χρόνον ἐθέλειν
χρηστὸς, ἢ δεσποτὴς ὀλίγον κα-
λεῖσθαι. ἢ γὰρ μὲν τῷ δεχθῆναι
δουλοκρατίας κακοτηθῆναι, εἴα ἢ
ἢ φέρεται ἀπὸ πύδα.

✠ Philippus Macedo, cum
subactis Græcis, quidam ipsi
auctores essent, ut ciuitates
præsidis contineret, ne de-
ficerent, Malo, inquit, diu
bonus & commodus, quam
breui tempore dominus
appellari. Sentiens regnum
beneficiis teneri, vi metuq;
amitti.

Κάτων ἔλεγε, φείδεσθαι δεῖν
τῆς ἐξουσίας τῆς δυναστείας, ὅπως
αἰεὶ παραμυθῆται τὸ ἐξεῖναι.

✠ Cato dixit, Debere po-
tentes parce uti potestate,
ut semper ea uti possint.

Αριστοτέλης ἔφη, τὸν πολλοῖς
φοβερὸν ὄντα, πολλὰς φοβέσθαι.

✠ Aristoteles dicere solitus
est, Illum qui multis terrori
est, multos etiam metuere.
¶ Congruit hæc sententia
cum

cum illa Democriti : Ὅτι πάντες φοβῶνται, πάντας φοβέονται. Quem omnes metuunt, is & omnes metuit.

Αντίγονος ὁ ἑὸς Μακεδόνων βασιλεὺς, θωπεύοντων πάντων ὅτι γέροντος ἤκουσεν ἢ πῶς ἐξέητο καὶ πρῶτος τοῖς πράγμασι. Πρῶτον μὲν γὰρ εἶπε, δυνάμει εἰδόμενος, νῦν ἢ δόξης καὶ δυνάμει νομίζων, τίω δρχίω παρεπιδασμένω δόξη καλῇ ἔδουνα Διόδοτῳ γῆρας.

Antigonus rex Macedonum, cum omnes admirarentur, quod initio regni durior fuisset, senex factus placide & clementer gubernaret, Prius, inquit, mihi opus erat regno, nunc gloria & benevolentia. Sentiens partū regnum honesta opinione & benevolentia retineri.

Αλκμήδης πυθαγόριος Ἰνδὸς πῶς αὐτὸς ἀεὶ βασιλείαν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ εἶχε. Εἰ ἀεὶ πλείωνος, ἔφη, τὸ κέρδος μὴ ποιοῖτο.

Alcamenes interrogatus, Quo pacto quis regnum optime seruare possit, Si lucrum, inquit, non magni fecerit.

Ἀλέξανδρος ἐρωτηθεὶς, πῶς βασιλεὺς ἀεὶ ἔσται, ἔφη, Ὅτις φίλους δωρεῶν σιμῶν, τοὺς

δὲ ἐχθρῶν δὲ δωρεῶν φίλους ποιούμενος.

Alexander interrogatus, quis esset optimus rex: Qui, inquit, amicos donis retinet, & inimicos beneficiis amicos facit.

Πάντα, φησὶ Δίων ὁ Ρωμαῖος, ὅσα τοῦ δρχημένου καὶ φρονεῖν ἔπράττειν εὐέλπει, καὶ λέγει καὶ ποιεῖ. οὕτω γὰρ αὐτὸν πῶς δυνάστας αὐτοὺς, ἢ τοῖς ἐν τῶν νόμων πτωχεύουσιν, ἴσον γὰρ τις μμεῖται τὰ κρείττω ὄρων ἔργων γινόμενα, ἢ φυλάττει τὰ χειρῶν, ἀκούων νόμοις καλοῦμενα.

Omnia, inquit Dion Romanus, quæ vis tuos subditos & sentire & agere, ea tu & loquitur & facito. Sic enim eos rectius & facilius erudies, quam si secundū leges eos punires. Facilius enim quis optima imitatur, quæ videt opere fieri, quam pessima cauere, quæ audit legibus prohiberi.

Κλείταρχος ἔλεγε, Ἄρχων μὲν, ἐπιτηδὸς πρῶτος εἶναι δρχήματος ἢ, μεγαλόφρωνος.

Clitarchus dicebat, Si magistratum geris, sis mansuetus: si subditus, fortis & magnanimus.

Ἄρχε, ἔφη Σόλων, παρῶν

μεγίστων ἀρχαῶν. ἀρχαῶν γὰρ με-
γίστων ἀρχῶν ἐπίσημη.

Imperium gere, dixit Solon, sed ubi imperium ferre didiceris. Nam parere qui didicit, imperandi etiam peritus erit. ¶ Consentit cum illo Aristotelis dicto: Οὐκ ἔστιν εὖ ἀρχεῖν, καὶ δρχεῖν ἴσα. Fieri non potest, ut bene gerat imperium, qui non tulerit imperium. ¶ Et Plato in eadem sententiam inquit: Ὁ μὴ δ' αὐλεύσας, εἰσὶ αὐτῷ δευτέρως γῆνοιστο ἀξίος ἐπαύνορ. Qui non tenuit, fieri non potest dominus laude dignus.

Ἄριστος εἶδος ἐχθρὸς ἀνὰ τὸ θε-
μιστευθεὶς, καὶ περὶ βουτῆς ἐκ
περὶ φθίσεως αὐτῶν. Βέλτ. φη-
σὶν ὅτι θεμιστευθεὶς ἐπὶ τῷ ὄρει
πῶν ἐχθρῶν δ' ἀπολύειται; αὐτὸς γὰρ
δοκῆ, πάλιν αὐτῶν ἐπανιόντες
λαφ' ὀμείβεται. Ἀντὶ τοῦ ἀρχαῶν τὰ
τὸ πόλεως διοικῶν, πλεονεξία ἐπι-
μέλειαν εἶχε τὴν χροινῆς σωτηρίας,
ἢ τῶν ἰδίων κατῶν. ἐν τῶν περὶ γὰρ
μικρὰ δεῖν ἅπαντα ἢ τὸ εἰς αὐ-
τοπραπίαν ἐλατῆρ' ἵκνεται.

Erat Aristidi similtas cū Themistocle Huic cum delectus esset collega ad peragendam legationem, Vis, inquit, Themistocles, ut in his montibus similtatem deponamus? Nam si vides bitur, reuerſi illam resume-

mus. Bonus ille vir publico fungens munere, priuatos affectus publicæ posthabuit utilitati, Ex his enim fere omnis humanæ vitæ perniciēs nascitur.

Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἔλεγε, τοῖς Τυρρῆνοισι ἐπιτηχεῖν εὖ δὲ ἢ ὡς ἡκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα.

Xenophanes Colophonius dicere solitus est, Cum regibus aut quam minima, aut quā dulcissima loquendum esse. ¶ Alii narrat Æsopum Soloni ad Crcæsum eunti hanc admonitionem subiecisse: Scias tibi cum regibus, aut quā paucissima, aut quam gratissima loquendum esse.

Confer cum titulo Magistratus.

LOCUS LXXVIII. DE SENECTUTE, CANICIE.

Ἀκαὶ ἐρωτηθεὶς, Δι' ἡμῶν αὐτῶν τῶν τῶν πῶν γῆρας ἐπὶ πολὺ κομῶσας ἔχουσιν; εἶπεν, Ἴνα ἐλέπον τῶν πολιτῶν, μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν περὶ τῶν.

X Lacon quidam senex interrogatus, cur barbam gestaret tylosam ac promissam, Vt, inquit, intuens canos nihil illis committam indignum. ¶ Vir enim bonus vnde-

unde cum; venatur stimulos ad virtutem.

Βίον μὴ δ' εἶν, ἔφασκεν, ὄνειδιζειν τὸ γῆρας, εἰς ὃ πάντες δὴ γόμεθα ἐλθεῖν.

† Bion dixit, nulli exprobandam esse senectutem, ad quam omnes optent peruenire.

Κάτων ὁ πρῶτος ἐρεῖ, τὸ γῆρας πολλῶν παρόντων, ἡξίου μὴ ἀποστῆναι τῷ δὲ τῷ κακίας ἀρχαίω.

† Cato senior, senectutem multa adsint probra, non esse addendum malitię dedecus dicebat. † Alii narrant hoc ab illo dictū in senem obuium vitę contaminate, Ne ætatis tuę malis addas turpitudinem.

Σόλων τὸ γῆρας ἐλεγε, ὅτι μὲν εἶναι κακῶν, εἰς αὐτὸ γὰρ πάντες καταφεύγουσιν.

† Solon senectutem portū malorum esse dicebat, quod ad eam omnia confugiant.

Διογένης ἔρωτηθεὶς, ἂν ἀβλίον εἶναι εἴη, ἔφη, Γέρον ἀπερεῖ.

† Diogenes percontanti, quid esset in vita miserri-
mū? Senex, inquit, egenus.

Καλὸν καὶ γέροντα κενεθάνειν σφά, ἔφη Αἰσχυλῶ.

† Æschylus inquit, Pulcrū

esse, si & senex discat, quæ eū sapientia coniuncta sint.

Καλλίστον ἐφόδιον τὸ γῆρας παυδεία, ἐλεγε Λεαυπέλης.

† Pulcherrimū & optimum viaticum senectutis, est Eruditio, inquit Aristoteles.

Οὐ μακρῆς τὸ γέροντα, καὶ ὅσον γηρασκῶν πελοῦται, ἀλλ' εἰ τοῖς ἀγαθοῖς συμπληρωται. ἐνεκα γὰρ γῆρας, πάντες ἐσμὲν ἀδωροί, ὡστερ ὁ Δημόκευτῶ ἔφη.

† Non beatus existimandus est senex, quia senescens moriatur: sed si absolutum habeat bonorū numerum. Nihil enim ætati per se tribuendum est, vt Democritus inquit.

Οὐ πὸς ἔφη: Γῆρας ὀλόκληρος ἐστὶ πῆρωσις, πάντ' ἔχει, καὶ πάντων ἐνδεῖ.

† Idem dicebat, Senium omnimoda imperfectio est, omnia habet, & omnibus indiget.

Ερατοσθένης τὸ ἡλικίας ἔφη, τὸ μὲν ἀκμῶρον, ἔαρ εἶναι· τὸ δὲ μὲν τῶ ἀκμῶ, ἦρος καὶ μετῶ πωρον· χιμῶνα δὲ τὸ γῆρας.

† Eratosthenes vigentem ætatem veri comparabat: declinantem ætati & autumnō: senectam hyemi.

Δημόκριτος ἔλεγε. Λυξανο-
ρῆς ὁ σώματος, σωμαίξονται
φρένες ἡρωσκόνας ἢ συζητάσι
κῆρος, καὶ εἰς τὴν ἀνάλματι πάντων
ἀμολυώσιν).

X Democritus dicebat, Au-
gescente corpore, simul &
mens augetur: & illo fe-
nescente, vna fenescit, ac in
omnib. rebus obtusior fit.

Ὁ Βοιωτός ἐντυχὴν θησαυ-
ρῶν μὲν ἐβδμήκοντα ἔτη, ἐπείρας
τὸ σκέλος ἀπεμείβισε, καὶ παρ-
ῆλθεν, ὡς συνέπι ἐδὲν ὄντα.
σφῆς αὐτῶν. τοσῶτον καὶ πολυζη-
μῆλιας ἀμφοὶ παύει τὸ γῆρας καὶ
πολυπρασμοσύνης.

X Bœotius cum iam annos
natus plus quàm septuaginta,
thesaurum reperisset, sub-
lato cruce ipsum cõtemsit,
& præteriiit, vt qui non
amplius vsui sibi futurus
esset. Ita senectus & animũ
træquillum reddit, & multæ
pecuniæ studium ac curio-
sitatem adimit.

Ἀλεξίς ὁ πῶν κωμαδιῶν
ποιητής, ἐπειδὴ πρὸς αὐτὸν ὄντα
περσούτιον εἴρακε μάλισ ποι-
ροῦ ῥῆμον, καὶ ἤρωτα, τί ποιῆεις;
εἶπεν καὶ πολλὴν δαπάνησκα.

X Alexis poeta Comicus,
cum quidam ipsum senem
ægre incedentem intuitus,
quid ageret interrogasset:

paulatim se per otium mori
respondit. Significans senes
non viuere, sed lente mori.

Δημοκράτης ἀναβαίνων εἰς
τὴν ἀκρὴν πόλιν ἐν γῆραι, ἐ πῶ-
σιῶν, ποιῆν εἶπεν, ὅσοι καὶ σύμπασα
ἡ Ἀθηναίων πόλις πνεῖν μὲν γὰρ
μέγας, ἐχρῆν ἢ μικρὸν.

Democrates iam senex
ascendens in arcem Athenis
per quam anhelosus: idem
se facere dixit, quod vniuer-
sa ciuitas Atheniensium
soleret, nempe se magnum
quidem spirare, parum
autem valere.

Ὁ τοσῶτον κερδανοδορῶν ἐν
ταῖς μικραῖς ζωταῖς ἡμέραις,
ὅσον πλείω κῆρι: τὰ μὲν ἰδόν-
τες, τὰ δὲ πῶνόντες, τὰ δὲ καὶ
ἴσως πρῶτα ἔλεγε Ναζι-
αύζω.

Hoc nobis affert longius
vitæ spatium, quod plura
mala partim videmus, par-
tim sustinemus, partim
perpetramus: dixit Nazi-
anzenus.

Ἰσοκράτης εἶπεν τῷ ἐμπνεύσει
μὲν δὲ ἐν τῷ γέροντι καὶ δοκίμῳ
μῆλλον ἢ ἀκῶν δὲ ἰσχυρῶν
ῥῶν τὸ βέλτερον.

Isocrates dixit, Experien-
tiam & rerum multarum
vsus senes erudire, atque
efficere,

efficere, ut quid expediat, acutius, quam alii perspicere videantur.

Γῆρας, θανάτου παροίμιον ἔλεγε Θεοδώρητος.

Senectus est mortis exordium, dixit Theodoretus.

Διογένης ἰδὼν γῆρῶν κακωπιζομένον, εἶπεν, εἰ μὲν αὐτὸς τὸς ζῶντας, πεπλημένον· εἰ δὲ αὐτὸς τὸς νεκρῶν, μὴ ἐραδίωσι.

Diogenes animum comtam conspicatus, inquit, Si ad viuos (scilicet te ornas) falsa es: sin ad mortuos ne cunctare.

Γέρον ἀνόητος, ἀσπυρ τρέφων παλαιός, εἰς ἄδὲν εἰν εὐθετός, φησι Πλούταρχος.

Senex stultus, tanquam laterna vetusta, ad nullam rem idoneus est, inquit Plutarchus.

Γοργίας ἐρωτηθεὶς ποῖα διαίτη χρῆσθαι, εἰς μακρὴν γῆρας ἦλθεν, οὐδὲν οὐδέποτε, ἔφη, αὐτὸς ἠδονῶν οὔτε φαγῶν, οὔτε δράσας.

Gorgias interrogatus, quē vitæ tenuisset modum, quæ ad tantam peruenisset tenectutem, Ad voluptatem, inquit, nunquam edi, nec feci quicquam.

Θεὸς λελοσθησιν τὴν τὴν εἰποῦν τὴν ψυχῆς ἀπεδημιῶν βοῶν καὶ ἀμαρτυρήσασιν, ἔφη Νεῖλος.

Capillus albus faciem animam breui hinc abituram clamat & testatur, inquit Nilus.

Vide locum, De honore parentibus & senioribus habito.

LOCUS LXXIX.

DE SODALITIO, CONSVETVDINE bonorum vel malorum.

Διογένης ἀμάρφω μετρωκίω ἀπὸνίη εἰς συμποσίον, ἔφη, χεῖρων ἐπανήξει. τὸ δὲ ἐπανήλθοντος, καὶ τῆ ἐξῆς εἰ πόνος, καὶ ἀπῆλθον, ἔφη, χεῖρων σὺ ἐχθρόμενος. ἔφη, χεῖρων μὲν οὐκ. διδάσκων, σὺ εἶναι ἕως οὐ νεανίσκος. ἐκ συμποσίου παρεγένου ἐπανήλθον χεῖρων.

Diogenes adolescenti ad conuiuium cuncti, deterior, inquit, redibis. Reuertus adolescens cum Diogeni dixisset, lui, nec redi deterior: Deterior igitur inquit. Indicans non fieri posse, quin adolescens e temulēto conuiuio redeat deterior.

Πολύτακτις ἀνδρες ἀγαθοὶ κα-

καὶς προσήλυτοί μοι, πολλῶν γὰρ τῶν
κακίας μετέλασόν, ἢ μετέδοσαν
δυστυχίης, ἔφη Νεῖλος.

✠ Probi viri ad improbos
accedentes multo facilius
vitia trahunt, quam virtu-
tem impertiunt, inquit
Nilus.

Ἰπποκράτιδαι ἀπειρημένοι ὄντες
περὶ αὐτῶν μετάνοιαι, ᾧ ἠκολούθη
ἐρωτήσας ἦς, καὶ ἀποκρίσασθαι,
Μεταίτιοί εἰσιν, ἔφη, ὁμοίως δὲ εἶ,
μεθ' ὧν ὀφθαίς τὴν αὐτῶν χροῖαν
τηνίσας.

Hippocratidas, cum ali-
quando obuius ei fuisset
adolescens, quem amator
sequebatur, erubescēti ado-
lescentulo, Cum his, inquit
oportet ambulare, cum
quibus conspectus, non
mutes colorem.

Ὅστις, ἔφη Δημοθένης, ὀμι-
λῶν ἠδέεται κακῶς ἀνὴρ, ἐπι-
πῶν ἠρώτησαι γυμνασίων ὅτι
βιῶτός ἐστιν οἷσ' αὐτῶν ἠδὲ ξυῶν.

✠ Si quis (inquit Demo-
sthenes) malorum gaudeat
commercio, rogare qualis
ipse sit, non est opus. Nam
quisque similis est sodalitiū
sui.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, ᾧ τρόπον μέ-
γιστον τεκμήριον, τίω ἀπὸς τὰς
ἀνθρώπους ὁμιλίαν εἶναι.

Idem dicere solitus est,

Morum maximum testimo-
nium esse, cum hominibus
congressum. Declarat hanc
sententiam dictum Chry-
sostomi, quod sequitur.

Ἐλεγχος ἀνδρὸς ἡθους ἢ με-
τῶν τοιῶνδ' ἐπινοήσας. ὁ, τε γὰρ
φάσκει ἔξ ἀνάγκης βίαις ὁμοι-
οῖς συνέσται ὁ, τε αὐτῶν σὺ-
φρων καὶ σοφός, τοῖς πᾶσι τοιαῦτα
μετέσται.

✠ Cuiusque ingenium quale
sit, ex conuersatione argui-
tur: etenim improbus ne-
cessario cum sui similibus
versabitur: contra autem
temperans & sapiens cum iis,
qui eadem excercent.

Κρείσσον πλεῖστα καὶ πολυ-
χρόστου χλιδῆς ἀνδρῶν δικῶν
καταγῶν παρυσίαι, ἔφη Σοφο-
κλῆς.

✠ Potiores sunt diuitiis &
luxuria affluente auro, bo-
norum virorum & iustorum
conuersationes, inquit So-
phocles.

Αἰγυλὸς ἔφησεν, ἐν πᾶσι
πράσιν εἶναι ὁμιλίαις κακῶς κα-
κίον οὐδέν.

✠ Æschylus dicebat, In om-
ni negotio nullum esse
praua societate maius malum.

✠ Pertinet huc Epicteti dic-
tum: Ἰδοὺ, ὅτι ἐὰν ὁ ἑταῖρος
ἢ μεμολυσμένος, καὶ τὸν συνανα-
τριβέσθαι αὐτῷ μεμολυσέσθαι
ἀνάγκη.

αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὦν τύχη
καθαρῆς.

✠ Scias, idque exploratum
omnino habeas, si sodalis
pollutus fuerit, tum etiam
illum, quem is attingent,
necessario pollui, etsi purus
ipse fuerit.

Locus LXXX.

DE SAPIENTIA,
S A P I E N T I Æ
Amore.

Διογένης ἠρώμενος Ἀθήνησιν,
Αὐτὸς εἶπε παρέβαλε
ἔξ ἡμετέρας, ἀλλὰ τὸ μὴ δῖνα
ἀποσιεῖσθαι, ἐξ ἡμετέρας τῆς ἀποσιεῖσθαι
δρέει. καὶ τότε πῶς βακτηρίαν
ἐπανατήσαντες αὐτῶν, πῶς κε-
φαλῶν ὑποσχών, Παιε, εἶπεν, ἔ-
γω ἀρῆσθαι ἔπειτα σκληρῶν ἔξυλον,
ὃ μὲ ἀπείρξεις, ἕως αὐτῆς φαίνη
λέγων. καὶ ἄνθρωπος ἔσσοφίας ἔρωτος
παρὰ δειγμα.

✠ Diogenes primum Athe-
nas profectus, ad Antisthe-
nem se contulit, a quo saepe
repulsus (nullum enim di-
scipulum recipiebat Anti-
sthenes) non destitit tamen
hætere, adeo ut aliquando
baculum intentaret Anti-
sthenes, vltro baculo caput
subiecit dicens, cæde, si vis,
at nullum inuenies bacu-
lum tam durum, quo me
abs te abigas, dum aliquid

dixeris. Insigne exemplum
adamata sapientia.

Ὁ αὐτὸς ἀπὸ τῆς εἰπόντος,
Γέρον εἶ, καὶ λοιπὸν αἰεὶ, τί δὲ
εἶπεν, εἰ δολιχὸν ἴδρα μὲν πρὸς τῶν
πέλει ἔδει μὲ αἰεῖναι, καὶ μὴ
μῶλον ἐπιτείναι, ὅς ἦν ἡγεῖτο,
πῶς ἀπὸ τῶν ἄρετων ἀποδιδῶν
ποσῶν μῶλον ἐπιτείνω δέειν,
ὅσα πρὸς ἡπῶν ἔξην ἡρώτος λοι-
πὸς ἐστίν, ἀλλὰ τὸ εἶναι αἰχρῶν ἔ-
κρησιν παύσασθαι.

✠ Idem eundem admonen-
ti, ut iam senex quiesceret a
laboribus, Quid, inquit, si
in stadio currem, vnum
oportet iam metæ vicinum
cursum remittere, an ma-
gis intendere? Recte sensit,
virtuti hoc magis inten-
dendum esse, quo minus
superest vitæ: quod turpe
sit tum ab honesto instituto
refrigescere.

Σιμωνίδης ἐρωτηθεὶς πῶς πρὸς
ἀρετῶν τεσσῶν, πῶς ἔστι ἡ σοφία,
Οὐκ οἶδαι, εἶπεν ὁρῶ γὰρ τὸς σο-
φῆς ἐπιπέρας τῶν πολιτικῶν θυρας
φοιτῶντας, σημεῖων τῶν φιλο-
σοφῶν λόγους μὲν ἔχει πῶς ἔστι καὶ
ἄφρονῶν, ἔρωτος ἢ ἐπισημῶν.

Simonides interrogatus
vtra res esset optabilior, di-
uitiæ an sapientia, Dubito,
inquit, ut qui videam,
sapientes frequentare diui-
tum fores: inuens Philo-

sophos verbis quidem con-
remnere diuitias, sed re tam-
men eas appetere.

Τοσούτῳ Διδοφέρῳ ὁ Σόλων
τῶν Φρηνησῶν ἔλεγε τῶν Δρεπῶν
ὅσα ὄρασιν τῶν ἀλλῶν ἀφ' ἡ-
σεων.

Prudentiam Solon aiebat
tantum cæteris virtutibus
præstare, quantum visus reli-
quos sensus excellit.

Πυθαγόρας ἔλεγε, ἕτε ἵππον
χωρὶς χαλινῶν, οὔτε πλοῦτον
δίχα φρονήσεως, δυνατὸν κρα-
τεῖσθαι.

Pythagoras dicere sole-
bat, neq; equum sine freno,
neque diuitias sine prudentia
gubernari posse.

Πλάτων εἶπε, Πᾶσιν ἐπιτή-
μιον χωρὶς ἰσομετρίας δικαιοσύνης
καὶ τῆς ἀλλῆς ἀρετῆς, πανουργίαν,
& σοφίαν φαίνεται.

Plato dixit, Omnem sci-
entiam, nisi cum iustitia &
aliis virtutib. coniuncta sit,
versutiam, non sapientiam,
existimandam esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Τὸν σοφὸν
αὐτὸς δεῖν μέγιστα εἶναι σο-
φόν.

Idem dicebat, Sapientem
virum sibi ipsi præcipue sa-
pientem esse debere. Id est,
vt Cicero ex Ennio citat:

Nec quicquam sapere sapi-
entem, qui sibi prodesse ne-
quiret. ¶ Pertinet huc &
Menandri dictum, Μισῶ σο-
φιστῶν, ὅτις ἐχ' αὐτὸς σεφός ἐστι.
Odi sapientem, qui sibi non
sapit.

Πλάτων ἐρωτηθεὶς, Διδόν-
τι μὲν σοφίαν αὐτὸς σοφός ἀν-
σεφός, εἶπε, Ψευδόμενος, ὅτι ἀρ-
χίζεται. ἐπεμνοῦ μὲν δὲ, ὅτι
ἐπιβύρεται.

Plato interrogatus, per
quid cognosceretur sapiens?
respondit, Sapiens cum vi-
tuperatur, non irascitur:
cum laudatur, non extol-
litur.

Locus LXXXI.

DE SERVITUTE INHONESTA.

Ἰσχυρὸς πρὸς τὸν μικρο-
τέρου Καλλισθένη, καὶ
λέγει οὕτως. ὡς πολυτελεῶν παρὰ
Ἀλεξάνδρῳ μετέχῃ, Κακῶδαι-
μων μὲν οὐκ εἶναι, εἶπεν, ὅς καὶ
δοῦς αὐτὸν καὶ δεῖναι, ὅταν Ἀλε-
ξάνδρῳ δόξῃ ἡγοῦμαι ἐν τῇ
δουλείᾳ οὐδὲν μικρότερον εἶ-
ναι.

Diogenes prædicantibus
beatum Callisthenem Phi-
losophum, quod apud Ale-
xandrum magnifice tracta-
retur, Imo, inquit, infelix
est,

est, quod illi prandendum
coenandumque sit, cum A-
lexandro fuerit visum. Sen-
tiens in seruitute nihil bea-
tum esse.

Τὸ ἰσποσεῖν καὶ παροχ-
ρῆσαι τοῖς πάσι ἐχρήθη δε-
λεία, ὡς περὶ τὸ κρατεῖν τῶν
ἐλευθερίων μόνη, ἔφη Ἰσίδωρος ὁ
φιλόσοφος.

✕ Subiici & locum dare af-
fectibus, extrema seruitus
est, quemadmodum impe-
rare ipsis, vnica libertas, di-
xit Iustinus Philosophus.

Οὐδείς ἐλευθερὸς ἐαυτῷ μὴ
κρατῶν, ἔφη Πλάτων.

✕ Nemo liber est, qui seip-
sum non continet: dixit
Plato.

Ὁ αὐτὸς ἐλεγε. Ἐλευθερὸν
ἀδύνατον εἶναι, τὸν πάσι δε-
λῶσαι, καὶ ὑπὸ πάντων κρα-
τεῖσθαι.

✕ Idem dicebat: Fieri non
potest, vt is liber sit, qui per-
turbationibus & affectibus
seruit, & ab affectibus vins
citur.

Κάτων ἔφασκεν. Ἀμεινον
δὲ λέγειν ἐπιεικῶς ἐλευθερί-
ζειν ἀναρχίῳ.

✕ Cato dicere solitus est:
Prestat seruire decenter, quā
libertate vt impudenter.

Ἀξιωματικόν ἐστὶ τὸ τοῦ
Πλατάρχου. Ἄξιόν ἐστι μόνους
ἐλευθεροῦς νομίζειν, οἱ θεοὶ
ἡγεμόνι τὰ λόγια ἔπονται, μόνοι
γὰρ οἱ, ἀδείκτοι, ἐλευθεροῦς, ὡς
ἐούλονται, ζῶσι.

✕ Memoria digna est Plu-
tarchi sententia: Iustum est,
solos eos existimare liberos
esse, qui diuinam ducem,
rectam rationem, seu legem
Dei in omnibus vitæ actio-
nibus sequuntur. Hi enim
soli viuunt, vt volunt, qui
ea, quæ oportet (hoc est re-
cta, iusta, & legibus Dei con-
sentanea) velle didicerunt.

LOCUS LXXXII.

DE STATVIS.

Ἀγείλαος ἀπεθνήσκων
τοῖς φίλοις ἐκέλευσε μη-
δεμίαν πλάσσειν, μηδὲ μιμηλαὺ
ποιήσασθαι, ὡς εἰχνας ἔτι παρσο-
αγορεύων. εἰ γὰρ πικρὸν ἔργον
πεποίηκε, ἔτι μὲν μνησίων ἐστὶν·
εἰ δὲ μηδὲν, ἔδ' οἱ πάντες ἀν-
δραῖοι.

✕ Agesilaus moriens man-
dauit amicis suis, ne quam
fictam aut pictam corporis
sui imaginem facerent: Si
quod, inquit, præclarum fa-
cinus gessi, hoc erit monu-
mentum meum, sin minus,
ne omnes quidem statuae
illustrabunt meam memoriā.

*inanis gloria
fusa*

Τῶν δ' ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἐθλι-
καῖν ἔθνων ψηφισμαδῶν ἐν
ταῖς ἐπιφανιστάταις πόλεσιν
εἰσάγοντας αὐτῶν αὐτῶν, ποσὴν ἔρα-
ψεν. Ἐρεῖ μὴ δὲ μετὰ εἰκῶν ἔσται,
μηδὲ ῥασιπῆ, μηδὲ παλαστή, μη-
δὲ κρητασκόλασθ.

Idem cum Gentes Græ-
cæ, quæ in Asia sunt, decre-
uissent ipsi in clarissimis
urbibus statuas ponere, ad
eas scripsit, Mei quidem ne
vna sit imago, neque picta,
neque ficta, neque sculpta.

Κάτων ποικῶν ὄραῶν ἀνιστα-
μαδῶν ἀνδριάντες, ἐμὲ δὲ ἔφη
ἐρωτᾶν βούλομαι μάλιστά τοὺς
ἀνθρώπους, Ἄρα ἀνδρίας οὐ
κείται Κάτωνος, ἢ διατρίβεται.
νομίζων μάλιστά Σέλιος ποικῶν
καὶ καλὰ Ἄρα πρὸς ἑτέροις, ἵππος
ποτέ εἰδότες αὐτὸν ἀνδριάντῶν
ἀξίον ὄντα, θαυμάσιον, πῶς οὐ
κείται.

✠ Cato conspiciens multo-
rum erigi statuas, Malim,
inquit, vt de me quarant
homines, quam obrē Catoni
non sit statua posita: Sentien-
s se malle res præclaras
gerere, vt olim scientes illū
promeruisse statuam, mi-
rentur non esse positam.

Δημήτριος ἀκρίστας ὄπλι-
στὰς εἰσάγοντας αὐτῶν κατέγραψεν Ἀθη-
ναῖσι, Ἄρα ἔτι μὴ δόξω τῶν, ἔφη,
δὲ μὴ εἰσάγοντας αὐτῶν.

✠ Cum Demetrius audiuis-
set Athenienses imagines
suas eueruisse, At, inquit,
virtutem illi non euerter-
unt, cuius gratia illas ere-
xerunt.

Locus LXXXIII.

DE VVLGO.

ΜΑΡΤΙΟΥΣ ἡγουμένους Ἀθη-
ναῖσι, ὡς εἰς ἐσὶν αἰὲς οὐ
τῆ πόλει ταῖς πάντων ἀντι-
εμῶν γνώμας, καὶ τῆ Ἀθηναί-
ων ζητεῖν κελύδοντων ὅτις ἐσὶ, ἔ-
βωόντων, Φωκίων ἐαυτὸν ἔφησε
τῶν εἶναι. μόνα γὰρ ἐαυτῶν
μηδὲν δόξωσιν, ἂν οἱ ποικῶν
ἀξίον ὄντα καὶ λέγῃσι.

Cum oraculum proditū
esset Atheniensibus, in ea
ciuitate vnum esse virum,
qui cunctorum sententiis
aduersaretur: ac populus
vociferans iuberet illum in-
quiri: Phocion semetipsum
prodidit, dicens, Ego sum
ille, quem designat oraculū,
Nam vni mihi nihil placet
omnium, quæ vulgus vel
dicit, vel facit.

Ποῖος ἂν κείνους εἶναι καλὰ
[εἶπε Πυθαγόρας] καὶ ποιῶν
μέλλης ἀδδξείν. Φαῦλος γὰρ κρι-
τῆς παντὸς καλὸς πρὸς ἀγνοίας
ὄχλῳ. διότις ἂν αὐτῶν ἐπιπῶν
κρητασκόλασθ, ἔτι μὴ δόξω τῶν
κατέγραψεν.

Fac ea quæ iudicaueris esse honesta (dixit Pythagoras) etiamsi postquam feceris, inglorius futurus sis. Omnium enim honestæ rei malus iudex est vulgus: quorum igitur laudes contentui haberes, eorundem vituperia quoque spernas.

Εν πῶν ἀδελφῶν ἐστὶ τὸ θεῖς τῶ πολλῶν ἀποκρίσεις ἀξίως, ἔφη Δημοσθένης.

Ex eorum numero, quæ fieri non possunt, est, ut vulgi iudiciis quisquam probetur: dixit Demosthenes.

Σωκράτης ἔλεγε, τὸ εὖ τυχόντος ἐναντία ταῖς ἀεθαῖς ἀξίως ἀποφαινομένη φρονήζειν, δηγῆς εἶναι.

Socrates dicebat, Leue esse & stolidum, curare, quid aliquis ex vulgo, contrarium sententiis veris pronuntiet.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Οὐ παρρησία ἀεὶ πάντων ἀεὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς εἶναι.

Idem dixit: Non semper apud vulgus de rebus libere loqui licere.

Ὁ αὐτὸς ἐπεὶ λέγων ποτὲ γνώμην αὐτὸς τῶ δήμῳ ὀδοκίμη, καὶ πάντας ὁμοιωσὶ ἑώσθη τὸν

λόγον ἀποδὲ χρημῆς, ἐπιτραφῆς αὐτὸς ἰδὲ φίλος εἶπεν. Οὐδὲ γὰρ κακὸν πλέγων ἑμαυτὸν λέληθα; τοσούτων κατὰ πῶν τῶ πολλῶν κρίσιν.

Idem quodam die orationem habens, placebat omnibus: cumque videret sermonem omnibus probari, conuersus ad amicos, Num mali, inquit, quippiam dixi imprudens? Usque adeo suspectum habuit vulgi iudicium.

Αὐτὸς εἶπεν, Πολλοὶ σε ἐπαινοῦσι, Τί γὰρ, ἔφη, κακὸν πεποιήκας; παρεμφορήσας, τὰ δίκαια τοῖς πολλοῖς ἐδεδώποτι δέξασαι.

Antisthenes cuidam dicenti, Multi te laudant, At quid, inquit, mali feci? Significans, quæ recta sint, vulgo nunquam placuisse.

Δημοσθένης ἔλεγε, τοῖς καλῶς φρονῶσιν οὐκ ἐπακροῦσθαι τῶν εἰναγῶν τῶ πολλῶν ἀπονοία. Demosthenes dicebat, Pudentibus viris vulgi amenciam non imitandam esse.

Ὁ αὐτὸς ἔφη, Ἦν δὲ μὲν εἶναι ὄχλον, ἀσάβηθη τί τινα τῶν ἀπείνων καὶ ἀσυνεπιτάτων ἄσπερον ἐν θαλάτῃ πνέμεν ἀναβλάσταιν, ὡς αὐτὴν κινουμένην.

Idem dixit, Populum esse turbam, rem omnium inconstantissimam & stolidissimam: vt in mari vnda fluctuans, quæ fortuito agitur.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, τὸς πολλοὺς πολλῶν ἀφαιρῶν τὸ τὰ βέλῃσι κείναι.

Idem dixit: Vulgus in iudicando, optima quæ sint, non intelligere.

Τὸ τοῖς πολλοῖς ὄρεσκεν, τοῖς σοφοῖς ἀπαρίσκειν εἶναι, ἔφη Πλάτων.

Vulgo placere, sapientibus displicere est, inquit Plutarchus. Ἐοὶ γὰρ ψυχροὶ ψυχρῶς κείναι. Frigidi enim frigide seu inepte iudicant, vt quidam ex veteribus dixit.

Locus LXXXIII. DE VINDICTA.

Ἰσχυρὸς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἑνὸς, πῶς αὐτὸν ἀμύνεται ἢ ἐχθρὸν, αὐτὸς, ἔφη, καλῶς γινώσκω. Ἐτο ποιήσας, καὶ ἐαυτὸν ὠφελεί τὰ μέγιστα, καὶ ἢ ἐχθρὸν μέγιστα ἡμιωρεῖται.

Diogenes interrogatus a quodam, Quomodo se vl-cisci de suo inimico possit, respondit, Si te virum honestum & bonum prestabis.

Hoc qui facit, & sibi prodest maxime, & inimicum maxime discrediat.

Ἀλκιβιάδης ἀκούσας ὅτι ἦν νατὸ αὐτὸ ἐπὶ τοῦ αὐτῶ κατέγνωσεν, Δείξω γὰρ ἔν, εἶπεν, αὐτοῖς ὅτι ζῶντες καὶ ὡς Λακεδαιμονίους προσφάμιος, ἢ Δεκελίων ἤγειρεν ἐπὶ τοῖς Ἀθηναίους πόλεμον. Ἐκδικήσεως ἕνεκα ὄργιον τῶ ὡς τέρω, ἔδενε ἢ Χερσικίων ὅσον μισθῶ.

Alcibiades nuntianti quæ cum comitibus morte damnatus esset Athenis, At nos, inquit, demonstrabimus ipsis quæ viuamus: simulque sese ad Lacedæmonios contulit, & bellum Dacelicum contra Athenienses excitauit. Vindictæ genus & priori dissimile, & nulli Christiano imitandum.

Πιττακὸς ἀδικηθεὶς ὑπὸ ἑνὸς, καὶ ἔχον ἐξέστειν αὐτὸν καλῶς, ἀφῆκεν, εἰπὼν: συνηνώμητι μωρίας ἀμείνον. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον φύσεως ἐστὶ, τὸ δὲ ἡμετέρας.

Pittacus iniuriam passus a quodam cum illum puniendi potestatem haberet, dimisit, inquiens: Venia melior est vindicta: hæc enim belluini est ingenii, illa mansueti.

Locus

Locus LXXXV.

DE SEVERITA
T E.

Ὁ Ωκίων ὁ Ἀθηναῖος ἔπαυ-
σεν οὐτε γελῶν ἄφθνη,
ἔτε δακρυῶν.

Phocion Atheniēsis nuns-
quam visus est cuiquam
neq; flere, neque ridere.

Κάτιν ὁ πρῶτος ἐπὶ τῆς ἡμε-
ρῆς μελῶν, καὶ τὰς ἄλλας ὁρῶν
δεομένης τῶν ποικῶν καὶ κηλα-
κῶν, αὐτὸς ἰδὼσα, τὴν δὴ μὲν
δὲ πρῶτος χρεῖαν ἔχον ἰατρῆς, καὶ
μεγάλῃς κηλακῆς. δὲ εἰν οὐδὲ μὴ
τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ τὴν ἀπαραίτητον
ἐχρεῖσθαι, καὶ τῶν τε λέγων, ἡρέθη
πᾶσι πάντων.

Cato senior censuram
petens, cum cæteros com-
petitores videret populo
supplices, ipse clamabat,
Populo opus esse medico
austero validisq; remediis.
Proinde eligendum censo-
rem, non qui iucundissimus
esset, sed qui inexorabilis.
Atq; hæc dicēs, ante omnes
censor creatus est.

Ἀντιθένης ἐρωτηθεὶς διὰ τὴν
πικρῶς ἔως μαθητῶν ἐπιπλήτ-
τει, καὶ οἱ ἰατροὶ, φησι, ἔως κη-
μουσιν.

Antisthenes interroga-
tus, quamobrem esset seue-
rus obiurgator erga disci-

pulos, Et medici, inquit,
erga ægrotos.

Λάκωνα τις ἀπέστασε τὴν
σεπσομένην καὶ πεφωτισμένην
πολεμίων, ἡρώσει αὐτῶν. Κακῶς
φάσμα τὸ κακὸν ἔχεται ἢ τῶν
νόσων ἐκινῆσαι, ἢ μὴ εἶσο. Αἰρετώ-
τερον ἐνόμιζεν θανεῖν, ἢ ἀχρηῶς
ζῆν.

Lacæna quædam mulier
vt audierat filium esse incol-
lumem, sed fugisse ab hosti-
bus, scripsit illi: Mal' rumor
de te sparsus est, aut hunc
dilue, aut ne sis. Prestabilis
iudicavit mori, quam cum
ignominia viuere.

Locus LXXXVI.
DE VOLVPTA-
T E.

Ἀρκισίλαος πρὸς τὸν π-
ρόμῳ δίοτι ἐκ μὲν τῶν
ἄλλων μετὰ βαίνουσι τῶν Ἐπι-
κουρείων, ἐκ δὲ τῶν Ἐπικου-
ρείων οὐδὲ ποτε; ἔφη, Ἐκ μὲν
γὰρ ἀνδρῶν γαῖλοι γίνονται, ἐκ δὲ
τῶν γαῖλων ἀνδρες ἔ γίνονται.
ἢ γὰρ μὲν αἰθρῶν μακρῶν
δυσχερῶν εἶναι πρὸς ἡδο-
νῶν, ἢ πρὸς δόξων.

Arcefilaus percontanti
qui fieret, vt ab aliis sectis
multi deficerent ad Epicu-
reos, ab Epicureis nulli de-
fiscerent ad alios: Quoniã,
inquit, ex viris galli fiunt,
ex gallis viri nequaquam.

Sentiens homines esse pro-
niores ad voluptatem, quā
ad virtutem.

Βασίλειος ἔλεγε, ἡδονῶν
ἀμεινον εἶναι ἢ ἀφροσύνας, ὡς
ἐπιπόλαιον εἶναι.

† Basilius dixit, voluptatē
esse hamum diaboli, ad in-
tentum trahens. ¶ Cōgruit
cum sententia Ciceronis in
Catone Maiore: Diuinus
Plato voluptatem escam
malorum appellauit, quod
ea videlicet homines capi-
antur, vt hamo pisces.

Καὶ εἰκόνα τῶν ἡδονῶν,
ἴφη Χρυσόστομος ἐκ τῆς διαγωγῆς,
φύλαξις ἐκ τῆς ἀντιλήψεως, περισ-
μυρία. Φεῖρε οὖν τῶν τέχνην
ἀφ' ἧς τῶν θλίψεων, μὴ τοῖς τοῖς
μέλεσι κατὰ (καὶ βίβλησι γρηγορήσῃ)
ὁ ἀφροσύνας.

† Chryostomus dixit, Vo-
luptatem cani similem esse.
Si enim persequaris, fugit:
si nutrias, manet. Fuge igitur
voluptatem propter
comitem eius afflictionem,
ne diabolus membris tuis,
tanquam telis, aduersus te
vtatur.

Ο αὐτὸς ἔλεγε. Εὐάλωτόν
ἐστὶν ὡς τῶν πολλῶν δι' ἡδονῆς τὸ
ἀνθρώπινον, καὶ πολλὴ ἢ ὡς τὸ
περὶ τῆς φύσεως ἡ δυνά-
μια ἐκ τῆς ἀσθενείας ἐπιτηδεύ-

μοίτων, ὡς τῶν ἡδονῆς λείον
ἐπιπόλαιον καὶ ἀπρόσιτον.

Idem dicere solebat: Vo-
luptas homines vt pluri-
mū sine vllō negotio capit:
& magna promittudo est
naturæ ad hunc affectum, a
durioribus studiis ad vo-
luptatis teneritudinem fa-
cile prolabentis.

Ο αὐτὸς εἶπε. Παχὺν ἡμῶν
λεπτόν ἐστιν ἡμῶν.

† Idem dixit: Crassus ven-
ter non gignit mentem
subtilem.

Ἐπιπέτῳ τῶν περὶ τοῦ εἴωθε
λυπηρῶν ἐφ' ἡμοῖς.

† Voluptatem sequi solet
tristitia: dixit Moschio.

Φίλων ἔλεγε. Φεῖρε πάντων
ἡδονῶν, ὅτι βίβλησι περισμυρία.

Philo dixit: Omne iu-
cundum fuge, violenter .n.
allicit.

Ταῖς ἀναχαρίσσιδος εἰκόσιν
ἐπεγράφεται. Γλώσσης, γαστρὸς,
καὶ αἰδέων κρατεῖν. ὅτι μάλιστα
κακῶν αἰτίων ἐστὶ τὸ σῶμα ἀχα-
ρίνον, καὶ τὸ σῶμα ἔδεν αἰδέων,
καὶ ἡ ἀσθενεία ἐξ ἀνθρώπου ὅσο-
κημησὶ ποιεῖ.

† Anacharsidis philosophi
statuis atque imaginibus
inscribatur? Linguae, ven-
tri & pudendis temperan-
dum: Quod maximorum
malo-

malorum causa sit lingua effrenis, & luxu nihil turpius, libidoque pœcedem ex homine faciat. Huc versiculo alluffisse videtur Hermolaus Barbarus: Venter, pluma, Venus laudem fugienda sequenti.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, ἕνα ἢ δύο μέγιστα ἀπέχεσθαι, ἢ αἰσχροῦ καὶ ἀδίκου, ἔφη, ἡδονῶν.

Socrates interrogatus, quibusnam rebus maxime abstinendum esset: Turpibus & iniustis voluptatibus respondit.

Ἄριστον αἰθρώπῳ, ἔφη Δημόκριτος, ἢ εἶον εὐχάριον, ὡς πλεῖστα ἀφνημηθέντι. Ἐλάττωται αἰσχροῦ καὶ ἀδίκου, εἰ τις μὴ ἐπιθυμῆσιν ἐπιθυμῆσιν ἡδονῶν ποιοῖτο.

Optimū homini est, dixit Democritus, vitam agere ut plurimum laeto, rarissime tristato. quod fieri poterit, si voluptates non in perituris rebus locentur.

Ὁ αὐτὸς εἶπε: δὲν ὡσπερ Σαρῆνας, ὡς ἡδονῶν περιελθεῖν, τὴν ἀσπίδα τῶν δριτῶν ἰδεῖν, ὡσπερ παρὰ ἰδαν.

Idem dicebat, Oportere voluptates præterire, veluti Sirenes, eum qui ad virtutem, tanquam ad patriam festinat.

Τὰς ἡδονῶν θήρσας, ὡς μετὰ δεξιῆς. τὴν δὲ ἡδονῶν τῶν καλῶν μὲν ἀρσενον, αὐτὴν δὲ τῶν κακῶν ἴφην ἰσοκράτης.

Voluptates sectare, quæ cum gloria coniunctæ sunt. Oblectatio enim cum honestate coniuncta, optima est: sine hac autem, pessima: dixit Isocrates.

Ἄν ἡ περὶ αἰσχροῦ καλὸν μετὰ πόνοι, ὁ μὲν πόνος οἰχεται, τὸ δὲ καλὸν μὲν αὐτὸ πὶ ποιήσῃς ἀειχρὸν μετὰ ἡδονῆς, τὸ μὲν ἡδονῶν οἰχεται, τὸ δὲ ἀειχρὸν μὲν ἔλεγε Μουσώνιος.

Si quid honesti egeris cū labore, labor quidem evanescit, honestum autem remanet: Si quid vero turpiter egeris cum voluptate, voluptas evanescit, turpitudine vero manet: dixit Musonius.

Ὁ αὐτὸς εἶπε: ὑπερβολὴ ἀναγκαστικῆς εἶναι, τὸ ὡς μὲν ὡς ἢ πόνοι καταργησῶν μεμνησθαι τῆς ἑσπίδα ἀδενείας, ὡς δὲ ὡς τῶν ἡδονῶν ἐκλασησθαι.

Idem dicebat: Extremæ impudentiæ esse, in subeundis & sustinendis laboribus, meminisse corporis imbecillitatis, erga voluptates autem eius obliuisci.

Ἐπιδή Μυσώνιος ὁ φιλόσοφος βασιλέα Ἰνὰ δὲ τῆς Συρίας χαλεπόντως ἔμοικων ὡς τὸ σκοπεῖν τὴν σωφροσύνην, καὶ φύσιν τῆς ἡδονῆς ἐν τῇ παρρηκίῳ, ἡδονῆς ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις, χρεῖν τε ἔχον ἀμολογῆ τῶν ἐρημίων αὐτῶν, καὶ αὐτὴν τῶν ἐφῆ, ἀψήσων ὅ, π βούλει με. ἔγδ' αὐτὴν περὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ὁ ἐν Μυσώνιος, αὐτῶ σε, ἔφη, τῶν τοῖς σοφίῳ ἔπειθ' ἔφῆς λόγους, ἔς ἐποικίς. καὶ γδ' ἐμοὶ ἔγω χαλεπὴ μάλιστα, ἔ φιληθῆσθαι αὐτὸς ἐχ' ἐπέρας μῶλλον.

Cum Musonius philosophus regem quendam Syriæ venusta & eleganti oratione ad colendam temperantiã, & vitandas voluptates hortatus esset: rex his Musonii dictis oblectatus, & gratiam eius orationi habuit, & petendi, quodcunque vellet, optione ei detulit: nulla .n. in re, dixit, repulsam apud me patieris. Respondit Musonius: Peto vt orationi meæ, quam adeo laudas, obsequaris. Nam & mihi hoc pacto maxime gratum facies, & tu ipse maiorem inde, quam ex vlla alia re, vtilitatem consequeris.

Σοφοκλῆς ἤρετό τις περὶ τοῦ τιμῶν ὄντα, εἰ ἐπὶ πολλοῖς ἀφ' ἑωμαικί· ὁ δ' εὐφηνῆς, ἔφη, ἀσφραγίστα

γδ' ἐπέφυζεν, ὡς περ λυπῶντα καὶ ἀγχοῖον δευοῦτων.

Sophoclem grandem natu interrogabat quidam, nū adhuc cōsuesceret vxori: at ille, Bona verba, inquit: libentissime enim effugi hanc libidinem, tanquam rabidum & ferum dominum.

Διογένης καταγέλαστος τὰ μὲν τοῖς αἰσθητικῶν ὀργάνων, μολοῖς, ἔ κλεισι, ἔ σημάς τρεῖς, ἔ σῶμα, ἔ αὐτῶν πολλοῖς θυρεῖσι καὶ θυραῖς ἀνοίγντων ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ ὀφθαλμῶν.

Diogenes irridebat eos, qui cellas promptuarias obseruati vctibus & seris & signaculis: corpus autem suum multis fenestris & ianuis aperiunt, per os, & pudenda, & aures, & oculos.

Ἡδονή, ὡς βασιλεὺς ἔφη, μήτηρ ἐστὶ τῆς ἀμαρτίας· ἡ δὲ ἀμαρτία, κέντρον ἐστὶ τῆς ἡδονῆς, τρεῖς δὲ αἰώνις σκάληκας, ἡ αὐτὴς κεντρὸν λιπέμεν τὸν ἀπολαύσαντα, ὕστερον δὲ πικροτέρην χολῆς ποιῆται τῆς αὐτοῦ δαίσεως.

Voluptas, vt Basilius dixit, peccati parens est. Voluptas est mortis stimulus. Voluptas est nutritrix vermis æterni, quæ aliquantisper se fru-

se fruentem exhilarat, postea vero amariorem felle mercedem tribuit.

Διογένης ἔλεγεν, πῶν οἰκων ἔστι πλείστη τροφή. πολλὰς μὲς εἶται, καὶ χαλαράς. καὶ δὴ σώματα τὰ πολλὰ τροφοῦν δειχόμενα, καὶ νόσους πολλὰς ἐφέλκοντες.

✠ Diogenes dicebat, Earum domorum, in quibus copia alimenti sit, multos esse mures & feles: sic etiam corpora, quae multum cibi sumant, morbos quoque multos adsciscere.

Εὐσεβίος ἔλεγε τῶν ἀχρεῶν ἐπιθυμίας ἐπιχρεόντων, ἐλπίσσειν μηδένα νόμιζε. τῶν γὰρ τοῦς τῆ τύχῃ δ' ἄλλας κεντημένων πολλοὺς ἄρτυίροις ἔχει διασώτεις δουλεύουσι.

✠ Eusebius dicere solebat: Eorum qui fœdis voluptatibus dediti sunt, nullum tu liberum existimes. Hi enim multo fœuioribus dominis seruiunt, quam sunt illi, qui fortuna seruos comparant & possident.

Φεῦγε ἠδονὴν, πικρὴ γὰρ λύπην. ἐπὶ δὲ Φεῦγε τὴν πέρψιν ἀφ' ἧς τὴν θλίψιν, ἔφη πρὸς τῶν παλαιῶν σοφῶν.

Fuge voluptatem, parit enim dolorem. Item, Fuge voluptatem propter comitē

afflictionem: quidam ex veteribus sapientibus dixit.

Δημόκριτος ἔλεγεν, αὐθρέων εἶται, καὶ τῶν πολεμίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἠδονῶν κρείσσονα.

✠ Democritus dixit, Fortem esse, non tantum qui hostes, sed etiam qui voluptates vincat.

LOCUS LXXXVII.

DE VERECUNDIA, PVDORE.

Κατὰ τὸν πρεσβύτερον τῶν νέων ἔφη χαίρειν τοῖς ἐρυθρῶσι μᾶλλον, ἢ τοῖς ἀχρεῖσιν. Ὅτι τὸ ἐρυθρὸν ἀραθὸν μὲν φύσιν δηλοῖ, ἀχρεῖς ὅμως.

✠ Cato senior aiebat, sibi magis placere iuvenes, qui rubescerent, quam qui pallescerēt, Quod rubor arguat bonam indolem, pallor non item.

Ὁ αὐτὸς ἰδὼν πόλις μετράκιον ἐρυθρῶν, γάρρει, ἔφη τὸν εἶσι χρεῖστος τὸ χρωμα.

✠ Idem adolescenti cuidam erubescenti, Bono animo sis, inquit, fili, istiusmodi est virtutis color.

Δημήτριος τοῦ νέου ἔφη δεῖν ἐπὶ μὲν τῶν οἰκίας τὰς γοεῖς ἀδείδασθαι, οὐ δὲ ταῖς ἰδίαις τοῦς ἀπὸ τῶν πῶν τοῖς, οὐ δὲ ταῖς ἐρημίαις ἰαυτοῦς.

Demetrius dicebat iuvenes oportere domi quidem parentes, in itineribus autē obuios, in solitudine vero seipfos reuereri. ¶ Plato iubet parētes suis liberis αἰδῶ ποικίλῃ ἢ χρεσὸν καταλείπειν. Id est, non aurum, sed multum pudoris relinquere. ¶ Et in Eutiphrone inquit, ἵνα γε δῖος, ἔνθα κ' αἰδῶς. Vbi est timor, ibi & pudor.

Locus LXXXVIII.

DE TRISTI
TIA.

Σοκράτης ἐρωτηθεὶς πῶς αὐτὸς ἄλυπός τις εἴη, ἔπειτα ἀδυνάτου εἶπεν. αὐτὸς γὰρ ἐστὶ πόλις ἢ οἰκίαν οἰκωῶντα, καὶ ἀνθρώποις ὁμιλοῦντα, μὴ λυπηθεὶς.

Socrates interrogatus quomodo quis vitam tristitia vacuam degeret, respondit: Hoc fieri non potest. Nam qui in ciuitate aut familia habitat, & hominibus conuersatur, non potest non aliquando tristani.

Ἐπίκτητος ἐρωτηθεὶς, πῶς αὐτὸς τὸν ἐχθρὸν λυπήσει, ἔφη, ἑαυτὸν παρασκευάζων εὐελπίης περὶ αὐτοῦ.

¶ Epicetus interrogatus, quomodo quis hosti dolo-

rem excitare posset, dixit: Si quis ita comparet seipsum, vt optima quæque faciat.

Οὐδείς ἀλύπῳ ἔστιν εὖ διήραστον ἀνθρώπου ὢν, εἰδ' ἀρχὴ τέλους ἐμμεῖνεν εὐτυχῶν, ἔφη Ποσειδίππος.

Nullus hominum sine tristitia vitam transegit, neque fortunatus ad finem vsque permanfit, vt inquit Posidippus.

Ευριπίδης ἔλεγε, Οὐκ εἶνεσθαι δρεῖν εἶον ἄλυπον ἐν εὐδενί.

Euripides dicebat, Nō posse in quoquam reperiri vitā plane tristitia vacuam.

Ζῆνων ὁ Στωικός φιλόσοφος, ὁρῶν πῶς τῶν γεωμέτρων ὑπὸ τοῦ ἀρχεῖ ἀριστοτέλους, εἶπεν ἑαυτὸν μὴ εἶναι ἀπὸν ἀπελπίστου, εἰς τὸς σε ἀπολείπει.

¶ Zeno stoicus philosophum videret familiarem quendam curis & negotiis agri nimis intentum, dixit: Nisi tu agrum perdidideris, ipse te perdet.

Locus LXXXIX.

DE FORTV-
N A.

Ἰουστῶν ὁ νεώτερος ἐρωτηθεὶς πῶς ὁ μὲν πατήρ αὐτοῦ πένης ὢν κ' ἰδιώτης, ἐκτίθειτο τῶν Συρακοσίων ἀρχῶν, αὐτὸς

ἔχον κ' ὑπὸ τῶν πῶς ἂν, πῶς ἀπέβαλεν ὁ μὲν πατήρ, ἔφη, μοι τὴν τοσαύτην τὴν ἐαυτοῦ κατέλιπε, ἔ τὴν τύχην.

Dionysius junior percontanti quomodo factū esset, vt cum pater ipsius tenui fortuna ac priuatus, sibi Syracusanorum principatum parauisset, ipse vero eum tenens, & regis filius, amississet: Pater, inquit, mihi quidem regnum suum, sed non fortunam reliquit.

Βίων ἔφη, πῶς χρεώματι τοῖς πλεῖστοις ἡ τύχη οὐ δέδωκεται, ἀλλ' ἀδεδάεικεν.

✕ Bion dixit: Fortuna diuitibus pecunias nō donauit, sed mutuo dedit.

Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος ἔρωτηθεὶς τίς ἦ τὴν τύχην καὶ ἡμῶν ἐρεσάψεν, ἔχ' ἔσηκε γὰρ, εἶπε.

✕ Apelles pictor interrogatus, cur sedentem fortunam pinxisset, dixit, Quia non consistit.

Πολύων ἦ κατωφθαλμῶν Φιλίππου τῆ βασιλείᾳ ἔ καλῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀποσπασθῆντων, παρῶς ἔ μὲν ὅτι τὴν τύχην ἀνέκλεικεν ἐλθόντων, δευτέρως ἔ, ὅτι Παρδαίων ὁ στρατηγὸς, μάχῃ Δαρδανείας ἐνίκησε τῆς του εἰ, ὅτι ἄρβεν αὐτῶν παθῶν ἐκνήσεν

Ολυμπίας ἀνατεινῶς εἰς ἕρπον ἄν τῶν χεῖρας, ὧ δαίμων, εἶπε, μικρὴν μοι κακὴν αὐτῆ τοῦ ἔπιον καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν ποιήσων. ἔ γὰρ ἐπίστευε τῆ περὶ τὴν τύχην, εἰδὼς ὅτι Φαλαγγί εἶσι, κ' μεγάλους ἐτύχημασι φρονεῖν πέφυκεν.

✕ Cum regi Philippo nuntium esset allatum, vno die multas eius res feliciter ac prospere gestas esse: nā Tethrippo vicerat in Olympiis: & Parmenio, eius Dux bellicus, Dardanēses praelio vicerat: & vxor Olympias ipsi masculum scetum (Alexandrum) enixa erat: portēdis in cœlum manibus exclamauit, O fortuna! misce his tot & tantis bonis paruum aliquod malum. Non enim credebat præsenti fortunæ, cum sciret eam inconstantem esse, & magnis successibus inuidere solere.

Δημοσθένης ἔλεγε, πῶς μὲν τῆς τύχης ἐξείας ἔχον μεταβολαίς.

Demosthenes dicere solitus est, Fortunam habere celeres mutationes.

Μένανδρος ἔφη, σὺν εἶναι εἰπεῖν ζῶντι, τίς τ' οὐ πείσεται.

✕ Menander dixit, Neminē

dum vivit, posse dicere, Hoc
vel illum non patiar.

Δημοσθένης εἶπεν, ὅτις ἀν-
θρώπων ὦν ἀνθρώπων τύχην
ἀποσφίρει, παντελῶς ἀνόητων
ἡγεῖσθαι, ἐπεὶ δὴ ὁ βέλτερος πρῶτον
οὐκ οἶδεν, εἰ μὲν εἴθε αὐτῇ ἢ
τύχῃ μίσηται ἢ ἐσπέρῃσιν.

Demosthenes dixit, se il-
lum infanum iudicare, qui
alteri fortunam exprobrat,
cum nemo hominum sciat,
etiam si florens sit, an ad ve-
sperum sit eadem fortuna
mansura.

Σωκράτης ἔλεγε. Ὡσπερ οἱ
ἐν εὐδία πλείοντες καὶ ἄπο
τῶν χημῶνα ἔχουσιν ἐπιμύσει
οὐ-
τως οἱ ἐν εὐτυχίᾳ φρονεῖντες, ἔ-
πειτα πῶς ἀτυχίαν ἢ τιμωρίας
βουηθήματα.

✠ Socrates dicebat: Ut qui
navigant ventis secundis,
instrumenta quoque parata
habent, quibus se contra
tempestatem adversam mu-
niant: ita qui cum bona
fortuna sapiunt, etiam ad
infortuniam sibi auxilia præ-
parant.

Ἀριστοτύμῳ εἶπε Κυβερνή-
τες ἀγαθοὶ ἔργον εἶναι, εἰς τὰς
πνευματικῶν μετεωρολογίας ἀεμύ-
σιας ἀπὸ τοῦ ἡσυχίου, ὡς εἰς
τῆς τύχης.

✠ Anistonymus dicebat:

Boni gubernatoris esse, ven-
torum se mutationibus ac-
commodare: viri autem sa-
pientis, fortunæ.

Ξενοφῶν εἶπε. δοκεῖν χαλε-
πώτερον εἶναι, εὐρεῖν ἀνδρῶν ἐπι-
στατῶν καλῶς φέρονται, ἢ τὰ κα-
κῶν. Ἐὰν μὲν γὰρ ἴδῃσιν τοῖς πολλοῖς,
τὰ δὲ ἐσφορασίῳ τοῖς πάντιν
ἐμποιεῖν.

✠ Xenophon dixit: Longe
difficilius esse inuenire virū
bona eleganter ferentem,
quam mala. Nam res secun-
das multos impellere, ut
fiant audaciores & petulan-
tiores. at res aduersas om-
nes sanos ad modestiam
flectere.

Δημοσθένης ἔλεγε. ὡσπερ οἱ
ἀνθρώπων εἶναι, ὅταν ἐπι-
πέση τύχη χεῖρῶνται, τότε πλείον
πῶς ἀποδῶν ὡς τὸ σωφρονεῖν
ἐχθρῶν.

✠ Demosthenes dicebat:
Ingenuorum hominū offi-
cium esse, cum fortuna
vtuntur secundissima, tum
maxime modestiæ studere.

Δίων εἶπε. Ταυτὸν εἶναι, ἐπὶ
ἀτυχίᾳ φρονεῖν, ἔπειτα ὀλιγο-
πραξίᾳ ἀπὸ τοῦ ἡσυχίου.

Dion dicebat: idem esse,
in secundis rebus superbire,
& in lubrica via cursu con-
tendere.

Τὰς ἀτυχίας εἰσὶν ὡς ἐπὶ
παιν

παν ἀσφαλῆς ῥαθυμία καὶ κα-
ταφρόνησις, ὡς Διόδωρος ἔφη.

Res secundas solet vt plu-
rimum ignauia & fastus co-
mitari: vt Diodorus dicere
solitus est.

Οὐτε τὰ καλῶς ἀρχὸν φύσει
σαμῶν δῆλον, ὅστις κερπύσσει, ἔτε
τὰ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησα-
μῶν, ὅστις οἰκήσῃ, ἔφη Ξενοφῶν.

Neque bene conferenti
agrum notum est, quis fru-
ctus percepturus sit, neque
domum splendide ædifi-
canti, quis sit inhabitatur:
dixit Xenophon.

Δημοθένης ἔφη, τὸ μὲν πέ-
ρας, ὡς αὐτὸ δαίμων ἐβλήθη,
πάντων γίγνεσθαι.

Demosthenes dicebat,
Rerum omnium talem esse
exitum, qualem fortuna ve-
lit. ¶ Item: μεγάλη ῥοπή,
μέλλον δὲ ὄλον, ἢ τύχη παρὰ
πάντ' ἐστὶ τὰ ἄνθρωπων περὶ
ματα. Multum in fortuna
momenti est, ac ea potius
sola in omnibus mortali-
um rebus dominatur.

Locus XC.

DE HOMINE ET
IMBECILLITATE
humana, Erroribus huma-
nis, Calamitatibus
humanis.

Ἡρόδοτος ἔλεγε, εἶναυ θνη-
τῶν ἄδεναι, εἰ ἐσταθῇ, τὰ
τὸ κακὸν ἐξ ἀρχῆς θνητοῦ
σωσεμῆσθαι τοῖς ἡμετέροις αὐ-
τῶν, μέγιστα.

Herodotus dixit: Nemi-
nem mortalium esse, nec
vllum fore, cui semel geni-
to non admixtum sit malū:
maximis vero quibusque,
maxima mala contingere.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Οὐδὲν τῶν
ἀνθρωπίνων ἐβραμον εἶναι· ἀλλὰ
πάντα φέρεσθαι φορὰ πρὶ παρο-
λόσῳ.

Idem dixit: Nil in reb.
humanis stabile esse, sed
omnia temerario quodam
motu ferri.

Ξενοφῶν ἔφησεν, Ἄπαντα
ἀποσδεκάων δὲ ἄνθρωπον ὄντα.

Xenophon dixit, Omnia
homini expectanda esse.

Ὁ μεμνημῆρ, ἔφη Ἰσο-
κράτης, τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ἐπὶ
οὐδενὶ τῶν συμβαγόντων δυ-
χεσθῆναι.

Qui meminit (inquit Iso-
crates) quid homo sit, is
propter nullum euenien-
tem casum immodice tri-
stabitur.

Ἄνθρωποι δὲ σὺ σὺ καὶ πα-
λαῖστέ μιν κερμῆμοι, εἶπε
Πλούταρχος.

X Homines a veteri & quidem putrido filo pendent, inquit Plutarchus.

Αριστοτέλης ἔλεγε, Ἄνθρωποι εἶναι ἀσθενεῖς ὑπὸ ἐπιγνοῦς, καὶ ἐλάφουρον, τῆς πύργου, μεταπτώσεως εἰκόνα. φθόνος ἔσμενος πλάστρα, ἃ ἄλοιπόν, φλέγμα καὶ χολήν.

X Aristoteles dicere solebat, Hominem esse imbecillitatis exemplum, temporis spoliū, fortunę lusum, inconstantię imaginem, inuidiæ & calamitatis trutinam: reliquam vero pituitā & bilem.

Σωκράτης ἔλεγε, νομίζον, ἀεὶ τὸς θεὸς γελᾶν, ὁρῶντας τῶν ἄνθρώπων κενόπυσθίαν.

X Socrates dicere solebat, se credere, quod Dii semper rideant, intuentes inane studium hominum.

Τὸ μέλλον [ὡς περὶ Δημόδη- νης ἔφη] ἀπίσιν ἀνθρώποις ἀ- δήλον, καὶ μικρὴ μικρὴ μετὰ τῶν πραγμάτων αἰεὶ γίνονται, διὸ δεῖ μετακίεζεν ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς, καὶ παρορμηθῆναι τὸ μέλλον φαντασθῆναι.

Rerum euentus (vt Demosthenes dixit) omnibus hominibus sunt obscuri, & parua occasionū momenta ad res maximas causę existunt: ideo in secunda fortun

na moderatos nos præstare, futurisq; prouidos oportet.

Τὸ μέλλον, ἀόρατον ἔφη Ἰσοκράτης.

Quid futurum sit, nemo præuidere potest: dixit Isocrates.

Ἰσοκράτης εἶπε θεὸς μὲν ἄριστος φρονεῖντας ἐνόησε διακρινεῖν ἐν τῷ συμφέροντι.

X Isocrates dixit, etiam sapientissimos quosque interdum ab eo quod vtile sit, aberrare. ¶ Pertinet huc Æschyli dictum: Ἀμωρεπίνε τε ἔσμενος σοφώτερος. Errat etiā sapiente sapientior. ¶ Et Philo inquit: Τὸ μὲν μηδὲν ἀμωρεπίνε σωθῆναι ἰδίον θεοῦ. In nulla re errare, omnino Dei proprium est. ¶ Καὶ γὰρ αὐτὸς ἀγαθὸς ποτε μὲν κακὸς, ἄλλοτε δ' ἐσθλός. Vir bonus interdum bonus est, mox labitur idem.

Ὁ αὐτὸς ἔφασκε Πανίτες πλείω πεφύκεται ἐξαμωρεπίνε, ἢ κακορθεῖν.

Idem dixit: Omnes errare & peccare potius, quam præclari & recti quid agere solemus.

Ξενοφῶν ἔφη, Τὸ ἀμωρεπίνε ἀνθρώπου ὄντος, ἐδὲν γαμωρεπίνε.

Xenophon dixit, Non esse

esse mirum, si homines peccent.

Δημοσθένης εἶπε. Ρᾶτον ἀπαίντων εἶναι, αὐτὸν ἐξαπατήσαι.

Demosthenes dicere solitus est, Omnium esse facillimum, seipsum decipere.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, Πολλῶν τὸ σοφόν, ἡλίθιον εἶναι.

Idem dixit, Multorum sapientiam, stultitiam esse.

Ἐν Χαρωναίᾳ τῆς Ἀθηναίης ἡνίκα ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος, ἐπαρθεὶς τῇ ἀπαραξία, ὁμῶς λογισμῷ ἐκράτησε, καὶ ἐχρῆσθη, καὶ ἀξίωσεν ἑαυτὸν εἶναι αὐτῶν ὑπομιμνησκειῶν ὑπὸ Ἰνός τῶν παιδῶν τῆς Ἰσθμῆς ἰσθμῶν. Ἐλάσει ὡς βασίλει, καὶ μέμνησο ἀνθρώπος ὢν.

Cum in Charonea Philippus Atheniensis vicisset, animū elatum ratione compefcuit, & ne quid per contumeliam & fastū committeret, hoc instituit, vt quotidie in aurora ab aliquo puerorum his verbis admoneretur: Surge rex, & hominē te esse cogita.

Δημόναξ ἐρωτήθεις πότε ἤρξατο φιλοσοφῆν, Ὅτε κατεγινώσκον, ἔφη, ἔμαυτ' ἤρξαμην.

¶ Demonax interrogatus, quādo coepisset philosophari, Tum dixit, cū cognosceret meipsum incepti.

Σωκράτης ἐρωτήθεις, ἀξίω τὴν συγκραθεῖ, ὅτι, εἶπεν, ὁρῶ παρὰ χαρτίᾳ πολλὴν τῶν γραφισμῶν τιμωτέρα.

Socrates interroganti cur nihil scriptū ederet: respondit, Quia video chartā multo pretiosiore, quam illa quę scribenda essent.

Θεοκρίτης ἐρωτήθεις ἐπὶ ποιημάτων, ἀξίω τὴν συγκραθεῖ, ὅτι, εἶπεν, ὡς μὲν ἐβόλομα, καὶ δύναμα ὡς ἡ δύναμα, καὶ ἐβόλομα.

Theocritus quærētī quare poemata nō scriberet, dixit: Quoniā vt libet, nō possum: vt vero possum, non libet.

Ἐπεὶ δὲ ὁ Πανουσιᾶς μὲν τῶν μεγάλων Πλατωνεία Συμμωνίδου τὸν φιλόσοφον λαμάρσας εἰσία, καὶ μεγαλαυχῆσεν, ἀξίω τῶν κλητῶν τίτλων, πολλὰ καὶ ἔλεγε καὶ ἐπαπτε ὑπερηφανῶς, ὑπεμνησεν αὐτὸν Συμμωνίδης τὴν συμφορῶν λέγων, Μέμνησο ἀνθρώπος ὢν. Ἰστέον ἔλθεις δύναμιν τότε μὲν καὶ στυγῆκε Πανουσιᾶς, ἀλλὰ ὀλίγον ὕστερον διὰ πᾶν, αὐτὸν ἀληθῆ εἶναι μεγαρτυρήκασι. παρὰ Ἐρέξου γὰρ μισθὸν λαβὼν ἔμελλε σπευδόναι τῶν Σπάρτων. φησὶ γένεσθαι εἰς τούτους, ἐν ἡρώδι πειρασμῶν κατεκλεισθεῖς λιμῶ ἀπέθανεν. ἀλλὰ πῶς τῆς τελευτῆς ἡμέρας καὶ ὑπὸ αὐτῶν καίτιοι ἀειπαιτῶν σιωπῶν τὸ, ὡς Συμμωνίδης,

ἡ Σιμωνίδης, ἀνέλαβεν. ἐρω-
τάντων δὲ τῶν ἑταίρων Φυλάκων,
ἄλλο τι βούλευται τὴν φωνὴν αὐ-
τῆς, εἰδήθη αὐτῆς τὴν ἑταί-
ρων παρρησίαν ἐν τῇ ἐπι-
στολῇ περιεδοθείσῃ.

X Cum Pausanias post pu-
gnam Platæensem Philo-
sophum Simonidem con-
iunio splendido & magni-
fico excepisset, & sibi valde
placeret, spiritus altos gerēs
propter victoriā recentem,
& multa faceret ac diceret
insolenter, cum grauiissime
Simonides de modestia
commonefecit, inquiring,
Memento te esse hominem.

Huius dicti grauitatem non
intellexit in praesentia Pau-
sanas, sed paulo post ma-
gno suo malo cōprobauit.
A Xerxe enim mercede ac-
cepta Spartam prodere vo-
lebat. quod cū innotuisset,
inclusus est facello bene
munito, e quo non poterat
euadere, & fame ibi necatus
est. Sed ante suum obitum
noctes & dies sursum & de-
orsum obambulans, assidue
hanc vocem repetiuit, O Si-
monides, O Simonides.
Quærentibus autem custo-
dibus facelli, cur toties hanc
vocem ingeminaret, narra-
uit eis cōmonestationem,
quam ei subiecerat Simo-
nides in conuiuio.

Φαυροῖνος εἶπε· τὸς ἀνθρώ-
πους πῆ μὲν εἶναι γελοῖους, πῆ δὲ
ἐλευθεροῖ, πῆ δὲ μισοῦσι γελοῖους
μὲν, ἡρώσθητι μισοῦσιν ὄρεση-
μῶδες· μισοῦσι δὲ, ἐπιτυροῦσιν·
ἐλευθεροῖ δὲ, ἀμφοτέρων ὄντων.

X Phaurin⁹ homines par-
tim esse ridiculos, partim
odiosos, partim miserabiles
dixit. Ridiculus quidem,
qui ambitiose ad maiora
aspirant: odiosos qui ea cō-
sequuntur: miserabiles au-
tem qui spe falluntur.

Ξενοφῶν ἔλεγε· χαλεπὸν εἶ-
ναι οὕτω π ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν
ἀμφοτέρω.

Xenophon dicebat, Dif-
ficile esse sic aliquid agere,
vt in nulla re pecces.

Πλάτων εἶπε, Τοὺς ἀνθρώ-
πους ὅτι πλείους ἀξία ὡς ἐλα-
χίστα ποιεῖσθαι, τὰ δὲ φαυλότερα,
ὡς πλείους.

Plato dicebat, Homines
illa, quæ maximi pretii
sunt, nihili facere: quæ au-
tem minoris pretii sunt,
pluris facere.

Τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπι-
βλέπων, καὶ σαυτὸν ὡς ἀνθρώ-
πον ὄντα ὑπομιμνήσκῃς· ἐφί-
λοσοφίης.

X Cum aliorum calami-
tates intueris, etiam tibi
ipsi, quod homo sis, in men-
tem

tem reuoca: dixit Isocrates.

Stobæum hæc oratio Alexandro tribuitur.

Οὐδείς ἀλύπως τ' εἶον διή-
ραχθ' αὐτῶν ὦν, ἐστ' ἄλλοι
τέλεος ἔκεινεν δὲ τυχεῶν. ἔφη
Ποσίδιππος.

Nullus hominū sine tri-
sticia vitam transegit, ne-
que fortunatus ad finem
vsque mansit: dixit Posi-
dippus.

Δημοθένης ἔλεγε, Τὰ ἀγα-
θὰ προσδοκᾶν δεῖν, καὶ τὰ κακά
εὐχεσθ' ἀποδοῦναι· πάντα δ' αὐ-
τῶν πιναι ἡγήσασθ'.

Demosthenes dixit: Bo-
na expectanda esse, Deum-
que rogandum, vt ea nobis
largiatur: omnia autē illa,
humana existimanda esse.

Locus XCI.

DE MORBO, VA- LETVDINE.

Ἀντίγονος νοσήσας νόσον,
αὐτὴν ἔρωσεν, ἐδὲν, ἔφη, καὶ εἰ-
σογνὴν ὑπέμνησε γὰρ ἡμᾶς ἡ νόσος,
μὴ μέγα φοβηεῖν, ὡς ὄντως εὐνη-
τοῦς.

Antigonus cum egrotas-
set, recuperata sanitate, Ni-
hilo peius est, inquit, Siqui-
dem hic morb. submonuit
nos, ne animo efferamur,
cum simus mortales. Apud

Ἀλέξανδρος τοῦ δόμου πη-
ραῖς εἰς τὸ σκίλον, ὡς πικροὶ
στωϊκοὶ φασὶν τὸ πολλακίς εἰσθό-
των αὐτῶν θεῶν προσευχῶν, ὡς
ἀρχαῖοι τὰ προσεύχονται. Τὰ πρὸ
μὲν, ἄμω [εἶπεν] ὡς ἔργα, καὶ
σοφίαν, οἷον πρὸς τὴν φέρεται μνη-
ρεῖται θεοῖσι. καὶ ἀγαθῶν δὲ πρὸς
τῆς τῶν καλῶν ψυδολογίας,
αὐτὸς δὲ πρὸς ἀγνοίας λαλῶντος,
ὅτι ἐδὲν ἄλλο, πᾶσι αὐτῶν
ἐπιγχανεν ἂν.

Cum Alexandro in bello
crus esset sagitta vulneratū,
multique accurrerent, qui
ipsum frequenter Deum ap-
pellare consueuerant, ex-
porrecta hilarique fronte
(ad Homeri carmen allu-
dens) dixit: Hic sanguis est,
quem videtis, liquorque
qualis diuis solet emanare
beatis. Nimirum irridens
adulatorum vanitatem, cū
ipsa res declararet, ipsum
nihil aliud esse, quam ho-
minem.

Πλάτων ἔλεγε, ὅτι εἶναι
ἐμείας κρείττον ἐδὲν αὐτῶν.

Plato dicere solebat, Nihil
esse melius in vita, quam
bonam valetudinem.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Ἵχθυεῖν
ἄριστον δὲ σπέρρον καλὸν γυνεῶς
τρίτον πλεονεῖν ἀδύλων.

Idem dicebat, Optimum esse, bene valere: proximum, pulcrum esse: tertium, sine dolo ditescere: ¶ Citatur ab eodem hæc sententia in libris de Legibus his verbis: λέγεται ὡς ἀριστον ὑγιαίνειν, δεύτερον ἢ καὶ πλεον, τρίτον ἢ πλεον.

Πλεονεχία ἔλεγε, ποθενὸν εἶναι νοσήσαν ὑγίαν, καὶ πολυμετέροις εἰρηλίω.

Plutarch^o dicere solebat, Bonam valetudinem ægrotantium desideratam rem esse, ut est pax illis, qui belli incommoda sentiunt.

Κικέρων ἔφη, πλεονεχίαν ἀπαρτεῖν πέψαν, ἀλυπτίαν, ἀδείματον σύμμετρον, τέλειαν, δόλυσιαν καὶ γιλίας.

Cicero dixit, Bonam valetudinem imprimis requirere concoctionem, indolentiam, deambulationem moderatam, animi hilaritatem, & aluum solutam.

Ισοκράτης εἶπε, μέγιστον τῶν ἀγαθῶν εἶναι, πλεονεχίαν ἐπὶ τῷ σώματι καὶ πλεονεχίαν ἐπὶ τῇ ψυχῇ ὑγίαν.

¶ Isoocrates dixit, Maximum bonum esse mentem sanam in corpore sano.

Ἰγίαν ἔχον παρὰ θεοῦ εὐτάντην οἱ ἀνθρώποι· ἔφη Δημό-

κρίτης· πλεονεχίαν δὲ ζωῆς διὰ μιν παρὰ θεοῦ ἔχοντες οὐκ ἴσασιν. ἀκαρτερὸν γὰρ ἐστὶν ἐναντία πρὸς ἄσποντες, αὐτοὶ ἀποδόντες τὴν ὑγίαν γίνονται.

¶ Homines a Deo fanitate petunt (inquit Democritus) ignorant autem quod eius potestatem penes se habeant. Nam per intemperantiam facientes ei contraria, ipsi proditores suæ fanitatis existunt.

Μία τῶν νόσων αἰτιῶν, ἐδεσμεύτων ἢ πολυεθῶν ἐστὶν ἡ ἀνιψιφάνης.

¶ Una morborum causa est, ciborum varietas: dixit Antiphanes.

Ἡ αὐτάρκεια, καὶ τροφή ἐστὶν καὶ ἡδονὴ καὶ ὑγίαν· τὸ δὲ πλεονεχίαν, λύπη καὶ ἀνηδονία, καὶ νόσος, ἔφη Χρυσόστομος.

¶ Tantum comedere & bibere, quantum satis est, & nutrit corpora, & voluptate afficit, & sana conseruat. Nimum autem & perniciem adfert corpori, & insuauis est, & morbos generat, dixit Chryostomus. Huc & Celsi dictum pertinet: Multi magni morbi abstinentia & quiete arcentur & curantur. Hæc duo dicta tanquam Regulas tuendæ valetudinis meminerimus.

Locus

Locus XCil.

DE LVDO, RECRE-
ATIONE ANIMI,
Voluptate licita.

Aναξαγόρας ἔσι διδασκάλος ἀφείκει ἡμέρας, ἠπίσσε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ἔω αὐτὸν ἡλδοτήσῃ, τὸς παῖδας ἀφείκει παίζῃν ἐχολάζῃν ἀπὸ τῆς μαθημάτων. ἔγνωκεν γὰρ αὐτὸν ὅτι ἐκλεμνάσκετο τὴν τῆς νεανίσκων φύσιν τῶν λίαν ἀσπαζῶν ἐκνευρίζεσθαι, ἀναψυχὴ δὲ τοῖς ἐν νεῖα ἔργα ἀσθημοτέραν γίγνεται.

Anaxagoras publice decretis honorib. repudiatis, id solum postulavit, ut quo die mortē obiret, pueris, qui disciplinis & artibus operā darent, permitteretur otiosi & ludere. Sensit. n. vir doctissimus ingenia adolescentum nimio studio frangi, recreatione autem & refocillatione ad novos labores agiliores fieri.

Παίζειν ὅπως ἀσπαζῶν κατ' Ἀναξαγόρην, ὁρῶς ἔχῃν ὀρεῖ. ἀναψυχή γὰρ εἰκεν ἢ παιζῆν. ἀδωατῆντες δὲ στωχῶς ποιεῖν, ἀναψύσεως δέονται.

X Ludere, ut ferias res agere possis Anacharsis sententia concessum est. Quoniam enim ludus quieti & cessationi similis est, & laborum sempiternum ferre mi-

nime possumus, cessatione opus est.

Ὅπως ὄρεσσαν αὐέσιν ἐπὶ πῶσιν λαμβάνων ἢ δὲ γίγνεται. ἔπειτα ὁ εἰός. ἔφη ὁ Δημόκριτος.

X Quemadmodum instrumentum, quod remittitur & intenditur, iucunda voluptate oblectat: Sic etiam vitę ratio hominum & otio & negotio dispartienda est: dixit Democritus.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Βίος αὐτορτασῆς, ἐστὶν ὁδὸς ἀπαιδευκτοῦ.

X Idem dicere solebat: Vita sine festiuitatibus, est longa via sine diuersorio.

Πλάτωνος εἶπε, Τὴν αὐτῶν παυσιν, τῶν πότων ἄρτυμα εἶναι.

X Plutarchus dicebat, Requiem esse condimentum laborum.

Δίων ἔλεγε. χρῆναι δεσπάζῃν ἐπεικῶς, καὶ ἀεθῆναι ποτε βελονοῖς ἐπιπέπῃν. εἴ γὰρ αὐτὸς πικροδυσωπῆ τῶν πότων εἴσῃ, καὶ τῆξον, καὶ λύσῃ, καὶ ἀνθρώπου ἀκρίσει δι' ἀναψύσεως.

Dion dicere solebat: Oportere moderate dominari: & recreari cupientibus, id permittendum esse. Remissiones enim & ab exantelatis laborib. quies, ad novos

labores homines preparat:
& sicut arcus & lyra, ita &
homines quiete vigent.

Γελλίας ὁ Ἀγριγεντῖνος,
ἐπιξενώφεις ἀνδρὶ σκληρῷ, καὶ
διὰ παντὸς πορεύοντι, ὅς οὐδέ
κράνθιδεν τοῖς οἰκέταις ἐπέσχε-
πιν, ἀλλ' ἄλλος ἀπὸ δὲ πῶν νύκτα
εἰργάζετο ὑποδύξασθαι καὶ
αὐτὸς τοῦτον εἰς Ἀγριγεντίαν ἀ-
φιστάμενον· καὶ μὴ δ' εἰπὼν σιω-
πῶναι τῶν παιδῶν τῶν οἰκέτων [καὶ
ἢ ἡ πόλις] καὶ τοῖς μὲν ἐδίδου
κέρνα, τοῖς ἢ σὺκα ξηροῖς. ἐσθλὸν
ἢ σμῖνος, πῶθεν παιδῶν τριῶνται,
αὐτῶν, ἔφη, οἱ ἐμοὶ οἰκέται ἐν
νύξιν ποιῶσι.

Gellias Agrigentinus
hospitio exceptus apud ho-
minem durum & vndecun-
que facientem questum, qui
ne dormire quidē famulis
permitterebat, sed alius aliud
operabatur noctu: eundem
& ipse postea, cum Agrigen-
tum venisset, suscepit, &
conuocatis famulorum pue-
ris (qui permulti erant)
nuces & carycas distribuit.
Interrogante autem hos-
piti, vnde tot pueri; Hos
famuli mei, dixit, noctu fa-
ciunt. ¶ Voluit autem hoc
spectaculo hospitem durum
& auarum ad humanitatem
erga seruos exercendam
flectere, ac ad requiem &
recreationem ipsis labore

fessis concedendam inui-
tare.

Πλάτωνος ἔφη· Διόντιον
τοῖς παισὶν ἀναπνέουσι καὶ σιω-
πῶν ποιοῦν· εἰς θυμουρμούς ἐπι-
πῶν, ὁ εἶπεν ἡμῶν εἰς αὐτοῦ καὶ
αὐτὸν αὐτὸν διήρηται καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ
καὶ μόνον ἐξηγήσεις, ἀλλὰ καὶ
ὑπὸν εἰρήνη.

✕ Plutarch^o dicere solebat:
danda est pueris ab assiduis
laboribus respiratio: idque
considerandum, quod tota
nostra vita in remissionem
& seruum studium diuisa
sit: quam ob causam non
vigilia solum, sed somnus
etiam inuentus est.

LOCUS XCII.

DE PIETATE IN P R E C E P T O - r e m .

Εἰπόντος Διονυσίου πρὸς
ἐπὶ Πλάτωνα, ὡς ἀφαιρήσει
αὐτὸν τὸ τελέγον, παρὼν Ξενο-
κράτης τῆς διδασκαλίας καὶ δειξάς
τὸν ἴδιον, σὺν αὐτῷ ἔφη, ἡς πρὸς
πρὸς τούτους.

✕ Cum Platoni Dionysius
diceret: Aliquis tibi auferet
caput: Xenocrates, qui tunc
p̄ceptor iaderat, Nō prius.
Inquit, quam hoc, suum
ostendens caput.

Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐ-
ρωτηθεὶς,

ρωτηθεις πινα μάλλον ποθει, τον πατέρα Φίλιππον, η Αλεξοτέλιν; η διδασκαλον Αλεξοτέλιν, εφη· ο μὲν γὰρ εἰς θεοῦ εὐχαιῶς ἡγεῖσθαι αἰτεῖτο.

Alexander rex cum interrogaretur, Vtrum magis desideraret patrem Philip-pum, an Aristotelem? Ari-stotelem magistrū, inquit: ille enim vt essem, hic autē vt præclare institut^o essem, auctor fuit. ¶ Recitatur & hoc dictum hoc modo. Αλεξοτέλιν ὁ Αλέξανδρος θαυμάζων καὶ ἀγαπῶν, οὐχ ἧσσον ὡς αὐτὸς ἔλεγε, τοῦ πατρός, ὡς δι' ἐκείνου μὲν ζῶν, ἀλλὰ τοῦτον εἰς καλῶς ζῶν, ὅσον ἕστερον ἕστερον ἔχειν. Alexāder Aristotelem summa prosequens admira-tione dicere solebat, se illū non minus, quam patrem amare: Ab hoc enim viuendi, ab illo autem bene viuendi rationem & causam se assecutum esse.

Locus XCIII.

DE CONSVETV-DINE, ASSVETV-dine, More.

Πλάτων θεοσάμνος ἕνα κυβόλον τε ἢ πᾶσαν τοῦ δ' εἰπόντος, ὡς ἐπὶ μικροῦς; ἀλλὰ ἔτι ἴσος, εἶπε, ἢ μικρὸν.

Plato videns aliquē aleis

ludentem, increpauit eum: cum autem respondisset. Sic obiurgas ob rem paruum? At paruum, inquit, non est, assuescere.

Φίλων ἔλεγε· χαλεπὸς εἶναι, σινηθῆσαν μικρὸν ἰσότητα.

Phil dicebat, Difficile esse, longæ consuetudini mederi.

Οἱ πολλοί, ὡς εἶπε Δημοθένης, νόμον ἔθος ποιῶσι.

Vulgus (vt Demosthenes dixit) habet cōsuetudinem prolege.

Αἰσωπος ἔλεγε· ἢ σινηθῆσα ἢ πρὸ φόβου τῶν πρᾶγματων δὲ σπῆσται ποιεῖ.

Æsopus dixit: Consuetudo etiam res terribiles accessu faciles reddit.

Χρυσόστομος εἶπε· ἔθως ἰχυρὸν παρὰ ἀνθρώποις, ὡς σινηθείας παλαιᾶς τυραννίς.

Chrysostomus dicebat: Nihil tam firmum est in rebus humanis, quam veteris consuetudinis tyrannis.

Δημοθένης εἶπε· ἢ ἐν μικροῖς αἰσθητικῶν ἀδικειῶν, ἔπον τὰ μεγάλα ἢ ἀδικημάτων ὄχι ἔστερον αἰσθητικῶν.

Demosthenes dixit: Eum qui in paruis rebus delin-

quere assueverit, facile ad
maiora facinora impelli
posse.

Δυστακτίβιασος ἢ ψυχὴ ἐπι
βιώτω. ἀφ' ἃν ἀλλόθεν τε καὶ ἰῶν
δυστακτίβιασός τε ἴσταν, ἃν στω-
εθιάθη κακῶν. ἔφη Ἰσίδωρος.

X Vix denuo erigitur ani-
mus ad bona illa, a quibus
dilapsus est: & ægre retrahi-
tur ab illis malis, quibus
assuetus est: dixit Iustinus.

Πυθαγόρας περιήγησ' εἰς ἐπι-
στοίαις ἀρετῶν βίον ἀριστον. καὶ γὰρ
εἰ ὁ ἐπιπανάττος εἴη, ἀλλὰ τῆ
σωτηρία ἡδὼν αὐτ' ποιήσῃ.

X Pythagoras familiares
suos hortabatur, vt optimū
viuendi genus sibi delige-
rent: quamuis enim id la-
boriosissimum esset, con-
suetudine tamē iucundum
fore. ¶ Hęc sententia & hoc
modo inter Plutarchi A-
pophthegmata recitatur:
Βίον ἀρετῶν τὸν ἀριστον τῆτον γὰρ
ἡδὼν ἢ σωτηρία ποιήσῃ. Opti-
mam vitæ rationem elige:
eam enim iucundā efficiet
consuetudo.

Βασίλειος εἶπεν. Ἐθους χρο-
νομίης, καὶ θεῖς ἀλόγητος ἐστὶ δυσ-
φορεάττος. καὶ ποτε εἶδον ἐγὼ
βούν ἐπι φάτης διακρύοντα, ἑσθ
σωνόμεν αὐτὸ καὶ ὁμοζύγῳ
τελευτήσαντες.

Basiliius dixit: Ab assue-
tis disiungi, etiam anima-
libus rationis expertibus
difficile & molestum est. Et
ipse aliquando animaduerti
bouem, qui ad præsepe
socium bouem & in pastu,
& in iugo subeundo, mor-
tuum fleret.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. ἔλεγε ῥῶτον
ἀπ' ἀρχῆς μὴ εὐδέναι κακίαν,
καὶ σπεύδον ἀφαιρῆναι, ἢ σπεύ-
δον εὐνοῦν αὐτὸ καὶ ψυχῆ, καὶ φανήναι
τῷ πνεύματι αὐτῶν.

Gregor. Nazianzenus di-
cebat: Facilius esse, a prin-
cipio non se vitis dedere, &
effugere nascens, quam na-
tum abscindere, atque eo
superiorem fieri.

Ὁ αὐτὸς εἶπε. Διελύω ὑδῶρ
καμίζειν, καὶ πλίνθον πλυνεῖν
δύπετέρον, ἢ κακίαν φυτευ-
θεῖσαν ῥῶτον ποτῶν ἐν ἀνθρώπῳ
ψυχῆ ἐξελεῖν.

X Idem dicebat: Reticulo
aquam ferre, & laterem la-
uare, facilius esse, quam vi-
tium in hominis animo
diurno tempore planta-
tum, eximere.

Δημόκριτος εἶπε. Πόνος σω-
τηρίας ἐλαφρότερος ἐστὶν αὐτοῦ τῆ
σωτηρία γίνεται.

X Democritus dicebat: La-
bor

bor continuus consuetudine fit seipso leuior.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· οἱ ἐκείνοι πόνοι τὴν ἴσχυριν ἀναμεινῶν ἐλαφροτέρων παρασκευάζουσι.

Idem dicere solebat: Voluntarii labores inuoluntariorum laborum patientiā efficiunt leuiorem. & Pertinet huc Isocratis præceptū: γύμναζε σαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις, ὅπως αὐτὸ δυνάσῃ καὶ τοῖς ἀκρουσίοις ὑπερβῆναι. Exerce te laboribus voluntariis, vt & inuoluntarios sustinere possis.

Οἱ ἐκμακροῦς σωματικῆς μελιτηγῆτες πόνοι, ἀλυπότερον ὡς σάβησαι τίς ἐξηγυμνασθῆναι· ἔφη ὁ Χαρικλῆς.

Longa cōsuetudine exercitati labores minori molestia ab exercitatis suscipiuntur: dixit Charicles.

Locus XCV.

DE EXERCITATIONE, VSV.

Μελέτη πάντα δύνάται· ἔλεγε ὁ Περικλῆς.

Exercitatio potest omnia: dixit Periander.

Πρωταγόρας εἶπε· μηδὲν εἶναι μῆτε τέχνην αὐτοῦ μελέτης, μῆτε μελέτην αὐτοῦ τέχνης.

✕ Protagoras assererat, nec artem sine exercitio quicquam esse, nec exercitium sine arte.

Ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ [ἔφη Ξενοφῶν] πῶν τε τὰ κατὰ καὶ τὰ ἀκατὰ ἀσκητὰ εἶναι.

Mihifane videtur, (Dixit Xenophon) omnia quæ honesta & bona sunt, exercitatione comparari posse.

Δημοσθένης ἐρωτηθεὶς, πῶς τὸ βήθρικόν ἐστὶν ἐγχεῖν, ἀπέκρινε, ἔλεγον οἶον δουτυνησας.

✕ Demosthenes interrogatus, quo pacto sibi oratoriā facultatem comparasset: plus olei, dixit, quam vini consumendo.

Ὁ αὐτὸς εἶ ποτε ἔμελλε τῆς ὑπερβαίας ἑστῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ οἱ ἐκείνους γὰρ διὰ τὸ τυχεῖς ἤχευεν πείσης, ἀποφρογνίζων δηλοῦσι & ἐμμανθῆναι ἑαυτοῦ, ὅτι ἐμελλεν εἶναι. ὁ Ἰσίδωρος Πυθίας ἐκ τῶν ἀπίστων εἰς αὐτὸν ἐπιλέγων· αὐτὸς δὲ ἐνθυμήματα ἐμυχνίων ὄξειν.

✕ Idem si quando posttridie concionem ad populum habiturus esset, totam noctem præcedentem vigilabat, scilicet ad meditando & ediscendo quæ dicturus erat. Hanc igitur ob causam Pytheas

torquebat in eum dicitur, inquit, sententias eius ellychnia redolere. ¶ Alias legitur, τὸς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύχνον δὴ ζεῖν, id est, Orationes Demosthenis luscernam redolere.

Διογένης εἶδε γε μὴν ἔλεγε τὸ πρὸς πάντων ἐν τῷ βίῳ χειρὶς ἀσκήτως καὶ ἄβυσθον ὀσσητῶν ἢ τῶν τῶν πάντων συνήθησιν.

Diogenes dicebat, Nihil in vita omnino absque exercitatione perfici: eam vero omnia exsuperare posse.

Εἰδέναι χρὴ [ἔφη ὁ ἐπίκτητος] ὅτι ἐραδίον δόγμα πρὸς ἀγνοίας ἀνθρώπων, εἰ μὴ καὶ ἐκείνων ἡμέραν τῆ ἀντιπρὸς λέγειν ἡς, καὶ ἀκέρως, καὶ ἀμαχρῶ τὸ πρὸς τὸν βίον.

× Sciendum est (dixit Epictetus) non posse homini cuiuscunque doctrinæ cognitionem contingere, nisi quotidie eadem & legat, & audiat, & simul ad usum in vita transferat.

Πολλὰ κίς λιγὸν μῆμα [ἔλεγε Πλάτων] καὶ αἰεὶ ἀκόσμητα, καὶ ποικίλα ἔτι, μῶς ὡς πρὸς χρυσὸς ἐκκαθαίρει μετὰ πολλῆς πρῶτα μπεταίς.

Etiam cum sæpe doctrina eadem repetitur (dixit Pla-

to) & multis annis repetitur, vix tamen ut aurum perpurgatur cum magnis exercitiis.

Χρὴ τῆ μαθήσει καὶ τῶν ἀσκήσεων ἐπακλουθεῖν, ἔφη Μουσόνιος.

Ad doctrinam accedere oportet usum & exercitationem, dicebat Musonius.

Δημοσθένης ἐρωτηθεὶς, ἡς αὐτὸς διδασκαλὸς γενησὶς εἴη. τὸ πρὸς Ἀθηναίων, ἔφη, ἔγωγε ἐμφανῶν, ὅτι ἡ διὰ τῶν πρῶτα μαθητῶν ἐμπειρία, κρείττων πάσης διδασκαλίας ἐστίν.

× Demades interrogatus, quem habuisset eloquentiæ magistrum respondit, suggestum Atheniensium: Significans, optimum dicendi magistrum esse usum atque exercitationem.

Ὁ Διογένης ἔλεγε τῶν μὴ δίδαντο πῶν, ἀλλ' ἐφαρμακίδου γηροῦ. λαμβάνουσαν γὰρ μαλακὰς ἀνθρώπους, καὶ πᾶσι σώματα, διεφθαρμένους τῶν τρυφῆς, ἐν τοῖς γυμνασίοις, καὶ τοῖς πρῶτα μαθηταῖς διδάσκοντες, καὶ ἰχυρῶς ποιεῖν καὶ φειγῶντες ὅταν αὐτῆς ρυθμῆται τῶν δόξων, ὅτι τὰ κρέα ἐψουσα νέος ἐποίη.

Diogenes Medæam dicebat non veneficam, sed sapientem fuisse. Accepit enim

enim mollibus & effœminatis hominū corporibus, confirmasse ipsa gymnasis ac exercitiis, & robusta vigentiaque reddidisse: Hinc famam emanasse, quod Medæa coquendo carnes, homines in iuuentutem restituisset.

Δημόκριτος ἔλεγεν· πλιόνοιας ἐξ ἀσκήσεως ἀγαθὸς γίγνεται, ἢ δὴ φύσει.

Democritus dicebat, Plures fieri exercitatione bonos, quam natura.

Ο αὐτὸς εἶπε· πόνον συνιχθῆναι ἐλαφρότερον ἢ αὐτὸ τῆς συνηθείας γίνεσθαι.

✕ Idem dixit: Laborem cōtinuum consuetudine fieri seipso leuiorem

Γραῦν τινα Φασὶ μέτρον μικρὸν ἀσκηθῆναι, καὶ τούτο κατ' ἡμέραν ποιεῖσθαι, λαθεῖν βούβη φέρουσιν.

✕ Ferunt anum quandam, cum quotidie paruum vitulum sublatum gestaret, & nullum diem intermitteret, tandem adultū quoque bouem gestasse.

Locus XCVI.

DE MENDICITATE, MENDICANTIBUS, Paupertate.

Επιτήτης ἤθησε Λάκωνα, ἀλλὰ εἰ δόξην σοι, ἔφη· μέτρον πτωχούσας τὴν ἀρχιμετωσίης & ζωῆς ὁ παρῶτος μετὰ δὲς, αἰνοῦσιν δὲ τὸν Λεπιδίους.

Mendicus quidam petiit aliquid a Lacone: At ille, si quid, inquit, dedero, magis es futurus mendicus. nam probrosæ vitæ tuæ fuit auctor, qui primus tibi dedit, eoq; te ignaum reddidit.

Διογένης αἰτῶν ἕνα· καὶ γὰρ ἔστο παρῶτον ἐποίησε Διδῆ τὸν ἀπασίαν, ἔφη· εἰ μὴ καὶ ἀπασα δέδοικας, δὸς καὶ μοι. εἰ δὲ μηδὲν δὴ ἐμοὶ ἄρξαι. σημαίνων ἑαυτὸν σοὶ εἶναι χείρωνά αἰώνων παρῶτων.

Diogenes cum inopia coactus cœpisset medicare, dicere solebat: Si cui alteri dedisti, da & mihi: Si nemini, a me incipe. Significans se non inferiorem esse cæteris mendicis.

Ο αὐτὸς ἐρωτηθεὶς Διδῆ πὶ παρῶταίς μὴ οἱ αἰθρωπαὶ ἐπιδιδάσκει, φιλοσόφοις δὲ· ἔφη, ὅτι χαλοὶ μὴ καὶ τυφλοὶ γινέσθαι ἐλπίζουσι, φιλοσοφίᾳ δὲ οὐδαμῶς.

Idem percontanti, cur homines cæteris mendicis benigne largirentur, philosophis autem non item: Quoniam, inquit, sperant

citius futurum, ut claudis
caecique fiant, quam philo-
sophi.

Ὁ αὐτὸς ἀποθῆν ἤτασ μιν ἄν
πυροφύρα· ὁ δὲ ἀπέ τὸ πύρος μὲν
ἀλλοὺς ὀδολὸν ζητεῖ, αὐτὸν δὲ
μιν ἄν· ὅπ, εἶπε, παρὰ μὲν τῶν
ἀλλων πείλιν ἐλπίζω λαβεῖν.
παρὰ δὲ σε θεῶν ἐν γένασι κέ-
ται εἰ πάλιν λήψομαι.

Idem a prodigo petebat
minam: a quo cum roga-
retur, cur ab aliis obulum,
a se vero peteret minam:
Quia, inquit, ab aliis me de-
nuo accepturum spero, abs-
te vero an rursus acceptu-
rus sim, in genibus deorum
positum est.

Δημοκρίτης ἔλεγε· ξίνοις
μεταδίδου καὶ τοῖς δοροδοῖς ἐν
τῶν ἰόντων. ὁ γὰρ μὴ διδὸς
δεδόρημα, οὐδὲ αὐτὸς λήψεται
δεδόρημα.

Democritus dicere sole-
bat: Hospitibus & egenis
impertire de rebus tuis.
Nam qui non dat indigen-
ti, nec ipse accipiet, cum in-
digebit.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Ὅταν τινὲν
χάριεν καὶ αὐτῆς, γὰρ πον τινὲν χά-
ριν διδῶς. ἢ γὰρ ἐργαζομένης λυμμί-
νεται τινὲν δόντων.

Idem dixit: Si cui bene-
facturus es, statim facito.

Tarditas enim vitiosum
reddidit munus.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· μακροὶ χεῖρες
ἐν κερῶν, μέγισται εἰσι τοῖς λαρο-
δοῦσσι λαῖστος ἐν ἀποστολῇ.

Idem dicebat: Parva be-
neficia tempestiva, maxima
sunt accipientibus ea in ad-
uersitate.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε. Δουλόμην
χρεῖζομαι, μὴ βοσῶδων, ἀλλὰ
οἶδον, ἐπιστάμην μὴ εἶναι τὴν
πρὸς ἄγριμα μόνιμα.

Idem dicebat: Si benefa-
cere potes, ne cuncteris, sed
largire, sciens quod res non
sint stabiles.

Φώπος ὁ πατριάρχης εἶπεν·
Οἱ δαπανῶντες εἰς ἀναξίους, δι-
ὼν ἐχρῆν θεραπεύομαι τὴν ἀξί-
ως, τισὶν ἀθροῖς ἐνόησεν ἐπιλοῦς
δοποφάνεσιν· ἐζημίωσαν γὰρ ἐ-
αυτὰς, ἐνύβρισαν τὰς χρεῖστας,
τὰς φάλους ἐνέχυσαν, ἕλλη
ἀμφοτέρων χρηρήσαντες.

Photius Patriarcha dixit:
Qui largiuntur indignis ea,
quæ dignis conferri debe-
bant, tria committunt ab-
surdum: Nam & ipsi iacturam
faciunt, & in bonos iniu-
riofii sunt, & malos robo-
rant, materia vitiorum sup-
peditata.

Δίδουμην ἔφη· Μείζονα καὶ
αὐτῶν.

αὐτὸ ἀγορεύειν τῶν ἐπιμύλαιων
ποιοῦ εἰς τὰς δι' ὄρετῶν καὶ θεο-
σέβειαν πτωχούσωντας, ἢ πενο-
μόδας ὁμοίως ἔτις ἐκ νόσων
ἢ συμπτωμάτων ἀπορροῦσων,
παρὰ τὰς ἐκ κακῶν περὶ ἀπορρο-
ύσωντας, ἢ ἀσθενείας πτωχούσωντας.

Didymus dixit: Qui mendici vel pauperes propter virtutem & pietatem facti sunt, illos magis ac diligentius curare debes: Itidem qui propter morbos aut casus aduersos inopia laborant, in illos magis beneficus esto, quam qui ex malo facinore aut luxuria ad paupertatē redacti sunt.

Πτωχῶν ἐλαψὶ ἀεὶ κενὰ ἐπι-
δοεῖ πτωχῶν πῆρα ἐπιμύλαιον·
ἔφη Σειδῶς.

Mendicantium sacculi semper vacui. Item, Mendici pera non impletur: dixit Suidas.

Vide locum de Paupertate,

LOCUS XCVII.

DE SPE.

Aριστοτέλης ἐρωτηθεὶς ἂν εἶναι
ἐλπίς; ἐρηγησάμενος, εἶπεν,
ἐνύπνιον.

Aristoteles interrogatus quid esset Spes? respondit, vigilantis somnium.

Σοκράτης ὁ τῶν φιλοσόφων
σοφώτατος ἔλεγε. Οὔτε σωαίης
χωρὶς αὐτοῦ, ἔπε ἐλπίδα χωρὶς
πόνου, γλῶσσαν ἢ χεῖρας.

Socrates Philosophorum sapientissimus dicere solebat: neque mulierem sine viro, neque spem absque labore, quicquam utile parare.

Δημόκριτος ἔφη. Ἐλπίδες αἱ
ἄλλοι φρονούντων, ἐφικταὶ αἱ
ἰσθητῶν ἀξιώσιμων, ἀδύνατοι.

Democritus dicere solebat: Spes recte sapientium voti compos fieri potest, insipientium vero impossibilis est.

Χρυσόστομος ἔλεγε. Οὐδὲν
ἔστι τῆς ψυχῆς, ὡς ἐλπίς ἀ-
καταρτή, καὶ τὸ χρηστὸν ἀποσδοκᾶν.

Chylostromus dixit: Nihil perinde animam nutrit & vegetat, atque spes læta, & bonorum expectatio.

Λεουκίππος ἔφη. Τὰ ἡδέα,
κὰν μὴ πω παρή, τέρπην ταῖς
ἐλπίσι.

Leucippus dixit: Illa quæ iucunda sunt, licet nondum adsint præsentia, spe tamen delectare.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐρωτηθεὶς,
πὶ κρινότατον, ἀπεκρίνατο, ἐλπίς·
καὶ γὰρ οἷς ἄλλο μὴδὲν, αὐτὴ
πύρεσιν.

Thales Milesius interrogatus, Quid maxime commune esset? Spes, respondit: Hanc enim etiam illi habet, qui aliud nihil.

Διογένης ἐρωτηθεὶς, ἢ τῶν κρᾶν τὸν βίον ἀκρότατον, εἶπεν, ἔλπις.

Diogenes interrogatus, Quidnam in vita extremū esset: Spes dixit.

Νεῖλος ἔφη· Τὸ ἀπεσοδὸν κηρὸν κρηρὸν, ἰορυβεῖ πάντως ἐπιλήθον· Ὁ δὲ ἀπεσοδοκηρὸν, δὴ τρεπῆ πρὸς τὴν πείραν ὄρον τὸν λοχισμὸν, κρυφότερον ποιεῖ τὸ δεινόν.

Nilus dixit: Malum insperatum omnino perturbat, cum ingruit: quod vero expectabatur, compositam & præparatam ad periculū mentem inueniens, calamitatem leuiorem reddit.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Τὸ ἐλπιθὲν ἀρῆθὸν εἰς τὴν ἀντίον παρεπιστὸν, ἀπαρμυθητὸν ἔχει τὸ πικρὸν.

Idem dixit: Bonum speratum si secus & in contrarium cadens nos fallat, affectum vix villo mitigandum solatio gigni.

Ὡσαύτως εἰς σκέλεσιν, ἔπει καὶ ταῖς ἐλπίσι πρὸς τὰ θλιωτικά

βαδίζειν δεῖ, ἔφη Ἐπίκτητος. Νεφέλου μετὰ τὸ ζῆλον τὰ λόγια ἔκρησεν, ἐξέτασιν ποιεῖν τῶν δυνάμεων τῶν ἡμετέρων, καὶ μὴ μείζων ἀποβάλλεσθαι, ὃν οἰοῖτ' ἐσθλὸν κραταρῆν.

Vt pedibus, ita & spebus ad possibilia eundem est: dixit Epictetus. Singuli autem hoc dicto monemur, vt metiamur nostras vires, & nihil tentemus aut suscipiamus impossibile.

Ταραττεῖ τὸ ἀπεσοδοκῆτον καὶ σὺκ εἰσορῆμόν, ἔφη Οὐλπίανος.

Omne insperatum & insuetum turbat, dixit Vlpianus.

Δημοσθένης ἔλεγε· Τὸς ἀνθρώπους ταραττεῖ τὸ παρά γινώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτοῖς παρέχει.

Demosthenes dixit: Turbat homines quicquid præter expectationem accidit, & magnam molestiam ipsis exhibet.

Ὅτε ναῦν ἐξ ἐνὸς ἀγκυραίου, ἔπει βίον ἐκ μιᾶς ἐλπίδος ἄρμιστον ἔφη Σωκράτης.

Neque nauem vnica anchora, neque vitam vna spectam esse oportere: dixit Socrates.

Locus XCVIII.

DE FRUGALITA-
TE, PARSIMO-
nia.

Πλάτωνα ελεγε εν βί-
δια παρως τον χρημωνα
πρωτοιεν περιεκαθεαλεν.

X Plutarchus dicebat, In
tranquillitate comparanda
esse illa, quæ in tempestate
vivi esse possint.

Γρηγόριος ο θεολογος εφη τ
αυτ ειναι δυσχερας, & κλησα-
σαι η ανθρωπων εχισαρχον,
& κληθεν Δυσωσιας.

Gregorius ille Theolog^o
dixit: Æque difficile esse, vel
acquirere bonum aliquod
ab initio, vel acquisitum
conseruare.

Δημοθηνης ελεγε πολλακις
δοκειν το φυλαξεν τα χρητα του
κλησιας χαλεπωτερον ειναι.

X Demosthenes dicebat:
Sæpe difficilius videri, bona
parta tueri, quam parare.

Ο αυτος ειπε η ες κρηνας
η παρ φρεατα το υδωρ ενλιπειν
πεφυκεναι, και τις απ αυτων
αφρα η πολλα λαμβανει.

Idem dicebat: Et fontes
& puteos deficere solere, si
quis magnam aquæ copiã,
& crebro ex illis hausserit.

Ο αυτος εφη τοις φειδομενοις
& ερφομενοις εδενος απωδεν
περον.

Idem dicere solebat: Ho-
minibus frugalibus & la-
boriosis nullo opus esse
commeatu.

Διογηνης θεασαμενος επι
αυτου οικια επιγραμεμενον,
κτασμενος ηδεν ειπε] οπ εστο
κρυπταλωσα, ραδιως εξημισος
η κλημενον.

X Diogenes cum vidisset
prodigi cuiusdam domui
inscriptum. Venalis, Sciebã,
inquit, quod præ nimia cra-
pula facile dominum euo-
meres.

Ο αυτος αυτων θεασαμενος
εν παιδικειω ελαμας εδιδοντα,
εφη, ει ουτως ηλειος, αν αυ
ετος εδειπνας.

X Idem prodigum quendã
intuitus oleas in diuersorio
edentem, si sic prandisses,
ait, nunc non ita cœnares.

Βιον απως τον παρ φρεα η
πεδηδοκτα. Τον ρην Αμφια-
ραον, εφη, η γη κρεταπει, συ η την
γην.

Bion ad eum, qui agros
suos deuorauerat, Terra,
inquit Amphitarum absor-
buit, sed terram tu.

Πυθαγορας ελεγε, οπ εδ εις

εσίαν, ἢν αὐτὸς ἐκλήσατο, κατέφαρχον, ἢν δὲ περὶ ἄλλων παρέλαβε.

Pythagoras dicebat, neminem opes a se conquisitas & partas abligurivisse, sed ab aliis acceptas.

Ἡ αὐτάρκεια, ἔφη Χρυσόστομος, καὶ προφῆς, καὶ ἡδοιχὴ, καὶ ὑγεία, τὸ δὲ πλεον, λύμη καὶ ἀηδία ἐνός.

Sobria frugalitas (dixit Chrysofostomus) & alimentum est, & voluptas, & sanitas: nimium vero vicia, & fastidium, & morbus.

LOCUS XCIX.

DE CONSCIEN TIA.

Σοφίας ἐρωτηθεὶς, ἕνας ἀποστόλος ζῶσιν, Οἱ μηδὲν ἐαυτοῖς, εἶπεν, ἄτοπον σωεῖς ὄντες.

Socrates interrogatus, qui nam tranquille & citra perturbationem viveret, Qui, inquit, sibi nullius absurditatis conscii sunt.

Βίας ἐρωτηθεὶς πὲρ εἰν τῶν κρατῶν τὸν εἶον ἀφοβοῦν, εἶπεν, ὄρη σωεῖς.

Bias interrogatus quidnam in vita metu vacaret? dixit, Recta conscientia.

Πλάτων εἶπε, τῷ μηδὲν ἐαυτῷ ἀδικῶν σωεῖς, ἢ δὲ εἶναι ἐλπίδα αἰεὶ παρῆναι.

Plato dixit, Ei qui nullius culpæ sibi conscius est, iucundam semper spem adesse.

Ναζιανζηνὸς εἶλετο, οὐδὲν ἕτως ἀφραίνειν ἡμᾶς, ὡς τὸ σωεῖς κατάρθῃ.

Nazianzenus dixit, Nullam rem tam nos exhilarare, quam bonam conscientiam.

Περιανδρὸς ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶν ἐλευθερία, εἶπεν, ὄρη σωεῖς.

Periander interrogatus, quid esset libertas, Recta conscientia, dixit.

Μηδέποτε μηδὲν ἐχθρῶν ποιήσας, ἐλπίζε λήσῃ. καὶ γὰρ αὐτὸς ἄλλους λείπει, σωτῆρα σωεῖς δῆσας, ἔφη Ἰσοκράτης.

Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latiturum. Quamuis enim alios lateas, tute tamen tibi conscius eris: dixit Isocrates.

Πυθαγόρας εἶλετο, κακὰ μείζω πάσῃν ἀξίᾳ σωεῖς, ἢ τὸ ἀδικεῖν ἐλασσινὸν ἔργον, ἢ τὸ τῷ σώματι καὶ ταῖς πόλεσι μάστιγι εἶναι.

Pytha-

Pythagoras dicebat, Vitum iniquum plus malitiam afflicti conscientia, quam illum, qui in corpore castigatur, & flagris ceditur.

Πλάτωνος ἔφη· τὸ σωειδὸς οἶον ἔλκεν ἐν σαρκεὶ, τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν ἀμείωσαν αἰεὶ καὶ νύσασσαν ἐναπολείπειν.

Plutarchus dicebat: Facinorosam conscientiam, instar vlcis in corpore, poenitentiam relinquere in animo, pungentem iugiter ac faucientem.

Ασφαλὴς πᾶς τόπος τῆς ζωῆς μετὰ δικαιοσύνης· ἔφη Ἐπίκτητος.

Quisvis locus tutus est homini, qui iuste vitā agit: dixit Epictetus.

Locus C.

DE VINO.

Πάντως μὲν οἶνον σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν λόγον θεοῦ ὡς ἄνθρωπος· ἔφη Ἐυάγγελος ἔφη.

Corpus quidem vino roboratur, anima vero verbo Dei, vt sanctus Euagrus dixit.

Οἶνος [ὡς Βασίλειος εἶπε] τὸ παρὰ θεοῦ δῶρον εἰς παρακμωδισμὸν

τῶ ἀσθενείας ἐδιδραμόν τοῖς σωφρονέσσει, ὅπλον γὰρ εἶναι καὶ καλοῦ τοῖς ἀσπλαγχνέσσει.

Vinum (vt Basilus dixit) a Deo datum temperantibus donum ad consolationem infirmitatis, lasciuientibus nunc factum est instrumentum luxuriae.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Τὸν λογισμὸν, καὶ τὸν γὰρ ὁ οἶνος κατεβαίνει πρὸς τὸ ἐπιθυμίας, καὶ τὸς ἡδοναῖς, ὡς ἄνθρωπος ἔλαγον φλόγας ἐξάπει.

Idem dicebat: Rationem & mentem vinum demergit: affectus autem & voluptates, vt oleum flamma accendit.

Ἐξ ἧ· Ὡς ἄνθρωπος πλεμῶν ἐστὶν πρὸς ἄλλοις ἀμετρία οἶνον λογισμὸν καὶ τὸν δένυσσιν σὺ φρονα.

Item. Sicut aqua rurgnat igni: sic immoderatus vini vius mentem sobriam extinguit.

Πλάτωνος ἐνομοθέτησε, τοῦς πᾶσι μέρους ἐστὶν ἡ παρὰ τὸν οἶνον μὴ γινέσθαι· διδύσκων, ὡς ἔφη πρὸς ἐπὶ τῶν ὀργανῶν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. σὺν ἐπὶ τοῦς πότους ἐχθρῶν πορεύσθαι. μετὰ τὸ θεοῦ ἡμετέρας αὐτοῦς οἶνον γινέσθαι τὸ μετῆλον μέρους ἐστὶν. μέτρησθαι καὶ πολυοικίας το παρὰ τὸν ἀπὸ τῶν νέων.

Plato lege sancivit, vt pu-
eri vsque ad decimum octa-
uum annum vini vsum
prorsus ignorarent. Nempe
eos monens, non oportere
ignem igni in corpus atque
animam suggerere, ante-
quam viri facti subire labo-
res incipiant. Deinde voluit
eos vino moderate vti vsq;
ad sextatis annum trigessimū.
Ab ebrietate vero & vini re-
pletione voluit iuuenes
omnino abstinere.

Πλάτωνος εἶπεν· Οἶνον καὶ
σαρκῶν ἐμφόρησιν σῶμα μὴ
ἰχυρὸν ποιεῖν καὶ βρωσιλίον, ψυ-
χλῶ δ' ἀδυνῆ.

Plutarchus dixit, Potati-
onem vini, & ingestionem
carnium, validum quidem
corpus efficere ac robustū,
sed animum imbecillum.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· Διόνυσον
θεὸς κτήρῳ ποιεῖ τὸ γήρας αἰ-
σηρῶν τοῖς ἀσκήσιας ἐπίκουρον
τοῖς οἴνον φάρμακον, ὡς ἀνὴρ ἄν
αὐτὸς. καὶ δυσθυμίας λήθη
γίγνεται. μετακωπτερον ἐν
σεληρητέρον τὸ τὸ ψυχῆς ἤθος,
κατὰ τὸ εἰς πῦρ σιδηρον ἐπι-
θῆτε καὶ χυρὸν μόνον, καὶ ἕτως ἐν-
πλάσσει τερον εἶναι.

Idem dicebat: Bacchum
hominibus vinum quasi
remedium aduersus sene-
ctutis duritiem esse largitū,

vt reiuuencere viam
& molitiae eos capiat obli-
uio, ipsaque affectio animi,
sicut ferrum in igne ex du-
ritie in molitium deducta,
flexibilior fiat.

Διογένης ἐρωτηθεὶς, ποῖον
οἶνον ἡδύως πίνει, ἔφη, Τὸν ἀλ-
λότριον.

Diogenes interrogatus
quodnam vinum libenter
biberet, respondit, alienum.

Ἀραδίαν, ὡς φησὶν Ἡρά-
κλειτος, καὶ ἄλλως κρύπτειν
ἔργον ἐστὶν· ἐν οἴνῳ δ' ἡλεπώτε-
ρον. Ἐ Πλάτωνος φησὶν, Ἐν οἴνῳ
τὰ ἤθη φαυερά γίγνεται.

Ruditatem, vt ait Hera-
clitus, cum alias celare non
est facile, tum in vino mul-
to maxime. Testatur & Pla-
to, Animi mores in vino
apparere.

Πλάτωνος εἶπεν, Οἶνον λέγεται
ἀπὸ τοῦ οἴου· ὅτι οἴου ἔστιν ἔργον
ποιεῖ τὸς πίνοντες.

Plato dixit, Vinum dici
a putando: quia efficit, vt
qui bibunt, sapere se putēt.
Latini autem, Vinum a
vi deducunt, quod vim in-
ferat menti.

LOCUS C I.
DE CVPIDITA-
TIBVS.

Αριστοτέλης ἔφη· Ἀνδρείο-
περγς εἰναι μὲν δοκεῖ, ὃ τῷ
ἐπιθυμιῶν, ἢ τῷ πολυεπιθυμῶν κρη-
στῶν. καὶ γὰρ χαλεπώτατον ἐστὶν
ἐαυτὸν νικῆσαι.

✕ Aristoteles dicere solebat,
Fortior mihi videtur ille
qui cupiditates, quam qui
hostes vincit. Etenim se-
ipsum vincere difficilimum
est.

Λίνος ὁ ποιητὴς ἔλεγε, Πρὸς
ἡσλῶν κηκῶν πίντων ἐπιθυμίαν
εἶναι.

Lin⁹ poeta dicebat, Cupi-
ditatem omnium malorū
principium esse.

Δημοσθένης ἔλεγε, Δεῖν τῷ εὖ
Φρονεῖν τὰν λογισμῶν ἀεὶ τῶν
ἐπιθυμιῶν κρείττω φρονεῖν
ποιεῖν.

✕ Demosthenes dixit, Pru-
dentis hominis officiū esse,
dare operam, vt appetitum
rationi semper obedientem
præbeat.

Πλάτων ἔφη· Τὸ νικᾶν σὸν
ἄλλους, ἀλλ' αὐτὸν αὐτὸν πε-
σῶν νικᾶν ἀσφατέως τε καὶ δόξως
εἶναι.

✕ Plato dixit, Vincere non
alios, sed se ipsum, omnium
victoriarum primam & o-
ptimam esse.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, πῶς αὐ-

τοῦτο ἔστιν ἀσπίδος; εἰ τῶν ἐπι-
θυμιῶν, ἔφη, εἰς πίντων.

✕ Socrates interrogatus,
quo quis pacto diues fieret,
si cupiditatum inops fuerit,
respondit.

Locus CII.

DE AFFECTI-
BUS.

Αριστοτέλης εἶπε, Τὸν σφόδρ
σὸν εἰναι μὲν ἀπάτην, με-
τριοπαθεῖν δὲ.

Aristoteles dixit, Homi-
nem sapientem non carere
affectibus, sed esse modice
affectum.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· Τῆς δόξης εἶναι,
καὶ ἡδέως καὶ λυπείως ἐφ' οἷς δεῖ,
καὶ ὡς δεῖ.

✕ Idem dixit, Virtutis esse,
& lætari & dolere quibus de
rebus oportet, & vt oportet.

Χρυσόστομος ἔλεγε, τὸς ἀρίστος
σφόδρα φιλοσφοδρῶς καὶ συμπα-
θητικῶς εἶναι.

Chrysofomus dixit, San-
ctos vehemētes animi mo-
tus sentire, & societate alie-
næ ægritudinis affici.

Πυθαγόρας εἶπε· Δεξιὸν πεί-
θεσι χαλεπώτερον, ἢ τυραννοῖς.

✕ Pythagoras dicebat: Ser-
uire affectibus, grauius esse,
quam tyrannis.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· Ελθέτερον
ἀδύνατον εἶναι τὸν πάτριον δα-
λῶντα, ἢ τὸν πατρὶν κρατού-
μενον.

✕ Idem dicebat, Non posse
liberum esse eum, qui affe-
ctibus seruit, & affectibus
regitur.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Οὐδένα ἐ-
λθέτερον εἶναι, τὸν ἑαυτοῦ μὴ
κρατούμενον.

✕ Idem dicebat: Neminem
liberum esse, qui sibi ipsi nō
imperaret.

Ἰσοκράτης ἔφη· Κόλαζε πᾶ-
ντῃ, ἵνα μὴ ὑπὸ αὐτῶν ἡ-
μῶν ᾖ.

✕ Isocrates dixit: Coerce af-
fectus, ne ipsis des pœnas.

Κραντὸρ ὁ φιλόσοφος ἔλεγε·
Οὐκ ἔγωγε συμφέροντα τοῖς τῆν
ἀρετὴν ὑμῶν εἶσι καὶ σκληρὰ ἀπί-
θειαν, ἢ ἔγωγε καὶ τὸ δυνάμει καὶ συμ-
φίροντος εἶσιν.

Crantor Philosophus di-
cere solebat: Ego minime
assentior his, qui istam
nescio quam indolentiam
magis laudant, quæ
nec potest vlla esse, nec
debet.

Δεῖ τὸν εὐφρομένον, ἔφη
Δημοσθένης, τὸν λογισμὸν αἰεὶ
ἐπιθυμιῶν κρείττω πείθειν
ποιεῖν.

✕ Prudentis hominis offi-
cium est (dixit Demosthe-
nes) dare operam, ut appe-
titem rationi obedientem
præbeat.

LOCUS CIII.

DE MULIERE, SEXV MULIERE bri.

Δημοκρίτης ἔφη πρὸς Δίτρι-
μένας ὡς, μικρὴν ἔφημας
γυναῖκα; καὶ εἶνος εἶπε, Ἐμοὶ δὲ
ἐκλογίῳ ποιῶμεν, τὸ ἐλάττω-
σον ἐξελεξάμεθα.

✕ Cum Demetrium qui-
dam interrogaret, cur cum
magnus esset, parviam du-
xisset uxorem: Ego, inquit,
ex malis illud quod mini-
mum est, elegi.

Φιλόξενος ὁ ποιητὴς, εἰπὸν τοῖς
ἑταῖροις, Δίτριμῃ τῇ Σοφοκλῆος χηρῆς
παρεστῆ γυναικί, αὐτὸς
ἢ Φαύλας, εἶπεν· ὅτι Σοφοκλῆς
μὴ οἶας δεῖ εἶναι τοῖς γυναικί,
λέγει, ἐγὼ δὲ οἶα εἶσιν.

Philoxenus poeta cum
quidam eum percunctaretur,
quam obrem Sophocles
bonas introducat sœminas,
ipse autem malas: Quia, in-
quit, quales oporteat esse
sœminas Sophocles dicit,
ego vero quales sint.

Δίτριμῃ πρὸς ὁ Κυβέλας Φι-
λόσοφος,

λόσφοσ, ἐξοιτηθεὶς ὑπὸ ἵενος, εἰ
συμφέρει αὐτῷ γῆμοσ, εἶπεν, ἦκ.
εἰ μὴ γὰρ καλῶ, ἐξείσχευθῶ· εἰ
δὲ φαιλῶ, ποιηθῶ.

Aristippus Cyrenæus
philosophus, a quo priam
interrogatus, An sibi vxo-
rem ducere expediret, ne-
gavit: Si enim, dicebat,
duxeris formosam, habe-
bis eam communem: si
autem deformem, habebis
pœnam.

Σωκράτης ἔφη· Τριῶν κακῶν
τέτυχε μεν γε αἰμοπηκῆσ, πνί-
ησ, καὶ ἐλοιδρῆσ [σωαικῆσ]· ἄλλο
ἐξέφυγον, ἐλοιδρῆσ ἢ [σωαικῆσ]
ἐκφυγεῖν οὐκ ἐδυνάθη.

Socrates dicere solebat,
Tria se mala affecutum,
grammaticam, paupertatem,
& pernitiosam vxorē:
quorū duo cum effugisset,
pernitiosam vxorem se esse
fugere non potuisse.

Ὁ αὐτὸς Ξανθίππῳ κεκοσ-
μημένῳ, καὶ ἐπὶ θῆραι παρδουμέ-
νην ἰδὼν, ἔφη· ἔχῃ νῦν βελτίον γυ-
ναῖ παρδῶν, ἀλλὰ ἂν ἦ καθεστῆσ.

Idem Xantippen orna-
tam & ad spectacula euntē
conspicatus: Non, inquit,
vt spectes o vxor vadis, sed
vt specteris.

Διογένησ κριτολογοῦντοσ
γυναικῆσ γενομένησ, ἔφη·

ἄσπισ παρ' ἐχίδνησ φάρμακον
δανείζειται.

X Diogenes conspicatus
mulieres inter se colloquen-
tes: Aspīs, inquit, a vipera
venenum mutuatur.

Ὁ δὲ αἰθιωπίνησ παλαμπησί-
ασ ἔφη ὁ Ἀριστοτέλησ] ὅτι πολ-
λοὶ πολλὰ κῆσ πολέμων κρο-
τῶντες, καὶ αἰδῶν πνῶν, [σωαικῆσ]
ἐδύσαντο. δὲ εἰ ἔν πάσῃ δυνά-
μει [σωαικῆσ] ὄψεισ ἐκφυ-
γεῖν.

X O miseriam humanam
(dixit Aristoteles.) Multi .n.
cum sepe hostes & alios ho-
mines vicerint, mulieribus
seruierunt. Quate modis
omnibus mulierum aspe-
ctus vitandus est.

Χρυσόστομῶσ ἔφη, Οὐδὲν ἐν
κόσμῳ θηριον ἐφάρμιλλον εἶναι
γυναικῆσ πονηρόσ.

X Chrysostomus dicebat,
Nullam in mundo belluam
esse, quæ cum muliere mala
conferatur.

Γυναικῶσ οὐδὲν χεῖροσ ἀνῆρ
ληΐζεται ἐδολῆσ ἀμφίον, οὐδέ τι
ρήριον κακῆσ, ἔφη Κλήμησ ὁ
Ἀλεξανδρινῶσ.

X Vxore bona vir nullam
rem possidet meliorem, ne-
que mala deteriolem, dixit
Clemens Alexandrinus.

Κάτων ἐπιτημῶν περὶ τῆ
μεγίστη τῶν γυναικῶν δυνάμεισ

Πάντες, ἔφη, οἱ ἀνθρώποι τῶν
 γυναικῶν ἀρχισιν, ἡμεῖς δὲ ἀν-
 θρώπων ἀπάντων, ἡμῶν δὲ οἱ
 γυναικες. συλλογίζομεθα ὅτι
 γυναικας εἶναι πάντων πρᾶγ-
 μῶτων κυρίας.

Cato obiurgans aliquan-
 do vxorum summam po-
 tentiam, Omnes, inquit,
 homines vxoribus domi-
 nantur, nos omnibus homi-
 nibus, nobis autem vxores:
 Hoc modo colligens, mul-
 lieres esse omnium rerum
 dominas.

Κάτων ἔφη μεταμεληθῆναι
 ἐν παντί τῶ βίῳ τρεῖς μέγα με-
 λείας. μίαν μὲν ἐπὶ τῶ γυναικι
 πιστεύουσα λόγον ἀπορήθῃν. ἐτέ-
 ρω δὲ πάλαισας ὅτι οὐδὲν ἦν
 πρὸς αὐτῶν. τὴν δὲ τρίτην, ὅτι μίαν
 ἡμέραν ἀδιάλειπτος ἐμύνην.

X Cato tria sibi per omnē
 vitā accidisse dicebat, quo-
 rum poeniteret. Primum, si
 quid arcani foeminae credi-
 disse. Alterum, si eo fuisset
 nauigio vectus, quo pedestri
 itinere venire potuisset.
 Tertium, Si quis dies per
 negligentiam ipsi absque
 fructu effluxisset.

Ταμείον δρετῆς ἐστὶ γλυναία,
 γυνή, ἔφη Ευελπίδης.

X Virtutis penu est genero-
 fa mulier, dixit Euripides.

Ο αὐτὸς εἶπεν · Οὐδένα,

γυναικὸς Φάρμακον ἐξ ὀρηκί-
 ναυ πω κραιῆς.

X Idem dicebat: Neminem
 adhuc remedium aduersus
 malā mulierem inuenisse.

Θεανῶ ἡ Πυθαγορικὴ ἐρωτη-
 θεῖστω, πῶς ἐνδοξῶ ἔσται, ἔφη.
 Ἰσθὺν ἐπιχειρήσει, καὶ ἐμὸν λέχθῶ
 αὐπόωσα.

Theano foemina Pytha-
 goricae doctrinae studiosa,
 interroganti quomodo cele-
 bris euasura esset, respondit:
 Telam contexens, & lecti
 foedera seruans.

Ἡ αὐτὴ περιφνη τὴν χεῖρα
 ἀπὸ ἀποκρίμνη τὸ ἰμάριον· εἰ-
 πόντῳ δὲ ἵνος, καλὸς ὁ πῆχυς,
 ἀλλ' ἔτι δημόσιος, ἔφη· νεφετῶν,
 ἐνὶ μόνον κελὸν εἶναι, ἀλλὰ μὴ
 τυχόντι. Ἐ τὴν ἔπιανίτης ἀρε-
 σίας κρητιπλομήνη, ἔπει ἀπο-
 κρείου σώματι· λίαν ἀκρεβῶς
 πολυπρᾶμνοῦντῳ.

Eadem hæc vestem in-
 duens casu brachium nuda-
 uit: dicenti autem cuidam,
 o pulcrum brachium, At
 non publicum, inquit illa:
 Admonens vni soli pulcrū
 esse, & non cuiuis: & lauda-
 toris illius intemperantiam
 notans, qui alieni corporis
 nimium curiosus spectator
 esset.

Φειδίας ὁ χρᾶφῶς τὴν Ἡλεί-
 αν Αφρο-

ων Αφροδίτην ἐποίησε χελώνην
παύσαν, οἰκουρίας σύμβολον
ταῖς γυναιξὶ καὶ σωπῆς. δεῖ γὰρ
ἢ πρὸς τὸ ἀνδρα λαλεῖν, ἢ εἰς τὸ
αὐτὸς, μὴ διαχειραίνεσθαι, εἰ δὲ
ἀλλοτριῶς γλώττης, ὡς περ αὐ-
λητῆς, φέρεται.

Phidias pictor, Heleorum
Venerem ita finxit, vt testu-
dinem pedibus calcaret,
tacite significans, mulierib-
us domi manendum esse
& tacendum. Debet autem
vxor aut cum marito, aut
per maritum loqui, non
ægre ferens, si aliena lingua,
tanquam tibicen, grauius
loquatur.

Ταῖς Αἰγυπτίαις ὑποδήματα
χεῖρ᾽ ἄλλ' ἀπ' αἰγῶν σκεῦῶν, ὅπως ἐν
οἴκῳ διαμερῶσσι.

Ægyptiis hic fuit mos, vt
nuptæ sandaliis non vte-
rentur, vt videlicet domi
semper manerent.

Δεῖ, ὡς ἐλεγχοῦ Ὑπερίδας, τὴν
ἐκ τῆς οἰκίας ἐκπορευομένην, ἐν
βιαιώτῃ καὶ βραχίονι εἶναι τῆς ἡλι-
κίας, ὡς τὸ ἀγνοήσασθαι πω-
τήνεα, μὴ ἵκναι ἐπὶ γυνή, ἀλλὰ
ἔνθ' ἢ μὴ τηρ.

Οportet, vt inquit Hype-
rides, mulierem egredientē
domo hunc ætatis termi-
num attigisse, vt qui non
noscent eam, cuius nam sit

mater, non autē cuius vxor,
interrogent.

Ο αὐτὸς εἶπε· Τὰς μὲν πρὸς
τὸ ἀνδρα τὸ εἰ αὐτὸ γυναικὶ καλ-
λωπισμὸς ὅπως ἐβλοῖτο χεῖρ᾽ ἢ ναυ-
τήνεα, τὰς μὲν βίβλιν πρὸς ἐξο-
δὸς, σκεῦῶν πρὸς τὸ ἀνδρα, ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἐπέρους.

Idem dicebat: Domi co-
ram viro licere vxori ornare
se vt libet: ornamenta au-
tem, quæ sumit egressura
domum, non ad maritum,
sed ad alios spectare.

Ἰπποκράτης εἶπε· γυναικὸς
χεῖρ᾽ ἐν σαφροσύνῳ. ἔχον
γὰρ φύσιν καὶ τὸ ἀκλόασον ἐν
ἑαυτῇ, ὅπως εἰ μὴ κατ' ἡμέραν
ἐπικρίπτεται, ὡς βίβλιν ἀνδρα καὶ θυ-
λομανεῖ.

Hippocrates dicebat: Mu-
lierem opus habere aliquo,
a quo castigetur. Habere
enim in natura lasciuiam,
quæ nisi quotidie ampute-
tur, luxuriari & syluescere
instar arborum.

Ἐγχεῖ Παῦλ' ὁ Αἰμίλιος
Παπριανὸν ἀνδρὸς ὑποακτικῶς θυ-
ρατέρας, καὶ χρόνον σιωπῆσας
πολυῶ, ἀφῆκε τὸ γάμον, καὶ πρὸς
ἐξ αὐτῆς καλλιτεκνῶν τῶν γλυ-
φῶν. τὸ δὲ φίλων νεφετέρων
αὐτὸν ἐχρὶ σφραγῶν; σκεῦῶν ἐμφο-
ρῶν; ἐχρὶ παροδοσῶν; πρὸς εἰσας

ὁ ἰσοδότης εἶπεν· σὺ ἐν πρῶτον
ἔστο ἐνεργῆς; ἀλλ' σὺ αὐτὸ εἶ-
δέναι ἕως ὑμῶν καὶ τοῦ θλίβουσαι
μέγας ἔμεις πῶς.

✕ Vxor fuit Paulo Æmilio Papyria, viri consularis filia, quam post longum coniugii tempus repudiavit, licet pulcherrimam sobolem ex ea suscepisset. Cum autē amici diuortium improbant, Æmilio dicerēt, Nonne hæc modesta? nonne formosa? nonne sœcūda? porrexit ille pedem, & calcem ostendens, Nonne, inquit, pulcher hic calceus est, nonne novus? sed nemo vestrum novit, qua parte pedem meum premat.

Locus CIII.

D E T E M P O R E.

Zηνων ἔλεγε· ἐδενὸς ἡμῶν
ἔστι πένητος, ὡς χρόνον.
βραχὺς γὰρ οὕτως ὁ βίος, ἢ δὲ
τέχνη μακρὴ, καὶ μάλλον ἢ τοῖς
τ' ψυχῆς νόσους ἰσοῦσθαι δυνά-
μην.

✕ Zeno aiebat, Nullius rei tanta nos penuria laborare, quam temporis. Reuera enim brevis est vita, ars autem longa, & illa præcipue, quæ morbis animi mederi potest. Longe dissensit vir sapiens ab iis, qui bonā vitæ

partem perdunt somno, temulentia, nugis & alea.

Ἰσοκράτης εἶπε· τὸ ἀκαρῶν
παντοχῶς λυπηρὸν εἶναι.

Isocrates dicebat: Quicquid non in tempore fit, id graue & molestum esse solere.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· τ' ἀκμῆς πῶν
καρῶν τυχεῖν, δυσκατεμάθη-
τον ἔχειν.

Idem dicebat, Ipsam temporis opportunitatem assequi, difficile esse cognitu.

Θεόφραστος σιωπῆς ἔλεγε·
πολυτελεῖς ἀνάλογοι εἶναι τὸν
χρόνον. μόνον γὰρ ἔστι· ἀνα-
λόγοι δὲ αὐτῶν, καὶ ἴσως οἱ
πολλοὶ αὐτὸν ἀπὸ ἐλαχίστου
ποιούσιν.

✕ Theophrastus habebat semper in ore, Nullum esse sumtum pretiosiore tempore. Solum enim hoc recuperari non potest: Et tamen vulgo nihil habetur vilius tempore.

Ὁ χρόνος πάντα εἴωθε πιπῶν-
την· ἔφη Πλάταρχος.

✕ Tempus solet omnia mollire & maturare: dixit Plutarchus.

Θαλῆς ἔλεγε, Τὸν χρόνον σφ-
ραΐσκει τὸν ἀπάντων εἶναι, αὐτοῦ
εἰσφέρει γὰρ τὰ πάντα.

Thales

X Thales dixit, Tempus esse omnium sapientissimum, ut quod cuncta reperiat, eruatque.

Ο αὐτὸς εἶπεν· Ἀρχὴ αἰῶος φῶς πᾶσι ἀληθὲς ἔστιν.

X Idem dicere solebat, Veritatem tempus in lucem producit.

Locus CV.

DE SACRIFICIIS.

Πλάτων ἐλεγχοῦ Ὁὐ παρὰ μάστιγόν τὸν θεὸν ἔπειθ' ἄλλ' ὀπίσθεν αὐτὸν αἰῶος πᾶσι ψυχῶν, αὐτὸς ὅστις ἐδίκησεν ἂν τὴν γαῖαν.

X Plato dicebat, Deum non flecti muneribus, sicut fecerantorem, sed animum intueri, an is sanctus & iustus sit.

Ἀντιφῶν εἶπεν· ἢ γὰρ ἔμελλε μέγιστον εἶναι τῶν λειτουργῶν, ὅτι καὶ ἡ μέγιστον εἶον κῆρμιον καὶ σὺ φρονεῖα παρῆσαν.

X Antiphon dicebat: Sacrificium mihi maximum videtur, vitam quotidie modestam & temperantem agere.

Ἦγ' ἔφη Ἰσακροάτης, πῶς το εἶναι ἡμῶν καὶ πᾶσι καὶ θεοπραγίαν

μεγίστων, ἐὰν ὡς εἴληπον ἐδίκησεν ὁ πᾶσι τὸν παρῆσαν. μάστιγόν γὰρ ἐλπίσθαι τοῦτος, ἢ τὰς ἰερεῖα πολλὰ κατὰ ἀλλοτρίους, πρῶτον π πᾶσι τῶν θεῶν ἀγαθόν.

X Existimes, inquit Isocrates, hoc esse sacrificium pulcherrimum, & cultum maximum, si te quam optimum & iustissimum praestiteris. Magis enim sperandum est, tales homines aliquid boni a diis impetraturos esse, quam qui victimas multas mactant.

Λυκῆργος ὀνομασθέντος πῶν-θανομῆος ἱεροῦ, διὰ τὴν μικρὰς ἔπειθ' ἡμῶν δὲ τελεῖς ἔταξε τῶν θυσιῶν, ὅπως, ἔφη, μηδέποτε πρῶτον τὸ θεῶν ἀγαθὸν ἐπιπῶν.

X Lycurgus legislator, interrogatus, cur tam modica & vilita sacrificia constitueret, Respondit, Ne vnquam deos venerari cessemus.

Ο αὐτὸς δὲ τελεσάμενος ἐποίησεν ὡς Σπάρτη τῶν θυσιῶν, ἵνα αἰεὶ τὰς θεῶν ἡμῶν ἐθιμῶν δύνῃ καὶ βραδείως ἀπὸ τῶν παρῆσαν.

X Idem minimi sumtus sacrificia in vrbē Sparta instituit, ut deos immortales colendi semper in promptu copia esset. Intellexit enim, Deum non tam delectari victimarum impensis, quam virtute sacrificantium.

Locus CVI.

DE POENITENTIA.

ΚΑτων ὁ πρεσβύτερος εἶπε· Μεταμεληθῆναι ἐν παντί τῶ βίω ῥεῖς μεταμελείας· μίαν μὲν ἐπὶ τῶ βίω αἰκί πιστεύουσα λόγον ἀπὸ ῥήτον· ἑτέραν δὲ ἐπιλόσας, ὅπως δωατὸν ἡ πεζεύου· τίλν ᾗ τρεῖτω, ὅτι μίαν ἡμέραν ἀλάτρεθς ἔμεινεν.

X Cato senior tria sibi per omnem vitam accidisse, dicebat, quorum poeniteret. Primum, si quid arcani forminae credidisset. Alterum, si eo fuisset nauigio vectus, quo pedestri itinere venire potuisset. Tertium, si quis dies per negligentiam absq; fructu effluxisset.

Δημοδίνης Λαΐδὲ τῆ ἑταίρεα πολησιάζων, ζωῆς πρεσβυτέρου αὐτὸν μέζαν μιθόν, Τσοαύτης τὸ μέζεθ· ἔφη, πμῆς ἔμεθνοεῖν ἔπειραμα. Σημείων, ἡδονῆς ἀχρῶς ἀκούουζον εἶναγ τίλν μεθνοίαν.

X Demosthenes cum Laide meretrice rem habiturus, cum illa poposcisset ab eo magnam mercedem, Respondit, Tanti poenitere nō emo. Significans inhonestae voluptatis comitem esse poenitentiam.

Συγνώθηται ἔμετανοῶντα ἔφ' οἷς ἡμαρτον, ἀδωατον ἔφη Διονύσιος.

Non potest fieri, vt venia consequantur illi, quos peccatorum non poenitet: dixit Dionysius.

Πλάταρχος ἔφασκε, Τὸ σωεῖδος, οἷον ἔλκχος ἐν σαρκεῖ, τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν ἀμαρτωσσαν αἰετὴ νύσασσαν ἐναπολείπειν. Ἐπὶ μὲν γὰρ ἀλλοῦς ἀμαρτεῖ λύπασ ὁ λόγος· τίλν μεθνοίαν αὐτὸς ἐργάζεται δακνορδύλω σὺ ἀχρῶν, καὶ κλαζορδύλω ὑφ' αὐτῆς.

X Plutarchus dixit, Facinorosam conscientiam, instar vlcis in corpore, poenitentiam relinquere in anima, lancinantem iugiter ac peruellentem. Nam cum alias omnes tristitias tollere ratio soleat, poenitentiam hec eadem cum pudore, quasi mordicus impentem sese atque excarnificantem promouet.

Locus CVII.

DE OBEDIENTIA.

Σὺ δὲ ἔρωτηθεῖς ὑπὸ Ἰνος, πῶς ἀρεῖσα ἀ πόλεις οἰκῶνται, ἔφη· ἐὰν μὲν οἱ πολῖται ἔτις ἀρχουσι πείθωνται, οἱ δὲ ἀρχοντες ἔτις νόμοις.

Solon

✠ Solon a quodam interrogat⁹, quomodo ciuitates optime inhabitarentur, dixit: si ciues principibus, principes vero legibus obediunt.

Ο μη δ' ελπίσεις, ἔλεξε Πλάτων, οὐδέ' αὐδέσποότης γήοιτο ἄξιον ἐπαύου.

✠ Qui non seruiuit, dicebat Plato non potest esse dominus laude dignus.

Λέγεται ἔ τοῦτο κελῶς, ἔφη Αριστοτέλης, ὡς οὐκ ἔστιν εὖ ἀρχῆν, μὴ δὲ ἀρχήντα.

✠ Illud etiam recte affirmatur, dixit Aristoteles: Neminem bene imperiū gerere, qui non ipse prius sub imperio fuerit.

Ἴσον κνεῖνο παρ' ἐμοὶ κέκερται, φρονεῖν τε δέ, ἔ τῷ λέγοντι χρῆσθαι πείθεσθ' ἔφη Ηρόδοτος.

✠ Aequalia mihi videntur, & recte sapere, & vtilia dicenti parere: dixit Herodotus.

Σωκράτης ἔλεγε, τὸς Ἀθηναίους ἀσπάζεσθαι μὴ κ' φιλεῖν, πιστεύουσι δὲ τῷ θεῷ μάλλον, ἢ αὐτοῖς.

Socrates dicebat, se Athenienses quidem colere & amare, sed Deo se magis

obtemperaturum esse, quā ipsis.

Αἰσχυλὸς εἶπε, τῷ πατρὶαρχίαν τῆς Ὀπρωκτίας μητέρα εἶναι.

✠ Aeschylus dixit: Obedientiam felicitatis matrem esse.

Λάκων τις ἐπὶ παρατάξει τῶ πολέμιον τὸ ξίφος κειταφείρειν μέλλων, ἐπεὶ τὸ ἀνὰ κληῖκτον ἐσήμηνεν, οὐκ ἔβη καταβλέψας· πυθνηδμόν δέ βινος, ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν ἔχων ὑποχείριον οὐκ ἀπέκλειεν· ὅπ' ἔφη, βέλτερόν ἐστι τοῦ φονδεῖν τὸ πείθεσθαι τῷ ἀρχοντι.

✠ Laco quidam in praelio hosti iam gladium incussurus, cum audiret receptui cani, ictum non intulit. Interrogatus autem cur hosti, quem necare potuisset, percussisset, respondit: Quia melius est imperatori parere, quam hostem interficere.

Locus CVIII.

DE EXEMPLIS.

Ὀυλπίανος ἔλεγε, εὐκρίνα κ' παραδέειν μαχνησθὲς τὸ γρηγὸς ἔ μέλλοντος.

✠ Ulpianus dixit, Præterita esse imaginem & exempla futurorum.

Σὺ μὴ λίσσῃς [ἔφη Δημοσθένης] ὡς γέροντες ἔτο πολλὰ κινεῖς· ἀλλ' ὡς ἔτιω ἀποσπῆκε γίγνιας.

Nedicas, (dicere solebat Demosthenes) hoc sepe ante factum esse: sed quod hoc sic fieri decuerit.

Ἐν ἀλλοτρίοις παραδείγμασι πᾶσι δὲ σταυρὸν, εἶπε Δημοσθένης, καὶ ἀπειρῆς τῶν κινῶν ἔση.

Alienis exemplis sapere discite (dixit Democritus) & malorū expers eris. Huc versiculus pertinet: Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Ἐστὶ κράτης ἔλεγε· Βαλδύμενος, παραδείγματι ποιοῦ τοῦ περιελαλυτοῦ τῶν μελλόντων. ἐὰν γὰρ τὰ περιελαλυθῶτα μνησθῆναι, ἀμεινον καὶ παρὰ τῶν μελλόντων βαλδύση.

Isocrates dixit: Cum deliberas, e præteritis exempla pete rerum futurarum. Si enim præteritorum memineras, melius etiam de futuris deliberabis.

Δημοσθένης ἔφη, δεῖν τιμωρῆσαι τὰ μέλλοντα ἐκ τῶν γεγονυμένων.

Demosthenes dicebat, de futuris ex præteritis coniecturam faciendam esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· πάντας αὐτῶν πρὸς τοῖς ἔτερον παραδείγμασι χρησθῆναι, μάλλον δὲ λαβεῖν αὐτῶν γίγνιας.

Idem dixit: Omnes homines aliorū exemplis admonitos, cautiores fieri.

Ρᾶον, ὡς Διὶν ὁ Ρωμαῖος ἔλεγε, ἵς μιμῆται τοῦ κρείττου ὄραν ἔργα γενόμενα, ἢ φυλάσσειται τὰ χεῖρα, ἀκρῶν λόγῳ κωλυόμενα.

Facilius, ut Dion Romanus dixit, quis optima imitatur quæ videt opere fieri, quam cauet pessima, quæ audit verbo veteri.

Δημοκρίτος ἔφη, πιπτεῖς σφοδρωτέρῳ, μέγιστον τέκνοισι πατρὶ μὲλμα εἶναι.

Democritus dicere solitus est, patris temperantiam liberis optimum bene viuendi præceptum esse.

Χρυσόστομος εἶπεν· ἔδεν ὄφελος τὸ παρὰ εἰας εἶναι, ὅταν ἡ διὰ τῶν ἔργων ἐπίδειξις μὴ συμβαίη τοῖς λεγόμενοις.

Chrysofostomus dixit: Nichil iuuare institutionē verbis factam, nisi ipsius operis exhibitio dictis accedat.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· ἔδεν οὐτὸ πείθειν

πειθὴν τὸς πελάγας, ὡς παραδείξῃ
ματα καὶ προείξιν, τὴν σωπῶσαν
παραγένησιν ἔσων.

Idem dixit: Nihil esse,
quod tam moueat vulgus,
quam exempla & actionē,
quod ea tacita quædam ad-
monitio sit.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· τίτε μάλιστα
τοὺς μαθητὰς εἰς θεοφρονῶν ἀγω-
νίζεσθαι ἐξήλων, ὅταν πικρὰ τῶν
διδασκάλων ἔχουσι τὰ παρα-
δείγματα.

Idem dicebat, Tunc dis-
cipulos potissimum ad ar-
dens studium & emulationem
excitari, cum a præcep-
toribus suis exempla ha-
berent.

Τότε αὐτὸς διδάσκαλος, καὶ
πιστεύεται λόγων, ὅτι ἀφ' ὧν
στέλλεται παιδεύει· ἔφη Διδυ-
μος.

Tunc proficit magister,
& fidem dicen do facit, cum
suis operibus & exemplis
docet: dixit Didymus.

Ἰσίδωρος ἔλεγε· βίον αἰδοῦ
λόγῳ μάλιστα ἀφιλεῖν, ἢ λόγον
αἰδοῦ βίον.

Isidorus dicebat: Vitam
sine sermone plus iuuare &
prodesse, quam sermonem
sine vita.

Locus CIX.

DE PRVDENTIA,
CONSILIO FELICI,
Deliberatione ante
factum.

Ναζιανζένος ἔφη, κρείσσο-
να εἶναι λελογισμένῳ
βραδύτητι τῆς ἀποσκευῆς.

Nazianzenus dixit, Me-
liorem esse consultam tar-
ditatem celeritate teme-
raria.

Ἐκείντος ἔργῳ ὡς Χρυσόστομος
ἔλεγε, σιότης τὰ κερήνη ἔμδρα,
καὶ τὰ ἀκρόαθρα αὐτῶ, καὶ οὕτως
ἔρχεται ἐπ' αὐτὸ.

In singulis rebus, vt dixit
Chrysostomus, quid eas an-
tecedat, quid eas sequatur,
animaduerte: & sic eas ag-
gredere.

Χαβρίας εἶπε· δέον τὰ τέλη
τῶν πραγμάτων ἡμῶς θεωροῦν,
& οὕτω τὴν τούτων ἐπιχείρησιν
ποιεῖσθαι.

Chabrias dixit: Exitus
rerum prospicere oportet,
& ita demum eas aggredi.

Congruit cum hac sen-
tentia versiculus: Quicquid
agis, prudenter agas, & re-
spice finem.

Δημοσθένης ἔλεγε· δύσκο-
λον εἶναι φείσθαι καὶ χαλεπὸν τὰ
ἐπιβουλεύειν.

Demosthenes dicere solebat, Difficile & periculosum esse, consilium dare.

Ἰπὲρ τῶν σαυτῶν συμβουλίαις, ἔφη Ἰσοκράτης, τοῖς ὑπὲρ τῶν αὐτῶν κελῶν διοικήσασαι.

De tuis rebus illos consulas, dixit Isocrates, qui sua negotia recte administrare solent.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ὁ κελῶν διανοηθεὶς παρὶ τῶν οικείων, ἔδει ποτὲ κελῶν βουλευέσθαι παρὶ τῶν ἀποστρέφων.

Idem dicebat: Qui suis rebus male prospicit, is nunquam bene consulat in alienis.

Γρηγόριος ἔφη· Οὐχ ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς, ἔτις ἐμὲ σοφός. οὐδὲ ὅστις γλώσσαν εὐστροφῶς ἔχει, ψυχῆν ἣ ἄστρον καὶ ἀπαίδευστον· ἀλλ' ὅστις ἀλίγα μὲν ἀρετῆς φέρεται, πολλὰ δὲ οἷς ἐνέργειαι παραδ' εἰκνυσται, ἃ τὸ ἀξιοῦσιν τὰ λόγῳ διατῶν τοῦ βίου παρὰ τὴν π.

Gregorius dixit: Non equidem illum sapientem iudico, cuius oratio sapiens videtur: neque illum cuius lingua volubilis est, mens autem inconstans & impetita: sed qui dum pauca de virtute verba facit, multa interim re ipsa & opere de-

clarat, & verbis suis auctoritatem vitæ honestate conciliat.

Ἀντιθένης ἐρωτηθεὶς, πὴ δὴ ποτε οὐχ' οἱ πλεῖστοι παρὰ τῶν σοφῶν ἀπίασιν, ἀλλ' ἀνάπαλις; εἶπεν· ὅτι οἱ σοφοὶ μὲν ἴσασιν, ὧν ἐστὶν αὐτοῖς χρεία παρὰ τὸν βίον· οἱ ἕτεροι ἴσασιν. ἐπεὶ μᾶλλον σοφίας, ἢ χρημῶν ἐπιμελουῦντο.

Antisthenes interrogatus, quamobrem non opulenti sapientes adirent, sed contra: dixit, quoniã sapientes quidem nouerunt, quibus rebus ad vitam indigent, illi vero nesciunt. Aliter enim magis sapientiã, quam pecuniã curam gerent.

Ἰσοκράτης εἶπεν, ὅτι τὸ χρηστὸν καὶ ἀγαθὸν ἀνδρῶν δεῖ τῶν μὲν παρὰ τῶν χρημῶν μνηστῆσαι, τὰ δὲ ἐν τῷ πρᾶττειν, παρὶ δὲ τῶν μελλόντων φυλάττειν.

Isocrates dicebat: Virum frugi & prudentem debere præteritorum meminisse, agere præsentia, futura autem cauere.

Δημοθένης ἔλεγε· παρὰ τὸ πλεῖστον ἐπιπᾶν ἔχουσιν τῶν παρὰ τῶν παρῶν ὡς τὰ πολλὰ κείνῳ.

Demosthenes dicebat, Ex ultimo

ultimo euentu de iis omnibus quæ præcesserunt, fieri plerunque iudicium.

Ο αὐτὸς εἶπε· Τοῖς μὲν φαύλοις ἐξαρκεῖ τὸ λυσιτελεῖν· τοῖς δὲ σοδομοῖσι καὶ τὸ κελὸν ὠφισίναι δέει.

Idem dixit: Improbis hominibus vtilitas satis est, viri boni vero honestatem quoque adiungere debent.

Τοσοῦτα Διφθέρειν ὁ Σόλων τῷ Φρόνησι ἐλέγε τῶν δόξεων, ὅσα ὄρασι τῶν ἀλλῶν ἀποδήσαν.

Solon aiebat, Prudentiam tantum cæteris virtutibus antecellere, quantum visus reliquos sensus excellit.

Δημοδίνης ἐλέγε, δὲ ἐν βαλεῦσαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας ποιεῖν ἢ ἐν δόξαντα μὲν ἀσπιδῆς.

Demosthenes dicebat, Lente deliberandum esse: quæ vero decreta fuerint, mature facienda esse.

Τῶ ἐν βαλδύθηνι πρῶτον πελοῦτῃ ὡς τὸ ἐπίπαιον χρηστὴ ἐγγέλει ἐπιγίνεσθαι· ἔφη Ηρόδοτος.

Negotia bene deliberata regulariter habent exitum felicem, dixit Herodotus.

Υπόμνησις σαυτὸν [ἔφη Πυ-

θαγόρας] ὅτι πάντες ἀνθρώποι μέγιστον ἀγαθὸν τῷ Φρόνησι εἶναι λίγιστον, ἀλίγροι δὲ εἰσι, οἱ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ἔπι κήσασθαι εὐτόνησαντες.

Recordare (dicebat Pythagoras) quod cū omnes homines maximam esse bonum in sapientia situm asserant, tam pauci interim ad possessionem eius annuntantur.

Ἔστιν, ὡς Χρυσόστομος εἶπε, καὶ παρὰ ἀνθρώπων μικρῶ καὶ εὐτελεῖ εὐρεθίναται ἢ δεόντων, ὁ παρὰ τῶν σοφῶν ἔστι μεγίστῳ ἐν εὐρηται.

Licet (vt Chrysofostomus dixit) vel apud exiguæ ac obscuræ fortis hominem opportuni quidpiam inuenire, quod multoties apud sapientem & magnum aliquem inuentum non est.

¶ Pertinet huc versiculus, qui apud Athenæum existat: πολλαὶ καὶ κηπαρὸς ἀνῆρ μέλα καίχαι εἶπε. ὡρε etiam est holitor valde opportuna locutus.

Ἐφη τις Διογηνῶν ἀνοήτων εἶναι. ὁ δὲ, ἀνόητος μὲν ὅσα εἰμι, ἔφη, τὸν δὲ αὐτὸν ὑμῖν γὰρ ὅσα ἔχω.

Diogenem aliquis amentem vocabat, cui ille: amens quidem non sum, non ta-

men eandem, quam vos, mentem habeo.

Ο αὐτὸς εἶπε, σωφρονέστερον τοῦ μὲν τὸ παθεῖν ἐγκλιεῖν, τὸ πρὶν παθεῖν φυλάττειν τοῦ μὴ παθεῖν.

Idem dicebat, Prudentius agere illum, qui sibi cauet priusquam malum ingruat, quam qui male iam accepto, ad accusandum conuertitur.

Ἰσοκράτης ἔλεγε, Σύμβουλον αἰσῶν χρησιμώτατον ἐ τυραννικώτατον ἀπάντων κλημμάτων εἶναι.

Isocrates dicebat, bonum consiliarium ex omnibus possessionibus vtilissimum, & rege maxime dignū esse.

Σόλων εἶπε, Μὴ τὰ ἥδιαι, ἀλλὰ τὰ κρείτιστα συμβουλεύειν δεῖν.

Solon dicebat, Non quæ suauissima, sed quæ honestissima sint, consulenda esse.

Δημοσθένης εἶπε, τὸς μὲν σωφρονεῖς ἀνθρώπους ὡς τῶν πραγμάτων χρηστάς τῶν βουλευούτων, τὸς δὲ ἀφρονεῖς μὲν τὰς πράξεις.

Demosthenes dixit, homines sapientes solere ante facta deliberare, stultos autē post facta. Congruit cum

hac sententia dictum Epicharmi: Οὐ μετανοεῖν, ἀλλὰ ἀπονοεῖν χρὴ σοφὸν ἀνδρα, id est, Sapientē decet, non post factum, sed ante sapere.

Ο αὐτὸς ἔλεγε, Ἐκείνός γε ἀχρὸν εἶναι, ὅσορον πῶς εἶπεν, συμβουλιῶν τῶν πρὸ ἀφροσύνης;

Idem dicebat, Illud turpe esse, si quid tandem acciderit, dicere: Quis hæc futura putasset?

Ο αὐτὸς εἶπε, δεῖν ἕμνον εἶς τὰ παρήντα ὄραν, ἀλλὰ καὶ ὡς τῶν λογιστῶν.

Idem dixit, Non solum præsentia intuenda: sed etiam ante acta consideranda esse.

Ο αὐτὸς εἶπε, Δεῖν τεκμηρίων τῶν κρείττωνων ἐπιτελεσθῆναι.

Idem dicebat: De futuris, ex præteritis coniecturam faciendam esse.

Βροθῶν ἐν χειρὶ τοῦ πρῶτου, ἐν χειρὶ τοῦ δευτέρου, πρὸς τὴν βουλήν, εἶπε Βίαις ὁ σοφός.

In deliberando tardus esto: in exsequendis vero rebus deliberatis celer: dixit Bias ille sapiens.

Δημοσθένης ἔλεγε, οἱ πρὸς τὴν

ἢ τήμερον εἰπόντες, οὐ μέλιτος
εἰς δέν λήγασσι.

Demosthenes dicere so-
lebat: Qui subito & ex tem-
pore consilium dant, non
bene consulunt.

Δύο εἰν, ὡς Ἀριστοτέλης εἶπεν,
ἐν οἷς γίνονται τὸ εὖ πᾶν ἐν
μῶ ἐν τῷ τὸν σκοπὸν κείῳ. ἢ
τὸ τέλος πᾶν πρῶτον ὄρῳ
ἐν ᾧ τὸ πρῶτον τὸ τέλος φερέσας
πρῶτον ὄρῳ.

Duo sunt, vt Aristoteles
dixit, quæ omnes actiones
bonas & laudabiles efficiūt:
Vnum, vt Scopus & finis a-
ctionum recte constituatur:
Deinde vt media ad finem
ducentia recte eligantur.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Μίαν ταύτην
σωτηρίαν ἔχει πόλις καὶ ἔθνος
εἶναι, ἢ σωτηρίαν αὐτῶν ἀγα-
θῶν, καὶ σωτηρίαν ἀγαθῶν αὐτῶν
την.

χ Idem dicebat, Solam hęc
& ciuitatis & nationis salu-
tem esse, habeat gubernato-
res bonos & consiliarios ac
senatores cordatos.

Πλάτωνος εἶπεν, Ὁδηρὸν
τυφλὸν λαβεῖν, καὶ σύμβουλον
αὐτῶν, ἴσον εἶναι.

χ Plutarchus dixit, In cœ-
cum itineris ducem, & stul-
tum consiliarium incidere,
idem esse.

Κρείστων Κεφὸς ἰσχυρῶς εἶπεν
Διόδωρος.

Sapiens robusto præstat:
dixit Diodorus.

Κρείστων λιλογορμῆν ἔφα-
δουτὸς τῶν αὐτῶν ἐπιπέπτε· εἶπεν
Χρυσόστομος.

χ Melior est consulta tardis-
tas celeritate temeraria: di-
xit Chrysostomus.

Locus CX.

DE EXPERIEN- TIA, VSV.

Τάσος εἶπεν Ἑρμιονεὺς ἐρωτη-
θεὶς, πῶς ἐστὶν σοφώτατος,
πῆραν εἶπεν.

χ Tassus Hermioneus, quid
nam sapientius esset præ-
cæteris, interrogatus: Expe-
rientiam dixit.

Δημάδης ἐρωτηθεὶς, τίς αὐτῶν
διδασκαλὸς γεννητὸς εἶπεν, τὸ
ἀθηναίων, εἶπεν, ἔφη, ἐμφαι-
νον, ὅτι ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων
ἐμπειρία, καὶ πῆραν πᾶσις
σοφικῆς διδασκαλίας ἐστὶ.

χ Demades rogatus, quo
præceptore fuisset vsus: tri-
bunali, respondit, Atheni-
ensium: insinuans, quod in
ipsis negotiis experientia
quavis institutione sophis-
tarum melior sit.

Πάβλος Αἰμίλιος ἐμβουλῶν
διὰ τῶν ἀκρων εἰς Μακεδονίαν, καὶ

καὶ τὸν βίον πράξεων τὸν νέον εἶναι.

Aristoteles dixit, Iuuenē ignarum esse negotiorum, quæ in vita versantur.

Βασίλειος εἶπεν, Ευρύπισον τὴν νεότητά εἶναι, καὶ ῥαδίως ταῖς κεναῖς τῶ ἐλπίδων μετεωρίζεσθαι.

✕ Basilius dixit, Iuuentutem mobilem esse, & facile vana spe efferrī.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· κῆφον τὴν νεότητά εἶναι, καὶ δίκινηθαι ὡς τὰ φαύλα.

✕ Idem dicebat, Iuuentutem esse leuem, & ad improbitatem procliuem.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· φύσιν ἀρρώστιας ἔχει το νέος εἶναι, καὶ σφοδρὴτη γνώμης ἔχει ἢδη νομίζουσα τὰ ἐλπιόμενα.

✕ Idem dixit, Iuuenem naturale vitium hoc esse, vt propter leuitatem consilii ea se habere iam arbitretur, quæ spe concupierunt.

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Ευρύπιστος ἢ νεότης, ἔστι κακία ὁξυρόσπος. Ἀσφοδριεὶ γὰρ περὶ μαύτων ἀεικλύδων κύνες. δαίτην βίνω ἔπειθε γένος, καὶ ὡς τὰς λιμῆρας διδύνοντος.

✕ Idem dixit: Mobilissima iuuentus est, & ad vitia propensa: Diuersis enim pertur-

bationum fluctibus agitur. Eget igitur ductore, qui ad portum recta deducat.

Πρὸς ἑμὲν [ὡς εἶπε Χρυσόστομος] καὶ ὡς ἐπιθυμίας, δὲ ἐμπύωτος κελὸν ἐστὶν ὁ νέος· διὸ ἔπιλείνας δαίτην τὴν φυλακῆς. Ἐσφοδρότερες ἔχουσιν.

✕ Ira (vt Chrysostomus dixit) & cupiditatibus facilius iuuenes ducuntur & vincuntur: quare maiorem quandam custodiam requirunt, ac frenum durius.

Γρηγόριος Νύσσης ἔλεγε, Ἐπὶ παντός ὡς ἐπὶ πολλῷ πείραγματός, ἐπισημαίνουσα τὴν νεότητά εἶναι, καὶ ὡς ἀρετῆς καὶ ῥαδίως τῶ ἀσθενείας ἀξίαν, ἢ μὴ καὶ πολλὰ συμπαιρῆται ὡς κινωμένη τοῦ σκέμματός.

Gregorius Nyssenus dicebat: in omni fere negotio periculosa esse adolescentiū consilia, nec facile reperiri qui aliquid recte gesserint rerum magnarum, quibus cani nō fuerint ad considerationis communionem adhibiti.

Νεότης κατ' ἐξουσίας αὐτοκράτους ὁρμῆς ἀκατακτάς ἔχει, καὶ ὡς ὁ δόσμοστος γίνεσθαι εἶπε φίλων.

✕ Iuuenis summā potestatem adeptus, cupiditatibus

effrenatis utens, malum est
inexpugnabile: dixit Philo.

Ο αὐτὸς ἔλεγε· Νεότης πο-
νεῖν οὐκ ἐθέλωσι, αὐτὸς τὸ γέρας
κακῶς ἀγεῖ.

Idem dicere solebat: Iu-
venis laborem recusans, in
senectute miser & calamito-
sifus est.

Ἀριστοτέλης εἶπε· πλὴν σφρα-
σσίλου ἀρεπωτέραν καὶ ἀνα-
κρίαν μέλλον ἐν τῇ νεότητι, ἢ ἐν
τῇ γῆρας· μέλλον γὰρ τὰς νέας ἢ
πρὸς εὐτέραν ὑπὸ τῆ ἐπιθυμιῶν
ἐνοχλεῖσθαι.

Aristoteles dixit, Lauda-
biliorem esse & magis nes-
cessariam, temperantiam in
iuuenibus, quam in senib⁹.
Nam iuvenes plus quam
senes cupiditatib⁹ tentari.

Ἐν τῇ πᾶν νεωτέρων ἡλικίᾳ
πάντα πράττειν δυνάμεθα· εἶφιν
οὐδὲ πτωχὸς.

Nihil est, quod in iuueni-
li ætate agere non possim⁹ :
dixit Vlpianus.

Οὐ πλὴν ἡλικίαν νέος, ἀλλ' ὁ
πλὴν ψυχῆν ἀτελής, νεώτερος
λέγεται· ἔλεγε Βασίλειος.

Non ætate iuuenis, sed
qui animo imperfecto est,
iunior vocatur: dicebat Ba-
silius.

Locus CXII.

DE REBUS SECUN-
DIS QUÆ PARIVNT
in solentiam.

Βασίλειος ἔλεγε, Ὅμοίως
εἶναι χαλεπὸν, ἢ τε δυσσο-
λίως περιμετρῶν, ἀπειπίνων
τὴν ψυχὴν διασάσασθαι, καὶ ἐν ταῖς
ὕψιστοις φαντασίαις ἐπιπυρρῆσαι.

Basiliius dixit: Æque dif-
ficile esse, in rerum difficul-
tibus animum non abie-
ctum seruare, atque in pro-
speritatibus non extolli.

Διόδωρος εἶπεν, Εὐτυχέστερον
ὑπομένειν, συμφορὰς ἐνεγκεῖν
ἐπιδείξιαι, ἢ ὅτις ἀμιγρέτης ἀ-
νημερίας ἐμφορῶν.

ΛDiodorus dixit, Felicioris
ingenii esse, infortunia cū
dexteritate ferre, quam in-
gentem prosperitatem pru-
denter regere.

Πλάτωνος εἶπεν, Οὐδὲν δυσαρ-
κτέστερον εἶναι ἀνθρώπου· εὖ
πράττειν δυνάμενος· εἰ δὲ
κινώτερον ἐπιμασίαι, συσταλέν-
τος ὑπὸ τύχης.

Plutarchus dicebat: Nihil
contumacius esse homine
rebus secundis elato: nihil
rursus imperii aufcultatius
homine deiecto rebus ad-
uersis.

Ἀριστοτέλης εἶπεν, Ἄνθρωπος
εἰς βέλδιον εἶναι, φέρειν ἐμμελῶς
τὴν ἀτυχήματα.

Aristo-

Aristoteles dixit, Sine virtute non facile esse, res secundas recte ferre.

Σωκράτης, ἔφη Ἰσοκράτης, καὶ συνακροῦσθαι τοῖς μὲν πλοῦσι καὶ τοῖς δυναστεύουσιν, καὶ μὴ τούτοις ἀκροασθαι τοῖς δὲ ἐνδεείαις καὶ τῇ πενήτειᾳ συμφερούσῃ καὶ μετριοφύει.

Ita comparatum est, dixit Isocrates, ut opes & potentiam, amentia, & cum hac, immodestia comitetur: inopiam vero & humilitatē, prudentia & moderatio.

Φιλιππῶν ὁ κομικὸς ἔλεγχε· Ἐὰν ἴδῃς πονηρὸν εἰς ὕψος ἀφρόνων, λαμπρῶν τε πλοῦτων καὶ τύχῃ χαυρέτων, ὀφροῦν τε μείζονα τῆς ἐπιφάνειας, τούτου τείνοντα μετὰ πολλῶν παροδοκῶν, ἐπιφάνεια γὰρ μείζον, ἵνα καὶ μείζον πείσῃ.

Philistio scriptor Comicus dicere solebat: Si videris improbum in altum gradū euectum, magnisq; opibus & fortuna exsultantem, superciliosaque supra fortunam extollentem eius celerrimā expecta mutationem. Tollitur enim altissime, ut maiori casu ruat.

Ξενοφῶν ἔφη, χαλεπότερον εἶναι, δὴ εἶναι ἀνδρα τὸ χαλεπὸν καλῶς φέροντα, ἢ τὸ κακῶν. Ἐὰν μὲν

γὰρ ἴδῃς τοῖς πολλοῖς, τοῖς δὲ συμφερούσιν τοῖς πᾶσιν ἐμπαῖον.

Xenophon dixit, Longe difficilius esse, inuenire virum, bona eleganter ferentē, quam mala. Nam res secundas multos impellere, ut fiant petulantiores. At res aduersas, omnes sanos ad modestiam flectere.

Τοῖς πλείστοις ἑμμερταί, εἶπε Δημοθένης, μηδὲ πῶς εὐπραγίας δὲ φρονησῶν.

Plerisq; fatale est, dicebat Demosthenes, nunquam in rebus secundis sapere.

Πλάταρχος ὡς ἀληθῶς ἔλεγει· ὀλίγοις εἶναι, οἷς μὴ εὐτυχεῖν παραγίνεται τοῖς φροῦν.

Plutarchus vero dixit, Paucos esse, qui non in rebus secundis insolescant.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Κινδυνεύειν τὸ λίαν εὐτυχεῖν, ὥστε ἐπαχθεῖς ποιεῖν.

Idem dixit, Ita fere fieri, ut nimia felicitas homines reddat molestos & intolerabiles.

LOCUS CXIII.

DE PEREGRINATIONE.

Βίας ἔλεγε, Τὰς τῶν τύπων μετεβολὰς οὕτε φρονησῶν

διδάσκειν, οὔτε ἀφροσύνην
ἀφαιρείσθαι.

¶ Bias dicere solitus est, Lo-
corum mutationes neque
prudentiam docere, neque
imprudentiam auferre.

Πολλοὶ ἀποδημήσαντες [ὡς
Αἰγίνης ἔφη] ἔτ' ἔροπον, ἀλλὰ
τὸ τόπον μόνον μετήλλαξαν.

¶ Multis qui peregrinan-
tur (vt Æschines dixit) ran-
tum fit mutatio loci, non
ingenii.

Ο αὐτὸς εἶπεν. Οὐχ ἡ χώρα
χρηστὴ ποιεῖ, ἢ φαύλος· ἀλλ' ἡ
φύσις· ἔδ' ἐσθρὸν ἐπεργίαντες,
ἤκροντες ἀποθῆν, ἀλλ' οἷοι ἐπο-
ρῶθημεν.

¶ Idem dixit: Non regio bo-
nos aut malos facit, sed suū
quemque ingenium: neque
alii sumus reuerſi, sed tales,
quales cum abiremus.

Αποδημεῖν, ὅσω ἐξῆν τοῖς
Σπαρτιάταις, ἵνα μὴ ξενικῶν
ἔθων καὶ βίῳ ἀποδιδῶντων μετέ-
χωσσι. καὶ ξηνηλασίας εἰς εἰσηγή-
σαιτο, ὅπως οἱ παρεισρέοντες, μὴ
διδάσκαλοι καὶ ἑταῖροι τοῖς πο-
λίταις ὑπάρχωσι. τὸ πολιτῶν ὅς
αὐ μὴ ὑπομείνη τιμὴ τῶν πῶδων
ἀργυρίῳ, ἔμετείχε τὸ πόλεως
δικαίον. ἔνιοι δ' ἔφασαν, ὅτι ἔτ'
ξένων ὅς αὐ ὑπομείνη ταῦτε
τιμὴ ἀσκησὶν τὴν πολιτείαν, καὶ τὸ
βέλγημα τῆς Δουξερῆ μετείχε τὴν

δραχμῆν διὰ τεταγμένης μετρήσεως,
πολλὴν δ' ἔχ' ἐξῆν. σωτῆρες γὰρ
αὐτῶν ὁ Λαφωπατος τοῖς συμβο-
λαίοις ἔταξ' ἐμισθίαις τῶν ξένων
διὰ φθέρειαν πόλεως καὶ ἀφ' ἡμέ-
λων κατῆσθαι, καὶ τὸ εἶναι
ἡμῶν εὐκαταφάρως μάλλον πρὸς
κακίαν, ἢ σωτῆς δρῶντι.

Spartanis non licebat pe-
regriuari, ne morū peregrinorū
vitæque incompositæ contagium
attraherēt. Quin & peregrinos
vrbe arcebant, ne paulatim inun-
dantes mali cuiuspiam ciui-
bus existerent magistri. Quisquis
autem ciuium nō tulisset liberorū
iuxta patrii ritus institutionem,
iure ciuiū priuabatur. Rurſus
narrant quidam, quicumque
peregrinus Spartanae ciuitatis
institutiſſus ſuſtineret exerceri,
eum ex Lycurgi ſententia admitti
in eam ciuitatem cum portione,
quæ fuerat a priſcis ordinata.
Cæterum vendere ius ciuitatis
nulli fas erat. Perſpexerat vir ille
prudentiſſimus, commerciis exte-
rorū atque negotiatorū, ciuitates
quamuis bene inſtitutas corruppi,
quod ad nequitiam omnes ſimul
magis dociles, quam ad virtutem.

Μὴ κατέκνη [ἔφη] Ἰσθακράτης
μοκρῶν

μακρόν ὁδόν πορεύεσθαι ὡς ἰὸς
 διδάσκων ἢ χρησίμων ἐπιταξι-
 λομήδης. αἰχρὸν γὰρ τὸς μὲν
 ἐμπόρους πηλικαῦται πηλαγῆ
 ἀποπερῶν, ἐνεκα ἔπιλείω ποιῆ-
 σι τῶν ὑποαρχουσιν εἰσιαν. ἰὸς
 ἢ νεώτερος μηδὲ ἰὸς κτ' γῆν πο-
 ρείας καταμύειν, ἐπὶ τῶν βελτίων
 καταστῆσαι τῶν ἑαυτ' ἀξίοναι.

τούτων τῶν ἀποταξίμων ἐπὶ τῶν
 ὁ ἱεροῦ μ. ὅς ἐν πόρῳ κει-
 μέναις χείμας, τ' μὲν Δάμοισιν
 ἐν Ρώμῃ, τ' ἢ Ἐπιφάνιον ἐν Κύ-
 πρῳ, τ' ἢ Δίδυμον ἐν Αἰγύπτῳ,
 τ' ἢ Ναζιανζῶνον ἐν Καππα-
 δοκίᾳ, καὶ ἄλλους ἀποδοτῆ, ἐνεκα ἔ-
 πιλείω ποιῆσαι τῶν παιδείων,
 & ἐβελῶσαι τῶν πόνων, ἤκαστε.

✕ Ne te pigeat (dixit Iso-
 crates) longum iter suscipere,
 vt eos audias, qui præ-
 clari aliquid profitebuntur.
 Turpe enim est mercatores
 tanta maria transire, vt suas
 facultates augeant: adoles-
 centes vero, vix terra iter
 facere, vt animum virtutib.
 locupletent. Huic præcepto
 Hieronymus obtemperauit,
 qui procul in difficilissimis
 regionibus, Damasum
 Romæ, Epiphanium in Cy-
 pro, Didymum in Ægypto,
 Nazianzenum in Cappa-
 docia, & alios alibi, augen-
 dæ doctrinæ, & fidei confir-
 mandæ causâ audiuit.

Εὐάγγελος ἔλεγε, φυτὸν με-

ταφρομήδρον συνεχῶς, καὶ πὸν
 οὐ ποιεῖν.

✕ Euagrius dixit, Plantam
 quæ sæpe transfertur, non
 coalescere. ¶ Pertinet huc
 prouerbium: Ἄθος κυλινδρ-
 ῶδρος, τὸ φύκῳ οὐ ποιεῖ, id est,
 Saxum volutum, non ob-
 ducitur musco.

Locus CXIII.

DE FERIIS, DIE-
 BVSVS FESTIS.

Δ Ἰοργίης ὄρων ξένον πνα
 ἑαυτὸν ὡς τῶν ἰορτῶν
 ἐπιμαλῶς χρησιμοποιεῖται, ἢ ποιεῖς,
 ἔφη: Οὐκ εἰν πάσαις ἡμέραις ἀπε-
 δαίω ἀνδρὶ ἰορτῆ ἐστιν: Ἐνόμισθ
 ἔτον τὸν κόσμον, ἰορτῶν εἶναι ἁ-
 ξίον θεῷ, ἐν ᾧ ἀνθρώπος κατα-
 σῶς, ἀεὶ καλῶς & ὑπερπῶς, ὡς
 ἐναίλιον θεῷ, πάντα εἰσορῶντες,
 ζῆν αὐτὸ φεῖλοι.

✕ Diogenes peregrinum
 quendam conspiciens sese
 studiose ad festum diem cō-
 ponentem: Quid facis, in-
 quit? An non quilibet dies
 viro bono festus est? Sensit
 hunc mundum esse templū
 Deo dignum, in quo consti-
 tutus homo semper hone-
 ste & decenter, velut in con-
 spectu Dei, omnia cernētis,
 versari debeat.

Ἀντιόχης ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶν

εορτή: χαρισμαρχίας, ἔφη, ἀφορμή. εἰδὲ πῶποτε γὰρ μὲν αὐτῶν καὶ ἀγγελίας εἰστεύεσθαι αὐτῶν, ἢ ἐν τοῖς τοῖς κρησῖς, ἐν οἷς μέλιται ἀπὸ τῆν εὐσεβείων τε καὶ σωφροσύνην ἀπεδύζην ἡσθ.

Antisthenes interrogat^o, quid esset dies festus, respondit, Ingluuii & helluationis occasio. Nullo enim tempore homines dissolutius & intemperantius viuunt, quam tunc, cum maxime pietati & temperantie studendum erat.

Δημοθένης γράφει, τὰς παιλαῖς εἰς τοὺς ἀφικέσθαι φιλοφροσύνας τε καὶ εὐσεβείας, ὥστε τῶν ἀσπτερον γαλήνην ἀδὲ κηρύττων τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέχον ἐν ταῖς εορταῖς.

Demosthenes scribit, tantam veterum fuisse & humanitatem & pietatem, vt festis diebus etiam de iniuriis prius factis pœnas sumi vetuerint.

Locus CXV.

DE MISERICORDIA, CLEMENTIA.

Ἐλεὸς ἐστὶν ἐκείστος λύπη, ἀλλοτρίοις κρησῖς σωζομένη. ἢ ἔφη Γρηγόριος Νύσσης.

Misericordia est volun-

taria tristitia, ex alienis malis producta: dixit Gregorius Nyssenus.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Μέγα τὸ αὐτῶν φάρμακον εἶναι, ἔλεον δὲ ψυχῆς εἰσφροδόνον· καὶ τὸ σωαλγεῖν γνησίως, πολὺ τι κερφίξην τὸ συμφοραῖς.

Idem dixit, Magnum calamitoso remedium esse, misericordiam ex animo collatam: & genuinam condolentiam multo leuiorem reddere calamitatem.

Ὁ αὐτὸς ἔφασκε. Δυνατὸς ἰὼ ὁ θεὸς παύσαι μὴδὲνα πίνηται· ἀλλὰ τὸ εὖ ποιῆν ἀπειρεῖτο, συμπάθειν εἰδὲς ἡξία. νῦν ἢ ἀπὸ κλήλων ἐνεκα καὶ εὐπρεμῶν καὶ ἀπορεμῶν, ἵνα τὸ πὸς γλυμῶσθαι τῆν εὐποιῶν.

Idem dicere solitus est: Facile posset Deus neminē facere pauperem, sed ita beneficentiæ ausam adimeret nec amplius vellet aliquis condolare. Nunc vero alii aliorum gratia vel diuites vel egeni sunt, vt loc^o & materia beneficentiæ suppetat.

Τοῖς τοῖς φίλων ἰδοὶ πρὸς τὰς ἐξ οὐκίους, οἷον εὐχὴ σοι τὸν θεὸν γλυτῶν. ὡς γὰρ ἀκέρωτον, ἀκέρωτον μετὰ τὸν θεὸν καὶ ὡς ἀκέρωτον, ὁμοιωσόμεθα τὸν αὐτῶν. ὡς γὰρ ἀκέρωτον ἔν τῷ εἰλεῖν τὸν

τὸν ἔλεον, ἵνα τῷ ὁμοίῳ ὁμοίον αὐτὸν λάβωμι.

Talem (dixit Philo) te famulis tuis præbe, qualē tibi Deum optas. Audiemur .n. a Deo, sicut nos audimus, & aspiciemur ab ipso, ut nos aspiciamus. Offeramus igitur misericordiam pro misericordia, ut pro simili simile adipiscamur.

Μέγα τὸ ἀτυχῆναι φάρμακον, ἔλεος δὲ ψυχῆς εἰσφερόμενος· καὶ σωαλεγεῖν γνησίως, πολὺ πικρὸν ἐστὶν ἀσυνήθως· ἔφη Νεὺλ.

Magnum remedium est infortunato misericordia ex animo collata: & sincera condolentia multo leuiorem reddit calamitatem: dixit Nilus.

Φέρει παρρησίαν ὁ δωρομένον κρινόντα τῶν στεναγμῶν· ὡς Γρηγόριος ἔφασκε.

Communicatio & societas luctus, solatium adfert dolenti: ut Gregorius dixit.

Αεριστὴς εἶπε, κερφίλειος τοῦς λυπημέρους σωαλεγεῖν τῶν φίλων.

Aristoteles dixit, Subleuari illos qui dolent, condolentibus amicis.

Δημοθένης ἔλεγε, δικημονεῖναι ἐλεῖν, ἢ τὸς ἀδίκους τῶν

αἰθροῦτων, ἀλλὰ τοῦς παρὰ λόγον δυσχεροῦς.

Demosthenes dixit, Iustum esse misereri, non improborum hominum, sed eorum, qui immerito infelices sunt.

Οὐδὲ εἰς [ὡς ὁ αὐτὸς ἔφη] ἐστὶ δικημος τῶν χαίρειν ἐλεῖν, ἢ μηδὲνα ἐλεῖν τῶν· ἐδὲ συζητήσεως, τῶν ἀσυνήθως.

Nullius (ut idem ille dixit) miserendum est, qui nullius miseretur: neque quicquam illi veniæ dandum, qui veniam dat nemini.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Δεῖν συνευπορεῖν ἡτυχητῆς κερφῶσιν δυνατῶν ἐστὶ, ἔπειτα κερφῶσιν τῶν παρὰ τοῦ.

Idem dixit, Calamitosum, & patria priuatum, ab vnoquoque pro virili sua parte subleuandum esse.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· Δεῖν τὸν αὐτὸς χρίσασθαι μὴ παρρησίαν ἀπρηγόρητον ἐν τῷ πατρὶ καὶ κερφῶσιν· ἀλλὰ καὶ λόγοις κερφῶσιν κερφίλειος· ἔπειτα ἡδὲ πρὸς ἀδίκους κερφῶσιν τῶν ἀδίκων.

Idem dicebat: Committendum non est, ut calamitosus sine vlla consolatione malo suo conficetur: sed & verbis leuandus est dolor, & animus ad iucundiores cogitationes traducendus.

Ο αὐτὸς Ἰφασκι· Δίχρον ἐστὶ
 τοιοῦτο φρονεῖν ὡς φαίνεται ἀπὸ
 τῶ ἀπορροῦντων, οἷα τὸς ἄλλους
 ἀξιώσαντων φρονεῖν ἀπὸ ἡμῶν,
 οἷ ποτε τοιοῦτό η συμβῶν.

Idem dixit: Equum est,
 vt in calamitosos sic ani-
 mati esse videamur, vt alios
 in nos animatos esse velle-
 mus, si quando tale quippi-
 am accideret.

Οὐτε ἐξ ἐμῶν ἐμῶν, ἔτε ἐν τῷ
 ἀνθρώπινῃ φύσει ἀφαιρητίον
 τῷ ἔλεον ἴφην Φακίαν.

✠ Nec e templo ara, nec ex
 humana natura misericor-
 dia tollenda est: dixit Pho-
 cion.

Locus CXVI. DE SOMNO.

Ἐχρησίσθη ὁ ἀνθρώπος [ἴφην
 βασιλείᾳ] τῶν ἡμετέριων
 ἡμεῖς ἄλλοι ἔπνευσε τῶ σωτηρίας
 τῶ πόνων λύοντι, καὶ ἐν μικρῶς
 ἀκαταίσιως, πάλιν, ὡς ἐν τῷ
 ἀκμῶ τῆς δωάμιως ἐπανά-
 ροντι.

✠ Gratias age o homo, illi
 (dixit Basilus) qui nos mi-
 rabilius per somnum ab
 assiduis laboribus recreat,
 & modicæ quietis beneficio
 rursus ad vigorem virium
 reducit.

Χρυσόστομος· ἔλεγχον· ὕπνον

οὐδὲν ἐπερὶ εἶναί, ἢ ἡμέτερο
 ἀπορροῦντων, καὶ ἴφην μερῶν τε-
 λούτων.

✠ Chrysofomus dixit, So-
 mnum nihil aliud esse, quā
 mortem ad breue tempus,
 & aliquot horarū obitum.

Εἰκόπος [ὡς Φίλων ἴφην] με-
 λέτιον μὲν ἡμέτερο, σικαὶ δὲ καὶ
 ὑπορροῦντων τῶ ἀπὸ ἰσχυρῶς
 ἀκαταίσιως, τῶ ὕπνον οἷ ἀληθῆ
 πεφρονηκῶς ἀπὸ φησὶν ἰσχυ-
 ρῶν γὰρ ἀκαταίσιως φέρουσι οἷ
 κῆρας. μετῶ γὰρ καὶ πικρῶς τῶ
 αὐτὸν ἐξ ὀλοκλήρου.

✠ Non temere (vt Philo di-
 xit) qui rem vere confide-
 rarunt, somnum esse mortis
 præmeditationem, & vni-
 bram ac delinationē quan-
 dam vitæ denuo futuræ sta-
 tuerunt. Imagines enim
 vtriusq; repræsentat. Quip-
 pe eundem hominem ex
 integro & aufert, & sibi re-
 stituit.

Ο αὐτὸς εἶπε, Τὸν ὕπνον ὡς ἀπο-
 τελέων, τὸν ἡμῶν ἡμῶν τῶ εἶνα,
 σικαὶ μερῶν ἰσχυρῶν.

✠ Idem dixit, Somnum ve-
 luti publicanum, dimidium
 vitæ nobiscum partiri.

Ο αὐτὸς Ἰφασκι, Τὸν μερῶν
 ὕπνον, ἢ σικαὶ ὡς ἀχλησιν, ἢ ψυ-
 χῶς ἀδηροσύνῃ, ἢ ἀρῶν, ἢ
 ἀπαρῶ δυσίαν σικαὶ ἰσχυρῶς.

Idem

Idem dicebat, Diurnum somnum aut corporis molestiam aliquam, aut anime anxietatem, aut segnitiam, aut imperitiam arguere.

Τὸ πέραν καθεύδειν ἔπει-
ποντες, τῆς τεβηκόσι μάλλον
ἢ πρὸς τοῖς ζώσιν ἀρμόδιον, ἔφη
Αἰσχίνης.

Somnus diuturnior quā
deceat, mortuis potius,
quam viuis conuenit, dixit
Æschines.

Ὁ ὕπνος πρὸς τοὺς πόνοους
τὸ ζῶμα τῆς ὑπεραίας ἐρρω-
μύρεσσι, ἀποφαινέ· ἔλεξε Θεο-
δώρητος.

✕ Somnus reddit corpus ad
labores postridie robustius:
dixit Theodoretus.

Μένανδρος εἶπεν, Τὸν ὕπνον
εἶναι σώματος σωτήριον.
✕ Menander dixit, Somnum
esse corporis salutem.

Κατὰ Πλάτωνα, ὕπνοι καὶ
κόποι μαθήματα πολέμοιοι.

Vt Plato dixit, Somni &
labores liberalibus discipli-
nis inimici sunt.

Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, ἐπὶ τέρ-
ματι ὧν ἔβριξ, ὑπὸ ἀδελφείας
κρυπταλφθεῖς, κατ' ὀλίγον εἰς
ὕπνον καταλιθαίνων ἔκειτο, εἰ
δὲ πρὸς αὐτὸν ἔπιτηδείων ἦρατο,

τὴν πρώτην, ὁ Γοργίας ἀπεκρίνα-
το· ἡδὴ με ὁ ὕπνος ἀρχῇ παρο-
κλήθησθε τῶ ἀδελφῶ. Ὁμο-
εως γὰρ ὕπνος ἀδελφὸν ὀνομάζει
τὸν θάνατον.

✕ Gorgias Leontinus iam
vicinus morti, viribus defi-
ciēs, sensim in somnum de-
lapsus iacebat. Et si quis i-
psum ex familiaribus inter-
rogaret quid ageret, respon-
debat: iam somnus incipit
me fratri suo tradere. Hō-
merus enim somni fratrem
appellat mortem. Simile
quiddā de Diogene, in loco
de Morte, retulimus antea.

Locus CXVII.

DE SOMNIIS.

Κατὰ Βασίλειον, Πεφύκασι
πῶς αἱ κατ' ὕπνον φαν-
τασίαι, ὡς τὰ περὶ ἀπληξίματα
εἶναι τῶν μαθηματικῶν φρο-
νιδῶν. ὅποια γὰρ αὐτὴ κατὰ
τὸν βίον ἡμῶν ἐπιτηδεύματα,
τοιαῦτα ἀνάγκη εἶναι καὶ τὸ
ἐνύπνια.

✕ Vt Basilius dixit, Solent
fere imaginationes in som-
nis vt plurimum respon-
dere curis diurnis. Qualia
enim fuerint vitæ nostræ
studia, talia necessario etiā
in somnia fiunt.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ὡς ἐπὶ κελύ-
τῃ κατ' ὕπνον φαντασίαι, τῶν

μετρημενων εννοιων εισιν απυ-
χηματα.

Idem dixit, Imaginatio-
nes in somnis vt plurimum
diurnis cogitationibus re-
spondere.

Ο θεός ονειροίς αποστέλλων, εοικε
τω τω σικω αυτ κρεαδιωνη
η, εφη Νειλ.

✱ Qui obseruat insomnia,
similis est homini, ymbra
suam persequenti, dixit
Nilus.

Ο αυτος ελεγχω αυ νυκτες
τω μετρημενωσ φρονιδωσ πι-
ρηλαδωσση, εν ταϊσ αυτ φα-
τωσικωσ εξαπατωσι η νεν.

Idem dicebat: Noctes ex-
cipiant curas dierum, casq;
imaginaōdo illudūt animis.

LOCUS CXVIII.

DE VICTORIA.

Φανερον εστιν [ειπε Ξενο-
φων] οτι ετε πολλοι εστιν,
ετε ισχυς η εν τω πολεμω τω
νικαισ ποιουσαι αλλα ο ποτεργι
αυ αυ τοϊσ θεοϊσ τωσ ψυχαισ
εβρωμυριστεργιωσιν επι τασ πο-
λεμικωσ, τωττωσ ωσ επιπολυ οι
εναυτικοι εδεχονται.

Perspicuū est (dixit Xeno-
phon) non numero aut cors
porū robore, sed vtri deorū
auxilio freti fortioribus as

nimis hostes inuaserint, vt
plurimum ab aduersariis
non sustinentur.

Αλεξανδρ. ο μεγας πικρο-
κελεδρ. τωσ φιλων νικη-
τωσ απησθη τοϊσ πολεμιοϊσ, ει-
πεν. Ου βασιλευσ εστι, κλεπειν
τω νικω.

Cum Alexander magnus
ab amicis moneretur, vt
noctu, aggredereetur hostes,
Non est, inquit, regium, vi-
ctoriam furari.

Κρεϊπρον ητισθαι κελωσ, η
νικων επισφαλωσ η αρεσμων
ελεγε Γρηγορ.

Prestat honeste vinci, quā
periculose contra fas vince-
re dixit Gregorius.

Βασιλειωσ εφασκεν, εν αμιλ-
λαισ πονηριωσ αθλιωτεργη ειναι
η νικησωνε, διοτι απιρρηται το
πολεον εχων η αμαρτωσ.

Basilius dixit: In certa-
minibus improbitatis mi-
seriorem esse illum, qui vi-
cerit, propterea quod pec-
catis onustior discedat.

Δημοθίνης εφη, Εξ αυτησ
κωσ συμβαινειν, οταν μωρη γι-
γνηται. τωσ μω ητισθη, τωσ ελε
νικων.

Demosthenes dixit, Ne-
cessario euenire, cum præ-
lium committitur, vt alii
succumbant, alii vincant.

Αἰσχύνης ἔλεγε, τὸ σέφωρον πολ-
λάκις διδῆναι οὐ τῷ κρηπίτῳ,
ἀλλὰ τῷ Διὶ περὶ ἀμύμῳ.

Æschines dicere solitus
est, Coronam sepe tribui, nō
fortissimo, sed illi qui malis
artibus eam consecutus sit.

Ὅτι ἀμύμῳ, ἐν γούθα & νίκῃ
ἔστιν ἔφη Αἰσχυτέλης.

Vbi certamen est, ibi est &
victoria, dixit Aristoteles.

Locus CXIX.

DE MODESTIA.

Ὅτι [ἔφη Χρυσόστομος]
μάλιστα ἐστὶν ὁ ἑαυτὸν εἰ-
δὼς, ὁ μηδὲν ἑαυτὸν εἶναι νο-
μίζων.

✕ Hic (dixit Chryso-
stomus) maxime seipsum co-
gnoscit, qui seipsum pro ni-
hilo reputat.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Οὐδὲν ἔγωγε τῷ
θεῷ φίλον εἶναι, ὡς τὸ μὲν πῶν
ἐχάριτων ἑαυτὸν ἔροισα.

✕ Idem dixit, Nihil tā Deo
gratum esse, quam seipsum
inter postremos numerare.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, Ταπεινοφρο-
σύνην εἶναι, τὸ ταπεινοφρογεῖν,
τὸ ἐπέχει ὀνειδίζοντος φέρειν, τὸ
ἐπιγνώσκον τὸ ἀμύμῳ, τὸ
φέρειν ἐν κρηπίτῳ.

✕ Idem dixit, Modestiam

esse, demisse & humiliter
sentire, alterum conuitian-
tem ferre, agnoscere pecca-
tum, & accusationes pati.

Ἡρακλῆτος νέος ἂν πέντων
γένονε σοφώτατος, ὅτι ἤδει ἑ-
αυτὸν μηδὲν ὄντα.

✕ Heraclitus adhuc iuuenis
omnium sapiētissimus fuit,
Seipsum enim nihil scire
agnoscebat.

Σωκράτης ἄετο μηδὲν εἰδέ-
ναι, πλὴν αὐτὸ τοῦτο, ὅτι μηδὲν
οἶδεν· τὸς δὲ λοιπὸς μηδὲν ἔτο
εἰδέναι.

✕ Socrates existimabat ni-
hil se scire præter hoc vnū,
quod nihil sciret, reliquos
vero ne hoc quidem scire

Ὁ αὐτὸς εἶπε· Ταπεινοφρων
ἐπειὸς ἐστὶν, ὁ ὑψηλὰ δυναμῶς
φρογεῖν ταπεινοφρογεῖν.

✕ Idem dicebat: Modestus
& humilis est is, qui cum
possit elatus esse, tamen hu-
militer & demisse sentit.

Τοσοῦτον τις μάλλον ὀφείλει
ταπεινοφρογεῖν ὅσον δοκεῖ μείζων
εἶναι· ἔφη Κλήμης.

✕ Tanto quisque debet se
summissius gerere, quanto
maior videtur esse: dixit
Clemens.

Εὐάριε [ἔλεγε], Ἀρήκτου

ὅσων τῶν παρ' ὀφροσύνῳ τῇ
ψυχῇ εἶται.

Λ Euagrius dixit, Armaturam tutissimam esse, animi modestiam.

Ὁ αὐτὸς εἶπε, Νόμος καὶ ἄρ-
χοντι καὶ τῷ Ἐρωτέρῳ εἰκειν
κρίσιμον εἶναι.

Idem dicebat: Legi, magistratui, & sapientiori cedere, modestiæ esse.

Γνώθι σεαυτὸν, ὡς παροιμία
λαμοῦ αὐτοῦ. ποῖοί τ' Ἰλιωνος εἶ-
ναι τὸ δόπι φησιν. Κλέαρχος δ',
κατὰ τὸν ἴσον λέγει τῆναι Ἰλιωνι.

Νόσε te ipsum, prouerbialiter vsurpatur. Multi Chilonis hanc sententiam faciunt: Clearchus autem diuinitus ipsam Chiloni dictatam esse scribit.

Δημόναξ ἐρωτηθεὶς, πότε
ἤρξατο φιλοσοφεῖν; ὅτε καὶ ἔλα-
νάσθη, ἔφη, ἐμαυτὸν ἠρξάμενον.

Χ Demonax interrogatus, quādo ceperisset philosophari, tum dixit, cum cognoscere me ipsum incepi.

Θεόκριτος ἐρωτηθεὶς ἐπὶ ποιη-
μάτων, τίς τις ἐσθράφεις; ὅτι
εἶπεν, ὡς μὴ ὀκλόμας, ἐδύα-
μας; ὡς δ' ἑδύαμας, ἐβλόμας.

Υ Theocritus quæriti, quare poemata non scriberet, dixit: Quoniam, vt libet,

non possum: vt vero possum, non libet.

Καλῶς Ἐπίκτητος ἔλεγε·
εἰ αὐτὸς σοὶ ἀπαρτίλη, ὅτι ὁ δὲ
ναὶ σοὶ κακῶς λέγει, μὴ ἄπολογος
αὐτοῦ τὸ λέγειν. ἀλλ' ἄπο-
κρίνεις, ὅτι ἠγνοεῖς τὸ πᾶν ἄλλα
αὐτοῦ σὸντα μοι κακῶς, ἐπεὶ ὅσα αὐ-
τῷ ταῦτά μοι εἰλεθῶ.

Υ Præclare Epictetus dixit: Si quis nuntiauerit, quendam tibi maledicere: ne refuta quæ dicta sunt, sed responde, Eū nescinisse cætera tua vitia: nam alioqui non illa sola didicimur fuisse.

LOCUS CXX.

DE AMORE IN- HONESTO.

Εὐφραστὸς ἔρωτηθεὶς, πῶς
εἶναι ἔρωτος πάθος, ἔφη, ψυ-
χῆς ὁλοκλήσεως.

Theophrastus interrogatus quid esset amor, respondit, Animæ otiosæ affectus.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· ἔρωτος εἶναι
πνός ἐπιθυμία ἀλόγιστος ὑπερ-
βολὴν, ἡγεῖται μὲν ἔχουσαν τὴν
αὐτοῦ σὸντα μοι κακῶς, ἐπεὶ ὅσα αὐ-
τῷ ταῦτά μοι εἰλεθῶ.

Idem dixit, Amorem, irrationalis cuiusdam cupiditatis excessum esse, qui velocem habeat accessum, tardum autem discessum.

Πρόδο-

Προδίνης εἶπεν, Ἐπιθυμίαν
μὴ διπλασιασθεῖσιν, ἔρωτα εἶ-
ναι· ἔρωτα δὲ διπλασιασθέντα,
μανίαν γίγνεται.

Prodicus dicebat, Cupi-
ditatem geminatam, amo-
rem esse: amorem vero ge-
minatum, insaniam fieri.

Αἰσωπος ἔφασκε, Τὸς ἔρω-
τῆρος κληρονομίης ἀναγκω-
τῆς εἶναι συμβαίνειν.

Æsopus dixit: Illos qui
amore capti sunt, inuere-
cundos esse solere.

Ἀριστοτέλης ἔφη, Τοῖς ἐρω-
σι τὸ ὄραν ἀγαπητέον εἶναι.

Aristoteles dicere solitus
est, Amantibus aspectum
carissimum esse.

Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Ἐκ τῶν ὄραν
γίγνεται τὸ ἔρωτ.

Idem dicebat, Ex aspectu
nasci amorem.

Κράτης ὁ Θηβαῖος τοῖς ἐρω-
σιν ἐδειξέ φάρμακα· Ἐρωτα ἐ-
φη, παύει λιμός· εἰ δὲ μὴ, χρό-
νος· αὐτὸ δὲ τρέποισι μὴ δυνή-
σθησθαι, βροχός.

Crates Thebanus amo-
re laborantibus ostendit re-
media. Amoti, inquit, me-
detur fames: si n aliter, tem-
pus: quod si nec his uti pos-
sis, laqueus. Luxus enim fe-
re alit amorem. Tempus

vero omnia aut tollit, aut
certe mitigat: hæc remedia
si nihil profunt, superest la-
queus, ut morbus suspendio
finiatur.

Τυφλέτω ὁ φιλῶν· ὡς τὸ
φιλέμενον· ἔφη Πλάτων.

Amans est cæcus, & faci-
le decipitur circa rem ama-
tam: dixit Plato.

Μένανδρος ἔλεγε· Μόνον
ἀπαρηγήρητον ἀνθρώποις τὸν ἔ-
ρωτα εἶναι.

Menander dixit, Solum
amorē inter homines nul-
lo sermone consilioue mo-
ueri.

Πλῆταρχος εἶπε· Τὸ λίαν
φιλεῖν, ἢ μὴ φιλεῖν αἰετον εἶναι.

Plutarchus dixit, Nimi-
um amorem, odij causam
esse solere.

Τὸ φιλεῖν ἀκαίρως, ἴσόν ἐστι
τῷ μισεῖν· ἔφη Σωκράτης.

Intempestiue amare, si-
mile est odio: dicebat So-
crates.

Ὁ αὐτὸς ἔλεγε· Τὰ τῶν κη-
λῶν φιλήματα φυλάττεισθαι
δεῖν, ὡς περὶ τὰ τῶν ἰοβόλων δη-
γματα.

Idem dixit: Oscula for-
mosorum cauenda esse, si-
cut morsus venenatorum
animalium.

Locus CXXI.

DE PERICVLIS.

Μηδείς μὲν δικάει τὸς
κινδύους ποιέμενος, οὐδέ
δαδ' ἔστι συμμύχου ἀπὸρήσθαι·
ἔφη Ἰσokράτης.

Nemo in iusta causa, pe-
ricula subiens, existimet sibi
Deum adiutorem defutu-
rum esse: dixit Isocrates.

Ὁ μύχου κίνδυνος ἀδελφὸν
ἔφ' ὅτι λαμβάνει· ὡσπερ Πίνος
δύσος εἶπε,

Ignauus vir non suscipit
magnam periculum: vt
Pindarus dixit

Δημοφώνης ἔλεγε, κινδύ-
νυτιον τὸς τοῖς τὸς κινδύους,
ἐν οἷς καὶ παθεῖν ἔχει καλὸν ἔστιν.

Demosthenes dixit, Eius
generis pericula subeunda
esse, in quibus pati aliquid,
præclarum sit.

Δαρείος ὁ Πέρσης πατὴρ ἔ-

αι τὸν ἐγκωμιάζων ἔλεγε, ἐν
ταῖς μύχαις, ἔπαρ' οὐκ εὐνοῖα,
γίγνεται φρονιμώτερος.

Darius ille Xerxis pater,
seipsum laudans dicebat, In
certaminibus, & in rebus
periculosus fieri se pruden-
tiorum.

Μεγάλα πρᾶγμα, μεγά-
λοι κινδύοισιν ἐγγίχει καὶ ἀρεῖ-
ται. ἔφη Ἡρόδοτος.

Magnæ res, magnæ etiam
cum periculis percipi vo-
lunt: dixit Herodotus.

Αλκιβιάδης ἔλεγε· Ἐξ ὅ-
φουλον, μὴ ζήτηδίκη. νομί-
ζων βέλκον εἶναι, μὴ κινδύ-
νοειν, ἢ ἀπαρτάζειν, ὅπως κίν-
δυνον ἀπομύων, σκαυτὸν ἀ-
παρτάζει.

Alcibiades dicere sole-
bat: Si potes fugere, ne com-
mittas te iudicio. Sentiens
consultius esse, non com-
mittere se periculo, quam
dare operam, vt periculum
ingressus temet expeditas.

LOCO-